بسم الله الرحمن الرحیم

رسول خدا صلی الله علیه و آله :

سنگین ترین چیزی که در ترازوی اعمال قرار داده می شود، خُلق نیکو است

تنبیه الخواطر، جلد ۲ صفحه ۱۸۰

ماهنامه فرهنگی آموزشی
و ترویجی مسجد
شماره ۱۸۶
رجب ۱۴۳۷

صاحب امتیاز :
مرکز رسیدگی به امور مساجد
مدیر مسئول: سعید کرمی
جانشین مدیر مسئول و سردبیر:
مهدی خداجویان
دبیر تحریریه: علی آقا غفار
مدیرهنری: کامران مهرزاده
صفحه آرا: آرش شاه سمندی

همکاران این شماره
مرتضی خلفی‌زاده
سید محمد حسین امامی
حمید محمدی محمدی
مسلم جزائری
سید حسن فاطمی
زهره زیدی فرد
سپهر شکری
مریم اسماعیلی
فتانه فرهادی
محسن علی شیری
حمید رضا غلام زاده
عارف حسینی
ناصر افراشی
حسن هانی‌زاده

پیام نوروزی رهبر معظم انقلاب اسلامی

اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پیام نوروزی خطاب به ملت ایران، سال ۱۳۹۵ را سال «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل» نامگذاری کردند.

متن پیام رهبر انقلاب اسلامی به شرح زیر است.

بسم‌الله‌الرّحمن‌الرّحیم

یا مقلّب القلوب و الأبصار. یا مدبّر اللّیل و النّهار. یا محوّل الحول و الأحوال. حوّل حالنا الی احسن الحال.

السّلام علی الصّدیقة الطّاهرة، فاطمة المرضیّه، بنت رسول الله، صلّی الله علیه و آله. و السّلام علی ولیّ الله الأعظم، ارواحنا فداه و عجّل الله فرجه.

عید نوروز را به همه‌ی خانواده‌های ایرانی و افراد ایرانی در هر نقطه‌ی عالم تبریک عرض میکنم. عیدتان مبارک باشد هم‌میهنان عزیز. بخصوص به خانواده‌های عزیز شهیدان، به جانبازان عزیز، به خانواده‌های محترم آنها، و به همه‌ی ایثارگران تبریک عرض میکنم و یاد شهیدان بزرگوارمان و یاد امام عزیزمان را گرامی میدارم. سالی که شروع شد -سال ۹۵- هم در آغاز و هم در پایان، متبرک به نام مبارک حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیها) است. هم اول این سال منطبق بر ولادت آن بزرگوار با ماه‌های قمری است، هم آخر این سال. بنابراین امیدواریم که ان‌شاءالله سال ۹۵ به برکت حضرت زهرا سال مبارکی باشد برای ملت ایران، و از معنویات آن بزرگوار و از راهنمائی های آن بزرگوار و از زندگی آن بزرگوار درس بگیریم و بهره‌مند شویم.

سالی که تمام شد -سال ۹۴- مثل همه‌ی سالهای دیگر، آمیزه‌ای از شیرینیها و تلخیها و فرازها و فرودها بود؛ طبیعت زندگی همین است؛ از تلخی حادثه‌ی منا تا شیرینی راهپیمائی ۲۲ بهمن و انتخابات هفتم اسفند؛ در تجربه‌ی برجام، از امیدهائی که برانگیخت، تا نگرانیهائی که در کنار آن هست؛ همه‌ی اینها جزو حوادث سال بود، و همه‌ی سالها همین جور است.

سالها و ایام عمر انسان، مشتمل بر فرصت هائی است و مشتمل بر تهدیدهائی است. هنر ما باید این باشد که از فرصتها استفاده کنیم و تهدیدها را هم تبدیل به فرصت کنیم. سال ۹۵ پیش روی ما است. در این سال هم مانند همیشه، فرصتها و تهدیدهائی وجود دارد. همه باید تلاش کنند تا بتوانیم از فرصتهای این سال به معنای حقیقی کلمه استفاده کنیم و کشور از اول تا آخر این سال تفاوتهای محسوسی پیدا کند.

امیدهائی وجود دارد برای سال ۹۵. انسان به مجموعه‌ی اوضاع که نگاه میکند، امیدهائی را مشاهده میکند. البته برای تحقق این امیدها باید تلاش کرد، باید کار شبانه‌روزی کرد و باید بی‌وقفه سعی و کوشش کرد. اصل قضیه این است که ملت ایران باید بتواند کاری بکند که خود را در مقابل تهدیدهای دشمنان و دشمنیهای آنها، از آسیب‌پذیری خارج کند. ما باید کاری کنیم که در مقابل تهدید دشمنان، آسیب‌پذیر نباشیم. آسیب‌پذیری را به صفر برسانیم.

به گمان من مسئله‌ی اقتصاد در اولویت اول است. یعنی وقتی انسان نگاه میکند، در میان مسائل اولویت‌دار، از همه فوری‌تر و نزدیکتر، مسئله‌ی اقتصاد است. اگر به توفیق الهی، هم ملت و هم دولت و مسئولان گوناگون، بتوانند در مسئله‌ی اقتصاد کارهای درست و بجا و متقن را انجام دهند، امید این هست که در مسائل دیگر، مثل مسائل اجتماعی، مثل آسیبهای اجتماعی، مثل مسائل اخلاقی، مثل مسائل فرهنگی هم تأثیر گذار باشند.

در مسئله‌ی اقتصاد، آن چیزی که مهم است و اصل است، مسئله‌ی تولید داخلی است؛ مسئله‌ی ایجاد اشتغال و رفع بیکاری است؛ مسئله‌ی تحرک و رونق اقتصادی و مقابله‌ی با رکود است؛ اینها مسائل مبتلابه مردم است؛ اینها چیزهائی است که مردم آنها را حس میکنند و مطالبه میکنند؛ و آمارها و اظهارات خود مسئولین هم نشان میدهد که این مطالبات مردم و این خواسته‌های مردم بجا و به‌مورد است.

اگر ما بخواهیم مشکل رکود را حل کنیم، مشکل تولید داخلی را حل کنیم، بخواهیم مسئله‌ی بیکاری را حل کنیم، بخواهیم گرانی را مهار کنیم، علاج همه‌ی اینها در مجموعه‌ی مقاومت اقتصادی و اقتصاد مقاومتی گنجانده شده است. اقتصاد مقاومتی شامل همه‌ی اینهاست. میشود با اقتصاد مقاومتی به جنگ بیکاری رفت؛ میشود به جنگ رکود رفت؛ میشود گرانی را مهار کرد؛ میشود در مقابل تهدیدهای دشمنان ایستادگی کرد؛ میشود فرصتهای بسیاری را برای کشور ایجاد کرد و از فرصتها استفاده کرد؛ شرط این است که برای اقتصاد مقاومتی کار و تلاش انجام بگیرد.

گزارشی که برادران ما در دولت به من دادند، نشان میدهد که کارهای وسیعی کرده‌اند؛ منتها این کارها کارهای مقدماتی است؛ کارهائی است در زمینه‌ی بخشنامه‌ها و دستورها به دستگاههای مختلف؛ اینها کارهای مقدماتی است؛ اما آنچه که لازم است ادامه پیدا کند، عبارت است از اقدام کردن و عمل کردن و روی زمین، محصول کار را به مردم نشان دادن؛ این آن چیزی است که وظیفه‌ی ما است؛ که من ان‌شاءالله در سخنرانی شرحش را به آحاد ملت عزیزمان عرض خواهم کرد. بنابراین آنچه که من به عنوان شعار امسال انتخاب می کنم، عبارت است از «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل». این، راه و جاده‌ی مستقیم و روشنی است به سمت آن چیزی که به آن احتیاج داریم. البته توقع نداریم که این اقدام و عمل، در ظرف یک سال همه‌ی مشکلات را حل کند؛ اما مطمئنیم که اگر چنانچه اقدام و عمل به صورت برنامه‌ریزی شده و درست انجام بگیرد، ما در پایان این سال آثار و نشانه‌های آن را مشاهده خواهیم کرد. از همه‌ی کسانی که در این راه تلاش کردند و تلاش میکنند، تشکر میکنم. بار دیگر به ملت عزیزمان سلام و تبریک عرض می کنم و صلوات خدا را بر محمد و آل محمد و بر حضرت بقیة‌الله اعظم (سلام‌الله علیه و ارواحنا فداه) مسئلت میکنم.

والسّلام علیکم و رحمة‌الله و برکاته

۴ حضور بانوان در مساجد بسیار مهم و تاثیر گذار است
۶ نگاه کاربردی در آموزش ائمه جماعات حاکم است
۸ پیام‌ها و دستاوردهای انتخابات باشکوه ۷ اسفند
۱۴ مسجد محلی است که از آن باید امور اداره بشود
۱۶ برای مسجد جاذبه درست کنید
۱۸ موعظه های مکتوب
۲۴ مسجد باید این گونه باشد
۲۸ ترنم رجبیه
۳۰ اعتکاف دروازه ای به معنویت و سپیدی
۳۲ تاریخ شفاهی مسجد نظام مافی
۳۶ باید مراقبه را با ذکر عجین کرد
۳۸ عالم سنی: هزار بار خطبه ای از نهج البلاغه را خوانده‌ام
۴۰ دخل و خرج مساجد
۴۲ تعاونی مسجد نوشداروی اقتصاد
۴۶ شبکه‌های اجتماعی جامعه هایی حقیقی که مجازی اند
۵۰ پلی لرزان برای نجات انسان مدرن
۵۲ تهران، فقیرترین شهر در تعداد مساجد
۵۴ داعش و دشمنی با مسجد
۵۶ مسجد هفت تن از آغاز تا امروز
۵۸ باور داشته باشیم که مسجد سنگر است
۶۰ نظم بارزترین نمود بیرونی یک مسجد
۶۴ داستان هایی کوتاه از زندگی استاد
۶۶ از شمار دو چشم یک تن کم وز شمار خرد هزاران بیش
۶۸ تحول فرهنگی عظیمی در راه است
۷۰ عمار برای کسی فرش قرمز پهن نمی کند
۷۲ عمار نقطه اتصال مسجد و سینما
۷۴ مساجد پناهگاه مسلمانان در غرب
۸۰ بسته محصولات فرهنگی

شعار

حجت الاسلام و المسلمین
حاج علی اکبری:

نامگذاری سال ۹۵ با هدف یک حرکت هدفمند و منسجم فکری فرهنگی و اجتماعی است

واقعیت این است که ما با وضعیت مطلوب برای حضور و مشارکت بانوان در مسجدفاصله زیادی داریم. به برکت انقلاب اسلامی و آموزه های امام و رهبر معظم انقلاب، بانوان در فعالیت های دینی، فرهنگی و اجتماعی حضور فعال و در موارد زیادی موثرتر از مردان داشته اند. الان هم در بسیاری از مساجد می بینیم، هرجا امام جماعت خوش فکر و امناء همراهی هستند، این حضور و مشارکت بسیار چشمگیر است. اما علیرغم تحولات خوبی که به برکت انقلاب اسلامی، در این حوزه شده است، مع الاسف تا نقطه ی مطلوب فاصله ی زیادی داریم. این فاصله هم تا حد زیادی معلول نگاه غیراصیلی است که معمولا تابع سلیقه هاست تا برخاسته از متن دین و سیره ی اولیاء الهی.

نامگذاری سال ۹۵ به عنوان «مسجد و بانوان» با هدف یک حرکت هدفمند و منسجم فکری، فرهنگی و اجتماعی است، که به دور از افراط و تفریط ها با نگاهی متعالی و دینی که ترجمان آن در منظومه اندیشه امام و رهبر فرزانه انقلاب است، به این موضوع مهم بپردازد. طبیعی است که این نام گذاری، ما را با انبوهی از سوالات، ابهام ها، نقدها، انتظارات و توقعات مواجه خواهد ساخت؛ اما به هرحال این تصحیح نگاه و تقویت اقدام و عمل در فراهم سازی حضور کریمانه این قشر مکرم و موثر، باید از نقطه ای آغاز می شد. که امسال، این نقطه ی عزیمت و آغاز می تواند باشد.

ما در سالهای گذشته از نام گذاری ها از خانواده شروع کردیم و با کودک و نوجوان و جوانان ادامه دادیم. حق این بود که این نامگذاری پس از سال مسجد و خانواده به نام بانوان باشد، اما و به خاطر فراهم شدن برخی زیرساخت ها نیاز به زمان داشتیم. اولویت موضوع زنان و بانوان به این خاطر است که رکن اصلی خانواده زن و مادر است. دشمن هم با درک اهمیت این موضوع برای انهدام جامعه اسلامی، نهاد مقدس خانواده را مورد هدف قرار داده است. نقطه اصلی هدف هم دور کردن دختران و زنان جامعه اسلامی از فرهنگ دینی و سبک زندگی اسلامی است و خدا می داند که تشکل های دینی مثل هیات های مذهبی، جلسات فاخر بانوان و در راس آن مساجد، در مقابله با این تهاجم و تقویت تربیت دینی و انقلابی چقدر می توانند موثر باشند.

تقویت حضور کریمانه بانوان در مساجد به عنوان یکی از کانونی ترین نقاط تقویت تربیت دینی، در واقع تقویت سنگر مقابله با تهاجم دشمن است. البته نگاه ما از این هم فراتر باید باشد؛ در نقطه‌ی مطلوب از مسجد تراز اسلامی، مسجد، کانون

تهاجم به فرهنگ دشـمن و نشـر آن به جامعه است.

این نام گذاری در حقیقت پاسخی است به یک انتظار و توقع نهفته و ناگفته در میان قشر عظیم بانوان متدین و مومن جامعه اسلامی که معمولا هم حضور کمی شـان در مساجد بیشتر است و آنجا که زمینه ای وجود دارد، این حضور کیفی تر و موثرتر هم هست.

البته توقع نداریم که همین امسال همه ی اتفاقات خوب بیفتـد. اما به نظـرم باید گام هـای اولیه محکم و قوی برداشته شـود و به حضور، نقش و مشارکت بانوان در مساجد توجه بایسته واقدامات شایسته انجام شـود. طبعا مقدورات و کمبودها و دشـواری های این حرکت و اقدام را به حسب اقتضائات هرمنطقه و شـهر می دانیم که در این امر بهترین کسانی که کمک کار ما می توانند باشند، امامان عزیز جماعات، نخبگان مسـجد ی ،

امنای محترم، تشـکل های تلاشگر مسجدی و بویژه خود بانوان هستند.

برای این کار باید با یک تلاش فکری، فرهنگی، اجتماعی، مرکب از اندیشـه و عمل به شـکل هدفمند و منسجم باید حرکت کنیم. از نیازهای اولیه ی حضـور کریمانه بانوان در مسـجد که معمولا سخت افزاری است، تا تقویت مشارکت ایشان در برنامه های فرهنگی و اجتماعی.

باید تلاش کنیم در سـالی که سرشـار از عطر ولادت بانوی بانوان عالم اسـت، با برنامه ریزی دقیق و جلب توجـه نگاه های اندیشـمندانه و نخبگانی و جذب همه ی ظرفیت های ممکن و به کارگیری مشارکت نهادها و دستگاه های مرتبط، کار را به نحـوی مدیریت کنیم کـه در همین گام های اولیه، این تغییـر و ارتقاء مبارک برای بانوان مومن مسجدی و خانواده های مسجدی، احساس شده و منجر به اتفاقات خجسته ای برای حضور کریمانه و مشارکت فعال زنان و بانوان در مساجد شود.

ان شاء الله

در مراسم امضای تفاهم‌نامه همکاری بین مرکز رسیدگی به امور مساجد و معاونت تبلیغ حوزه علمیه قم؛

نگاه کاربردی در آموزش ائمه جماعات حاکم است

با امضای تفاهم نامه بین مرکز رسیدگی به امور مساجد و معاونت تبلیغ حوزه علمیه قم، اولین دوره تخصصی تبلیغ افتتاح شد.

حجت الاسلام و المسلمین حاج علی اکبری، رئیس مرکز رسیدگی به امور مساجد در این نشست گفت: کار اصلی و اساسی برای مرکز رسیدگی به امور مساجد مباحث آموزشی است. بالاخص آموزش همراه با خدمت از وظایف و فعالیت های ما به شمار می آید. ما به فضل الهی نگاهمان به مقوله آموزش، راهبردی است.

رئیس مرکز رسیدگی به امور مساجد افزود: جریان حوزه علمیه از آغاز تا انجام قرین کار علمی، مطالعاتی و پژوهشی است؛ هم به اعتبار دانش های مرتبط با طلبگی و هم به اعتبار ذات رسالتی که بر عهده ما است در هر زمان باید به فکر آموختن باشیم.

وی گفت: ما در آغازین روزهای فعالیت خود در این مرکز چند هدف را مدنظر داشتیم. اولین هدف ما توانمندسازی ائمه جماعات بود، چرا که آنها به عنوان محور اصلی رشد و تعالی مساجد باید از مهارت و توانمندی لازم برخوردار شوند و در این راستا چند محور اساسی که اصلی ترین آن آموزش بود مورد توجه قرار گرفت.

حجت الاسلام علی اکبری ادامه داد: دشمنان از ناحیه انقلاب صدمات اساسی خورده‌اند. مقام معظم رهبری در دیداری که با اعضای مجلس خبرگان داشتند به سه اولویت اساسی اشاره کرد که شامل اقتصاد مقاومتی، نهضت علمی، حیات و هویت فرهنگی است که باید در عرصه تبلیغ نیز ما این سه اصل را مورد توجه قرار بدهیم.

رئیس مرکز رسیدگی به امور مساجد ضمن اشاره به اینکه این مرکز در عرصه آموزش می توانست به سراغ مراکز دانشگاهی برود ولی با توجه به ظرفیت بیکران آموزشی حوزه در عرصه تبلیغ ترجیح داد از حوزه علمیه استفاده کند، افزود: اگر لازم باشد در عرصه تخصصی به سراغ دانشگاه‌ها می‌رویم، اما در رابطه با عناوینی که در خود حوزه وجود دارد نیازی نیست که برای تدریس به سراغ سایر مراکز علمی برویم.

حجت الاسلام و المسلمین حاج علی اکبری با اشاره به اینکه اصلی ترین کار آموزش در مسجد صورت می گیرد، گفت: معرفت، اخلاق و معنویت در مسجد رشد پیدا می کند. پس ما باید کارکردهای آموزشی مساجد را احیاء کنیم تا جان، فکر و روح مخاطب را تحت تأثیر قرار بدهیم.

حجت الاسلام و المسلمین محمد حسین نبوی، معاون تبلیغ حوزه علمیه قم نیز در این مراسم گفت: ما در زمانه ای زندگی می کنیم که دانش های بشری رشد بسیار زیادی یافته است و جامعه از نظر علمی نسبت به گذشته در حال رشد است.

وی بیان کرد: امروز در زمانی زندگی می کنیم که حتی در دورافتاده‌ترین نقاط هم دانشجویان رشته‌های برتر حضور دارند و این مقوله در تهران ظهور و بروز

حجت الاسلام قرائتی در دومین همایش «خادمین بهشت»:

خادم افتخاری مساجد را فرهنگ سازی کنیم

دومین همایش خادمان بهشت ۱۹ بهمن ماه با سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین قرائتی، رئیس ستاد اقامه نماز در مصلی نماز جمعه شهرری برگزار شد.

در این همایش، که با حضور بیش از دو هزار نفر از خادمین مساجد استان تهران برگزار شد، حجت الاسلام قرائتی با اشاره به اینکه خادم مسجد، خادم نماز و مردم است، گفت: حضور مومنین در مسجد برای عبادت است، بنابراین باید در مسجد همیشه بر روی مردم باز باشد و این امکان باید از سوی خادمین فراهم شود.

وی بر لزوم فرهنگسازی خدمت به مسجد تاکید کرد و افزود: مادر حضرت مریم (س) نذر کرد که فرزندش خادم مسجد باشد، ما نیز باید کاری کنیم که مردم نذر کنند تا خادم مسجد شوند. تنها موردی که قرآن کریم به آن تاکید کرده است، نذر خادمی مسجد است. وی بر لزوم خدمت تمام وقت در مسجد تاکید کرد و خطاب به خادمان مسجد گفت: درست است که حقوق شما از کارمندان و سایر اقشار پایین تر است اما ارزش کار شما بسیار بالاست.

حجت الاسلام و المسلمین قرائتی با اشاره به نقش بسیار مهم خادم مسجد در جذب و طرد مردم بویژه کودکان و نوجوانان بیان کرد: خادم مسجد با برخورد خوب می تواند، زمینه جذب بسیاری به مسجد شود و از طرفی با یک برخورد نامناسب و تند موجب طرد بسیاری از مسجد شود. لازم است برای خادمی مساجد، دوره آموزشی برگزار شود و خادم مسجد باید بتواند قرآن را به خوبی قرائت کند.

حجت الاسلام قرائتی در بخش دیگر از سخنانش خاطرنشان کرد: قرآن تاکید کرده است انسانی که کمال دارد باید اذان بگوید و کسی بهتر از گوینده اذان نیست.

وی اظهار کرد: پیش نمازهایی که پیر هستند و روحانیون و ائمه جماعاتی که در اثر کهولت سن نمی توانند با آنها ارتباط برقرار کنند از طلبه های جوان در این زمینه کمک بگیرند. همچنین خادمان کهنسال مساجد باید از خادمان جوان برای امور مسجد کمک بگیرند. وی بر لزوم فرهنگسازی خادم افتخاری تاکید کرد و گفت: همانگونه که امام رضا (ع) خادم افتخاری دارد، خانه خدا که ارزشش بالاتر است هم باید خادم افتخاری داشته باشد و باید در این زمینه تبلیغ کنیم، برای انجام چنین برنامه های

بیشتری دارد. پس تراز علمی نسبت به گذشته بالاتر رفته و اگر روحانیت به همان نسبت رشد علمی نداشته باشد در این جامعهٔ نمی‌توانند تاثیر داشته باشند.

حجت‌الاسلام و المسلمین نبوی ادامه داد: روحانیون اگر با منبع وحی که قرآن است ارتباط بگیرند، منبرهایشان تکراری نشده و به راحتی می‌توانند بیماران خود را درمان کنند. وی ادامه داد: مبلغ باید حداقل یک دوره تفسیر قرآن را بگذارند در غیر این صورت نمی‌تواند مبلغ موفقی باشد و برای مردم آموزش دهد.

حجت‌الاسلام نوری، معاون آموزش مرکز رسیدگی به امور مساجد هم در آغاز این مراسم گفت: ما چهار طرح آموزشی را در مرکز مدنظر داریم که یکی از آنها رشته تبلیغ بود و از آغاز فعالیت خود در معاونت، به این امر پرداخته‌ایم. برای سطح دو تبلیغ، ۸۶ نفر از ائمه جماعات متقاضی بودند که از این میان ۵۸ نفر در آزمون کتبی شرکت کردند و در کل ۸۶ نفر در سطح دو و ۳۲ نفر در سطح سه در رشته تبلیغ کار خود را آغاز خواهند کرد.

در پایان این مراسم تفاهم‌نامه همکاری بین مرکز رسیدگی به امور مساجد و معاونت تبلیغ حوزه علمیه قم به امضا رسید.

دیر شده است ولی باید فرهنگسازی صورت گیرد. خدا کسی را که دوست دارد، خادم مسجد می کند و همه باید مسجد را تمیز کنند.

حجت‌الاسلام و المسلمین قرائتی برگزاری دوره های آموزشی برای روحانیون، ائمه جماعات، خادمان مساجد را یکی از اقداماتی دانست که باید مورد توجه قرار گیرد.

بنا براین گزارش، در ابتدای این همایش حجت‌الاسلام و المسلمین حمید آقایی، معاون هماهنگی مرکز رسیدگی به امور مساجد با اشاره به اینکه تطهیر خانه خدا افتخاری است که انبیای الهی این افتخار را داشتند، گفت: شما خادمان مساجد میراث دار انبیای الهی هستید.

معاون هماهنگی مرکز همچنین ضمن تشکر ویژه از زحمات بی دریغ خادمین مساجد استان تهران، مواجهه کریمانهٔ خادمین با نمازگزاران را از ذخایر الهی دانست و گفت: کسی که در مسجد قدم بگذارد باید به او خدمت کرد. وی گفت: سال ۱۳۹۵ به عنوان سال «مسجد و بانوان» نامگذاری شده است که در این زمینه مرکز رسیدگی به امور مساجد برنامه های ویژه‌ای را در نظر گرفته است. در پایان این همایش از ۳۷ نفر از خادمین مسجد تجلیل به عمل آمد. اولین همایش خادمین بهشت اسفندماه سال ۱۳۹۴ با حضور بیش از دو هزار نفر از خادمین مساجد استان تهران در محل مصلی امام خمینی(ره) تهران برگزار شد.

شانزدهمین همایش ستارگان محراب برگزار شد

آیت الله حبیبی: اگر عالمان دینی نبودند استعدادهای انسان ها از قوه به فعل نمی رسید

شانزدهمین همایش ستارگان محراب (تجلیل از مفاخر ائمه جماعات استان تهران)۲۷ بهمن در مسجد لرزاده برگزار شد.

در این همایش آیت الله حبیبی، استاد اخلاق حوزه با اشاره به ویژگی های اخلاقی مرحوم میرزا علی فلسفی بیان کرد: ایشان اصلا هوای نفس را بو نکرده بود و شخصیتی بسیار متواضع بودند که زندگی، گفت وگو و نشست و برخاست شان برای همه ما درس بود. مرحوم فلسفی همواره درصدد کمک و دستگیری از مردم نیازمند بودند و همیشه کارهای شخصی شان را خودشان انجام می دادند.

وی با اشاره به بعد علمی شخصیت آیت الله علی فلسفی اظهار کرد: ایشان در بعد علمی بسیار دقیق بودند و اطلاعات بسیار در حوزه های مختلف داشتند اما وقتی از ایشان برای ایراد سخن و منبر دعوت می شد، قبول نمی کردند و می گفتند که من برای تدریس آمده ام و شخصیت منبری نیستم.

وی ادامه داد: من در طول مدت ارتباطم با ایشان حتی یک عمل مکروه از ایشان ندیدم و ایشان در پرورش صحیح جوانان همواره تلاش بسیاری داشتند. وی با اشاره به خدمات مرحوم میرزا علی فلسفی درمسجد لرزاده گفت: ایشان در این مسجد خدمات بسیار ارزشمندی انجام دادند. زمانی که در تهران حضور داشتند تدریس درس فقه و درس خارج را انجام می دادند.

آیت الله حبیبی گفت: شخصیت ایشان در حد یک مرجع بود و به همین دلیل آیت الله خویی بعد از مرگ آیت الله میلانی از وی خواستند که به مشهد برود. وی معتقد بود که افرادی همانند خودش وظیفه دارند که اسرار دین را به مردم منتقل کنند.

این استاد حوزه خاطر نشان کرد: امام حسن عسکری(ع) فرمودند: اگر علما نبودند، چیزی از مکتب ما باقی نمی ماند. آیت الله فلسفی هم به این موضوع اعتقاد داشت که علم یک ارث معنوی است و برای هدایت انسان ها آمده است. وی با اشاره به اینکه اگر عالمان دینی نبودند استعدادهای انسان ها از بالقوه به بالفعل نمی رسید، گفت: علما برای اینکه انسان ها به استعدادهای خود برسند نقش بسیار زیادی داشتند.

بنابراین گزارش، در ابتدای این مراسم، حجت الاسلام و المسلمین تاجیک، امام جماعت مسجد لرزاده در سخنان کوتاهی به فضیلت برگزاری چنین مجالسی پرداخت.

در پایان این همایش یکی از ذاکرین اهل بیت(ع) به نوحه خوانی پرداخت و از یادبود، مرحوم میرزا علی فلسفی رونمایی به عمل آمد.

سلسله نشست های ستارگان محراب با هدف گرامی داشت مفاخر ائمه جماعات تهران تاکنون به یادمان بزرگانی همچون آیت الله برهان، آیت الله شیخ محمد حسین زاهد، آیت الله شاه آبادی، آیت الله مهدوی کنی، آیت الله خوانساری، آیت الله خوشوقت، آیت الله شیخ مرتضی زاهد، آیت الله حدیدی، آیت الله فیروز آبادی و آیت الله ایروانی و آیت الله انواری و ملاعلی کنی، آیت الله محمد تقی آملی، آیت الله سید محمدرضا علوی تهرانی، آیت الله شیخ محمود تحریری پرداخته که با استقبال خوبی مواجه شده اند.

پیام‌ها و دستاوردهای انتخابات باشکوه ۷ اسفند

سیاست

انتخابات دهمین دوره مجلس شورای اسلامی و پنجمین دوره خبرگان رهبری با تمام فراز و نشیب‌هایش به پایان رسید و ملت بزرگ ایران اسلامی، بار دیگر با درک هوشمندانه از اوضاع داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، با تمام وجود دل درگرو عزت و سربلندی ایران سرافراز نهادند و به فراخوان رهبر معظم انقلاب لبیک گفتند. این حماسه بزرگ که مردم آگاه، غیرتمند و وفادار به آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی خلق کردند در تاریخ ایران اسلامی ماندگار خواهد شد.مردم در روز ۷ اسفند نشان دادند که می‌توانند آزادانه از مسیر صندوق رأی بر سرنوشت خود تأثیر بگذارند. موضوعی که در کشورهای منطقه یک آرزوی بزرگ است و بسیاری از مردم مسلمان خاورمیانه ایام خود را در این رؤیا سپری می‌کنند که روزی همانند مردم مسلمان ایران بتوانند از طریق مسیرهای قانونی و دمکراتیک و فارغ از تهدیدات امنیتی و دخالت دیگر کشورها، سرنوشت خود را تعیین کنند.

برگزاری انتخاباتی گرم و پرشور در ایران برای ملت‌های آزادیخواه، الهام‌بخش و ستودنی و برای مخالفان، دردناک است. همین فرآیندهای مردم‌سالارانه و دموکراتیک است که امروز ایران را به بزرگ‌ترین دموکراسی منطقه تبدیل کرده است، به‌گونه‌ای که حتی رهبر انقلاب پیش از برگزاری انتخابات از مخالفان نظام نیز دعوت می‌کنند تا در انتخابات حاضر شوند و سهم خود را از نظام مردم‌سالار بگیرند. نگاهی به حجم مطلوب مشارکت در انتخابات هفتم اسفند که آن را جزو انتخابات تاریخی ایران کرد، بیانگر این واقعیت است که مردم ایران دعوت رهبر انقلاب را برای مشارکت در انتخابات لبیک گفته‌اند تا در آشفته‌بازار ناامنی در خاورمیانه، نظام و حکومت را برای تأمین امنیت کشور بیش از هر زمان دیگر ترغیب کنند.

این در حالی است که وجود چنین پشتوانه مردمی برای نظام جمهوری اسلامی نیز فکر دشمنان برای هرگونه تعرض و تجاوز به ساحت کشور را آشفته می‌سازد و این درست همان نقطه و خواسته‌ای است که رهبر انقلاب را بر آن می‌دارد تا در اقدامی غیرمعمول در سطح دنیا از مخالفان داخلی نظام نیز دعوت کنند تا در پای صندوق‌های رأی حاضر شوند. حال تمامی این نمادها و شاخص‌هاست که باعث می‌شود نگاه حزبی و جریانی را از انتخابات هفتم اسفند دور کنیم و فراتر از پیروزی حزبی و جریانی به چنین انتخاباتی بیندیشیم.

علاوه بر این آنچه از رفتار انتخاباتی در این دوره می‌توان نتیجه گرفت اینکه برخلاف انتخابات سال ۸۸ آرای مردم به رأی خوب و بد تقسیم نشد و قانون در محضر آنان فصل‌الخطاب بود و همه به رأی مردم احترام گذاشتند. فارغ از هرگونه سلیقه سیاسی، واکنش اخلاقی، چه از ناحیه منتخبان و چه از ناحیه کسانی که از راه‌یابی به مجلس بازماندند، در قبال این شکست قابل تحسین بود و می‌توان با قاطعیت آرامش فعلی پس از انتخابات را مدیون منش و اخلاق همه نامزدها دانست که البته جز این هم انتظاری نمی‌رفت. بی‌شک این عامل به‌خودی‌خود می‌تواند به‌مثابه نقطه عطفی در نمایش بلوغ سیاسی مردم، در تاریخ سیاسی کشورمان ثبت شود.

از سویی، غرب به‌ویژه آمریکا که روی برجام و پسابرجام بیش از حد حساب باز کرده بود، هم اینک خوب فهمیده که در مقابله با رهبری معظم ایران اسلامی در بازی دو قطبی‌سازی‌های کاذب به کلی قافیه را باخته است. نظام اسلامی با برخورداری از چنین پشتوانه مردمی، با سرعت مسیر پیشرفت و قرار گرفتن بر قله‌های عزت و افتخار را می‌تواند طی کند. مسیری که طی ۳۷ سال گذشته پیموده شد و نتیجه آن پیشرفت‌های گوناگون در حوزه‌های مختلف و تبدیل‌شدن جمهوری اسلامی به قدرت اول منطقه راهبردی غرب آسیا شد؛ به برکت همین پشتوانه‌های مردمی بود و بر همین اساس با تکیه‌بر همین مردم همیشه در صحنه و خالق حماسه‌های ماندگار و زیبا، جمهوری اسلامی می‌تواند با شتاب بخشیدن به‌سرعت پیشرفت‌های خود و ساختن ایران، تبدیل به یک قدرت مؤثر و تعیین‌کننده بین‌المللی شود.

مردم با حضوری معنادار بار دیگر با رهبر معظم انقلاب اسلامی بیعت کردند و به‌نظام جمهوری اسلامی ایران آری گفتند. مسئولان، به‌ویژه منتخبان ملت باهر گرایش و عقیده‌ای به این نکته واقف باشند؛ این حضور باشکوه بار سنگینی برای آنان ایجاد کرده است که شاید به این زودی‌ها و به این سادگی‌ها نتوانند از عهده آن برآیند. برای پاسخگویی به این همه مشارکت و حضور مردم، نمایندگان منتخب مجلس شورای اسلامی باید اولویت‌های مهم جامعه را در نظر بگیرند و از تمامی ظرفیت‌های مجلس در ابعاد قانون‌گذاری و نظارت استفاده کنند و از چالش‌های جناحی به جدّ پرهیز کرده و به نابسامانی‌ها و تبعیض‌های جامعه توجه کنند و برای برطرف کردن محرومیت‌ها قدم بردارند.

اداره مناسب، صحیح، روزآمد و مدبرانه یک کشور، موجب می‌شود که اموری مانند شکوفایی استعدادها، رفاه اقتصادی، امنیت اجتماعی و ثبات سیاسی آن جامعه، به‌خوبی تحقق یابد. امروز، دیگر کسی نیست که معتقد باشد با هرج‌ومرج و بی‌نظمی در سطوح مختلف یک جامعه، می‌توان به موفقیت مدیریتی دست‌یافت و نیازهای اساسی مردم را برآورده کرد؛ زیرا انتظار مردم از نمایندگان مجلس شورای اسلامی مضاف بر پاسداری از دین، تحقق اهداف انقلاب اسلامی، حرکت در خط ولایت و ایستادگی در برابر دشمن، این است که:

به حل مشکلات روزمره‌شان، از طریق تصویب قوانین راهگشا، کمک کنند؛

در راه رشد کشور در زمینه های گوناگون، گام‌های مفید و سازنده بردارند؛

لوازم عزت و بزرگی آنان در تعاملات جهانی را فراهم آورند.

در غیر این صورت، بدبینی و سرخوردگی به سراغ مردم ـ که از سرمایه‌های اصلی کشور هستند ـ خواهد آمد و در دوره‌های بعدی انتخابات، از مشارکت آنان کاسته خواهد شد؛ امری که اکنون در کشورهای غربی، به‌روشنی دیده می‌شود. رهبر معظم انقلاب در این‌باره فرمودند: «نمایندگان مجلس، باید به مسئولیت

نمایندگی، به چشم امتحان الهی نگاه کنند و مطمئن باشند که سعادت و فلاح آنان و جامعه اسلامی، در برآمدن از عهدهٔ این امتحان بزرگ است.» الحمدالله مشارکت حداکثری که از اهداف حیاتی و راهبردی نظام است با این سطح از مشارکت تحقق یافت و به‌نوعی «ظرفیت‌سازی امنیتی» و ایجاد بازدارندگی نرم ایجاد شد. با عملیاتی شدن مشارکت از این پس سناریوهای تهدیدهای خارجی خنثی خواهد شد؛ به‌گونه‌ای که شاخص‌های مشروعیت افزایی ارتقا می‌یابد و قدرت مانور دیپلماتیک متولیان امر در رایزنی‌های راهبردی افزایش می‌یابد.

نگاهی به حجم بالای مشارکت در انتخابات هفتم اسفند که آن را جزو انتخابات تاریخی ایران کرد، بیانگر این واقعیت است که مردم ایران دعوت رهبر انقلاب را برای مشارکت در انتخابات لبیک گفته‌اند و فارغ از جناح‌بندی‌های سیاسی رأی خود را به صندوق اقتدار نظام جمهوری اسلامی انداخته‌اند تا در آشفته‌بازار ناامنی در خاورمیانه، نظام و حکومت را برای تأمین امنیت کشور بیش از هر زمان دیگر ترغیب کنند.

این در حالی است که وجود چنین پشتوانه مردمی برای نظام جمهوری اسلامی نیز فکر دشمنان برای هرگونه تعرض و تجاوز به ساحت کشور را آشفته می‌سازد. این درست همان نقطه و خواسته‌ای است که رهبر انقلاب را بر آن می‌دارد تا در اقدامی غیرمعمول در سطح دنیا از مخالفان داخلی نظام نیز دعوت کنند تا در پای صندوق‌های رأی حاضر شوند. حال تمامی این نمادها و شاخص‌ها ست که باعث می‌شود نگاه حزبی و جریانی را از انتخابات هفتم اسفند دور کنیم و فراتر از پیروزی حزبی و جریانی به چنین انتخاباتی بیندیشیم.

برای نیل به این هدف راهبردی یعنی «پیشرفت کشور»، مجلس شورای اسلامی دوره دهم که نمایندگان آن اکثراً مشخص شده و مابقی در مرحله دوم انتخابات در ابتدای سال ۹۵ مشخص خواهند شد، وظیفه سنگینی بر عهده دارد. رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در پیام سپاسگزاری از مردم و مسئولان برای نمایش چهره درخشان و پر اقتدار نظام مبتنی بر مردم‌سالاری دینی به جهانیان در روز هفتم اسفندماه، نقشه راه مجلس دهم را ترسیم نمودند. رهبر معظم انقلاب اسلامی در این پیام از «پیشرفت کشور»، به‌عنوان یک هدف اساسی یادکرده، لوازم و الزامات رسیدن به این هدف اساسی را برشمردند. سرفصل‌های این لوازم و نقشه راه که به‌نوعی نقشه راه برای تمامی کارگزاران نظام محسوب می‌شود، عبارت است از:

۱- خدمت صادقانه:

خدمت به مردم اگر صادقانه باشد، یک عبادت محسوب می‌شود. عبادتی که بعد از ایمان به خدا و پرستش آن یگانه بی‌همتا، نزد پروردگار اجری عظیم و پاداشی بزرگ دارد. مردم با مسئولان و کارگزاران نظام صادقانه رفتار می‌کنند و این حضور و مشارکت گسترده آنان در انتخابات که درواقع، لبیک عمومی به فراخوان نظام به‌حساب می‌آید، از روی صدق و صفا بود. بر همین اساس مسئولان و خصوصاً منتخبین ملت در هفتم اسفندماه باید از این ملت به‌صورت شایسته تشکر نمایند. مقام معظم رهبری این تشکر را در خدمت صادقانه به مردم، کشور و نظام می‌دانند. «به مسئولان کشور چه انتخاب شوندگان برای مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان و چه دارندگان مناصب اجرایی در قوای دیگر و چه مسئولان در سازمان‌ها و نهادها، یادآور می‌شوم که سپاسگزاری شایسته را در خدمت صادقانه به مردم، کشور و نظام اسلامی محقق سازند.»

۲- ساده‌زیستی:

مسئول در نظام جمهوری اسلامی باید ساده‌زیست باشد. زندگی اشرافی و گرفتار شدن در مسیر تجملات، آفت بزرگی برای مسئولان به‌حساب می‌آید. کسانی که به‌عنوان منتخب ملت، به مجالس شورای اسلامی و خبرگان راه‌یافته‌اند، باید بدانند که رمز و راز خیر دنیا و آخرت آنان، در ساده‌زیستی و دوری از اشرافیت و تجملات دنیایی است. مجلسی می‌تواند به تحقق اهداف والای انقلاب اسلامی و از جمله پیشرفت کشور کمک نماید که نمایندگان آن ساده‌زیست باشند. رهبر معظم انقلاب اسلامی چندی قبل در دیدار مردم نجف‌آباد فرمودند: «اگر مجلسی مرعوب غرب و امریکا باشد، به دنبال اشرافیت باشد، کشور را بدبخت خواهد کرد.» بنابراین نمایندگان منتخب، باید بدانند صفت ساده‌زیستی برای آنان، شرط موفقیت مجلس دهم برای حل مشکلات و سرعت بخشیدن به مشارکت در پیشرفت کشور است.

۳- پاک دستی:

از نیازهای ضروری امروزی جامعه اسلامی، یک مبارزه معقول، قانونی و قاطع با فساد در تمامی زمینه‌ها می‌باشد. واقعیت تلخ آن است که در سال‌های پایانی دهه چهارم انقلاب اسلامی، همچنان در حال درجا زدن در مرحله سوم انقلاب اسلامی هستیم. باید برای نیل به مرحله نهایی و تحقق آرمان‌ها و اهداف انقلاب اسلامی یعنی همان تمدن سازی اسلامی و رسیدن به حیات طیبه، از مرحله دولت سازی اسلامی (مرحله سوم) عبور کنیم. داشتن مسئولان پاک دست برای مبارزه جدی با فساد، از لوازم دولت سازی اسلامی است. امید است که مجلس دهم، بتواند در کارنامه خود، افتخار مبارزه جدی با فساد در کشور را به ثبت برساند. مجلس دهم و نمایندگان این مجلس، موقعی می‌توانند در مبارزه با فساد به‌صورت جدی عمل نمایند که خود، پاک دست باشند.

۴- حضور پیوسته در جایگاه مسئولیت:

کرسی مجلس امانتی چهارساله از سوی مردم به موکلین خود می‌باشد. نمایندگان مجلس باید این فرصت چهارساله را برای عمل بر مبنای صلاحیت‌ها و اختیارات و وظایف قانونی خود مغتنم شمرند. نمایندگانی در این امر موفق خواهند شد که در جایگاه مسئولیتی خود، حضوری پیوسته داشته باشند.

۵- ترجیح منافع ملی بر منافع شخصی و جناحی:

رویکردهای منفعت‌طلبان شخصی، باندی و جناحی، از آفات خسارت‌بار برخی از مسئولان کشور در سطوح مختلف طی سال‌های گذشته بوده است، نمایندگان مجلس در حال شکل گیری دهم باید به این مهم توجه داشته باشند که نماینده مردمی هستند که به آنان رأی داده‌اند. این نمایندگان باید خود را بدهکار و مدیون مردم بدانند. نماینده از هر حوزه‌ای که انتخاب شده باشد، نماینده ملت ایران محسوب می‌شود و باید از حقوق ملت و منافع ملی دفاع کند. لازمه موفقیت در دفاع از حقوق مردم، ترجیح منافع ملی بر منافع و خواسته‌های شخصی و جناحی است. نماینده‌ای که خود را مدیون حزب و جناح خود بداند و در هر موضوعی احساس وامداری به دیگران داشته

باشد، هرگز نمی‌تواند مدافع حقوق ملت باشد.

۶-ایستادگی شجاعانه در برابر مداخلات بیگانه:
نمایندگان مجلس شکل گرفته در دوره پسابرجام، باید بدانند که دشمن برای آنان دام گسترانده و به‌نوعی به دنبال نفوذ و تأثیرگذاری بر کانون‌های تصمیم گیر در کشور است. نمایندگان مجلس با هر نوع گرایش و سلیقه سیاسی باید در مقابل مداخلات بیگانه و خصوصاً کشورهای غربی، ایستادگی شجاعانه‌ای داشته باشند و در این مسیر هرگز مرعوب تهدیدات دشمن نشوند.

۷-واکنش انقلابی به بدخواهان و خائنان:
ملت، کشور، نظام و انقلاب اسلامی بدخواهان و خائنانی دارند که هر لحظه در پی فرصت برای ضربه زدن می‌باشند. نمایندگان مجلس باید نسبت به این جماعت بدخواهان و خائنان واکنش‌های انقلابی به هنگام داشته باشند.

۸-منش جهادی در اندیشه و عمل:
در شرایط کنونی کشور و انقلاب، پیشرفت کشور با توجه به توطئه‌ها و نقشه‌های دشمنان، جز با کار جهادی و تفکر جهادی مسئولان ممکن نیست. مجلس دهم باید در اندیشه و عمل پرچم‌دار منش جهادی باشد. حماسه‌های بزرگ در حوزه‌های گوناگون کشور از قبیل اقتصادی، علمی، فناوری و فرهنگی در پرتو تفکر و عمل جهادی حاصل خواهد شد. مردمی که خالق حماسه‌های بزرگ همانند حماسه انتخابات هفتم اسفند هستند از مسئولان و منتخبان خود، انتظار حماسه‌آفرینی برای حل مشکلات کشور و پیشرفت ایران دارند. مجلسی می‌تواند حماسه‌آفرین باشد که نمایندگان آن خالصانه برای خدا و در راه خدمت به خلق خدا گام بردارند.

۹-صیانت از استقلال و عزت ملی:
از توصیه‌های راهبردی مقام معظم رهبری به مسئولان و خصوصاً نمایندگان منتخب مردم برای مجلس دهم، صیانت از استقلال و عزت ملی است. اکنون مردم چشم‌انتظار حل مسائل اقتصادی و مشکلات معیشتی خود می‌باشند. مسائل اقتصادی اولویت اول کشور است، اما نکته مهم این است که مسئولان برای پیشرفت کشور و حل معیشت مردم، باید مراقب باشند چوب حراج بر استقلال و عزت ملی زده نشود. غرب اکنون طمع کرده و تصور می‌کند که برای نفوذ در ایران فرصتی یافته است. بنابراین نمایندگان و دیگر مسئولان کشور، این بخش از پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی را باید جدی بگیرند: «پیشرفت صوری و منهای استقلال و عزت ملی پذیرفته نیست، پیشرفت به معنی حل شدن در هاضمه استکبار جهانی نیست و حفظ عزت و هویت ملی جز با پیشرفت همه‌جانبه و درون‌زا دست‌یافتنی نیست. مجلس آینده درباره این سرفصل‌های مهم وظایف سنگینی بر عهده خواهد داشت و امید است که نصاب پاسخگویی در برابر خدا و مردم را در آن مشاهده کنند.»

پیام‌های انتخابات خبرگان

اولین انتخابات پس از برجام، هم بیگانگان را و هم برخی جریان‌های داخلی که سابقه تحریم انتخابات را در پرونده خود داشتند به میدان آورد تا حداکثر ظرفیت خود برای تغییر ترکیب نمایندگان مجلس ین خبرگان و شورای اسلامی را به صحنه بیاورند و سپس در صورت موفقیت، گام‌های بعدی خود را استوارتر بردارند.

در این انتخابات، مجلس خبرگان، پایه برنامه‌ریزی‌ها طراحی شده بود چراکه هم کار ویژه خبرگان یعنی انتخاب رهبر در بزنگاه موردنیاز پراهمیت‌ترین و تأثیرگذارترین انتخاب خواهد بود و هم در تحلیل این جریان، با خبرگان می‌توانستند نتایج انتخابات مجلس شورای اسلامی را نیز تحت‌الشعاع قرار دهند اما معکوس آن صادق نبود.

صرف‌نظر از اینکه نتایج به‌دست‌آمده به‌ویژه در خبرگان، باب میل بیگانگان و جریان همسوی داخلی آنان نشد و خبرگان مورد اقبال مردم، انقلابی‌تر از خبرگان قبل هستند، این جریان با تمرکز بر نتایج انتخابات در تهران که همخوانی بیشتری با میل آنان داشته سعی می‌کنند آن را به‌کل کشور تعمیم دهند و به‌نوعی نتایج هر دو انتخاب را به نفع خود مصادره کنند.

اما ورای این موضوع که در جای خود مهم است و باید مورد تحلیل قرار بگیرد، در دعوت این جریان‌ها و بیگانگان و به‌ویژه اقدام رسانهٔ وابسته به‌نظام سلطنتی انگلیس اعترافات غیرمستقیمی نهفته است که توجه به آن‌ها تأیید سه حقیقت مهم است که دشمنان نه‌تنها حاضر نیستند به‌صراحت آن‌ها را بیان کنند بلکه هرگاه فرصت کنند در آن‌ها تشکیک هم می‌کنند.

اولین حقیقت نهفته در این دعوت خباثت آلود، اعتراف به حاکمیت واقعی و مبنا بودن رأی مردم در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران است و یا به‌عبارت‌دیگر اعتراف به «مردم‌سالار» بودن این نظام؛ که اگر غیراز این بود دلیلی نداشت که انگلیس و برخی جریان‌های داخلی که هراز‌چندگاه مردمی بودن نظام را زیر سؤال می‌برند مردم را دعوت به مشارکت در انتخابات کنند و برای گرم‌تر کردن تنور انتخابات تلاش نمایند.

دومین حقیقت نهفته در این ماجرا اذعان به‌سلامت سیستم و فرایند انتخابات در ایران است تا حدی که آن‌ها رأی نیاوردن فقهای شورای نگهبان را که خود ناظر بر انتخابات هستند را ممکن ارزیابی می‌کردند و برای آن برنامه‌ریزی کردند. آیا در صورت عدم چنین اعتمادی به فرایند انتخابات آن‌ها بازهم به رأی ندادن به این شخصیت‌ها دعوت می‌کردند؟ آیا با نتایج به‌دست‌آمده و تأییدشده که منجر به شانزدهم شدن آیت‌الله جنتی دبیر شورای نگهبان و عدم راه‌یابی چهره‌های برجسته‌ای نظیر حضرات آیات یزدی و مصباح در خبرگان و همه فهرست اصولگرایان در تهران شد بازهم می‌توان رمز دروغ تقلب را بکار بست؟ و آیا پایبندی نظام به‌حق‌الناس را بهتر از این می‌شد به آنانی که چشمشان را به روی حقیقت بسته‌اند نشان داد؟

سومین حقیقتی که خواسته یا ناخواسته مورد تأیید دشمنان نظام قرار گرفته است نهادینه شدن نهادها و فرایندهای قانونی در ایران است و اینکه خارج از این فرایند سازوکاری برای نقش‌آفرینی جریان‌های سیاسی وجود ندارد؛ و این یعنی استحکام نظام و به تسلیم وادار کردن همه آن‌هایی که در فتنه ۸۸ تلاش کردند نه از راه قانون بلکه در لشکرکشی خیابانی خواسته‌های خود را به مردم و نظام تحمیل کنند.

توجه به این حقایق، دستاوردهای خردی که بیشتر خوراک جریان‌های سیاسی است و در جای خود مهم هم هستند درمی‌نوردد و نتایج کلان و مبنایی انتخابات هفتم اسفند را که رهبر دوراندیش انقلاب درصدد تحقق آن‌ها بودند را آشکار می‌سازد.

درس مردم‌سالاری دینی به دموکراسی آشوب‌طلب

انتخابات هفتم اسفند را باید اوج بلوغ سیاسی مردم ایران دانست. این نه یک ادعای ژورنالیستی، بلکه واقعیتی است که می‌توان با تحلیل رفتار مردم در جریان این انتخابات بر آن صحه گذاشت؛ رفتاری که در ابتدا متوجه میزان مشارکت عمومی در چنین انتخاباتی است و در ثانی به نوع انتخاب مردم معطوف می‌شود.

پیش از تحلیل این عناصر حیاتی که چهره جمهوری اسلامی را نسبت به سایر کشورهای دنیا متمایز می‌کند، باید به یک عامل بزرگ و مهم در افزایش مشارکت عمومی اشاره کرد که به‌صراحت می‌توان گفت یک عامل بی‌نظیر در سطح جهان است. واقعیت آن است که در انتخابات مختلف دنیا رسانه‌ها مهم‌ترین نقش را برای افزایش مشارکت عمومی ایفا می‌کنند و در کنار رسانه‌ها عامل‌های انگیزشی دیگر نظیر پول هم به کمک سیاستمداران می‌آید تا حجم مشارکت‌کنندگان را در انتخابات افزایش دهند. این افزایش باهدف پیروزی حزب متبوعشان صورت می‌گیرد، اما انتخابات در جمهوری اسلامی همواره چیزی فراتر از رقابت حزبی بوده است. انتخابات در جمهوری اسلامی آنجایی متمایز می‌شود که رسانه‌های بیگانه و ضدانقلاب از روزهای نخستین انقلاب، این شاخص مردم‌سالارانه را به مشروعیت نظام جمهوری اسلامی گره زدند و انتخابات مختلف به رفراندومی برای مقبولیت و مشروعیت جمهوری اسلامی در نزد مردم ایران تبدیل شده است.

درست به دلیل همین واقعیت است که رسانه‌های ضدانقلاب و اپوزیسیون خارج نشین در طول تمام این سال‌ها تمام هم‌وغم خود را برای کاهش مشارکت در انتخابات مختلف قرار دادند تا از این مسیر عملاً مشروعیت جمهوری اسلامی را زیر سؤال ببرند. این درست نقطه‌ای است که ولی‌فقیه به ایفای نقش می‌پردازند و فارغ از جناح‌بندی‌های سیاسی از مردم می‌خواهند که در انتخابات شرکت کنند. این خواسته بارها توسط امام خمینی (ره) بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران مطرح شده بود و حالا جانشین ایشان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای هم همان راه را طی می‌کنند.

جالب اینجاست که اهمیت مشروعیت نظام جمهوری اسلامی در نزد مقام معظم رهبری تا آنجایی بالاست که در دو انتخابات گذشته حتی از مخالفان خودشان و مخالفان داخلی نیز می‌خواهند که پای صندوق‌های رأی حاضر شوند؛ حرکتی که قطعاً به نفع جریان اصولی و انقلابی کشور نخواهد بود و باعث شکسته شدن رأی آنان خواهد شد، اما رهبر انقلاب اسلامی افق‌هایی بالاتر از رقابت‌های حزبی را مشاهده می‌کردند که چنین خواسته‌ای را طرح نمودند. ازاین‌رو فارغ از نتایج کسب‌شده باید همگان این واقعیت را بپذیرند که رأی مردمی در هفتم اسفند که با مشارکت ۶۲ درصدی مردم همراه بود، در مرحله نخست لبیک به دعوت مقام معظم رهبری و در نگاهی کلان‌تر عاملی مشروعیت‌زا برای جمهوری اسلامی ایران بود.

بودجه‌های توسعه دموکراسی در جوی آب

تمامی این رفتارهای دموکراتیک مردم در داخل نظام جمهوری اسلامی در حالی است که غربی‌ها طی سالیان گذشته بودجه‌های کلانی را به نام توسعه دموکراسی در ایران تصویب و خرج کرده‌اند، به‌عنوان نمونه در گزارش مرکز تحقیقات کنگره امریکا جدول بودجه برنامه ارتقای دموکراسی در ایران آمده که در سال مالی ۲۰۰۴ به بخش تخصیص عملیات‌های خارجی مبلغ ۵/۱ میلیون دلار اختصاص داده شد تا در اختیار اشخاص و سازمان‌های آموزشی، بشردوستانه و غیرانتفاعی در داخل ایران قرار گیرد تا از پیشرفت دموکراسی و حقوق بشر در ایران حمایت کنند.

همچنین در سال مالی ۲۰۰۵، ۳ میلیون دلار از بخش تخصیص کمک خارجی سال مالی ۲۰۰۵ برای ارتقای دموکراسی در حوزه‌های توسعه حزب سیاسی، رسانه، حقوق کارگری، ارتقای جامعه مدنی و حقوق بشر اختصاص داده شد.

سال مالی ۲۰۰۶، مجموع ۶۶/۱ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۰۷، ۵۵ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۰۸، ۶۰ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۰۹، ۶۵ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۱۰، ۴۰ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۱۱، ۴۰ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۱۲، ۳۵ میلیون دلار، در سال مالی ۲۰۱۳، ۳۰ میلیون دلار، سال مالی ۲۰۱۴، ۳۰ میلیون دلار، سال مالی ۲۰۱۵، ۳۰ میلیون دلار و در سال مالی ۲۰۱۶، ۳۰ میلیون دلار برای توسعه دموکراسی در ایران اختصاص داده‌شده که مرور محور هزینه کرد تمام آن‌ها بیان‌کننده این واقعیت است که این پول‌ها بیشتر برای کمک به اپوزیسیون و براندازی جمهوری اسلامی ایران هزینه شده که انتخابات ثابت کرد، تمامی این هزینه‌ها در جوی آب ریخته شده است. نمود بارز این اتفاق در فتنه سال ۸۸ بود که به‌رغم مشارکت ۸۵ درصدی مردم، غربی‌ها این واقعیت را نپذیرفتند و به نام دفاع از دموکراسی تمام سعی خود را برای ایجاد آشوب در کشور به کار بستند که حاصل آن تحمیل هشت ماه بحران به نظام و مردم بود.

حال جمهوری اسلامی به‌رغم تمامی این سنگ‌اندازی‌ها و فشارها به سمبلی برای دموکراسی در تمام دنیا تبدیل‌شده که می‌تواند مدل خوبی برای مدعیان دموکراسی در سطح جهان باشد؛ مدلی که دموکراسی آن در چارچوب نظام اسلامی طراحی‌شده و رأی‌ها در ابتدا به‌حساب مشروعیت نظام اسلامی می‌رود و در مرحله دوم تعیین‌کننده وزن‌کشی سیاسی گروه‌های مختلف است؛ دموکراسی‌ای که فقط از عهده

ایستادگی شجاعانه در برابر مداخلات بیگانه

نمایندگان مجلس شکل‌گرفته در دوره پسابرجام، باید بدانند که دشمن برای آنان دام گسترانده و به‌نوعی به دنبال نفوذ و تأثیرگذاری بر کانون‌های تصمیم‌گیر در کشور است. نمایندگان مجلس با هر نوع گرایش و سلیقه سیاسی باید در مقابل مداخلات بیگانه و خصوصاً کشورهای غربی، ایستادگی شجاعانه‌ای داشته باشند و در این مسیر هرگز مرعوب تهدیدات دشمن نشوند.

ایران دموکراسی برتر

اما ادعای مشروعیت زایی برای جمهوری اسلامی ایران از طریق صندوق رأی در حالی است که مقایسه میزان مشارکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران با کشورهایی که مدعی دموکراسی هستند بیان‌کننده این واقعیت است که جمهوری اسلامی ایران نه‌تنها چیزی از مدعیان دموکراسی در دنیا کم ندارد، بلکه یکسر و گردن نیز بالاتر از آن‌ها ایستاده است. به‌عنوان نمونه میزان مشارکت در انتخابات مجلس ایران در دوره اخیر ۶۲ درصد بوده که این میزان در مقایسه با انتخابات پارلمانی آمریکا در سال ۲۰۱۰ نشان می‌دهد که از نظر حجم مشارکت ایرانی‌ها بیش از ۲۰ درصد بیشتر از آمریکایی‌ها به پای صندوق رأی آمده‌اند.

میزان مشارکت در انتخابات پارلمانی امریکا در این سال ۴۱/۵ درصد بوده است. همچنین میزان حضور ایرانیان در انتخابات هفتم اسفند، در مقایسه با انتخابات پارلمانی فرانسه در ۲۰۱۲ که حدود ۵۵ درصد از مردم این کشور در انتخابات شرکت کرده‌اند نیز بالاتر بوده است. نکته جالب در این میان سوئیس است که میزان مشارکت مردم این کشور در انتخابات پارلمانی‌اش حدود ۴۹ درصد بوده است.

همچنین در مقایسه‌ای دیگر باید گفت که میزان مشارکت در انتخابات پارلمانی کشورمان هم‌تراز و برابر با میزان مشارکت در انتخابات کشورهایی نظیر فنلاند و کاناداست که شاخص‌های توسعه‌یافتگی در آن بسیار بالاتر از استانداردهای جهانی است. این مقایسه در حالی صورت می‌گیرد که هم‌اکنون در جمهوری اسلامی ایران افرادی نیز زندگی می‌کنند که به دلیل سبک زندگی‌شان که یکجانشین نیستند یا با پراکندگی گسترده نسبت به مراکز جمعیتی زندگی می‌کنند، امکان کمتری برای دسترسی به صندوق‌های رأی دارند. اگرچه نظام جمهوری اسلامی ایران همواره تلاش کرده است که شرایطی برابر برای تمام اتباعش جهت حضور در انتخابات فراهم کند و حتی به‌وسیله بالگردهای ارتش برای اهالی مناطق صعب‌العبور نیز صندوق رأی فرستاده است.

همچنین در سطح منطقه خاورمیانه، مقایسه دموکراسی ایرانی با کشورهای منطقه قیاس مع‌الفارق است، چراکه بسیاری از کشورهای عرب جنوب ایران به‌تازگی از سمبل مجلس در نظام پادشاهی خود بهره می‌برند و حتی بخشیدن حق رأی به زنان سرزمینشان سابقه‌ای کمتر از ۱۵ سال دارد.

ایران برمی‌آید.

ارزشمند بودن رأی مردم و فصل‌الخطاب بودن مجاری قانونی

یکی از محاسن این دوره از انتخابات نسبت به برخی دوره‌های گذشته، رعایت اخلاق و نزاکت پس از پیروزی است. چه خوب بود این رفتار عقلانی، پسندیده و تحسین‌برانگیز در حین تبلیغات از سوی هر دو جریان عملی می‌شد. رفتار پساانتخاباتی اصلاح‌طلبان این واقعیت را نشان می‌دهد که آن‌ها عزم جدی برای مشارکت فعال در سیاست ایمان دارند و می‌خواهند شیرینی این پیروزی را با تمام کشور تقسیم کنند. از این طریق آن‌ها می‌توانند جایگاه اجتماعی خود را تقویت کرده و درنتیجه جامعه را برای بهره‌برداری از فرصت‌های پسابرجام آماده کنند.

اصولگرایان نیز تمکین به قانون را، آن‌هم پس از عدم رأی‌آوری در تهران، یک فرصت می‌پندارند. این رفتار صبورانه آن‌ها عملاً به یک کلاس درس اخلاق مبدل شده است. از مجموع رفتارهای نخبگی دو طرف برداشت می‌شود بر پایه یک درک مشترک از اوضاع معیشتی مردم، اصولگرایان و اصلاح‌طلبان می‌خواهند در عمل و فارغ از سیاست‌زدگی رقابت انتخابات را فراموش کنند و وارد یک رقابت سازنده شوند؛ رقابتی عملی و اخلاقی برای تصمیمات صحیح و انجام وظایفشان برای ارتقای سطح رفاه شهروندان. در کل، باید گفت برخورد اصولگرایان در رویارویی با نتیجه انتخابات بسیار خوب بود. آن‌ها کوچک‌ترین اعتراضی به نتیجه انتخابات نکردند و بدون اینکه کسی را تحریک کنند و به خیابان بکشانند، نتیجه را پذیرفتند.

رسیدن به فهم مشترک امانت‌داری نظام از رأی مردم

سیستم نظارتی و اجرایی در کشور ما به شکلی تنظیم‌شده که هیچ حقی از آرای مردم تضییع نمی‌شود و همیشه انتخابات در ایران سالم بوده و مشارکت مردم هم برخلاف همه ادعاهای نظام‌های مدعی دموکراسی و مردم‌سالاری، حداکثری برگزار شده است. درواقع، می‌توان ادعا کرد که یکی از دقیق‌ترین، سالم‌ترین و مردمی‌ترین انتخابات در بین نظام‌های سیاسی جهان در جمهوری اسلامی ایران برگزار می‌شود؛ چراکه اولاً در هیچ نظام سیاسی جهان مشارکت به این میزان در انتخابات وجود ندارد. ثانیاً انتخابات در کشور، هم واقعی و هم دقیق و سالم برگزار می‌شود، تنها یک مورد انتخابات ۸۸ بااینکه صحیح و دقیق برگزار شد، اصحاب فتنه آن را زیر سؤال بردند. با مشخص شدن نتایج دو انتخابات گذشته اصحاب فتنه باید خودشان را اصلاح کنند و رفتارشان را تغییر دهند؛ چراکه انتخابات در هر دوره‌ای به همین شکل برگزار می‌شود، ولی متأسفانه آنان در انتخابات ۸۸ اتهام ناروایی به جمهوری اسلامی ایران زدند و حداقل کاری که باید انجام می‌دادند اینکه باید از ملت و ساحت مقدس مردم عذرخواهی می‌کردند، ولی متأسفانه هنوز برخی از آن‌ها حاضر به عذرخواهی و اعتراف به اشتباهشان نیستند. چنانچه یکی از نمایندگان مجلس که بارها از حصر سران فتنه انتقاد کرده است و تفکر سیاسی‌اش به جریان اصلاح‌طلبی نزدیک است، در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری با اشاره به اینکه مردم به‌نظام اعتماد دارند و رأیشان محفوظ است، گفت: «نظام امانت رأی مردم را حفظ می‌کند، لذا رأی مردم در مسیر سیاسی و اقتصادی کشور تأثیرگذار است.»

متنبه شدن تحریم کنندگان انتخابات گذشته

مقایسه میزان مشارکت در انتخابات مجلس نهم (اسفند ۱۳۹۰) با انتخابات مجلس دهم از جهات گوناگونی اهمیت دارد. انتخابات مجلس نهم در شرایط تحریم شدید خارجی و داخلی برگزار شد. به این معنا که از یک‌سو در اوج فشارهای اقتصادی و تحریمی دشمن بودیم که اراده ملت ما را هدف گرفته بودند و از سوی دیگر افراطیون اصلاح‌طلب، انتخابات را تحریم کرده بودند تا وزن خود را به رخ بکشند. آن روز در سراسر کشور ۶۴ درصد در انتخابات شرکت کردند و در این دوره بازگشت اصلاح‌طلبان به انتخابات باوجود سوابق «خروج از حاکمیت»، تحریم و «اقدام علیه حاکمیت»، حاصل تأدیب و تربیت مشترک مردم و نظام است. آن‌ها در چنین شرایطی چاره‌ای جز همراهی با افکار عمومی و نظام نداشتند. در حقیقت، مردم که با تحریم انتخابات در سال‌های گذشته کمترین همراهی را نکردند، آنان را متنبه ساختند که مردم‌سالاری در ایران، متوقف به قهر و ناز قانون‌شکنان و فزون‌خواهان نیست.

خدمت خالصانه فهم مشترک همه جریان‌ها

از سویی مشخص شد مردم با هیچ حزب و فردی عقد اخوت نبسته‌اند و میزان رضایتمندی مردم به نمایندگان، به میزان کارآمدی و تعهد آنان به‌نظام و خدمت خالصانه به مردم و حرکت در مسیر ولایت و اصول انقلاب و راه امام (ره) بستگی دارد. در این وضعیت نمایندگانی که موفق به جلب اعتماد مردم برای حضور در مجلس دهم شده‌اند باید از همین آغاز راه، کمر خود را برای خدمت واقعی به مردم و انجام تکالیف نمایندگی خود در چارچوب قانون اساسی و تبعیت از منویات و انتظارات ولایت‌فقیه محکم بسته و از بازی‌های سیاسی فاصله بگیرند. در غیر این صورت ملت خیلی سریع از نظرشان برمی‌گردند. لازم است نمایندگان با هر سلیقه و گرایشی، حضور در مجلس را برای خدمت بیشتر و خالصانه‌تر به مردم و نظام مغتنم شمرده و از ورود به بازی‌های جناحی، جریانی و نزدیکی به کانون‌های ثروت و فساد اقتصادی فاصله بگیرند. نمایندگان منتخب و همه مسئولان، تصمیم سازان در تمامی سطوح، باید قدرشناس این حضور و همت جانانه مردم باشند و به‌ویژه نمایندگان مردم در «خانه ملت» به شایستگی هرچه تمام‌تر، با عزمی راسخ و پایبندی به سوگندی که خواهند خورد مطالبات واقعی مردم عزیزمان، از جمله بیکاری، رکود، تورم و گرانی، مشکل ازدواج جوانان و به حرکت درآوردن

چرخه تولید و اجرایی شدن اقتصاد مقاومتی را پیگیری کنند و مسئولان دولتی نیز با خدمات هرچه صادقانه‌تر و مؤثرتر و مبتنی بر دانش روز، تحقق اقتصاد پویای «درون‌زا» و «برون‌گرا» را به جد در دستور کار قرار دهند. اکنون با پایان یافتن انتخابات، انتظار این است که مطالبات اصلی مردم در زمینه ساماندهی به اقتصاد مقاومتی و ترمیم معیشت مردم طبق وعده‌های دولت و نیز صیانت از فرهنگ اسلامی و عزت و اقتدار ملی در مقابل زیاده‌خواهی‌ها و زورگویی دشمنان در اولویت قرار گیرد.

به‌عبارت‌دیگر، با سپری شدن بیش از ۳۰ ماه و در حالی که دولت محترم تا چند ماه دیگر وارد آخرین سال فعالیت خود می‌شود، انتظار این است که وعده‌های داده‌شده، به‌ویژه درباره رونق اقتصادی و خروج از رکود و چرخیدن چرخ اقتصاد و معیشت مردم، از مرحله حرف به مرحله عمل درآید. در این میان نگرانی آن است که با پایان گرفتن مرحله دوم انتخابات مجلس، انتخابات ریاست‌جمهوری خرداد ۹۶ به همت اصلی دولتمردان تبدیل شود و از آن پس انتخابات‌ها و رقابت‌های حزبی، «مسئله» اصلی دولت باشد.

حضور پیوسته در جایگاه مسئولیت

کرسی مجلس امانتی چهارساله از سوی مردم به موکلین خود می‌باشد. نمایندگان مجلس باید این فرصت چهارساله را برای عمل بر مبنای صلاحیت‌ها و اختیارات و وظایف قانونی خود مغتنم شمرند. نمایندگانی در این امر موفق خواهند شد که در جایگاه مسئولیتی خود، حضوری پیوسته داشته باشند.

ناخشنودی همیشگی غرب از نتایج انتخابات

اولین اقدامی که شبکه‌های غربی و مخالف نظام در انتخابات این دوره داشتند، تخریب نهادهای نظارتی بود. آن‌ها این کار را با تأکید بر حجم بالای رد صلاحیت نامزدهای انتخابات مجلس کلید زدند و پس از آن تلاش کردند با یادآوری حوادث پس از سال ۸۸ و پخش انواع گفت‌وگوها، گزارش‌ها و مستندهای تلویزیونی در این باره، افکار عمومی کشور را تحریک کنند که به دلیل حوادث سال ۸۸ همچنان نباید در انتخابات شرکت کرد. البته این سناریو با تأکید اکثریت مردم بر مشارکت انتخاباتی و هوشیاری نخبگان سیاسی از طیف‌های مختلف خیلی زود از دستور کار خارج شد. سپس تلاش‌ها معطوف به زیر سؤال بردن آزادی انتخابات شد و چند نماینده کنگره آمریکا تلاش کردند با سفر به تهران، به‌زعم خود، موضوع نظارت بین‌المللی بر انتخابات را دنبال کنند.

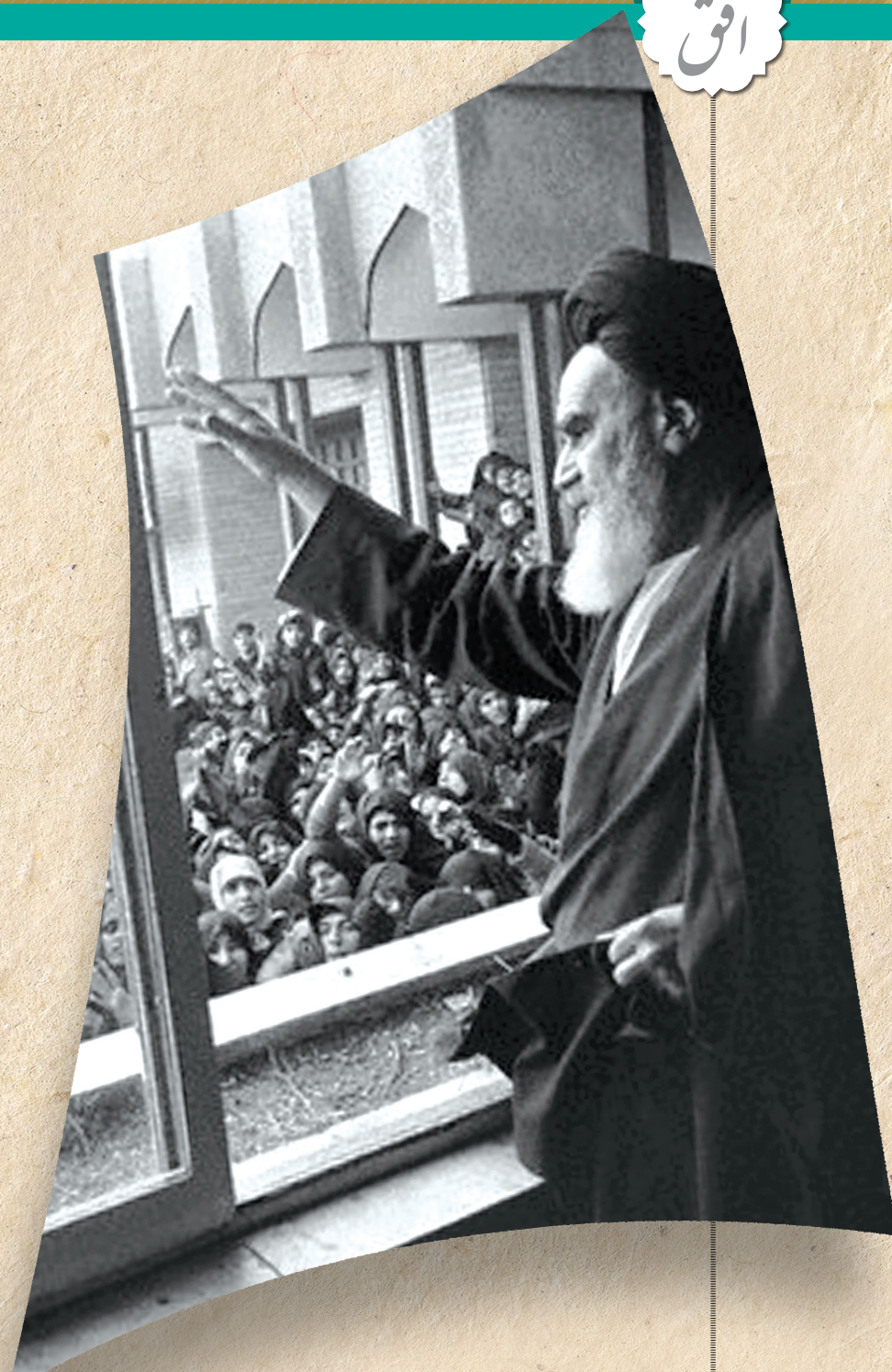
واکنش شدید تهران به این اقدام سبب شد تا حتی جان کری، وزیر خارجه آمریکا هم به این نمایندگان هشدار دهد که «بدترین کار، مداخله در انتخابات ایران است». آن‌ها با شکست در سه برنامه پیشین تلاش خود را برای اثرگذاری بر فهرست‌های انتخاباتی متمرکز کردند و حمایت از یک فهرست سیاسی خاص در فضای مجازی را دنبال کردند. درنهایت بنا به تحلیل دو روزنامه نیویورک پست و پولیتیکو اوباما نتایج انتخابات در ایران را به‌دقت دنبال می‌کرد و می‌خواست بداند که آیا با پیروزی طیف میانه‌روی نزدیک به دولت روحانی، برجام در انتخابات تأثیر عینی و امیدوارکننده داشته است. همین جریان پس از انتخابات و نتایج به‌دست‌آمده و مشارکت بالای مردم زاویه تحلیل را کمی تغییر داد و به شکل دیگری وارد ماجرای پس از شمارش آرا شد. کارشناسان بین‌المللی در تحلیل‌های خود ضمن اشاره به عدم انتظار تحولی در رابطه ایران و آمریکا با نتایج به‌دست‌آمده از انتخابات به‌طور تلویحی بیان داشتند امید به قدرت‌گیری اصلاح‌طلب و میانه‌روی سبک غربی در ایران بسیار بعید است.

وبگاه آمریکایی «دیلی کالر» در گزارشی نوشت: «در حالی که انتخابات ایران به‌عنوان پیروزی میانه‌روها و شخص «باراک اوباما» رئیس جمهور آمریکا و توافق هسته‌ای وی ستوده می‌شود، اما کارشناسان معتقدند این پیروزی آن‌طور نیست که به نظر می‌رسد؛ زیرا مسئله اینجاست که بسیاری از میانه‌روها تنها نام میانه‌رو را یدک می‌کشند.»

«مت مک‌اینس» کارشناس اندیشکده آمریکن اینترپرایز نیز در این باره معتقد است: «نامزدهایی در این انتخابات بودند که در واقع میانه‌رو نبودند و ایده پیروزی میانه‌روها بر اساس واقعیت اصلی که میانه‌روهای واقعی از حضور در انتخابات بازماندند، صحت ندارد.»

سنگر سربازان خدا

چشمه زلال مبارزه بر ضد باطل در طول تاریخ از مسجد جوشیده است. حضرت امام رحمه الله علیه با شناخت موقعیت و نقش مسجد، خطاب به مسلمانان جهان می فرمودند: «اگر حرم و کعبه و مسجد و محراب، سنگر و پشتیبان سربازان خدا و مدافعان حرم و حرمت انبیاء نیست، پس مأمن و پناهگاه آنان در کجاست؟»امام بزرگوار با تأکید بر نقش محوری مسجد در خنثی کردن نقشه های دشمنان اسلام می فرمایند: «اینها از مسجد می ترسند. من تکلیفم را باید ادا کنم؛ به شما بگویم. شما دانشگاهی ها شما دانشجوها، همه تان مساجد را بروید پر کنید! سنگر هست اینجا؛ سنگرها را باید پر کرد.»و در جایی دیگر می فرمایند: «مساجد و محافل دینیه را که سنگرهای اسلام در مقابل شیاطین است، هر چه بیشتر گرم و مجهز نگه دارید.»

جایگاه مسجد در نگاه امام خمینی رحمه الله علیه

مسجد محلی است که از آن باید امور اداره بشود

مسجد، مهمانخانه خدا در زمین، جایگاه نزول برکات و خیرات آسمانی، خانه راز و نیاز، عشق و محبت، صفا و صمیمیت، ایثار و رحمت، تجلّی بهشت خدا در زمین و محل آرامش موحدان است. مکان آن، بهترین قطعات زمین است و فرشتگان، با اهل آن همنشین اند.آنچه از بررسی نقش مسجد در صدر اسلام به دست می آید، جامعیت مسجد در همه زمینه های عبادی، سیاسی، فرهنگی، آموزشی، نظامی، قضایی و... است.با پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی رحمه الله علیه ، مساجد نیز مانند دوران صدر اسلام جایگاه واقعی خود را باز یافتند؛ به طوری که نیروهای فعال در مساجد، مستقیم در متن انقلاب شرکت جستند. از آن پس مساجد نقش پایگاه ارتباطی مردم را بر عهده داشتند و در شرایط حساس نهضت اسلامی توانستند به انسجام نیروهای مردمی بپردازند. علاوه بر این، بسیاری از برنامه های انقلاب مانند انتخابات شوراهای محلی، کانون های بسیج و دیگر ضرورت های زمان در مساجد انجام گرفتند. نویسنده در صدد است تا با مروری اجمالی بر نظرات بزرگ مرد تاریخ، حضرت امام خمینی رحمه الله علیه جایگاه و نقش مسجد در جامعه اسلامی را مورد بررسی قرار دهد.

حضور سیاسی روحانیت در مسجد

حضرت امام خمینی رحمه الله علیه ، آن بزرگ مرد تاریخ، در اوج اختناق رژیم ستمشاهی یعنی سال ۱۳۵۲ فرمودند: «وظیفه علمای اعلام و مبلغین است که جرائم اسرائیل را در مساجد و محافل دینی به مردم گوشزد کنند.»حضرت امام رحمه الله علیه در خاطره ای می فرمودند: «در دوران رضاخان من از یکی از ائمه جماعات سؤال کردم که اگر یک وقت رضاخان لباس ها را ممنوع کند و اجازه پوشیدن لباس روحانی به شما ندهد، چه کار می کنید؟ او گفت: ما توی منزل می نشینیم و جایی نمی رویم. گفتم: من اگر پیش نماز بودم و رضاخان لباس را ممنوع می کرد، همان روز با لباس تغییر یافته به مسجد می آمدم و به اجتماع می رفتم. نباید اجتماع را رها کرد و از مردم دور بود.»

مسجد، پایگاه انقلاب و حرکت

با بررسی تحولات سال های سرنگونی رژیم شاهنشاهی و پیروزی انقلاب اسلامی، نقش و اهمیت مسجد در ابعاد گوناگون به وضوح هویدا می شود. در آن زمان مردم و روحانیت با محوریت مساجد مبارزات خویش را تا پیروزی نهایی ادامه دادند. یقیناً در گذشته و حال و آینده، هیچ مکانی قابلیت این مرکزیت را نداشته و ندارد. بنابراین هم اینک نیز دوری مردم از مساجد، موجب شادی دشمنان و تضعیف انقلاب خواهد شد. در آن موقعیت حساس، مسجد پایگاهی شد تا شاگردان و پیروان حضرت امام رحمه الله علیه، همراه اقامه فرایض دینی و عبادی - که دلیل حضور مردم در مساجد بود – پیام ها و فرمان های امام خمینی رحمه الله علیه را دریافت کنند.

آن بزرگ معمار انقلاب، با تأکید بر حفظ مساجد به عنوان اصل و اساس انقلاب می فرمایند: «مسجد محلی است که از آن باید امور اداره بشود. این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت ما درست کرد. این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند. این طور نباشد که خیال کنیم حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می خواهیم چه کنیم؟ پیروزی ما برای اداره مسجد است.»

بر اساس همین دیدگاه است که متفکران و نویسندگان خارجی نیز به اهمیت مساجد در ساختار انقلاب تأکید کرده و آن را محور اصلی در شکل گیری انقلاب اسلامی ایران دانسته اند.

حامد الگار نویسنده و منتقد بزرگ می گوید: «مسجد هسته اساسی تشکیلات انقلاب اسلامی بود. یکی از عناصر مهم در پیروزی انقلاب، احیای مجدد مسجد و تمام ابعاد عملکردی آن بود. نقش مسجد، دیگر نه عزلت و گریزگاهی از جامعه بود که مردم برای دوری جستن از دنیا، گرفتن وضو، انجام عبادات یا گوش دادن به صوت قرآن به آن پناه می بردند، بلکه برعکس، مسجد به یک کانون مبارزه و مرکز فرماندهی بدل شد. به طور خلاصه، مسجد تماماً آن چیزی شد که در عصر پیامبر بود.»

در زمان رسول اکرم صلی الله علیه و آله یکی از مهم ترین نقش های مسجد، تدارک مقدمات فکری و بسیج عمومی مسلمانان به منظور جهاد با کفار بوده است. عیناً همین نقش در جریان نهضت روحانیون شیعه به رهبری امام خمینی رحمه الله علیه در سال ۱۳۴۲ ه. ش و پس از آن در جریان پیروزی انقلاب اسلامی ایران مشاهده شد. تأثیر این مکان مقدس در جذب نیروهای رزمنده بسیجی و آموزش آنان و نیز پشتیبانی و فعالیت های پشت جبهه، بر هیچ کس پوشیده نیست.

امام خمینی رحمه الله علیه مساجد را مرکز جنبش ها و حرکت های اسلامی معرفی کرده و فرموده اند: «مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت های اسلامی بود... از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می شده است. از مسجد حرکت قوای اسلامی برای سرکوبی کفار و وارد کردن آنها در [زیر] بیرق اسلام بوده است. شما که از اهالی مسجد و علمای مساجد هستید، باید پیروی از پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله و اصحاب آن سرور کنید و مساجد را برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامیت و قطع ایادی شرک و کفر و تأیید مستضعفین در مقابل مستکبرین قرار دهید.»

اهمیت اجتماع در مسجد

اسلام در ابتدای نظام مند ساختن سازمان دینی خود، تأسیس مرکز تجمع عمومی مسلمانان را با نام «مسجد» در اولویت قرار داده و تجمع در آن را به نیکوترین وجه ستوده، بیشترین تأکیدات را در راستای حفظ این سنگر توحیدی ابراز کرد.

حضرت امام رحمه الله علیه بر اساس همین شناخت، بارها بر اهمیت اجتماع و حضور فعال در مساجد تأکید داشته، آن را موجب تقویت اسلام و نظام می دانستند: «مساجد باید مجتمع بشود از جوانها! اگر ما بفهمیم که این اجتماعات چه فوایدی دارد و اگر بفهمیم که اجتماعاتی که اسلام برای ما دستور داده و فراهم کرده است، چه مسائل سیاسی را حل می کند، چه گرفتاری ها را حل می کند، این طور بی حال نبودیم که مساجدمان مرکز بشود برای چند پیرزن و پیرمرد.»همچنین می فرمودند: «نماز را در جماعت بخوانید! اجتماع باید باشد. اجتماعاتتان را حفظ کنید! مساجدتان را محکم نگه دارید!»

و در سخنی دیگر فرمودند: «مسجد مرکز تبلیغ است. در صدر اسلام از همین مسجدها جیش ها، ارتش ها راه می افتاده. مرکز تبلیغ احکام سیاسی - اسلامی بوده. هر وقت یک گرفتاری را طرح می کردند، صدا می کردند: «الصلوة مع الجماعة»، اجتماع می کردند. این گرفتاری را طرح می کردند، صحبت ها را می کردند. مسجد مرکز اجتماع سیاسی است. اجتماعات خود را هر چه بیشتر در مساجد و محافل و فضاهای باز عمومی برپا نمایید!»

آنچه در طول مبارزات و فعالیت های انقلابی روشن شد، آن است که مساجد تنها جایگاهی اند که در جوّی آکنده از وحدت، اخوّت و معنویت، نیروهای مبارز، مؤمن و شجاع را در خود جای داده و از این طریق، در جهت بیداری و آگاهی بخشی به گروه های گوناگون مردمی، رسالت خویش را عینیت بخشیده است. به همین دلیل است که دشمنان از مساجد به عنوان مراکز نیرومند پشتیبانی انقلاب و ستاد عملیاتی رهبر انقلاب اسلامی، در هراس و وحشت بوده و بارها مساجد را آماج حملات خود قرار داده اند و هم اینک نیز دشمنان داخلی و خارجی در صدد دور کردن مردم به ویژه جوانان از مساجدند.

آن بت شکن زمان با درک این حساسیت دشمنان، بارها خطر جدایی انقلاب از مساجد را مورد تأکید قرار داده و فرموده اند: «اگر این مسجد و مرکز ستاد اسلام قوی باشد، ترس از فانتوم ها نداشته باشید! ترس از آمریکا و شوروی و اینها نداشته باشید! آن روز باید ترس داشته باشید که شما پشت کنید به اسلام، پشت کنید به مسجد.» در بیانی دیگر نیز می فرمایند: «ای ملت! مسجدهای خودتان را حفظ کنید!... مسجدها را حفظ کنید! بروید به مسجد... تا این نهضت به ثمر برسد! مملکت شما نجات پیدا کند.»

همچنین می فرمایند: «شما باید هوشیار باشید که مسجدهایتان و محراب هایتان و منبرهایتان را حفظ کنید و بیشتر از سابق، شمایی که این معجزه را از مسجد دیدید که همه قدرت ها را به هم شکست، نه فقط ابرقدرت ها، قدرت های دیگر را هم به هم شکست، نباید در اسلام سستی کنید! مسجدها را محکم نگه دارید و پرجمعیت کنید!»

رهبر کبیر انقلاب با تیزبینی ای که در مسائل سیاسی داشتند، خطر جدایی مردم ونهضت را در اوایل انقلاب از مساجد حس می کردند ومراقب بودند تا ارتباط مردم با مسجد قطع نشود. از جمله مواردی که اهمیّت فوق العاده حضور مردم در مساجد را از دیدگاه حضرت امام رحمه الله علیه عیان می سازد، پیامی است مبنی بر اینکه تمامی اسلحه هایی که در اوج تظاهرات و درگیری ها به دست مردم افتاده است، به مساجد تحویل داده شود. این پیام که با استقبال همگان مواجه شد، تأکید دیگری بر این مطلب است که علاوه بر اهمیت تجمع در مسجد، حتی رفت و آمد به این جایگاه الهی نیز دارای آثار و برکات زیاد است و نقشه های دشمنان را خنثی می کند. این در حالی است که مکان های دیگر نظامی و انتظامی می توانستند به عنوان پایگاه جمع آوری معرفی شوند واین چیزی نیست جز اهمیت حضور در مساجد و پیوند وارتباط جامعه با مسجد و روحانیت.

حضرت امام رحمه الله در بخشی از این پیام می فرمایند: «باید تمام اسلحه هایی که در دست مردم است، جمع شوند! هر کس اسلحه ای پیدا کرد، باید به مسجد محله خود ببرد و به امام جماعت مسجد تحویل بدهد و بعد این اسلحه ها از مساجد به کمیته آورده می شود.»

مسجد در اندیشه حضرت آیت الله العظمی خامنه ای

برای مسجد جاذبه درست کنید

پیش

مسجد از نخستین نهادهایی است که در صدر اسلام و هنگام مهاجرت نبی اعظم(ص) به مدینه شکل گرفت. شکل گیری مساجد از مصادیق بارز جامعه اسلامی است. نقش آفرینی مساجد در تمامی عرصه ها و شئون جامعه اسلامی سبب توسعه و گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی بوده است.

اسلام نهادی به نام مسجد را ایجاد کرد تا به نیازهای عبادی، آموزشی، سیاسی، نظامی جامعه در اجتماعات محل پاسخ گوید. پیامبر اکرم (ص) علاوه بر بنانهادن مسجد، کارکردها و استفاده‌های آن را هم نشان داد. مساجد برای مسلمانان پایگاهی شد تا در طول شبانه روز هوشیار باقی بمانند و در طول سال مراقب رفتار اجتماعی باشند و همواره امت را از تهدیدهای برونی و درونی آگاه و در برابر آنها از اسلام و مردم پاسداری کنند و بسان برج مراقبتی، منبع دائمی وحدت و محل احیای فرهنگی و مذهبی باشد که در صورت استفاده از آن در جهت هدف‌های بنیانگذارش نهادی برکت آفرین شود. مسجد نهادی مردمی است و به مردمی تکیه دارد که در آن مشورت نقش اساسی و بهینه دارد و از این حیث در تاریخ بی سابقه است؛ به سخن دیگر مردمی بودن نهاد مسجد سبب شده است که جنبش های احیای ایمان و حفظ ارزش ها و نشر فضائل همچنین نهضت های آزادی‌بخش غالباً از مساجد آغاز شود و به جریان بیفتد.

مقام معظم رهبری در پیام عمیق و ارزشمندشان به اجلاس نماز فرمودند: «پدید آمدن هویتی بنام مسجد نخست در قبا و سپس در مدینه در شمار زیباترین و پر مغزین ابتکارهای اسلام در آغاز تشکیل جامعه اسلامی است.»(۱)

مسجد«طراز اسلام» از دیدگاه رهبری

خانه خدا و مردم است.

خلوت انس با خدا و جلوت حشر با مردم است.

کانون ذکر و معراج معنوی انسان های با ایمان است.

عرصه علم و جهاد و تدبیر دنیوی جامعه است.

هم جایگاه عبادت و هم پایگاه سیاست است.

در مسجد اسلامی شور و بهجت عبادت خالص، با نشاط زندگی پاک و خردمندانه و سالم آمیخته است.

مسجد مظهر آمیختگی دنیا و آخرت است.(۲)

سنت احیای مسجد

سنت احیای مساجد، عطرافشانی و تنظیف مساجد به عنوان آماده سازی برای ماه رمضان، از پیش از شروع ماه رمضان، حضور این ماه مبارک احساس می شود. هر چه می توانید بخصوص شما جوانان، این حضور را اول در دلهای پاک و نورانی خودتان تقویت کنید؛ بعد هم تلألوی این نورانیتی که در شماست، مخاطبان و محیط اطراف شما را حتما تحت تأثیر قرار خواهد داد.(۳)

بحمدالله مسأله‌ی تنظیف و تطهیر و پاکسازی و غبار روبی و عطرافشانی مساجد، کارهایی که این روزها انجام می گیرد، همه جزو کارهای خوبی است که بحمدالله انجام می گیرد و خوب است که انجام دهید.(۴)

مسجد منشأ حرکت های اسلامی

مسجد، نه فقط در زمان ما و نه فقط در کشور عزیز اسلامی ما، بلکه در نقاط مختلف عالم و در طول تاریخ، منشأ آثار بزرگ و نهضت ها و حرکت های اسلامی بزرگی شده است. مثلاً قیام مردم کشورهای شمال آفریقا، مثل الجزایر و دیگر کشورهایی که سال ها در زیر سلطه‌ی نظامی استعمار فرانسوی ها بودند، از مساجد شروع شد، که به پیروزی هم رسید و کشورها استقلال پیدا کردند. انقلاب در این کشورها هم، آن روزی رو به شکست رفت و دوباره ملت‌ها استقلال خودشان را از دست دادند که رابطه ی خود را با مساجد و با دین و ایمان مساجد قطع کردند.(۵)

مسجد یکی از علل پیروزی انقلاب

یکی از علل پیروزی این انقلاب مبارک در ایران اسلامی و یا لااقل سهولت این پیروزی، این بود که مردم به مساجد اقبال پیدا کردند؛ جوانان مساجد را پر کردند و علمای اعلام، مساجد را به عنوان مرکزی برای تعلیم، تربیت، روشنگری افکار و اذهان، مورد استفاده قرار دادند و مسجد، مرکزی برای حرکت، آگاهی، نهضت و افشای اسرار زمامداران فاسد و خود فروخته‌ی رژیم طاغوت شد. در دوره مشروطیت هم همین طور بوده است؛ در دوره‌ی ملی شدن صنعت نفت هم تا حدودی همین طور بود؛ در زمان انقلاب هم که این مسأله، به حد اعلی رسید.(۶)

مساجد کانون حرکت های انقلابی

ما با مساجد و مجلس تبلیغ چه کرده ایم و چه

پایگاه جهاد و مبارزه با دشمن

مرکز آموزش، مسجد در نظر پیامبر باید مرکز آموزش بصیرت دینی باشد.برای رسیدن به اهداف فوق الذکر به چند نکته و توصیه بزرگ دیده‌بان انقلاب اسلامی مقام معظم رهبری توجه و التفات لازم می آید؛بنای مناسب و خوب و محکم و زیبای مسجد از اهمّ امور است.حضور روحانی و پرهیزکار و خردمند و کارشناس و دلسوز در هر مسجد محور این منظومه‌ی تلاش مقدس باشد.ائمه جماعت باید آماده طبابت معنوی مأمومین خود باشند.حوزه های علمیه باید به یاری مساجد شتافته و در تأمین و تغذیه فرهنگی مورد نیاز مساجد را یاری دهند.درس تفسیر قرآن و بیان حدیث ائمه و نشر معارف اسلامی، سیاسی از منابر مساجد باید تراوش کند و مساجد مدرس تفسیر و حدیث موعظه وپرورش اخلاق شود. هیأت امناء مساجد باید دل های پاک جوانان را جذب و مشتاق آمدن به مسجد کنند و زمزمه محبت متولّیان و مدیران دل های پاک جوانان را مجذوب مـی کند.با حضور جوانان و روحیه بسیجی باید محیط مساجد زنده و پرنشاط و آینده نگر و امید بخش باشد.پیوند بین مراکز آموزشی و مساجد برای آموزش اهل مسجد برقرار شود.بانگ اذان با صوت خوش و دلنواز در فضای جامعه طنین افکن شـود.عمران مساجد و پرداختن به آرایه‌هـای معنوی و ظاهری وظیفه همگان است.مسـجد در هر منطقه و محل، مأمن و مایه‌ی خیر و برکت باشد و وسیله زحمت و آزار مجاوران نشود.مسجد باید رابطه‌ی خود را با جوانانی که ازدواج می کنند و با کسانی که به موفقیت‌های علمی و اجتماعی و هنری و ورزشی دست می یابند و حتی با نوزادانی که متولد می شوند برقرار و مستحکم کند.دانش آموزان برجسته و ممتاز در هر محل، در مسجد و در برابر چشم مردم از سوی امام جماعت تشویق شوند.

می خواهیم بکنیم؟ این سوالی است که ما باید از خودمان بکنیم. در همه ی مراحـل این تاریخ پر افتخار، مساجد همیشه پایگاه دینداری و حرکت مردم در جهت دین بوده است. شما خودتان یادتان است، که انقلاب از مساجد شروع شد؛ امروز هم در هنگامی که حرکت و بسیج مردم مطرح می شود، چه سیاسی و چه نظامی، باز مساجد کانونند؛ این برکت مساجد است؛ لیکن مسـاجد که فقط در و دیوار نیست. این سـوال واجبی است که ما باید از خودمان بکنیم، و اگر نکنیم، دیگران از ما سوال می کنند که شما برای تحول بخشیدن و پیشرفت دادن به مساجد چه کارهایی می خواهد بکنید و چه برنامه هایی در پیش دارید.(۷)

مسجد فقط جای اقامه چند رکعت نماز نیست

ملت ایران باید مساجد را مغتنم بشمارد و پایگاه معرفت و روشن بینی و روشنگری و استقامت ملی به حساب آورند. اگر کسی خیال کند که در مسجد، فقط چند رکعت نماز می خوانند و بیرون می آیند و این چه تأثیری دارد، خطاست. این طور نیست.

اولاً اگر همان چند رکعت نماز هم با چشم بصیرت نگاه شـود، خود نماز که به زبان مشرع مقدس نماز و اذان، خیرالعمل و فلاح اسـت، مایه‌ی برکات زیادی می‌شود. نماز یک ملت را به قیام لله وادار می کند. نماز انسان‌ها را از فساد دور و به خلوص و فداکاری نزدیک می کند.(۸)

صدای اذان در شهر

چندی پیش، من راجع به اذان سـفارش کردم و البته گفتم که صبح ها بـا بلندگو در همه جا اذان نگویند، تا مردم از خواب بیدار نشـوند. مثل اینکه بعضی از مومنین، این قسـمت دومش را بیشتر از قسمت اول گوش کردند! آنچه که مقصود ما بود، این بود که در سحرها، هر جایی یک بلندگو صدا نکند، ولی معنایش این نبود که به هنگام سحر، صدای اذان در شـهری مثل تهران به گوش نرسد! نه، در جایی مثل تهران، اقلا در چند مسجد از مساجد مهم، خوب است که با بلندگو اذان پخش بشود. اما در ظهر و شب اذان بگویند؛ هم اذان بلندگو، هم جلوی مساجد، هم داخل مساجد و هم در خیابانها، تا مردم به اذان گفتن عادت کنند.(۹)

چرا باید در این شهر با این عظمت، با این همه هیاهوهای گوناگون از اطراف و اکناف، نغمه‌ی اذان در همه جای شـهر شنیده نشـود؟! اذان، علامت مسلمانی است.

چه کسی گفته باید در پشـت بام مساجد یا در مساجد بزرگ و عمده، حتی در سحرها، ظهر و شب که جای خود را دارد - از طریق بلندگو اذان نگویند؟ وقت اذان که می شـود، باید تهران یکسره صدای اذان باشد. مگر این جا قبه الاسلام نیست؟ مگر ما این حرف را نمی گوییم؟ این که ظهر بشود، از ظهر یک ساعت هم بگذرد، کسی در خیابان راه برود، اما احساس نکند که ظهر شده است، آیا این قضیه با آن ادعا می سازد؟!(۱۰)

بسیج در مساجد

خودسـازی باید بکنید. مسـاجد را رهـا نکنید. نیروی مقاومت بسیج، بهترین جایی که دارد، همین مساجد است. منتها مساجد را مسـجد نگه دارید. با امام جماعت مسـجد، با عبادت کنندگان مسجد و با مومنینی که در مسـجدند، برادرانه صمیمی باشید، که بحمدالله هستید، و آن را حفظ کنید و بیشتر کنید.

اول وقت، نماز را به جماعت، پشت سر پیش نماز هر مسجد و تبلیغات آن شرکت کنید. در مراسم دعا و قرآن و مراسـم مذهبی شـرکت کنید. شما و امام جماعت آن مسجد، هر کس که هست، مشترکاً مسجد را حفظ کنید. برای مسجد، جاذبه درست کنید تا بچه ها، جوانان و زن و مرد محله، مجذوب مسجدی شوند که شما در آن هستید و بیایند. مسجد، پایگاه بسیار مهمی است.(۱۱)

از موارد فوق الذکر که مقـام معظم رهبری بدان اشارت داشتند مسـجد «طراز اسلامی» به شرح زیر شـکل می گیرد؛ در صدر اسلام مسـجد نقش های گوناگونی داشـته که از مسجد النبی، مسجد کوفه و مسجد سهله و مسـاجد دیگر نقش های متعددی را عهده دار بوده است.

کانون عبادی، نماز، اعتکاف، عبادت، دعا و نیایش

پایگاه، قضایی، رسیدگی به مسائل و عوامل های حقوقی مردم «دکه القضا»

جایگاه امور حسبیه، رسـیدگی امور شهروندی

و شهرداری و وظایف شوراهاست. کانون ارتباطات جمعی مردم، نماز جماعت، نمازهایی عید فطر، قربان و اجتماعات مردمی در فعالیت های مذهبی، مرکز طرح رسانی به مسلمانانمحل رفع مشکلات فردی و اجتماعی و اداری، رسیدگی به امور محرومان و مردم گرفتار و دچار مشکل و فقر و محرومیت در مسجد انجام می شود.

نتیجه و پیشنهادات

من حیث المجموع مسلمانان و حکومت اسلامی مکلّفند دستورات و احکام دینی را به بهترین وجه در تمامی ابعاد زندگی خود پیاده کنند و از سوی دیگر باید مراقبت باشند تا مبادا به بهانه های گوناگون (مانند مقدس بودن مسجد) توطئه جدایی دین ازسیاست در جامعه و مسجد اجرا شود چرا که یکی از جلوه های پیاده شدن احکام دینی توجه و اهتمام به مسایل و مشکلات سیاسی جامعه و تلاش در جهت رسیدگی و برطرف ساختن آنهاست. در دنیای پیچیده امروزی احیاء و حفظ و توسعه جایگاه مسجد می بایست در زمینه های گوناگون فرهنگی و اجتماعی و سیاسی دارای نقش موثر باشد به همین منظور نیازمند تلاش‌هایی علمی و تخصصی است. از این رهگذر، پیشنهاد می شود مسوولان تمام همت خود را در جهت تجهیز امکانات مادی و معنوی مسجد معطوف کنند تا مساجد بتوانند با به کارگیری تمامی امکانات فناوری روز دنیا در مقابل تهدیدات دشمن، چون سنگری استوار و پابرجا باقی بمانند.

در مدیریت مساجد و انتخاب و انتصاب امام جماعت نهایت دقت به عمل می آید تا بنای مسجد با حضور روحانی شایسته و پرهیزکار و خردمند کارشناس و دلسوز شکل گیرد. دیدگاه ها درباره نقش مساجد، متفاوت اند برخی مسجد را «تعزیه خانه» می دانند و برخی دیگر «مرکز اقتدار دنیای خودشان». باید توجه لازم صورت گیرد تا براساس آیه شریفه و «لمسجد اسس علی التقوی»(۱۲) فقط براساس تقوی شکل گیری شود و این حاصل نخواهد شد مگر این که مسجد مرکز ذکر خداوند و مناجات و نیایش با محبوب قرار گیرد در همین زمینه روایتی نقل شده است که امام صادق(ع) سوال شد درباره مسجدی که براساس تقوی بنا شده است کدام مسجد است فرمود: «مسجد قباء» است(۱۳) خانه خدا و خانه مردم جایگاه عبادت و پایگاه سیاست است بنابراین هم عبادت و هم سیاست در مساجد نقش عمده و اصلی را دارند و این را باید با هم به حساب آورد.

مسجد مظهر آمیختگی دنیا و آخرت است و پیوستگی فرد و جامعه در دیدگاه و اندیشه مکتب و آیین حیات بخش اسلام همواره ملحوظ نظر بوده است. آمیخته ای از حضور نسل جوان پاک نهاد (به تعبیر مقام معظم رهبری مدظله العالی) همراه با روحانیون ومعلمان آگاه و دلسوز، مسجد را به معنای واقعی کلمه کانون اندیشه و معرفت خواهند کرد. عمران مساجد با معماری جدید و اصول شهرسازی توام با آرایه های معنوی و ظاهری آن وظیفه ای همگانی است که آحاد جامعه اعم از مردم ومسوولان بالاخص شهرداری و نهادهای دولتی نقش مهمی را ایفا می کنند. بر گویندگان مذهبی فرض است که هنگام تبلیغ، به ویژه در ایام محرم و صفر و ماه مبارک رمضان مأدبه معنوی در مساجد را بر محور معارف قرآن، نهج‌البلاغه و صحیفه قرار دهند تا مستمعان از این مسیر با حق و حقیقت آشنا شوند و در آینده عالمانی خبیر و بصیر در جامعه ظهور یابند.

رسانه‌های جمعی اعم از تلویزیون، رادیو، روزنامه‌ها و مجلات با مساجد همراهی و همکاری داشته باشند و در حد لازم به پاسخگویی نیازهای معنوی این ملت عظیم برخیزند. بر آنان که از نعمت مال برخوردارند با بذل مال خود در این راه به یاری هیأت امنای مساجد بشتابند و با برنامه‌ریزی در جهت امکانات عمرانی و فرهنگی نیازهای مساجد را تأمین کنند.

پی نوشت:

نیایش، فصلنامه علمی، تخصصی نماز، شماره ۳۴، چاپ اول، نشر ستاد اقامه نماز، ص ۱۳.

هفته نامه شما، شماره ۶۷۹، آبان ماه ۸۹، ص ۲.

بیانات در دیدار روحانیون و مبلغان در آستانه ی ماه مبارک رمضان ۱۳۷۷/۹/۲۳

بیانات در دیدار علما، طلاب و اقشار مختلف مردم شهر مقدس قم به مناسبت سالروز ۱۹ دی ماه ۱۳۷۵/۱۰/۱۹

سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه جماعات و وعاظ نقاط کشور در آستانه‌ی ماه مبارک رمضان ۱۳۷۰/۲/۱۴

خطبه های نماز جمعه ی تهران ۱۳۶۹/۱۱/۱۹

سخنرانی در دیدار با جمعی از روحانیون، ائمه ی جماعت وعاظ نقاط گوناگون کشور در آستانه ماه مبارک رمضان ۱۳۷۰/۱۲/۱۴

بیانات در دیدار فرماندهی «بسیج» سراسر کشور ۱۳۷۱/۸/۲۷

سوره توبه آیه ۱۰۸

وسایل الشیعه، ج ۳، ص ۵۴۸

منابع:

قرآن کریم

نیایش، فصل‌نامه علمی تخصصی نماز، شماره ۳۴، چاپ اول، نشر ستاد اقامه نماز.

محمدمهدی اصفهانی، بهداشت مساجد، چاپ دوم، زمستان ۱۳۷۳، نشر ستاد و اقامه نماز تهران.

حسن راشدی، نمازشناسی، جلد اول، چاپ سوم، مهرماه ۸۰، تهران، ستاد اقامه نماز.

انصاریان، حسین، دیار عاشقان، ج اول، انتشارات پیام آزادی.

حرّ عاملی، شیخ محمد بن الحسن، وسایل الشیعه الی تحصیل مسایل الشریعه، تصحیح شیخ عبدالرحیم ربانی شیرازی، بیروت، دار احیاء الثرات العربی، چاپ چهارم، ۱۳۹۱ ه.ش.

هفته‌نامه شما، شماره ۶۷۹، آبان‌ماه ۸۹.

خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۹/۱۱/۱۹

http://httpwww.khabaronline.ir

http://masjedfoomani.parsiblog.com

موعظه‌های مکتوب

ضرورت عمل به قانون در جامعه

حجت‌الاسلام والمسلمین سید رمضان حسینی،
امام جماعت مسجد موسی بن جعفر(ع)

نکته ای که در این مجال تمایل دارم به آن اشاره کنم، مشکلات ناشی از ضعف مدیریتی است که در کشور ما وجود دارد. اگر مدیری نتواند به خوبی امور زیر مجموعه خود را مدیریت کند، در نهایت پیشرفتی در آن حوزه حاصل نمی شود.

خوشبختانه قانون در همه زمینه ها وجود دارد؛ اما این قانون باید اجرا شود و از آن مهم تر مجریان بتوانند خود را از خطاها مصون نگه دارند. امروزه آن چیزی که بیشتر به چشم می خورد، اجرای قوانین به صورت سلیقه ای است. با ذکر این موضوع، به وضعیت مدیریت هزینه در شهرداری گریزی می زنم. بارها در صحبت های مدیران ارشد شهری شنیده می شود که کمبود بودجه وجود دارد. در حالی که متاسفانه بسیاری از هزینه ها با دوباره کاری و بی نیازی به تعویض مثلا یک نرده در یک خیابان هدر می رود. متاسفانه آنها به این موضوع قائل هستند که بودجه تخصیص داده شده باید به هر نحو هزینه شود. مدیران باید از تجربه کافی برخوردار باشند تا دور نمای کار را ببینند. مالیات مردم، بیت المال است و مدیران در برابر آن باید پاسخگو باشند. در تمام دنیا شهروندان با دادن مالیات در کار مدیران دخالت و اظهار نظر می کنند. در موضوع امر به معروف و نهی از منکر، نخستین ملاک این است که فرد خودش معروف باشد. کسی که مجری قانون است باید خود فرد سالمی باشد. تا زمانی که مجری سالمی نباشد، قانون سالم اجرا نمی شود و در نهایت مدنیت هم در جامعه اجرا نمی شود.

مسجد؛ حیات طیبه

حجت‌الاسلام و المسلمین مرتضی بابایی
امام جماعت مسجد علویون

اساسی ترین عامل و عنصر در مسجد، موضوع ارتباط با خداست. در واقع ارتباط با خدا یکی از ۴ نوع ارتباط انسان است. ارتباط انسان با خودش، ارتباط با همنوع، ارتباط انسان با عالم بیرون و ارتباط انسان با خدا.

اگر کسی بخواهد همه این ارتباطات ساماندهی شوند؛ لازمه آن سامان دادن ارتباطش با خداست. در همه این ۴ ارتباط زندگی باید کمترین تنش را داشته باشد با خود، همنوع، اطرافیان و خدا.....

حال لازمه کم کردن تنش، رعایت حدود است. رعایت حدود اولاد، پدرو ومادر، شاگرد، دوست و ....حتی در رابطه انسان با خود، باید حدود را رعایت کند اگر نکند او انسان حسودی می شود.

بعد ناخودآگاه با خود درگیر می شود و همین طور با عالم بیرون. اگر آب و هوای اطرافش را رعایت نکند زندگی بر او سخت می شود. چه زمانی این ۳ نوع رابطه درست و حقیقی می شوند؟ زمانی که انسان رابطه اش با خالق عالم، خدای مهربان ساماندهی شده باشد. مرکز ساماندهی این ارتباط یعنی ارتباط انسان با خدا «مسجد» است.

معرفت امام و شاخصه های آن

حجت‌الاسلام والمسلمین مرتضی عباسیان
امام جماعت مسجد پنبه چی

قال رسول الله (ص):
من مات و لم یعرف امام زمانه مات میتهٔ جاهلیهٔ

حارث بن مغیره از امام صادق (ع) در مورد صحت استناد این حدیث به پیغمبر اکرم (ص) سؤال می کند و پس از تایید امام (ع) عرض می کند:
منظور از جاهلیت، جاهلیت نادانی است، یا جاهلیت به معنای عدم شناخت امام؟ امام صادق (ع) فرمود: مراد جاهلیت به معنای کفر، نفاق و گمراهی است.

روشن است که بر اساس همین روایت که فریقین در مورد صدور آن از رسول خدا (ص) اتفاق نظر دارند، می توان به اصول دین بودن امامت حکم کرد.

سوالی که پس از خواندن این روایت در ذهن شکل می گیرد، این است که منظور پیامبر اکرم (ص) چه طور معرفتی است و معرفت امام شامل چه اموری می شود و اصولا چه نوع شناختی ما را از مرگ جاهلیت نجات می دهد؟ آنچه که مسلم است این است که قطعا معرفت مدنظر پیامبر (ص) معرفت اسمی یعنی شناسنامه ای نیست بلکه منظور شناخت جایگاه فضایل و مناقب امام است. کمترین حد معرفت به امام آن است که بدانی امام، جانشین برحق و وارث حقیقی پیامبر است که از سوی خدا منصوب و توسط پیامبر یا امام قبلی خود معرفی می شود، دارای مقام عصمت و علم الهی است و اطاعت و فرمانبرداری از او واجب است. «محبت امام» از آنجایی که محبت نتیجه و محصول معرفت است، عشق ورزی به اهل بیت از نشانه های بارز معرفت به امام است به همین خاطر در ادعیه و زیارات به این اصل در عباراتی چون «بِأَبِی أَنْتُمْ وَ أُمِّی وَ نَفْسِی وَ أَهْلِی وَ مَالِی» یا «انی سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم و ولی لمن والاکم و عدو لمن عاداکم» اشاره شده است.

«اطاعت امام»

سومین شاخصی که نشانگر وجود معرفت امام است، اطاعت پذیری و تسلیم بی چون وچرا در برابر فرمایش و دستورات او است چرا که کسی واقعا معرفت به امام را داشته باشد، می داند که امام دارای مقام عصمت و علم الهی است. دستورات او خواسته های پروردگار و موجب رشد و کمال انسان است و می داند امام تنها راه نجات و واسطه فیض الهی است.

به عبارت دیگر اطاعت از امام (ع) در حقیقت اطاعت از خدا و رسول او (ص) است. در هر چیزی بدون استثنا باید تسلیم نظر امام (ع) بود. تسلیم این است که اگر در موردی نظر ایشان برای ما مشخص شد، دیگر تردیدی در عمل به آن نداشته باشیم و پذیرفتن نظر امام (ع) برای ما سخت و سنگین نباشد بلکه براحتی سر تسلیم به ایشان بسپریم، چه مسئله برای ما و از لحاظ تشخیص ما روشن باشد و چه نباشد.

- باید همه چیز را به ایشان ارجاع داد. یعنی در هر مسئله ای خصوصا در امر دین اولین قدم مراجعه به امام (ع) است و تا به ایشان رجوع نکرده ایم. مطمئن نباشیم که آنچه فهمیده ایم صحیح است یا نه. بنابراین مثلا در تفاصیل اعتقادات مانند توحید و معاد و ... یا در احکام و اخلاق، سر لوحه و مأخذ باید احادیث ائمه (ع) باشد نه آراء اشخاص و اتکا به فهم ناقص خود و دیگران. - پس از رجوع به امام (ع) باید نظر ایشان را برگرفت. نباید رجوع انسان به روایات برای تحمیل نظرات شخصی بر آنها و تفسیر احادیث مطابق فهم و سلیقه فردی باشد، بلکه در عمل باید آنچه را از احادیث ائمه (ع) فهمیده می شود بر هر چیز دیگری ترجیح داد. با توجه به این جهات معلوم می شود که حد معرفت امام (ع) در انسان به میزان تحقق این موارد بستگی دارد. هر مقدار اینها کاملتر و عمیقتر باشد، معرفت بالاتر است و هر قدر کمتر و ناقصتر باشد، به همان اندازه معرفت هم ناقص است لذا به صرف ادعا و شناخت ظاهری نمی توان ادعای معرفت امام (ع) را کرد.

موعظه‌های مکتوب

نقش و کارکرد مسجد در اسلام

حجت الاسلام و المسلمین داود بابا پور امام جماعت مسجد صاحب الزمان(عج) واقع در انتهای خیابان جلیلی، خیابان شهیدان آقایاری

هنوز اصل کارکرد مسجد و جایگاه واقعی آن بعد از هزار و ۴۰۰ سال در میان علما، مسلمانان و دانشمندان جهان به خوبی شناخته نشده است. علت این موضوع آن است که ما برکات زیادی از مسجد در طول تاریخ دیده ایم. برخلاف کلیساها و دیگر عبادتگاه ها که تنها خاص عبادت اند، مساجد در طول تاریخ منشا برکات زیادی بوده و هستند.

یکی از این نمونه را می توان مسجد کوفه نام برد که در زمان علی بن ابیطالب علیه السلام محل حکومت وی بود و همه مسلمانان در آن زمان به نقش مسجد کوفه اعتقاد داشتند. در روایات آمده است که محل ظهور امام زمان(عج) مسجد کوفه خواهد بود. این نشان از ظرفیت بسیار محکم و بالای مسجد است که یگانه شخصیت بزرگ عالم از آنجا بر تمام دنیا حکومت و مدیریت خواهد داشت.

از دیگر مصداق های کارکرد و اهمیت مسجد را می توان در انقلاب اسلامی ایران عنوان کرد. بعد از انقلاب بعضی از رویکردها و کارکردهای مسجد به نمایش درآمدند. کمک های پشت جبهه و اعزام رزمندگان در ۸ سال دفاع مقدس از آن جمله است که به گفته یکی از مسوولان سپاه پاسداران بیش از ۹۰ درصد اعزام ها به جبهه از مساجد شکل گرفتند تا جایی که ۲۵۰ هزار از شهدا به مساجد اختصاص داشتند که سهم اکثریت شهدا را در بر می گیرد.

رییس مرکز مدیریت حوزه علمیه تهران در همایشی در جمع روحانیون می گفت: ما به این نتیجه رسیده ایم، طلبه هایی که از طریق مساجد به حوزه های علمیه راه می یابند، از نظر علمی و تذهیب و تقوا بالاترند.

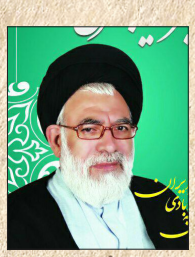
در جمع آوری موضوع به گفته ای از آیت الله مجتهدی تهرانی اکتفا می کنم که فرمود: هر کس می خواهد در این آخر الزمان خود و خانواده اش عاقبت بخیر شود از ۲ مکان غافل نشود. اول مساجد که حداقل هفته ای یکبار خود و فرزندتان را راهی این خانه خدا کنید. دوم، حضور در هیات های مذهبی و قرائت روضه امام حسین(ع). ایشان می گفت: گریه بر امام حسین(ع) فرزندان شما را بیمه می کند.

ضرورت رعایت اخلاق در جامعه

حجت الاسلام و المسلمین سید حیدر جعفری حصارلو، امام جماعت مسجد حضرت ولی عصر(عج) واقع در چهارراه ولی عصر(عج)

قال الحسن(ع): إنَّ أحسَنَ الحَسَنِ الخُلُقُ الحَسَنِ.

امام حسن (ع) فرمود: «بهترین زیبایی ها، زیبایی اخلاق است.» اخلاق خوب، رفتار خوب، کردار خوب، برخورد و معاشرت خوب است که در قالب کلمه اخلاق، جامعه را می سازد. آحاد جامعه اگر با اخلاق زیبا و حسن معاشر نباشند، جامعه دچار بد اخلاقی می شود. متاسفانه آن گونه که در حال حاضر دیده می شود، آسیب دیدن اخلاق در جامعه اسلامی است که باعث شده اخلاق ناروا کم کم جای آن را بگیرد.

اخلاق ائمه در این احادیث پیداست. در این راستا خوشبختانه احادیث و عبارات بزرگی داریم. اخلاق در خرید و فروش، اخلاق در همسایگی، اخلاق در روابط عمومی و اجتماعی، اخلاق در بناها و معماری ها و... از جمله آنهاست. آیت الله شهید مطهری فرمود: «انقلاب ما تنها از بین بردن استثمار نبود بلکه از بین بردن اخلاق و فرهنگ غربی بود.»

اسلام، اخلاق را با تمام مولفه ها و مراحلش تعیین کرده است. اسلام تعیین کرده است زن در خانواده یک عنوان، برنامه و حرکتی دارد. مرد هم یک قواعدی دارد. دختر و پسر هم جایگاه خاص و مشخصی دارند. اگر این اخلاق رعایت و حفظ نشود یک اخلاق بد و زشت غربی و فاشیستی گسترش می یابد. همان چیزی که رهبر معظم انقلاب از آن به عنوان شبیخون فرهنگی نام برند.

باید باور داشته باشیم در این زمینه چندان رعایت نکرده ایم. ریشه یابی نکرده ایم. آنچه امروز در جامعه دیده می شود، فضولات فرهنگ غربی است. امروزه در معامله و اجتماعات و در برگزاری همایش ها میلیون ها ریال هزینه می شود اما بازخوردی دیده نمی شود. در حوزه اقتصادی جنبه هایی که اسلام مشخص کرده، ما رعایت نکرده ایم. این باعث شد اقتصاد ما دچار لطمه شود و در نهایت پدیده رکود اقتصادی اتفاق بیفتد.

اگر در مقابل بد اخلاقی نایستیم نتیجه آن، پدید آمدن فرهنگی آلوده است که در هیچ زمینه ای موفقیت همراه آن نیست. همه مسوولان و کارگزاران باید به رعایت اخلاق اسلامی در همه حوزه ها توجه و آن را نهادینه کنند چرا که در غیر این صورت شاهد بدبینی جامعه نسبت آنان خواهند بود.

حضرت زهرا(س)، سرچشمه انتشار و انتظام تشیع

حجت الاسلام و المسلمین علی اکبر واعظی امام جماعت مسجد عیسی خان وزیر

ایام، متعلق به بانوی گرانقدر اسلام و خیر النساء العالمین است. بزرگواری که علاوه بر مسلمانان که الگوی جامعه بشریت است. او همچنین الگوی ائمه معصوم بود. در وصف این بزرگوار همین بس که به گفته امام خمینی(ره)، بعد از رحلت پدر تنها مرجعی که شایستگی صحبت با جبرئیل را داشت، حضرت فاطمه زهرا(س) بود. رسول خدا(ص) معیار رضایت الهی را رضایت حضرت زهرا(س) و غضب ذات اقدس را غضب ایشان معرفی کرده است نه اینکه خدا تابع اراده زهرا(س) باشد بلکه به معنای کاشف بودن او است. حضرت زهرا(س) تابع صد در صد رضای الهی بود. با نگاهی به زندگی وی می بینیم، با توجه به شرایط سختی که برایش پیش می آمد همیشه رضایت الهی را مد نظر قرار می داد. به دلیل حضور همسر در جنگ با تمام سختی یک تنه به عنوان یک همسر و مادر، خانه و خانواده خود را اداره می کرد. در مقابل وقتی اقتضای شرایط را دید، در برابر خلفای وقت در کمال قدرت ایستاد و خطبه فرایی را ایراد کرد که تمام مفسران و دانشمندان نتوانستند جمله ای از آن را معنی کنند. به گونه ای که خلیفه اول را به گریه انداخت و از تخت پایین آمد. هر چند که بعد خلیفه دوم به اصطلاح دوباره ورق را برگرداند.

آن حضرت حق بسیار بزرگی بر گردن همه مسلمانان جهان به ویژه تشیع دارد چرا که وی سرچشمه انتشار و انتظام تشیع بود. همه مدیون طهارت، درایت و قدرت حضرت زهرا(س) هستیم. برماست که زندگی او را سرمشق زندگی خود قرار دهیم.

ضرورت استفاده از قرآن و احادیث در انجام امور

حجت الاسلام و المسلمین محمد کریما
امام جماعت مسجد شیشه

یکی از دغدغه های فرهنگی نسل امروز، موضوع تهاجمی است که نه تنها نسل جوان بلکه همه را شامل می شود. سوال این است که آیا می توان در چنین زمانی از مسائل دینی و از قرآن و روایات اهل بیت(ع) شرایطی را پیدا کرد که این دغدغه را پوشش داده و جامعه را در حریم خود حفظ کند؟پاسخ مثبت است. در قرآن کریم، در باب تقوا آیات زیادی وجود دارند که می فرماید:«انسان های رستگار و سعادتمند و پیروز آنهایی هستند که حدود الهی را رعایت می کنند.» روایات زیادی وجود دارند که اگر فقط به یکی از آنها عمل شود، ضامن سلامتی دین و دنیا و آخرت همه است. در این باره، رسول خدا صلی الله علیه وآله روایتی دارد که فرمود:«خَيْرُكُمْ مَنْ أَطابَ الْكَلامَ وَأَطْعَمَ الطَّعامَ وَصَلّى بِاللَّيلِ وَالنّاسُ نيامٌ» بهترین شما کسانی اند که کلام پاکیزه بگوید، یعنی خوش زبان باشد، سفره باز باشد، به دیگران طعام بدهد و هنگامی که مردم در خوابند نماز(شب) بخواند.

در این روایت شریف ملاحظه می شود که رابطه اجتماعی یا کلام اول حل شده است و در قسمت سوم ارتباط خود با خدای بزرگ حل می شود. در جای دیگری دارد که امیر المومنین علی علیه السلام وقتی که شب می شد می فرمود:«مرحبا بالليل جديد»هنگامی که شب از راه می رسد، امیرالمومنین علی علیه السلام به استقبال می رود و شب جدید را خوش آمد می گوید و دیگر بار با خدایش راز و نیاز می کند که این راز و نیاز نیرو گرفتن برای بسیاری از امور از جمله رسیدگی به امور و احوال مردم در روز است. امید که همه ما با سرمشق گرفتن از این بیانات رهرو آن عزیزان باشیم. ان شاء الله.

درس بهار

«حجت الاسلام والمسلمین حسین الله وردی،
امام جماعت مسجد جامع درکه»

یامقلب القلوب و الابصار یامدبر اللیل والنهار یا محول الحول والاحوال حول حالنا الی احسن الحال

هم رنگ شدن با بهار و ترنم رویش شکوفه ها و سبزه زارها زیباترین و بهترین هدیه بهار است.

این حقیقت در دعای سال تحویل به صراحت روشن است. دعای بی نظیر و شفابخشی که از نیاکان ما به ارث گذاشته شده است.

بهار در حقیقت ظهور اسم حی خداوند است؛ جوانه زدن شکوفه ها، سبز شدن برگ درختان، زنده شدن سبزه زارها، هوای لطیف و نوازش کننده همه وهمه فقط ذره ای از جلوه ی اسم حی خداوند است.بهار؛ آموزش در معرض تابش این نور الهی قرار گرفتن است.انسان از بهار می آموزد که چگونه حیات مادی را تبدیل به حیات روحانی کند تا احسن الحال را به دست آورد، همانطور که زمین آموخته است در گردش خود به دور خورشید در مناسب ترین فاصله اش با خورشید زنده شود.انسان باید بیاموزد که در فرصت های ناب چگونه از اسما حسنای خداوند بهرمند شود و بخاطر همین است که ما در لحظات سال تحویل با حضور در اماکن مقدس،

وجود خود را در مسیر این تابش الهی قرار می دهیم.امسال بهار و سال جدید مقارن با ماه پر فیض رجب شده است و فرصت بی نظیری را مهیا کرده تا جان خود را در معرض تابش رحمت و مغفرت خداوند قرار دهیم و حیات حقیقی را از او بجوییم.ماهی که خداوند ما را فرا خوانده برای آمرزش و پاکیزگی؛ فرصت بی نظیر استغفار در ایام اعتکاف و طنین صدای العفو در دعای ام داوود و سه روز هم نشینی با ملائک در مسجد و عطر پاکی پس از اعتکاف و زلال شدن روح و آماده شدن برای ضیافت الهی در ماه رمضان و شب سرنوشت در لیالی پرفیض و برکت قدر...

وهمه این واقعیات درس بهار است..

عید در اسلام

حجت الاسلام والمسلمین حمید قربانپور
از امامان جماعت شمال غرب تهران

سال نو چه شمسی باشد چه میلادی، چه با حاجی فیروز بیاید چه با بابانوئل، چه با سفره هفت سین زیبا شود چه با درخت کریسمس، می تواند برای همه یک شروع خوب و زیبا باشد.

برای آنها که شکست خورده اند یک شروع دوباره ... برای آنهایی که زمین خورده اند یک برخاستن دوباره...

برای آنهایی که منفعلند یک حرکت دوباره ... برای هرآنکه امید را در جانش دارد با شروع بهار می شود دوباره خود را باور کرد، دوباره دوست داشت، دوباره قدم در راهی نو نهاد ... که صراط الحق، رستگاری، سعادت، سلامت، خوشبختی، مهربانی همدلی و همزبانی و تبلور شکوفه های ناب زندگی است. با دعای «يا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ يَا مُدَبِّرَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَا مُحَوِّلَ الْحَوْلِ وَ الْأَحْوَالِ حَوِّلْ حَالَنَا إِلَى أَحْسَنِ الْحَالِ «به استقبال فصل روح افزا و طرب انگیز بهار می شتابیم. به پیشواز سال جدید و با ابتهاج و سرور به سلام سپیده بر می خیزیم و به تسبیح و تقدیس و ستایش پروردگار می نشینیم و دست نیاز به درگاه کریم بی نیاز بلند کرده و با دلی آکنده از عشق و رجاء با همه عشق و امید از خدا می خواهیم تا به فرموده امیرالمومنین علی (ع) هر روزمان نوروز باشد: كُلُّ يَوم لا يُعصَى اللهُ فيهِ فَهُوَ يَومُ عيد «هرروزی که انسان در آن گناه و معصیت خدا را نکند، آنروز عید است». از امام صادق (ع) روایت است : إذا كانَ يومُ النّيرُوز فاغتَسِل وَ البَس أنظَفَ ثيابِكَ وَ تَطَيب بِأطيبِ طِيبِكَ وَ تَكونُ ذلكَ اليومَ صائِماً «هنگامی که نوروز آمد غسل کن و نظیف ترین لباسهای خود را بپوش و با خوشبوترین عطرها خود را معطر ساز و چه خوب است در این روز روزه دار باشی «.این بیانی است روشن درباره

ارزش روزی که برکتش را باید از خدا گرفت چون در حدیث آمده که الصّوم لی وأنا أجزی به» روزه برای من است و من خود پاداش آن را می دهم». این عظمت اعمال خیر را می رساند و در این روز پر خیر و برکت متوجه رفتار و گفتار خویش باشیم و بدانیم که با روزه مستحبی اگر با جمع همراهی داشته باشیم در پذیرایی که در تعارفات مهمانی رفتن و پذیرایی روز عید انجام می شود، مطابق رسوم مستحب است که بهره مندی از پذیرایی میزبان صورت پذیرد که ثواب آن روزه بیشتر خواهد بود. آنچه در این شروع بهار و روزهای عید بر کمال و موفقیت ما تاثیر گذار است رعایت موازین و آموزه های الهی است که معصومین فرموده اند: نظافت، غسل، آراستگی، ذکر و عبادت و دعا کردن، هدیه و عیدی دادن و خوبان را یاد کردن، استعمال عطر، خوشرویی و همدلی و همراهی کردن با همنوعان که بسیار سفارش شده و بر محتوای برکت عمرما می افزاید...

سجده‌ها

پیامبر(ص) فرمود: «هنگامی که حضرت آدم، خدا را نافرمانی کرد، او را از عرش خود دور ساخت. او گریست و جبرئیل آدم را به زمین آورد، در حالی که سیاه شده بود. ندایی از آسمان شنید که روزه بگیر. آدم در آن روز ـ سیزدهم ماه بود ـ روزه گرفت و بدن او سفید شد. به این جهت، این سه روز از هر ماه را ایّام البیض می‌نامند. سپس منادی ندا داد: ای آدم! این سه روز را برای تو و فرزندانت قرار دادیم. هر کس این سه روز در هر ماه را روزه بگیرد، مانند این است که تمام عمرش را روزه گرفته است».مرحوم صدوق (ره) می گوید: «علت این که این سه روز از هر ماه را ایّام البیض می‌نامند، این است که شب‌های این ایام روشن است».

گفتاری از حجت الإسلام و المسلمین قرائتی

مسجد باید این گونه باشد

نگرش

مسجد به عنوان جایگاه عبادت مسلمانان، از مهم ترین نهادهای جامعه‌ی اسلامی با کارکردی چند منظوره به شمار می آید و همواره در طول تاریخ اسلام نقشی بنیادین و اصلی ایفا کرده است. در پیروزی انقلاب اسلامی، مسجد به عنوان پایگاه اصلی انقلاب نقش آفرینی کرد و امروز هم مسجد در کانون تحولات بیداری اسلامی در منطقه قرار دارد. اما مسجد مورد نظر اسلام و طراز انقلاب اسلامی چگونه باید باشد؟حجت‌الاسلام‌والمسلمین محسن قرائتی، رئیس ستاد اقامه نماز کشور و صاحب تفسیر «نور» ویژگی‌های لازم برای مسجد و نیز آفات متوجه آن را این‌گونه برشمرده است؛

در اهمیت مسجد همین بس که خداوند می‌فرماید من کره ی زمین را که خلق کردم، ابتدا مسجد الحرام را برای عبادت قرار دادم. «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ» (آل عمران، ۹۶) پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم در بدو ورود به مدینه اولین کاری که انجام دادند، ساختن مسجد بود. در قبا مسجد ساختند، بعد از ورود به مدینه هم مسجد ساختند.

مسجد خیلی مورد توجه اسلام است. اصولاً محل‌های عبادت حتی اگر مربوط به غیر مسلمانان باشد، در اسلام احترام زیادی دارد. در قرآن آمده است که: «لَوْلا دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوامِعُ وَ بِيَعٌ وَ صَلَواتٌ وَ مَساجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللهِ كَثِيراً» (حج، ۴۰) می‌فرماید باید مقابل متجاوزین ایستاد وگرنه صومعه‌ها و دیرها و مساجد که محل عبادت هستند، خراب می‌شوند. پس باید عده‌ای قیام کنند تا این مراکز عبادت آسیبی نبینند.

در اسلام نماز خواندن در مسجد آن قدر اهمیت دارد که می گویند اگر انسان نماز اول وقتش را تأخیر بیندازد اما در مسجد بخواند، بهتر است از این که نمازش را اول وقت و در خانه بخواند. در مسجد اسلامی، شور و بهجت عبادت خالص با نشاط زندگی پاک و خردمندانه و سالم، در هم می‌آمیزد و فرد و جامعه را به طراز اسلامی آن نزدیک می کند. مسجد، مظهر آمیختگی دنیا و آخرت و پیوستگی فرد و جامعه در دیدگاه و اندیشه‌ی مکتب اسلام است.

(رهبر انقلاب، ۲۰/۷/۱۳۸۹)

مسجد در اسلام محلی ا ست که باید استفاده‌ی چندمنظوره داشته باشد. در صدر اسلام مسجد کوفه محل مشورت، قضاوت، سؤال و جواب، عبادت و دیگر امور بود. مسجد باید به محور فعالیت‌های دینی و فرهنگی در جامعه‌ی اسلامی تبدیل بشود. مؤمنین باید مسجد را به عنوان محور فعالیت‌های خودشان قرار بدهند. حتی برنامه‌ی روزانه‌ی خود را با توجه به وقت نماز در مسجد تنظیم کنند.

مؤمنین می توانند قرار ملاقات‌های خود را در مسجد قرار دهند. مسجد باید به گونه‌ای باشد که همه‌ی مردم به‌راحتی در برنامه‌های آن شرکت کنند.

این گونه نباشد که در اختیار حزب یا گروه خاصی باشد و این مسأله باعث شود که عده‌ای از مردم به حسینیه‌ها نیایند. مسجد باید

مسجد سالن حضور و غیاب امت اسلامی است

مردم هم باید پیشنماز را دوست داشته باشند. اگر مردم در یک مسجدی با روحانی مسجد مشکل دارند و رابطه‌شان شکرآب است، آن روحانی باید از آن مسجد به مسجد دیگری برود. حدیث داریم اگر پیش‌نماز محبوبیت نداشته باشد، آن نماز جماعت قبول نیست. صحیح است، اما قبول نیست. خادم مسجد هم باید کسی باشد که اولاً جوان، خوش‌صدا و خوش‌قیافه باشد. ثانیاً استاد قرآن باشد و خودش بتواند به بچه‌های محله قرآن بیاموزد و سوم این‌که حداقل تحصیلاتش دیپلم باشد. اگر جوانی این‌گونه بود می‌تواند خادم مسجد شود و زندگیش هم از این طریق تأمین شود.

مؤید مسجد باشند و نه رقیب آن مراکز فرهنگی دیگر. این‌گونه نباشد که مثلاً در ایام محرم در کنار مسجدی یک حسینیه برپا شود و جوان‌ها به حسینیه بروند و پیرمردها به مسجد. در سال‌های دفاع مقدس، بیش از ۹۰ درصد شهدای ما از مساجد بودند و نه از مراکز دیگر. بنابراین ما باید به مسجد بیش از آن‌چه که امروز بها می‌دهیم توجه کنیم. روحانیون ما باید توجه بیشتری به مسجد داشته باشند. این‌گونه نباشد که عده‌ای از روحانیون به خاطر مشغله‌های دولتی مساجد را رها کنند. مسجد همواره در اولویت است.

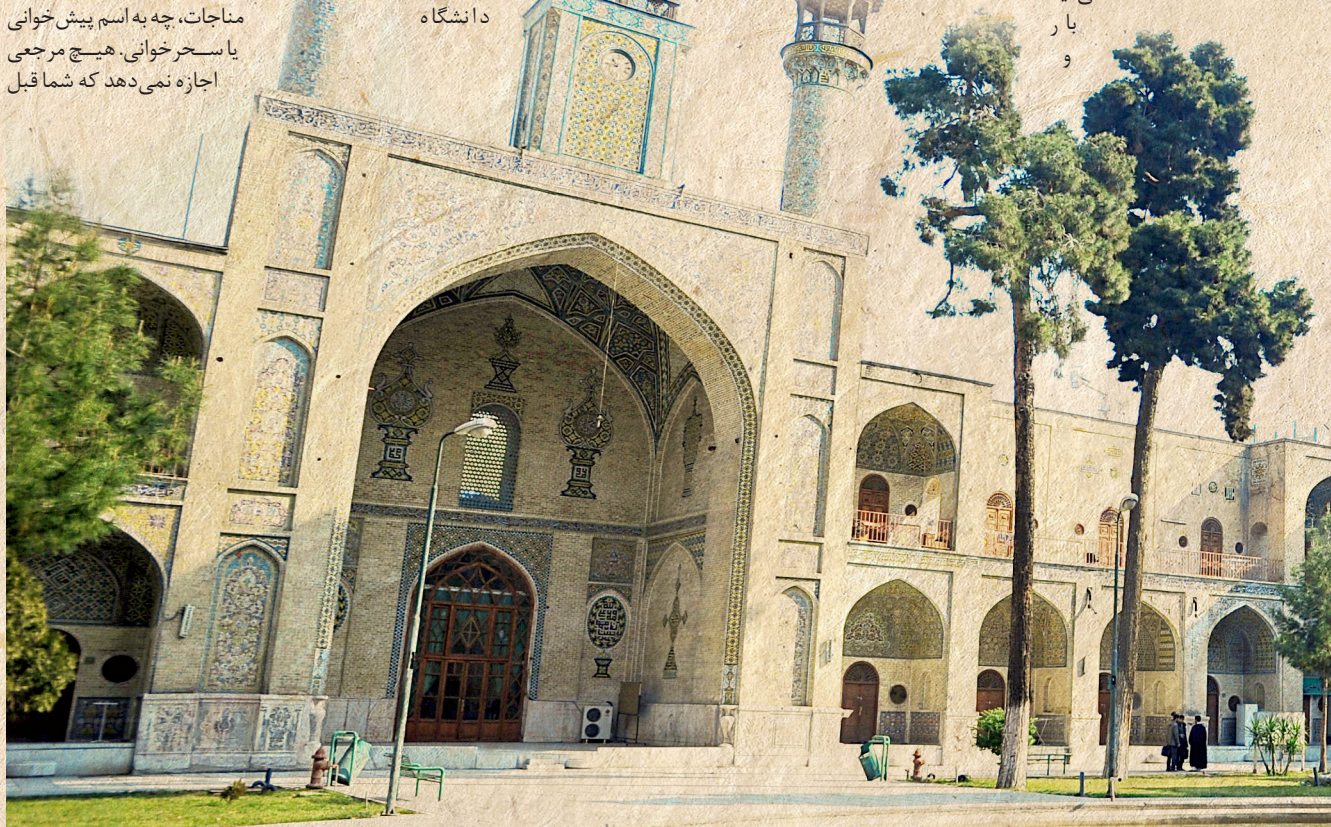
برنامه‌های مسجد

مساجد ما باید علاوه بر این‌که محل عبادت، نماز و دعا باشند، هرکدام پاسخگوی یک نیاز مشخص و ویژه‌ای هم باشند. مثلاً یک مسجدی باشد که پاسخگوی شبهات جوانان باشد و بتواند برای کسانی که سالی یک بار و آن هم در شب قدر به مسجد می‌آیند، حرف داشته باشد. آدم شبهه‌دار مانند آدم تیرخورده است. باید تیر را از پایش کشید. باید شبهه‌ی او را برطرف کرد وگرنه شاید از دست برود. یک مسجدی باشد که در آن برای بچه‌ها قصه بگویند. بچه‌ی کوچک که تحمل دعای طولانی را ندارد. بنابراین در کنار مساجد ما باید یک اتاقکی باشد که بچه‌ها در آن بازی کنند. برای آن‌ها اشعار و سرودهای خوب دینی بخوانند. در یکی از کشورهای کوچک عربی برای بچه‌های ابتدایی سرود درست کرده بودند بر وزن این شعر فارسی که «من راست می‌گم همیشه، دروغ سرم نمی‌شه» آن‌ها می‌گفتند «ساداتی الائمه، بابُ نَجاةُ الأمّة، اوّلهم علیّ، آخرهم مهدیّ.» باید برای بچه‌ها خوراک بچگانه درست کنیم و در مسجد این خوراک را عرضه کنیم.

یک مسجد دیگری باید باشد که برای اساتید دانشگاه برنامه‌های ویژه داشته باشد. منبر و وعظ و نماز و امام جماعت این مسجد باید جور دیگری باشد. یعنی ما باید برای انواع نیازها، انواع پاسخ‌ها را در مسجد عرضه کنیم. در حدیث داریم کسی که به مسجد برود، هشت مطلب نصیبش می‌شود. یکی از آنها علم مستطرف است. علم مستطرف یعنی حرف تازه. یعنی پیشنماز باید هر روز مطالعه‌ی جدید کند و مطالب جدیدی را به مردم عرضه کند.

جلسات معرفتی و معنوی مسجد باید به صورت تناوبی برگزار شود. این‌طور نباشد که دهه‌ی اول محرم در یک خیابان چندین جا روضه باشد، اما چند ماه بعد هیچ خبری از مجلس وعظ در آن خیابان نباشد. همچنین مناسب است پیشنماز مسجد در مناسبت‌های مختلف از روحانیون منبری خوب دعوت کند که مردم نهایت استفاده را از برنامه‌های مسجد ببرند.

غیر از صدای اذان نباید صدایی از مسجد پخش شود؛ چه به اسم مناجات، چه به اسم پیش‌خوانی یا سحرخوانی. هیچ مرجعی اجازه نمی‌دهد که شما قبل

نگرش

از اذان صبح مردم را از خواب بیدار کنید. فقط برای اذان می‌شود مردم را برای نماز از خواب بیدار کرد. درب مسجد نباید بعد از نماز بسته شود. این آفت مسجد است. در خیلی از مسجدها نماز که خوانده می‌شود، درب مسجد بسته می‌شود. توجیه‌شان هم این است که ما نمی‌توانیم یک مسجد بزرگ را با کولرها یا بخاری‌ها و چراغ‌های روشن باز نگهداریم برای این که یک نفر می‌خواهد نماز بخواند. بله این درست است، اما شما می‌توانید در حیاط مسجد، یک جایی را بگذارید مخصوص نماز خواندنِ بعد از وقت جماعت. یک وقت کسی مسافر است، رهگذر است، می‌خواهد نماز بخواند، درب مسجد باید باز باشد. در مسجد همه‌ی افراد حق برابر دارند. اگر یک بچه‌ی دوساله آمد در مسجد نشست، هیچ‌کس حق ندارد او را از سر جایش بلند کند. همه‌ی مسلمانان در مسجد یک حق مساوی دارند.

ساختمان مسجد

مسجد باید محکم، ساده و بدون تزئینات باشد. اگر مساجد ما این‌گونه می‌بود، ما الان نباید هیچ شهرک و روستای بدون مسجد داشته باشیم. اما اگر برویم دنبال هزینه‌های تزئینات برای مسجد، هزاران منطقه‌ی بی‌مسجد خواهیم داشت. مسجد باید کوچک و فراوان و در دسترس باشد. نه این که بزرگ، کم‌تعداد و دور از دسترس باشد. مگر چقدر انسان همت می‌کند که بلند شود مسافت زیادی را طی کند تا به یک مسجد برسد؟

مسجد باید جایگاهی داشته باشد برای کسانی که نمی‌توانند داخل مسجد شوند اما می‌خواهند از برنامه‌های مسجد استفاده کنند. مسجد امام علی علیه‌السلام در هامبورگ که مرکز تبلیغ دکتر بهشتی بود، یک بنای دایره‌شکلی بود که از یک دایره‌ی مرکزی و یک حاشیه‌ی پیرامونی تشکیل شده بود. مسلمانان در دایره‌ی مرکز آن و غیر مسلمانان یا کسانی که نمی‌توانستند وارد مسجد شوند، در حاشیه‌ی پیرامونی می‌نشستند. به این ترتیب وقتی کسی سخنرانی می‌کرد و جمعیت را نگاه می‌کرد، همه در یک سطح قرار می‌گرفتند و این امکان وجود داشت که همگان از برنامه‌های مسجد استفاده کنند. کاشی‌کاری‌های مسجد باید در موضوعات و معارف مسجد و قابل استفاده برای مردم باشد. مثلاً شکیات نماز، شرایط امام جماعت و آداب مسجد را با خط خوانا و زیبا در آن نوشته باشند. یعنی کاشی‌کاری‌ها باید الهام‌بخش باشد. ما آمده‌ایم با خط کوفی که هیچ‌کس از آن سر در نمی‌آورد، آیات و روایات را در کاشی‌کاری‌های مساجد می‌نویسیم و مثلاً دیوار مسجد را تزئین می‌کنیم. این خطوط ناخوانا چه فایده‌ای دارد؟

تقسیم مسجد برای آقایان و خانم‌ها باید بر اساس نفرات باشد. این‌گونه نباشد که بیشتر فضای مسجد را به آقایان بدهند و قسمت کوچک‌تر را به خانم‌ها. فضای مسجد که ارث نیست که مردان دوبرابر زنان حق داشته باشند! اگر تعداد خانم‌ها در مسجد بیشتر است، فضای بیشتری هم باید برای آنها اختصاص داد. نباید این‌گونه باشد که امکانات خوب برای یک قسمت باشد و امکانات نامناسب برای یک قسمت دیگر. اگر مساجد دوطبقه است، طبقه‌ی بالا را برای خانم‌ها نگذارند، چون که خانم‌ها از نظر جسمانی ضعیف‌تر از آقایان هستند و بالا رفتن از پله‌ها برای آنها مشکل‌تر است. مسجد را باید در محلی ساخت که آن مکان خوش‌سابقه باشد. قرآن می‌گوید در محل غار اصحاب کهف مسجد بسازید و این به خاطر سابقه‌ی خوب آن مکان است.

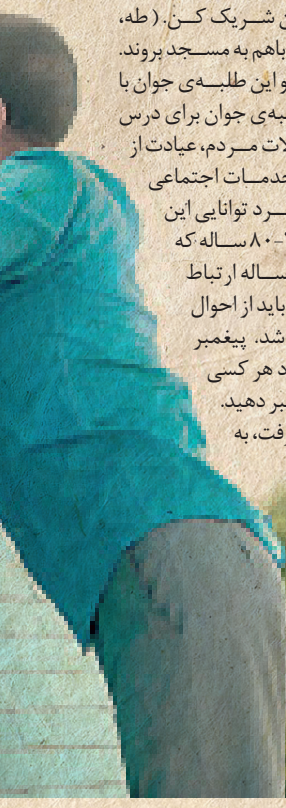
متولیان مسجد

در هر مسجدی یک نهاد باید متولی و مدیر امور باشد. این‌گونه نباشد که چندین شخص و مجموعه و نهاد و کانون داعیه‌ی اداره‌ی مسجد را داشته باشند. از قدیم گفته‌اند آشپز که دو تا شد، آش یا شور می‌شود یا بی‌نمک. حالا بعضی اوقات ما در مسجد ۱۳-۱۴ نفر آشپز داریم! آشپز مسجد باید یک نفر تا بتواند یک تصمیم جدی برای مسجد بگیرد و او باید رئیس مسجد باشد. حتی مسجد نباید در اختیار واقف باشد. واقف هم وقتی مسجد را وقف کرد، دیگر کدخدای مسجد نیست. این‌طور نیست که عزل و نصب با او باشد.

هیئت امنای مسجد باید افراد باتقوا باشند. قرآن می‌گوید «إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ» (انفال، ۳۴)

اولیای مسجد فقط باید افراد باتقوا و آدم‌های شجاع باشند. «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ أَقَامَ الصَّلَاةَ وَ آتَى الزَّكَاةَ وَ لَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ» (توبه، ۱۸) فقط کسانی حق تعمیر مسجد را دارند که علاوه بر ایمان به خدا و قیامت، نترس باشند. آدم ترسو وقتی متصدی مسجد شد، مسجدداری‌اش هم همراه ترس می‌شود.

هر پولی را نباید برای مسجد پذیرفت. قرآن می‌گوید مشرکین حق ندارند پول بدهند برای تعمیر مسجد. (توبه، ۱۷) بلکه مسجد باید با پول پاک آدم باتقوا و شجاع ساخته شود. پیشنماز مسجد باید کسی باشد که افراد زیادتری را به مسجد بکشاند. باید از نظر قرائت بهترین باشد. باید از دیگران عادل‌تر باشد. پیشنمازهای پیرمرد که قدرت ارتباط با نسل جوان را ندارند، باید با یک طلبه‌ی جوان خوش‌سلیقه در کار امامت جماعت مسجد شریک شوند. شرکت در کار تبلیغات اسلامی و دینی در قرآن آمده است. خدا وقتی به حضرت موسی گفت برو پیش فرعون که او طغیان کرده است، موسی گفت برای من وزیر و یاوری قرار بده و برادرم هارون را در کار من شریک کن. (طه، آیات ۲۴ تا ۳۳) مثلاً هر دو باهم به مسجد بروند. آن پیرمرد نماز را بخواند و این طلبه‌ی جوان با جوانان ارتباط بگیرد. یک طلبه‌ی جوان برای درس دادن، پاسخ دادن به سؤالات مردم، عیادت از بیماران، تقدیر و تشکر و خدمات اجتماعی توانایی دارد، اما آن پیرمرد توانایی این کارها را ندارد. پیرمرد ۷۰-۸۰ ساله که نمی‌تواند با بچه‌ی سیزده ساله ارتباط برقرار کند. روحانی مسجد باید از احوال نمازگزاران اطلاع داشته باشد. پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمود هر کسی که فرزندار شد، به من خبر دهید. هر کسی هم از دنیا رفت، به

رابطه‌ی مردم و مسجد

وقتی مردم به مسجد می‌روند، باید زینت‌های خودشان را همراه ببرند. قرآن صریحاً گفته: «یا بَنی آدَمَ خُذوا زینَتَکُم عِندَ کُلِّ مَسجِدٍ» (اعراف، ۳۱) مؤمنان باید با بهترین لباس و عطر در مسجد حاضر شوند. آیه‌ی دیگر می‌فرماید «اَلمالُ و البَنُون زینَةُ الحیاةِ الدُّنیا» (کهف، ۴۶) اموال و اولاد زینت است. مسجد می‌روی، زینتت را همراهت ببر. یعنی دست فرزندت را بگیر و او را هم به مسجد ببر. مال زینت است. یعنی مسجد می‌روی پول همراهت ببر تا فقیری سیر شود یا نیاز مؤمنی برطرف شود. باید بین امام جماعت و نمازگزاران ارتباط عاطفی برقرار باشد. حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نماز که می‌خواندند، بلند می‌شدند در صفوف نگاه می‌کردند و سراغ افراد غایب را می‌گرفتند. اگر می‌گفتند فلانی مریض است، حضرت می‌فرمودند برویم عیادت کنیم. اگر می‌گفتند مسافرت است، حضرت در حقش دعا می‌کردند.

من خبر دهید. من امام جماعت نباید بیایم در مسجد، نماز بخوانم و بروم و نفهمم چه کسی فرزنددار شده، چه کسی ازدواج کرده و چه کسی از دنیا رفته است؟ باید بین امام جماعت و نمازگزاران ارتباط عاطفی برقرار باشد. حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نماز که می‌خواندند، بلند می‌شدند در صفوف نگاه می‌کردند و سراغ افراد غایب را می‌گرفتند. اگر می‌گفتند فلانی مریض است، حضرت می‌فرمودند برویم عیادت کنیم. اگر می‌گفتند مسافرت است، حضرت در حقش دعا می‌کردند.

مسجد نباید به محل عبادت پیرمردها و پیرزن‌ها تبدیل شود

همه‌ی مردم در همه‌ی سنین باید به مسجد بیایند. این گونه نباشد که مثلاً پیرمردها بیایند مسجد و جوان‌ها در مغازه و در حال کسب‌وکار باشند. خداوند در آیه‌ی ۱۰۱ سوره‌ی نساء به پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم می‌فرماید وقتی در جنگ و رویارویی با دشمن هستی و می‌خواهی نماز بخوانی، همه‌ی لشکر به تو اقتدا نکنند. مثلاً اگر دویست نفر هستید، صد نفر به تو اقتدا کنند، صد نفر نگهبانی بدهند که دشمن حمله نکند. رکعت اول را بخوان، رکعت دوم که گفتی بحول‌الله و قوّته أقوم و أقعد، این ۱۰۰ نفر که به تو اقتدا کرده‌اند قصد فُرادی کنند و خودشان سریع نماز را به پایان برسانند و بروند اسلحه را از آن گروه دیگر بگیرند تا آنهایی که نگهبانی می‌دادند، به رکعت دوم نماز برسند. یعنی در یک نماز دو رکعتی، همه‌ی سپاه شرکت کنند. ما از این چه می‌فهمیم؟ از این می‌فهمیم که مثلاً اگر دو زن در خانه هستند که یکی از آنها سالخورده و دیگری جوان است، این گونه نباشد که همیشه زن سالخورده به مسجد بیاید و زن جوان به کارهای منزل و رسیدگی به فرزندان برسد. بلکه یک روز او به مسجد بیاید و روز دیگر زن جوان‌تر به مسجد بیاید. یکی از آفت‌های جامعه‌ی ما این است که مسجدی‌ها یک قشر هستند و در غیر مسجد یک قشر دیگر هستند.

ترنم رجبیه

اوّل ماه رجب شد جلوه گر ماهی تمام

اوّل ماه رجب شد جلوه گر ماهی تمام
کامد از هفت آسمان و مهر گردونش سلام
اختر چار آسمان و آسمان هفت مهر
یوسف دو فاطمه نور دل خیر الانام
نسل در نسلش همه خیر الورا خیر البشر
خود امام ابن امام ابن امام ابن امام
مشعل بزم معارف باقر کلّ علوم
کعبه ی دل، قبله ی جان، رهنمای خاص و عام
عالم هستی که چون لب بر تکلّم وا کند
از دمش جوشد کلیم و از لبش خیزد کلام
شهریار ملک امکان کز تمام ممکنات
ذکر او خیزد هماره فیض او جوشد مدام
در وجود حضرتش کلّ محمّد (ص) جلوه گر
پیشتر از خلقت نورش محمّد (ص) داشت نام
گه به نخلستان ورا بیل کشاورزی به دوش
گه به بام آسمان خورشید را گیرد زمام
بی ولای او همه رفتار عالم نادرست
بی وجود او همه طاعات خلقت ناتمام
این عجب نبود که مولانا علیّ بن الحسین
گیرد از او همچو پیغمبر ززهرا احترام
با ثواب خلق اگر زاهد ندارد مهر او
دوزخش بادا حلال و جنّتش بادا حرام
علم، پای کرسی تدریس او دارد جلوس
معرفت در پیش پای جابرش کرده قیام
تا بود روشن چراغ علم او در سینه اش
روز دشمن شام گردد چون به نطق آید هشام
مکتب من باقریّ و مذهب من جعفریست
نیست جز آنم طریق و نیست جز اینم مرام
مهر فرزندانم او مانند جان در سینه ها
نطق شاگردان او چون تیغ برّان در نیام
ای سلاطین را به سوی آستانت التجا
وی خلایق را به دیوار بقیعت ازدحام
باقر آل محمّد نجل زین العابدین
جدّ و باب و مادر و آباء و اجدادت کرام
رهروان فرش را مهر تو در دل روز و شب
ساکنان عرش را مدح تو بر لب صبح و شام
جابر جعفی که بحر دانشش در سینه بود
بود از دریای علمت قطره ای او را به جام
سائل کوی تو تا صبح قیامت مرد و زن
تابع حکم تو تا پایان هستی خاص و عام
گر چه قبر بی چراغت می درخشد در بقیع
چون خدا در قلب مردان خدا داری مقام
این عجب نبود که در بازار علم و حکمتت
راه پیمایی کند یوسف به عنوان غلام
می فروشد ناز، مؤمن بر گلستان بهشت
آیدش بویی گر از خاک بقیعت بر مشام
نی عجب ای کعبه ی دل در همه دوران سال
گر طواف آرد به گرد کعبه ات بیت الحرام
شخص پیغمبر تو را از سوی حقّ گوید درود
جابر از ختم رسل بر حضرتت آرد سلام
چار سالت بود با تیغ بیان و تیر علم
شام را کردی به چشم پور بوسفیان چو شام
با بیان زنده ات در قصر بیداد یزید
یافت زخم سینه ی آل محمّد التیام
تا بگویی نیست جایز در بر ظالم سکوت
بر تمام نسل ها از کودکی دادی پیام
از تو گشته آفتاب علم و ایمان جلوه گر
وز تو باشد مکتب قرآن و عترت را قوام
در کتاب نخل «میثم» سطر سطر و بند بند
وصف تو حسن شروع و مدح تو حسن ختام

شاعر: حاج غلامرضا سازگار

در چشم های یار، خدا دیده می شود

هر کس در این دیار به جایی رسیده است
از نعمت شریف گدایی رسیده است
چشمم به چشم یار فتاد و جوان شدم
ققنوس عشق قله ی هفت آسمان شدم
در چشم های یار، خدا دیده می شود
الله می کشیم، شما دیده می شود
از بس که جود می کنی و ذره پروری
اثبات شد ز مادرمان مهربان تری
ما در مسیر چشم شما صف کشیده ایم
تا بلکه لطف کرده کریمانه بگذری
از هر دری که در زدم از جود پر شدم
مانده هنوز فرصت درهای دیگری

***

ای مبتدا به همه ی هست و بودها
ای منتها الیه تمام صعودها
هستی گرفته رنگ و لعابی ز لعل تو
تصویر اشک توست ز لالی رودها
با نبض پلک هات هم آهنگ می شود
آواز بلبلان به فراز و فرودها
وقتی نسیم می وزد از لطف دلبریت
سرمست می شوند ز عطر تو عودها
در هر پگاه و ظهر و غروب و سحر گهی
سمت شماست میل رکوع و سجودها
حرفی بزن کلام تو از شهد خوشتر است
ما تشنه ایم، تشنه ی گفت و شنودها

***

چشمی مسیر راه تماشا گرفته است
قنداقه ای قرار رضا را گرفته است
پنجاه سال منتظر و ... اضطراب را
وقتش رسیده پس بزند این نقاب را
هر کس در این طریق به جایی رسیده است
آری؛ قسم به یُمن گدایی رسیده است
ای دست جود و لطف و عطای خدا جواد
دست مرا بگیر رضای خدا جواد
افتاده کارم از کرم دوست با جواد
ختم به خیر می شوم از ختم "یا جواد"

یاسر حوتی

ای آمده در کعبه ز مادر به وجود
وی رفته به مسجد ز جهان وقت سجود
از آمدن و رفتن تو دانستم
سرمایه ی زندگی قیام است و قعود

ای دل به علی نگر خدا را بشناس
وز روی علی رمز ولا را بشناس
خواهی که مقام عشق را بشناسی
برخیز و علی مرتضی را بشناس

گفتم ز چه کعبه را به عالم شرف است
وان خانه مطاف اهل دل صف به صف است
گفتا که گهر مایه ی ارج صدف است
این عاصمه زادگاه میر نجف است

میدان بلاغت است دیوان علی
کس چون بنهد قدم به میدان علی
هر نکته که بوی عشق می آید از آن
یا زان محمد است یا زان علی

خواهم نظری که جز خدا نشناسد
جز دست خدا گره گشا نشناسد
جز عشق علی و یازده فرزندش
راهی به دیار آشنا نشناسد

أین الرَّجبیُّون

از عرش ندا آمده أین الرَّجبیُّون
پیغام خدا آمده أین الرَّجبیُّون
شفّافیِّ آئینه ی این سینه خدائیست
مصراع به مصراع من اینبار رضائیست
اِیوانِ طلا در نظرم آمده مَردم
جَلدم به هوای کَرم و دانه ی گندم
اینبار قلم دست شما حضرت سلطان
دل مال تو هرجا که دلت خواست بگردان
لبخند لبت دلخوشیِّ عرش معلّاست
دُرّدانه ی تو نور دل حیدر و زهراست
یکدانه گل خانه ی تو اصل وجود است
از نسل رئوف آمده و معدن جود است
بخشیدنش از جنس خداوند و پیمبر
روح و بدنش قالبی از حیدر و کوثر
صبر و کرمش خاطره ی جنگ جمل گفت
گهواره نشین حیِّ علی خیر العمل گفت
در هر نفسش کرب و بلایی شده تفسیر
با نام عمو روی لبش آمده تکبیر
سجّاده ی سجّاد گرفتار صدایش
یادآور باقر شده آثار و ندایش
در نطق و بلاغت همه ی قدرت عاشق
در صدق و صفا صفحه ای از صورت صادق
خشمش شده در بند یلِ طاقت و کظمش
خشنودیِّ حق حاصلی از طاعت و عزمش
تحکیم حکیم و وصیِّ والیِّ طوس است
تفسیر خدا گل پسر شمسِ شموس است
از نسل جوادت رسد امّید به موعود
با عدل خدا فتنه شود یکسره نابود
از واژه ی ارشاد و هدایت به زکاوت
از فصل غریبیِّ زکی تا به تلاوت
قرآن خداقاریِّ قرآن مجید است
قربان لبی که دم نابش «وَنُرید» است
منجیِّ غم کرب وبلا تا خود کوفه ست
تیغ دودم حیدریِّش مزد سقیفه ست
امروز نیازی به گدایی درش نیست!!!
سیصد نفر و سیزدهی با پسرش نیست!!!
تنها شده فرزند تو در حلقه ی یاران
زهراست که هر جمعه شود ندبه ی باران
هر زمزمه ی فاطمیُّون و رجبیُّون
گوید که بیا یوسف پنهان دلِ خون
ما دلشدگان دلخوش دیدار تو هستیم
ما مشتریّان سرِ بازار تو هستیم

با یاد علی به موج آتش زده ایم
از نجد زبانه تا مراکش زده ایم
در مکتب او چو قامت افراخته ایم
سیلی به حرامیان سرکش زده ایم

با نام علی به پهنه رو آوردیم
بر خصم شکستِ سو بسو آوردیم
هر چند که قطره قطره خون بخشیدیم
صهبای ظفر سبو سبو آوردیم

مثنوی میلاد حضرت علی اصغر علیه السّلام

وقتی به عشقِ عشق لبم باز می شود
هر لفظی از نوشته ام اعجاز می شود
حالا قلم به روی ورق آمده فرود
روی لب مقرّب رب آمده درود
چشم ستاره خیره به گهواره مانده است
عالَم "وَان یکاد" در این باره خوانده است
لبخند شوق روی لب یار آمده
تکبیر حق به لعل علمدار آمده
بی بیِّ آسمانیِّ کرب و بلای عشق
مسرور شد به یُمن سُرور خدای عشق
مهتاب جلوه کرده در آغوش آفتاب
ارباب زاده آمده مادر شده رباب
ارباب زاده آمد و ارباب دیدنی ست
شکر خدایِ شاه خدایی شنیدنی ست
ارباب زاده ای که خود ارباب عالَم است
نقش نِکوی نقش سلیمان خاتم است
طفلی که پیر عاشقیِّ و سَرسپُردگیست
آموزگار مکتب مردیِّ و بندگی ست
کوچکترین علیِّ حسینیّه ی کمال
زیباترین نمایش ایثار و اتصال
لالائیَّش علی علیِّ و ذکر فاطمه
همبازیَّش رقیّه و سردار علقمه
عادت به دست گرم علمگیر می کند
گریه برای دشت غم و شیر می کند
آن لحظه ای که تشنه و بی تاب می شود
تا رفع تشنگی، پدرش آب می شود
وقتی که دست و پا زَدنش می شود شدید
آقای ما به کرب و بلا می رود، ندید!!!
انگار تیر حرمله در گودیِّ گلو
بر روی دست شاه کرم می رود فرو
رویی برای رفتن بابا به خیمه نیست
دانی که تلِ خاکیِّ در پشت خیمه چیست؟!
این راه سردیِّ شررِ قلب مادر است
راهی برای دوریِّ سرنیزه از سر است
حلقوم شیرخواره ی شش ماهه ی شهید
چشم انتظار توست بیا آیه ی امید
در انتظار صبح وصال تو مانده ایم
ما ندبه ها به شوق وصال تو خوانده ایم
مسمّط ترکیب بند میلاد حضرت علی اصغر علیه السّلام

مسمّط ترکیب بند میلاد امام جواد علیه السّلام

شعری برای ماه رجب دست و پا کنید
دل را پر از ترنّم یا ربَّنا کنید
آئینه وار خوبیِّ و بد را جدا کنید
توشه برای روز مبادا سَوا کنید
با کیمیا مس دل خود را طلا کنید
بابُ الجواد واشده رو بر رضا کنید
حرف من و تو نیست نوا از نقاره هاست
این جودنامه تحفه ای از جانب رضاست
حالا که خنده بر لب سلطان ماسواست
غم از دل شکسته ی این نوکرش جداست
امشب مدینه شاهد تابیدن سَخاست
آری جواد آمده غوغا به پا کنید
جودِ وجود آمد و هستی بها گرفت
آمد جواد و فرصت هر طعنه را گرفت
روی لب رئوف حرم خنده پا گرفت
تابید ماه و در بر خورشید جا گرفت
شهر مدینه با قدم او صفا گرفت
با این صفای ناب مدینه صفا کنید
آمد قرار سینه ی زار پدر شود
سدّی برای طعنه و طوفان شر شود
خاک از نگاه معتبرش بارور شود
صحرای داغ با قدمش پر ثمر شود
سنگر برای حفظ بشر در خطر شود
در این حریم سینه ی افسرده جا کنید
افسرده ایم و غصّه شده بین سینه جا
خنده بر این لب و دل ما با تب آشنا
تب کرده ایم از غم هجران دلربا
تنها دوای ماست نگاه تو یا رضا
آقا بده حواله ی شش گوشه را به ما
امضاء برات دیدن کرب و بلا کنید
دردانه ی رئوف حرم یکّه تاز جود
هر کس که نوکریِّ تو را کرده برده سود
عشقِ تو ریشه کرده در این قلب و تار و پود
اصلا اگر نگاه تو بر نوکرت نبود....
هرگز نمی نشست به لبهایم این سرود
بود و نبود من به فدای وِلا کنید

ای تیغ کجت قبله نمای دل ما
سرپنجه ی تو گره گشای دل ما
تو شیر حقی، دست حقی، مرد حقی
ای نام بلندت آشنای دل ما

تا حبّ علی و آل او یافته ایم
کام دل خویش مو به مو یافته ایم
وز دوستی علی و اولاد علی است
در هر دو جهان گر آبرو یافته ایم

«نظمی» نفسی مباش بی یاد علی
گوش دل خویش پر کن از نادعلی
در هر دو جهان اگر سعادت طلبی
دامان علی بگیر و اولاد علی

رهبر معظم انقلاب اسلامی:

هدف از اعتکاف باید نزدیک کردن دل و مغز معتکفین به خدا باشد

برنامه ریزی هم باید، هم هوشمندانه باشد، هم با توجه به معنای اعتکاف باشد. حالا فرض کنیم مثلاً یکی بیاید برنامه ریزی کند که برای این اعتکاف فیلم نشان بدهیم! خب، فیلم که همه جا آدم می بیند، فیلم که احتیاج به روز ایام البیض و در مسجد و مانند اینها ندارد. اعتکاف برای نزدیک شدن به خداست. شما ببینید چه کار می توانید بکنید که هم دل او به خدا نزدیک بشود، هم مغز و ذهنش به خدا نزدیک بشود؛ که طبعاً وقتی انسان در درون، در دل، در باطن با خدای متعال انس پیدا کرد، در ظاهر او هم اثر می گذارد و در ظاهر هم نشان داده می شود. وقتی حالت خشوع به انسان دست داد، خضوع هم به دنبال خشوع می آید و این آن وقت در زندگی اثر می گذارد. این حوالی که بعد از این سه روز از اعتکاف آمد بیرون، پاکیزه می شود، شست وشو می شود و می آید بیرون، طهارتی پیدا می کند معنای او این برایش ذخیره است. این خیلی چیز باعظمت و مهمّی است. سه روز روزه داری و انقطاع از دنباله های متعارف زندگی و توجّه به خدای متعال و به معنویّات و به معارف و به توحید اینها خیلی باارزش است. مراقب باشید این درست انجام بگیرد، درست هدایت بشود، گویندگان خوبی باشند، بروند حرف بزنند، معارف دینی را به آنها یاد بدهند از جنجال های گوناگونی اَهم اَکه در حاشیه سازی های معمول جامعه نقش دارند پرهیز بشود و این سه روز را بگذاریم برای جهات معنوی. حالا بعد آمدند بیرون، خیلی میدان های دیگر و عرصه های دیگر زندگی هست که انسان در آن عرصه ها در جامعه وارد می شود امّا در این سه روز، ارتباط گیری با خدا اصل باشد و اگر برای آن برنامه ریزی بشود این آن چیزی است که اصل است. آن شاءالله بیشتر هم خواهد شد. ۱۵۰۲/۱۳۹۲

خلوت

رجب المرجب، ماه آغازین سه گانه ای است که در نهایت به ضیافت الهی و ماه مبارک رمضان ختم می شود. ماهی که سه روز اعتکاف در قلب آن جا خوش کرده است. سه روزی که خاطراتی متفاوت را برای مشتریان خود فراهم کرده است. حتما سوالات گوناگونی درباره این مراسم آئینی در ذهن مخاطبان به ویژه جوانان وجود دارند که «مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی» بخشی از این سوالات و دانستنی های را مرور کرده و پاسخ گفته است.

چند و چون یک مراسم آئینی

اعتکاف

دروازه ای به معنویت و سپیدی

هر ساله روز سیزدهم رجب آغاز ایّام البیض است و اعتکاف انجام می‌شود. آیا زمان پیامبر نیز چنین بود؟ آیا حدیث یا سندی در این باره آمده است؟

روایاتی درباره ایّام البیض

پیامبر(ص) فرمود: «هنگامی که حضرت آدم، خدا را نافرمانی کرد، او را از عرش خود دور ساخت. او گریست و جبرئیل آدم را به زمین آورد، در حالی که سیاه شده بود. ندایی از آسمان شنید که روزه بگیر. آدم در آن روز ـ سیزدهم ماه بود ـ روزه گرفت و بدن او سفید شد. به این جهت، این سه روز از هر ماه را ایّام البیض می‌نامند. سپس منادی ندا داد: ای آدم! این سه روز را برای تو و فرزندانت قرار دادیم. هر کس این سه روز در هر ماه را روزه بگیرد، مانند این است که تمام عمرش را روزه گرفته است». مرحوم صدوق (ره) می گوید: «علت این که این سه روز از هر ماه را ایّام البیض می‌نامند، این است که شب‌های این ایام روشن است».

بنابراین ایام البیض به ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ هر ماه گویند و روزه گرفتن در این سه روز فضیلت دارد. فضیلت روزه این سه روز در ماه رجب بیشتر است. در این زمینه روایت ام داوود از امام صادق (ع) را نقل می کنیم. ام داوود (فاطمهٔ

دشمنان اسلام و انقلاب تبلیغ می کنند که جوانان از دین و معارف الهی فاصله گرفته اند که این حضور پر شور جواب دندان شکنی برای آنان است که بحمدالله نسل جوان ما مومن و معتقد هستند. در دنیایی که فساد و آلودگی از در و دیوار آن می ریزد، خدای متعال هموار ره هایی برای جبران و تدارک گذشته باز گذاشته است و همین سه روز اعتکاف می تواند جوانان را منقلب کند و سدی در برابر آلودگی ها شود؛ چرا که از ۱۴۰۰ سال قبل اسلام این برنامه های معنوی را برای جلوگیری از فساد پیش بینی کرده است. باید بیش از پیش برای رونق مساله اعتکاف تلاش کرد و با پیش بینی های لازم زمینه حضور بیشتر علاقه مندان را فراهم نمود چرا که این اعتکاف خود یک حج کوچک است و بسیاری از اوضاع و احوال آن شبیه حضور در مکه و حج است. امسال اعتکاف در سراسر ایران برقرار بوده است و اکثریت قاطع هم جوانان در این مراسم عبادی و انسان ساز شرکت داشته اند که نباید ساده از کنار آن گذشت. حضور جوانان مومن دانشجو برای تهذیب و خودسازی، نگرش در گذشته و تصمیم برای آینده، مساله بسیار مهمی است آن هم در دنیایی که آلوده شده است. افراد بسیار زیادی برای حضور در مراسم اعتکاف ثبت نام کردند؛ ولی به خاطر نبود مساجد کافی نتوانستند حضور پیدا کنند؛ بنابراین باید زمینه حضور جوانان فراهم شود.

آیت الله مکارم شیرازی:

حضور گسترده جوانان در اعتکاف؛ پاسخ دندان شکن به دشمنان

دختر عبدالله بن ابراهیم) در فراق فرزندش داوود که توسط حکام بنی عباس دستگیر شده بود و مدت ها در زندان و سختی و از مادرش دور بود، روزی خدمت امام صادق (ع) رسید. امام به او فرمود: چه خبر از داوود داری؟ ام داوود گفت: دیگر از او ناامید شده و خبری از او ندارم. خیلی علاقه دارم او را ببینم. شما دعا بفرمایید او نجات یابد. حضرت فرمود: ماه رجب فرا رسیده است. ماهی مبارک و محترم است و دعا در آن مستجاب است. ایّام البیض روزه بگیر و در روز پانزدهم غسل کن و... ام داوود می گوید: آن اعمال را انجام دادم و داوود از زندان آزاد شد و خدمت امام صادق رسید. اگر چه سیزدهم رجب (ابتدای ایام البیض) مصادف با ولادت حضرت علی علیه السلام است؛ ولی ایام البیض و آداب مربوط به آن، مرتبط با ولادت ایشان نیست.

پیامبران و اعتکاف

کسی به درستی نمی داند که این عبادت، از چه زمانی آغاز و کیفیت اجرا و شرایط آن در بدو شکل گیری چه چیزهایی بوده است؛ اما با توجه به آیه ۱۲۵ سوره بقره مبنی بر «و ما به ابراهیم و اسماعیل فرمان دادیم که خانهٔ مرا برای طواف کنندگان و معتکفان و رکوع کنندگان و سجده کنندگان از هرگونه آلودگی تطهیر کنند» می توان نتیجه گرفت که اعتکاف در ادیان پیش از اسلام وجود داشته است و عملی بوده که در شریعت ابراهیم از مناسک و عبادات الهی محسوب می شده و پیروان ایشان به این عمل مبادرت می ورزیدند. بنابراین ابراهیم و اسماعیل (ع) از طرف خداوند موظف شده بودند تا محیط لازم را برای برپایی این مراسم مهیا سازند. بیت المقدس از مکان هایی بود که همواره عده زیادی از انسان ها، برای اعتکاف در آن گرد می آمدند و به راز و نیاز با پروردگار خویش مشغول می شدند. بزرگ این گروه، حضرت زکریا (ع) بود. حضرت سلیمان علیه السّلام در مسجد بیت المقدس به مدت یک سال و دو سال، یک ماه و دو ماه و کمتر و بیشتر اعتکاف می کرد و آب و غذا برای آن حضرت فراهم می شد و او در همان جا به عبادت می پرداخت. مرحوم مجلسی به نقل از مرحوم طبرسی آورده است: براستی سلیمان همیشه در مسجد بیت المقدس به مدت یک سال و دو سال، یک ماه و دو ماه، کمتر و بیشتر، اعتکاف میکرد و غذا و آب خود را به آنجا می برد و به عبادت می پرداخت.

قرآن کریم و اعتکاف

آیات متعددی درباره اعتکاف نازل شده، از آن جمله می توان به این آیات اشاره کرد؛

«... و ما به ابراهیم و اسماعیل امر کردیم که خانه مرا برای طواف کنندگان و مجاوران و رکوع کنندگان و سجده کنندگان پاک و پاکیزه کنید.» (بقره ۱۲۵)

این آیه شریفه اشاره دارد به پیمانی که خداوند متعال از حضرت ابراهیم علیه السلام و فرزند بزرگوارش گرفته است تا خانه خدا را برای طواف کنندگان و کسانی که در آن جا می خواهند معتکف شوند پاکیزه کنند.

۲. «... و در حالی که در مساجد مشغول اعتکاف هستید...» (بقره ۱۸۷) در این آیه شریفه چهار دستور الهی بیان شده است؛ از جمله آن چهار حکم، انجام دادن واجبات و مستحبات و ترک کردن برخی مباحات در حال اعتکاف در مساجد است.

چنان که مشخص است، آیه نخست، موضوع اعتکاف را در مسجدالحرام و اطراف خانه خدا و آیه دوم، اجرای این عمل الهی را در همه مساجد بیان کرده است. آنچه در قرآن کریم درباره اعتکاف مشاهده می شود، کلی است. ضمناً آیات ۹۰، طه؛ ۱۳۸، اعراف؛ ۵۱ تا ۵۳، انبیاء؛ ۶۹ تا ۷۴، شعراء؛ موضوع اعتکاف را درباره بت پرستان ـ که حاکی از جمع شدن به دور بتان و انجام دادن مراسم بت پرستی است ـ بیان می کند.

اعتکاف، از نظر معنای لغوی، به معنای «محبوس ماندن» و «مدت طولانی در کنار چیزی بودن» است، ولی وقتی به عنوان یک عبادت از آن یاد می شود، مقصود، «ماندن در مسجد برای عبادت» است که دارای احکام و آداب ویژه ای است، از جمله آن که این مدت دست کم باید سه روز باشد و در آن سه روز، روزه گرفته و یک سری رفتارها و عادات نیز باید ترک شود. اسلام با رهبانیت و کناره گیری از اجتماع، سخت مخالف است و حدیث مشهور: «لا رهبانیهٔ فی الاسلام؛ در اسلام رهبانیت نداریم.» شاهد این مطلب است، ولی با توجه به نیاز انسان، به خلوت کردن با خدای خود، آن را به گونه‌ای صحیح و پسندیده، مورد توجه قرار داده است و برنامه هایی برای او در این زمینه ترتیب داده است که از خلوت بسیار ساده و مختصر نماز، شروع می شود و با خلوت شبانه ـ که برای نماز شب و مناجات شبانه پیشنهاد شده و کمی از خلوت های اوقات نماز، طولانی تر و دارای آداب بیش تری است ـ ادامه می یابد: «و پاسی از شب را [از خواب برخیز و [قرآن] و نماز [بخوان. این یک وظیفه اضافی برای توست؛ امید است که پروردگارت تو را به مقامی در خور ستایش برانگیزد.» (اسراء ۱۷۹) این سیر تکاملی در برنامه خلوت، پس از تهجد شبانه، با خلوت اعتکاف که دست کم سه روز ادامه می یابد، کامل می شود که پیامبر(ص) نیز بر همین اساس، ده هایی را از برخی ماه ها، مانند ماه رمضان در مسجد اعتکاف می کردند. با بیان این مطالب، فلسفه برنامه اعتکاف روشن می شود و در عین حال چون خداوند متعال نخواسته است، شخص مسلمان، ارتباطش از جامعه قطع شود؛ به همین منظور، به او اجازه داده است در ایام اعتکاف، برای انجام وظایف ضروری و عاطفی از مسجد خارج شود؛ اموری مانند؛ عیادت مریض، تشییع جنازه، تهیّه غذا و لباس مورد نیاز و... خلاصه آن که انسان باید به گونه ای اعتکاف کند که خدا از او می خواهد و احکامش در رساله ها و کتاب ها موجود است، نه آن گونه ای که سلیقه یا احساسات او ایجاب می کند.

چرا اعتکاف در مساجد؟

اعتکاف باید در مسجد جامع شهر باشد نه مسجد محلّه؛ زیرا در این باره روایاتی از ائمه معصومین(ع) وارد شده است. به عنوان نمونه، در روایتی امام جعفر صادق(ع) فرمود: «اعتکاف با روزه گرفتن و مسجدی که در آن جماعت جمع شوند (مسجد جامع) تحقق پیدا می کند». در روایت دیگری حضرت علی(ع) فرمود: «نشستن در مسجد جامع افضل است از نشستن در بهشت، چرا که نشستن در بهشت به دلخواه انسان است ولی نشستن در مسجد برای خشنودی خداست».

تاریخ شفاهی مسجد نظام مافی

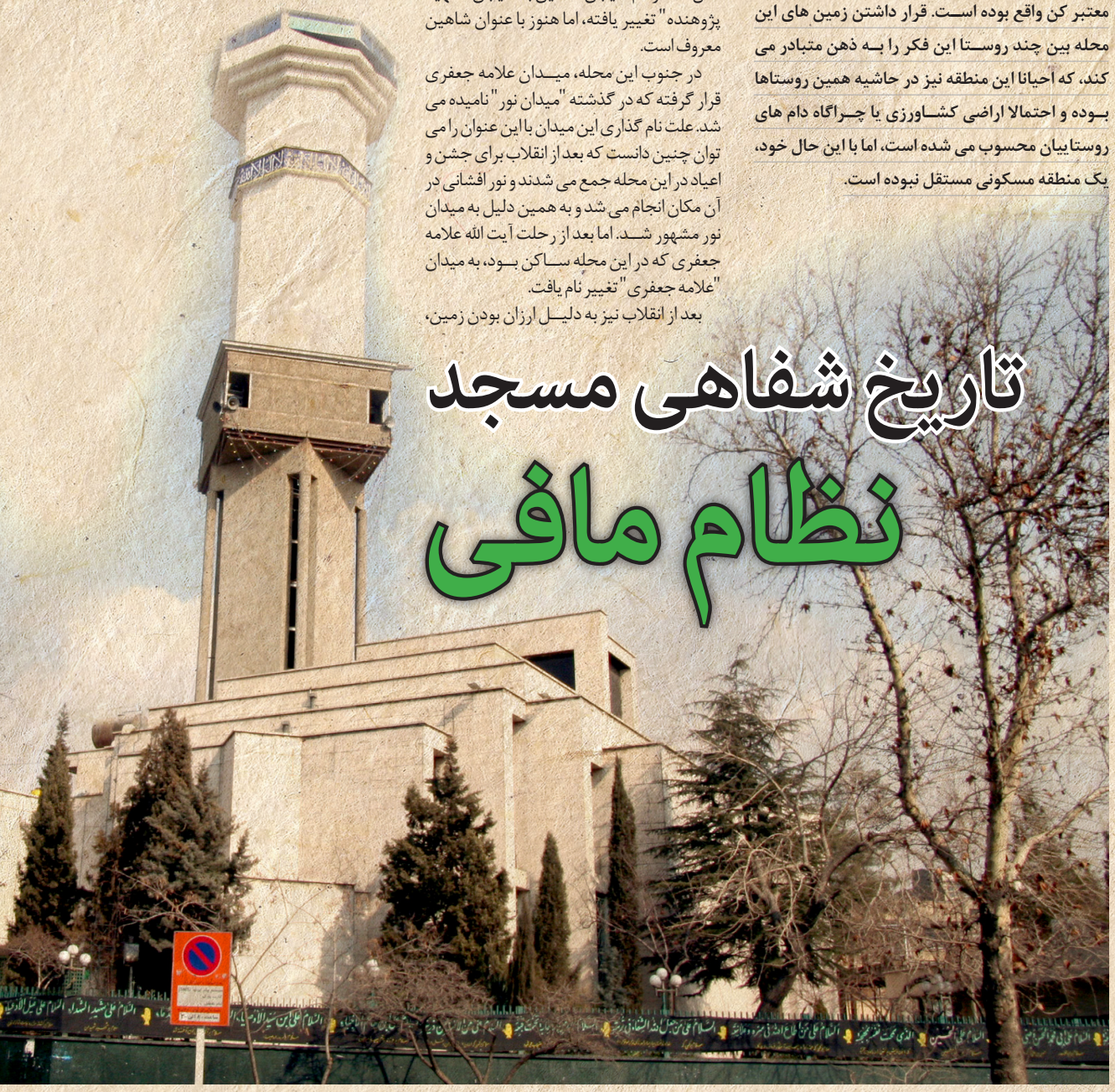
محله جنت آباد جنوبی در مرکز منطقه ۵ قرار دارد و از محله های نسبتا بزرگ این منطقه محسوب می شود. این محله از شمال به اتوبان همت و محله های شاهین (در شرق) و جنت آباد مرکزی (در غرب)، از جنوب به بزرگراه آیت الله کاشانی، از شرق به بزرگراه شهید ستاری و محله باغ فیض و از غرب نیز به بلوار شهید باکری(آسیا) منتهی می شود. باغ فیض که در شرق این محله قرار دارد در گذشته یکی از روستاهای اطراف تهران بوده است. همچنین در جنوب بزرگراه آیت الله کاشانی و میدان علامه جعفری نیز روستای حسن آباد قرار داشته است و در غرب نیز با کمی فاصله، روستای معتبر کن واقع بوده است. قرار داشتن زمین های این محله بین چند روستا این فکر را به ذهن متبادر می کند، که احیانا این منطقه نیز در حاشیه همین روستاها بوده و احتمالا اراضی کشاورزی یا چراگاه دام های روستاییان محسوب می شده است، اما با این حال خود، یک منطقه مسکونی مستقل نبوده است.

در گذشته، در این محله باغ های اهالی کن، به ویژه باغ های انار و گیلاس وجود داشته اند. هم چنین در شرق این محله باغ فیض قرار داشته که قنات های آن، آب این منطقه را تامین می کردند.

از مکان های قدیمی در جنت آباد جنوبی می توان از شاهین جنوبی نام برد که از گذشته(قبل از انقلاب) نیز آن را به همین نام می شناخته اند؛ به عبارت دیگر قدمت شاهین جنوبی حتی از خود جنت آباد جنوبی هم بیشتر است. از آن جا که این محله در منطقه ای کوهستانی قرار گرفته است، می توان چنین پنداشت که "شاهین ها" در این محله زیاد پرواز می کرده اند و احتمالا به همین دلیل به این نام معروف شده است. در حال حاضر نام خیابان شاهین به خیابان "شهید پژوهنده" تغییر یافته، اما هنوز با عنوان شاهین معروف است.

در جنوب این محله، میدان علامه جعفری قرار گرفته که در گذشته "میدان نور" نامیده می شد. علت نام گذاری این میدان با این عنوان را می توان چنین دانست که بعد از انقلاب برای جشن و اعیاد در این محله جمع می شدند و نور افشانی در آن مکان انجام می شد و به همین دلیل به میدان نور مشهور شد. اما بعد از رحلت آیت الله علامه جعفری که در این محله ساکن بود، به میدان "علامه جعفری" تغییر نام یافت.

بعد از انقلاب نیز به دلیل ارزان بودن زمین، مهاجران به این محله روی آوردند و زمین خریداری کردند. در ادامه نیز می توان چنین پنداشت که در بدو شکل گیری، این محله کارگرنشین بوده زیرا کارخانه های بزرگ تهران در غرب این شهر واقع بوده اند و کارگران آن کارخانه ها به دلیل آن که به جاده و مسیر اصلی نزدیک باشند در این مکان سکنی گزیده اند. در سال های اخیر نیز از جمله مواردی که باعث جذب افراد به این محله شد، آن بود که این محله و محدوده به عنوان تنفس گاه غرب تهران معرفی شد و بیماران قلبی تنفسی و افراد سالمند زیادی به این محله مهاجرت کردند. همچنین می توان این نکته را ذکر کرد که به دلیل وجود امامزاده

مزیت نسبی مسجد «نظام مافی»

مسجد نظام مافی در غرب تهران مشهور به مسجد برگزار کننده مجالس ترحیم است. این مسجد بیشترین تعداد مراسم ترحیم را در روز در میان مساجد شاخص غرب تهران، از آن خود کرده است. برگزاری تا ۵ و ۶ ختم در روز ـ سالن شبستان اصلی ـ و همچنین سالن مبله غربی مسجد نظام مافی، رکوردی در میان مساجد منطقه ۵ و حتی تهران به حساب می آید.

های متعدد در اطراف این محدوده و به ویژه "کن"، این محله در مسیر عبور زائران قرار داشت و این موضوع موجب جذب افراد به این محله شد.

از سوی دیگر نمی توان این نکته را نادیده انگاشت که قطعات زمین این محدوده، در اوایل شکل گیری، ۲۰۰ تا ۵۰۰ متری بوده اند. بخشی از این محله نیز شامل شهرک های "بنفشه"، "لاله"، "یاس"، "والفجر" و اطراف پارک ساحل می شده است که زمین های واگذار شده توسط حاکم شهر شهرداری بوده اند و پس از تفکیک، میان کارمندان هواپیمایی، شهرداری و تعدادی از نهادهای انقلابی تقسیم شده اند، به همین دلیل می توان گفت که اکثر آن افراد از لحاظ تحصیلات در سطح بالایی قرار داشته اند اما از نظر اقتصادی ضعیف تر بوده اند، چرا که زمین های آن افراد، قطعات ۲۱۰ متری بوده اند. در هر حال ساکنان اولیه به شکل خانوادگی در محله ساکن شده اند.

مهم ترین قومی که در ابتدای شکل گیری محله، در آن ساکن شدند، می توان از "شاهسون ها" نام برد که ترک های ساوه و اغلب چوپان بوده و همان ها نیز بیشترین ساخت و سازهای محله را انجام داده اند. این افراد ابتدا در این محله چوپانی می کرده اند و زمین هایی را به عنوان چراگاه خریداری کرده و اندک اندک به ساخت و ساز در آنها پرداختند. در کنار شاهسون ها می توان به یزدی ها نیز اشاره کرد که به فعالیت ساختمانی در محله پرداختند. برخی از باغ های بزرگ هم متعلق به همان یزدی ها بوده که در آن کشاورزی می کردند.

امروزه اکثر اهالی این محله مسلمان و شیعه اند اما در گذشته جمعیت زرتشتی های محله قابل توجه و حدود ۲۰ درصد اهالی محله را به خود اختصاص

برنامه های فصلی مسجد "نظام مافی"

برنامه های مساجد صرفا در نماز خلاصه نمی شود و مساجدی که تمام برنامه خود را صرفا بر به جای آوردن فرائض واجب متمرکز کرده اند، ابدا نمی توانند جذابیت خوبی بین مومنین به دلیل تک بعدی بودن داشته باشند. مسجد نظام مافی نیز سعی کرده در کنار برگزاری نمازهای یومیه، سخنرانی های فصلی، مناسبتی و برنامه های فرهنگی را سامان دهد.

در ادامه به برخی از برنامه های فصلی ـ مناسبتی مسجد نظام مافی اشاره می شود؛ برنامه سخنرانی ماه محرم، مهمترین برنامه فصلی سخنرانی در مسجد "نظام مافی" است که در دهه های اول و دوم این ماه برگزار می شود و زمان آن دقیقا بعد از نماز مغرب است. سخنرانی ماه صفر نیز تنها معطوف به دهه آخر آن است. در ماه رمضان نیز ظهرها بعد از نماز، تفسیر دعای هر روز این ماه مبارک، توسط امام جماعت بیان می شود و این عمل سالهاست به همین شیوه و بدون کم و کاست در حال اجراست. قرائت دعای توسل، سه شنبه هر هفته و بعد از نماز مغرب و دعای کمیل بعد از نماز مغرب شب های جمعه از دیگر برنامه های معمول هفتگی این مسجد به شمار می آید. یکشنبه ها نیز بعد از نماز مغرب برنامه "طرح صالحین" پایگاه بسیج "فجر" مسجد نظام مافی با حضور مردم و توسط یکی از استادان علوم دینی برگزار می شود. از سخنرانان این مسجد می توان به حجج اسلام "تاج لنگرودی"، "خوانساری" و "منتظری" اشاره کرد. هیأت مناسبتی خاصی در مسجد نظام مافی به صورت مداوم حضور ندارد، ولی پایگاه بسیج "فجر" (نظام مافی) با مشارکت و همکاری پایگاه بسیج مسجد پیامبر(ص)، سالهاست هیات مشترکی را برگزار می کنند که از جوانان دو مسجد نزدیک به هم تشکیل شده و به شکل مناسبتی و ماهیانه جلسات منسجمی دارد. این هیأت که به نام "محبان الحسن(ع)" نام گذاری شده، سالهاست به عزاداری در مصیبت های اهل بیت و شادی در ولادت های حضرات معصومین می پردازد.

پایگاه بسیج مسجد نظام مافی (فجر)

پایگاه بسیج مسجد نظام مافی موسوم به "فجر" از پایگاه های مطرح منطقه ۵ تهران (ناحیه قدس) بوده که توانسته از شروع فعالیت خود یعنی سال ۱۳۶۹ تا به حال، تعداد زیادی از نوجوانان عاشق ولایت و نظام را در دل خود تربیت و توانسته آنان را وارد فضای فعالیت اجتماعی و سیاسی کشور کند.

مسجد نظام مافی در ابتدای آغاز به کار بسیج، ستاد آن بود و بعد از آن که نواحی بسیج چهارگانه در تهران تشکیل شدند، به حوزه بسیج ۱۱۵ لیله القدر تقلیل پیدا کرد و در دل آن پایگاه بسیج "فجر" شکل گرفت و چند سالی است که حوزه بسیج نیز از آن جدا شده و فقط پایگاه بسیج فجر در این مسجد حضور دارد. نخستین فرمانده بسیج این مسجد، "سید محمود رضوی"، دومین فرمانده "سبحانی"، سومین فرمانده "جنتی" و به ترتیب "آقاخان" و "عینی" بوده اند. این پایگاه بسیج در منطقه استراتژیک "جنت آباد" قرار دارد که در سال ۸۸ و پس از فتنه بعد از آن، نقش ویژه ای را در این منطقه برای مقابله با آشوب تا به امروز ایفا کرده و نمونه بارز اخیر آن نیز تقدیم یک جانباز مدافع حرم در سوریه از اهالی همین پایگاه بسیج بوده است. پایگاه تابستانی این مسجد که به همت بسیجیان آن سالیان سال است برپا می شود، توانسته جوانان و نوجوانان مستعدی را برای آینده و شرایط فعلی مسجد تربیت کند که در نوع خود و با توجه به گستره فعالیت این پایگاه تابستانی، کم نظیر است.

روایت

می داده است. همچنین از قبل از انقلاب مدرسه ای خصوصی به نام بهنام، متعلق به مسیحیان در محله وجود داشت که دانش آموزان مسلمان هم اجازه تحصیل در آن را داشتند، بنابراین می توان نتیجه گرفت که عده ای از مسیحیان هم در این محله حضور داشته اند.در اوایل انقلاب، از آن جایی که این محله در محدوده اصلی شهر نبود و در واقع محله پرتی محسوب می شد خانه های تیمی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در این محله زیاد بوده اند.

همه چیز درباره واقف مسجد مرحوم "نظام مافی"

یکی از افراد تأثیرگذار در شکل گیری این محله مرحوم "محمد علی نظام‌مافی" بود که در حال حاضر مسجد محله به نام وی نامگذاری شده است. مرحوم نظام مافی، املاک زیادی داشت که در بخشی از املاک خود مدرسه و مسجد نظام مافی را تأسیس کرد. این مسجد در جنوب محله و در تقاطع خیابان های جنت آباد و بلوار آیت الله کاشانی است.

بسیاری از املاک و زمین های منطقه جنت آباد در اختیار خانواده "نظام مافی" یا موقوفه آنهاست و زمین این مسجد نیز از جمله آن به شمار می رود.

مرحوم "محمد علی نظام مافی" که از سیاست مداران و متدینان قبل از انقلاب بود، زمین مسجد نظام مافی را برای نمازگزاران این محل وقف کرد. ایشان در سال ۵۸ درا فانی را وداع گفت و در قبرستان "ابن بابوی" دفن شد و همسر و فرزند ایشان اداره وقف این مسجد و مشارکت در ساخت و رشد آن را به عهده گرفته اند.دکتر "رضا قلی نظام مافی" فرزند مرحوم "نظام مافی" بزرگ، از سال ۵۸ تا سال ۷۷ مسوولیت وقف این مسجد را عهده دار بود و بعد از فوت در این سال، در صحن مسجد نظام مافی به خاک سپرده شد.

همسر این مرحوم به عنوان واقف، هر شش - هفت ماه یکبار در جلسه های امنای این مسجد شرکت کرده در مدیریت آن مشارکت می کند.موقوفات این مسجد ده ها میلیارد تومان برآورد می شود که همه اینها از برکت وجود خانواده نظام مافی و اقدام خداپسندانه آنها بوده است. بنگاه داران معاملات ملکی اطراف مسجد برآورد نزدیک به ۱۰۰ میلیارد تومان را از قیمت زمین مسجد نظام مافی دارند که خود باقیات صالحات پایان ناپذیری را برای این خانواده فراهم آورده است.

معماری مسجد، مدرن اما ساده

بنای مسجد با مناره ای واحد و سر به فلک کشیده، در میان درختان سرسبز و ساختمان های کوتاه اطراف دیده می‌شود. منظر مسجدی سفید، در میان مساجد گوناگون ایرانی که تا به حال دیده ایم.شکل ظاهری مناره مسجد و نیز منفرد بودن آن معماری متفاوت این مسجد با مساجد دیگر ساخته شده در ایران را نوید می دهد.ورودی مسجد در قسمت جنوبی است و پلکانی از سطح خیابان به صحن داخل مسجد به تعداد ۱۲، ۱۳ پله راه پیدا می کند. در کوچک دیگری نیز در همین راستا در قسمت شمالی حیاط قرار دارد و دسترسی از کوچه پشتی مسجد را برای مسجدی های کوچه پس کوچه های پشت مسجد ممکن می سازد.

حجم کلی مسجد مانند جعبه های در هم فرورفته است. فاصله ایجاد شده بین حجم های تو در تو به عنوان نورگیر و بازشوها عمل می کند. معماری خاصی که در هیچ مسجدی دیده نشده است.

مسجد از دو ساختمان اصلی تشکیل شده که از طریق راهرویی با هم در ارتباط اند. ساختمان شرقی شامل نمازخانه های مردانه و زنانه و ساختمان غربی از سالن مراسم، وضوخانه و کتابخانه تشکیل شده است.عنصر پلکان در معماری این بنا مهم و فضای واسطه ای است که داخل و خارج ساختمان را به هم ارتباط می دهد.سادگی مصالح چون بتون خشک و برهنه و نیز سنگ تراورتن سفید و استفاده نکردن از تزئینات معمول در معماری مساجد مانند کاشی کاری ها یا گچبری ها، معماری این بنا را به سمت و سوی معماری متفاوتی سوق می دهد که یاد آور صداقت و سادگی است و فضای مسجد را سرشار از پاکی می کند.بنای مسجد فاقد گنبد است ولی شبستان مسجد بر بالای محراب، دارای تیرهای قوی عمود بر هم است که سقف مسجد را در این ناحیه مرتفع و بلند می سازد.صحن مسجد عاری از هرگونه فضای سبز است و تنها یک حوض چند طبقه با سطوحی روی هم لغزیده در آن جای گرفته است.مناره مسجد پلانی مربعی دارد و بصورت لوزی چرخیده است. این مناره چند سالی است که با فعالیتی چند ماهه و نفس گیر، ساخته شده است. رخ زیبای آن وقتی از یک کیلومتری یا بیشتر به این مسجد و ابتدای جنت آباد نزدیک می شویم، کاملا قابل رؤیت است.

کلنگ زنی مسجد نظام مافی

حوالی سال ۵۰ شمسی بود که زمین مسجد نظام مافی توسط واقف محترم وقف شد و کلنگ آن توسط برخی از اهالی محل زده شد و سر و شکل یک مسجد به صورتی که بتوان در آن به طور معمول و روزانه نماز گزارد، به خود گرفت.در آغاز از مسجد تنها دیوار ساده ای که با نایلون پلاستیکی پوشیده و قسمت زنانه و مردانه آن با حائلی از پارچه مجزا شده بود، در کنار خاک و مصالح به جای مانده از کار روزانه ساخت مسجد، شکل گرفت که می توانست شرایط یک نماز

کتابخانه و قرائت خانه مسجد «نظام مافی»

کتابخانه مسجد "نظام مافی" از سال ۶۱ پایه گذاری شد. اکثر افرادی که پایه گذار کتابخانه مسجد نظام مافی بوده اند، در خیل شهدای این مسجد جای گرفتند و نام و یادشان ماندگار و ابدی شد. بعد از شروع به ساخت و فعالیت کتابخانه این مسجد، سالن قرائتخانه آن نیز به موازات آن ساخته و از اعضای اهل مطالعه محل، کم کم شکل گرفت. در این بین اگر چه کتابخانه مسجد نظام مافی زودتر و با توان بیشتر و با تعداد کتاب قابل قبول شکل گرفت، ولی هیچ گاه نتوانست موفقیت سالن مطالعه آن را به دست آورد.دلیل اصلی رغبت نه چندان زیاد به کتابخانه این مسجد، تکمیل نشدن و به روزنبودن بانک کتب آن بود. ولی سالن مطالعه کتابخانه مسجد نظام مافی از سال ۶۱ تا کنون توانسته تعداد زیادی از اهالی مطالعه را به دلیل دنج و ساکت بودنش، جذب خود کند.کتابخانه این مسجد در حال حاضر چندین هزار جلد کتاب را درخود جای داده که بیشتر آن کمک درسی و برای طیف خاصی از مخاطبان بوده و به مرور زمان دست به تکمیل و ترمیم آن زده اند.

خانه معمولی را در محله جنت آباد مهیا کند.مسجد "نظام مافی" به طور رسمی در سال ۱۳۵۸ هجری شمسی بنا نهاده شد.

آن نمازخانه کوچک طی یکی دو سال توانست جمعیت خوبی را به خود جذب و روحانیون و مردم زیادی را برای انجام فریضه واجب کنار هم جمع کند. جمعیت روبه فزونی و گسترش این مسجد پس از مدتی توانست افراد سرشناس و مطرح انقلابی را روانه مسجد نظام مافی سازد.

ائمه جماعات و امنای مسجد

این مسجد در غرب تهران آنقدر اهمیت داشت که از نخستین اعضای هیأت امنای این مسجد می توان به آیت الله یزدی ـ ریاست فعلی مجلس خبرگان رهبری ـ اشاره کرد. حجت الاسلام ملکوتی فرزند آیت الله ملکوتی بزرگ و حجت الاسلام اسحاقی نیز از دیگر روحانیون سرشناس این مسجد بوده اند.

حجت الاسلام "بستان چی" نخستین امام جماعت و روحانی مسجد نظام مافی در اوایل انقلاب بود که توانست در سال های ابتدایی سرپا شدن این مسجد در منطقه غرب تهران و خاصه جنت آباد، جمعیت خوبی را کنار یکدیگر بنشاند.

حضور منظم وی هنگام نماز مغرب موجب شد تا کم کم مسجد نظام مافی به پایگاه خوبی در میان مؤمنان محل تبدیل شود تا اینکه از سال ۶۰ حجت الاسلام برهانی امامت مسجد را بر عهده گرفت.

حجت الاسلام "برهانی" که کنون نیز امام جماعت این مسجد است، ابتدا از سال ۶۱ یک ماه آن هم در ماه رمضان، مهمان مسجد "نظام مافی" برای نماز و سخنرانی بود. این برنامه ایشان در ماه رمضان مصادف شد با عزیمت حجت الاسلام "بستان چی" به قم و از آن پس بود که حضور حجت الاسلام "برهانی" در مسجد نظام مافی پر رنگ تر از قبل ادامه پیدا کرد.

حجت الاسلام برهانی بنا بر اصرار و توصیه نمازگزاران و امنای مسجد نظام مافی، بعد از سال ۱۳۶۱ سه روز آخر هفته را میهمان این مسجد برای ادای فریضه مغرب شد و پس از آن با حضور به موقع در نمازهای ظهر و مغرب در این مسجد به صورت امام جماعت دائم حضور پیدا کرد.البته در حال حاضر نماز جماعت صبح در مسجد نظام مافی توسط حجت الاسلام معرفت اقامه می شود.نماز جماعت صبح در مسجد نظام مافی ۱۰ سالی است که منظم برگزار می شود. این نماز جماعت با توجه به بافت جمعیتی و تراکم محل، با جمعیت خوبی برگزار می شود. نماز جماعت های صبح مسجد نظام مافی، نمونه خوبی از نماز جماعت های منظم در غرب تهران است که توانسته طی سالیان گذشته مشتاقان زیادی را برای فریضه صبح، به این مسجد بکشاند.

فعالیت مسجد "نظام مافی" در دفاع مقدس

در روزهای ابتدایی جنگ و بعد از اوج گرفتن حملات رژیم بعث عراق به نقاط گوناگون مرزی کشور، مسجد نظام مافی تبدیل به پایگاهی برای سامان دهی رزمندگان و اعزام به جبهه "حق علیه باطل" شد. این مسجد اگر چه خود در آن روزها از نظم و ساختمان مستقل و شکل یافته ای برخوردار نبود، ولی سیل مشتاقان اعزام را با ساماندهی در گروه های گوناگون و تشکیل یک گردان، نظم می داد و به وسیله اتوبوس به سمت پادگان اصلی اعزام رزمندگان در تهران راهی می کرد. کمیته های مردمی اعزام به جبهه واقع در مسجد نظام مافی، رزمندگانی را که از "سولقان"، "وردآورد"، "اکباتان"، "صادقیه"، "کن" و دیگر نقاط غرب تهران عزم رفتن به جنگ داشتند، پذیرا بودند و تا مدت ها به ستادی برای "دسته بندی" نیروهای داوطلب برای جنگ، تبدیل شده بود.مسجد نظام مافی با افتخار ۷۱ شهید بسیجی را در طول جنگ تحمیلی تقدیم انقلاب کرده است.

صندوق خیریه و درمانگاه مسجد نظام مافی

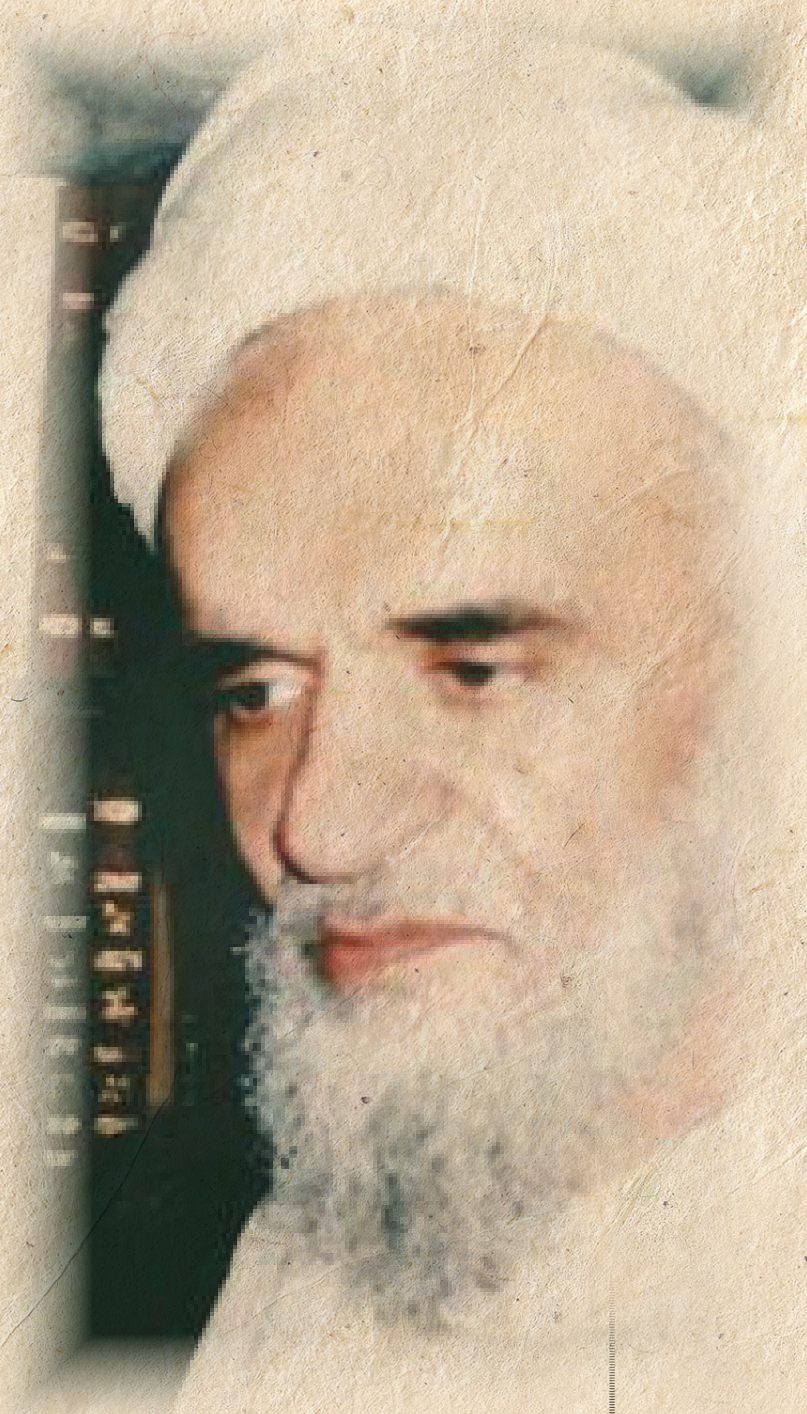
صندوق خیریه مسجد نظام مافی از سال ۱۳۸۹ شروع به فعالیت کرد. صندوقی که هیأت امنای آن توسط جناب حجت الاسلام برهانی معرفی شد و تاکنون فقط سه بار تغییرات را در اعضای هیأت امنای صندوق به خود دیده است. این صندوق تعداد زیادی بی بضاعت در محله جنت آباد را تحت پوشش قرار داده است.ارائه وام های قرض الحسنه بنا بر بضاعت صندوق این خیریه برقرار است و به افرادی که نیاز دارند داده می شود.درمانگاه مسجد نظام مافی که کلنگ آن چند سالی است در فضای حیاط پشتی مسجد زده شده، این روزها توانسته برخی از بیماران نزدیک به مسجد را تحت درمان قرار دهد. البته قرار است دربرنامه گسترش آن در سال های آینده، بخش های تخصصی تر به آن اضافه شود و در حد یک مرکز مجهز به درمان و عمل های سرپایی ارتقا پیدا کند.

استاد علی پهلوانی تهرانی (سعادت‌پرور)، از فقهای عارف معاصر بود.در سال ۱۳۰۵ در تهران و در خانواده‌ای مذهبی و روحانی متولد شد. وی از نوجوانی به درس آقا سید محمد زاهد وارد شد. دروس مقدماتی حوزه را از آیت الله علی اکبر برهان فراگرفت و در قم نزد اساتیدی چون حضرات آیات طباطبایی سلطانی و مرعشی نجفی، مکاسب و کفایه را خواند و سپس با حضور در درس خارج مرجعیت تامه حضرت آیت الله بروجردی و حضرت امام خمینی (ره) به اجتهاد رسید. وی که به مباحث اخلاقی - عرفانی و طی مراحل سیروسلوک علاقه فراوانی داشت، مدت ۴۰ سال در اخلاق و سلوک عرفانی از شاگردان بارز علامه طباطبایی بود و بعدها خود شاگردانی را تربیت کرد. استاد سعادت پرور در سحرگاه پنجشنبه ۱۲ شوال ۱۴۲۵ (۵ مرداد ۱۳۸۳) درگذشت. آیت الله بهجت بر وی نماز خواند و در حرم حضرت فاطمه معصومه(س) در مسجد شهید مطهری - نزدیکی مزار استادش علامه طباطبایی به خاک سپرده شد.حجت الاسلام و المسلمین قاسم شیرجعفری، شاگرد عارف واصل «مرحوم آیت الله سعادت پرور» و عضو پژوهشگاه دارالحدیث، بخش احیاء آثار اسلامی، سال های متمادی را با آن مرحوم سپری کرده که همین مجالست، زمینه مساعدی را به دست داد تا درباره ورود به ماه رجب، نظرات استاد مرحومشان را با ایشان مرور کنیم.

فضیلت ماه رجب در گفت و گو با یکی از شاگردان عارف واصل استاد سعادت پرور

باید مراقبه را با ذکر عجین کرد

مریم اسماعیلی

◇ ملازمت و تداوم مصاحبت شما با استاد مرحوم سعادت پرور، می تواند بهترین دلیل باشد برای اینکه از شما نکات اخلاقی و تربیتی جناب ایشان را در باب ورود به ماه رجب و ماه های شعبان و رمضان جویا شویم!

جناب استاد سعادت پرور، استاد سیر و سلوک عملی بودند. لذا ماه رجب و شعبان که می رسید، دستورات خاصی برای این ماه ها داشتند. اولین مطلبی که می فرمودند، این بود که مقداری حساب ماه رجب و شعبان و رمضان را از ماه های دیگر جدا کنید و مراقبه ای که همیشه در طول سال دارید این مراقبه را قوی تر و دقیق تر کنید؛ در مرحله ای از مراقبه که هستید فرق نمی کند. اگر کسی مراقبه ای از استاد گرفته، مراقبه را انجام دهد و کسانی که استاد ندارند، صرفا چیزی از معنویت فهمیده اند، سعی کنند بیشتر ملتزم باشند و در این سه ماه بیشتر بر روی آن دقت داشته باشند.

◇ آیا صرفا همین مراقبه می تواند راهگشا باشد؟

البته مراقبه ی تنها هیچ وقت جواب نمی دهد.

اول صبح که از خواب بلند می شود، مشارطه است. یعنی شرط و شروط کردن انسان

باخود که چه کارها باید بکنم و اشتباهاتی را که دیروز و روزهای پیش کردم، تکرار نکنم و به نفس برنامه دهد. بعد تا شب آن را انجام دهد که به آن مراقبه می گویند و شب حسابرسی می کند که چکار کرده و بعد هم نوبت به عتاب و خطاب می رسد. که بگوید چرا آن اشتباه را کرده و اگر مجازاتی هم برای خودش در نظر دارد برای اشتباهاتی که کرده، این مجازات را اعمال می کند. مجازات سخت و راحت هم فرق نمی کند. ولی به هر حال مجازاتی باید برای خودش در نظر بگیرد. مثلا برای هر اشتباهی صد صلوات.

به بحث شرایط این سه ماه باز گردیم و اینکه استاد می فرمودند در ابتدا باید این سه ماه را از دیگر ماه ها متفاوت بدارد!

بله! مطلب دوم؛ اینکه انسان باید بررسی کند که مشکل خودش در کجاست. در آن سه ماه بر روی آن مشکل متمرکز شود تا در این سه ماه نفس بر انسان چیره نشود. در اینجا همان مطالب گذشته می آید که اگر جریمه و عتاب و خطابی هست، باید انجام شود.

مطلب سوم؛ حافظ شعری دارد که استاد سعادت پرور می خواندند و می گفتند با اینکه حافظ نمی گوید اما این سه ماه مرادش است ولی چون جزو عارفان بوده، عرفا به این سه ماه ارادت خاصی داشتند:

من نگویم که همه ساله می پرستی کن
سه ماه می خور و نه ماه پارسا می باش
یعنی در این سه ماه تو باید مست الهی باشی.

یعنی مثل انسانی که می می خورد و همیشه حواسش پرت است و عاشق است. مدام حس و حالش تقویت می شود. منظور این است که تمام وجودت متوجه عشقت که خداوند است باشد.

مطلب چهارم؛ استاد سعادت پرور می گفتند این سه ماه اعمال خود را تقدیم کنید به اموات خودتان و بدانید که طبق روایات اگر اعمال خود را به اموات تان هدیه کنید چیزی از ثواب اعمال تان کم نمی شود و برای شما هم ثواب نوشته می شود و آنها هم برای ما دعا می کنند و مشکلات مادی و معنوی ما حل می شود. آنهایی که اهل این کارند، خواب هایی می بینند در این زمینه که اموات به نحوی نشان می دهند کار خیری که کرده اید به ما رسیده.

مطلب پنجم؛ این ماه ها، ماه روزه گرفتن است بویژه ماه رجب. شما اگر به مفاتیح مراجعه کنید، می بینید که تاکید شده و امیرالمومنین(ع) فرمودند من از زمانی که پیامبر(ص) بر روزه ماه رجب و شعبان تاکید کردند ، دیگر روزه ی این ماه را ترک نکردم. ماه رجب یک خصوصیت ویژه دارد که اگر کسی نتواند روزه بگیرد ذکر «سُبْحَانَ الْإِلَهِ الْجَلِيلِ سُبْحَانَ مَنْ لاَ يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلاَّ لَهُ سُبْحَانَ الأَعَزِّ الأَكْرَمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبِسَ الْعِزَّ وَهُوَ لَهُ أَهْلٌ ؛ پاک و منزه است خدای با جلالت پاک و منزه است آن خدایی که تسبیح جز برای او سزاوار نیست پاک و منزه است خدای عزیز با اکرام پاک و منزه است آن خدایی که جامه عزت بر اوست و او اهل عزت است. صد بار اگر بگوید، ثواب روزه ی آن روز را می برد . البته این را نوشته اند برای کسی که عذر دارد و نمی تواند روزه بگیرد.

◇ چه توصیه هایی برای جوانان دارید؟نسلی که امید آینده و اسلام و کشور است!

تمامی ما انسان ها و جوانان به طور خاص نتیجه گرا هستیم. یک بچه وقتی از بچگی عادت دارد، بازی های رایانه ای و اینها را بازی کند، در همه ی بازی ها عادت می کند که نتیجه بگیرد و این حس خوبی ایجاد می کند. در معنویت هم دقیقا همین موضوع است.

اگر جوانی بخواهد به سوی خدا برود اینطور نیست که خدا او را رها کند و بگوید پاسخ اعمال نیک خود را در آخرت خواهی دید. نه، همین جا در دنیا هم پاسخ می گیری . از این روست که حافظ می گوید:

«بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما به میخانه
که از پای خمت روزی به حوض کوثر اندازیم»

همین جا تو را به حوض کوثر می فرستیم و از دست پیامبر می نوشی. یا اینکه

«من که امروزم بهشت عدن حاصل می شود
وعده ی فردای زاهد را چرا باور کنم»

زاهد می گوید تو این اعمال و مکاشفه ها را انجام بده و در آخرت به نتیجه ای خواهی رسید. بزرگان هم گفته اند که ما در عالم رویا به بهشت رفتیم و از نعمت ها استفاده کردیم و بعضی ها هم گفته اند ما در مکاشفه به بهشت رفتیم . که ملاصدرا در عبارات خود از این مطالب زیاد دارد.

استاد سعادت پرور می فرمودند در ماه رجب که در مفاتیح هم آمده که هر شب هزار بار لااله الا الله بگویید و در روایات هم داریم که هر کس در روز صد بار لااله الا الله بگوید کسی به اندازه او در آن شبانه روز ثواب نکرده است مگر اینکه کسی باشد که بیش از او لااله الا الله بگوید. یعنی بیش از صد بار.

تاکید اصلی استاد سعادت پرور بر ده هزار خواندن سوره توحید در ماه رجب بود و می گفتند شما اگر روزی ۳۳۳بار بگویید این تعداد حاصل خواهد شد.

می فرمودند کسی که وارد ماه رجب می شود، می بیند عجب حال و هوایش عوض شده و لذا در روایات آمده است که ماه رجب ماه خداست. در اعمال این ماه می بینیم که اعمال این ماه بیش از شعبان است. حس و حالی که در ماه رجب است در ماه های دیگر نیست و لذا عمره ی رجبیه ثوابش بیش از ماه های دیگر است. در روایات است که با فضیلت ترین عمره، عمره ی ماه رجب است. زیارت امام رضا(ع) در ماه رجب بسیار مخصوص است و توصیه شده به کسانی که سالی یکبار زیارت امام رضا(ع)می روند، بهتر است زیارت ماه رجب را درک کنند.

◇ استاد! به عنوان آخرین سخن، اگر بحثی باقی مانده بفرمایید!

دو نکته بسیار مهم است؛ یکی اینکه در این سه ماه زبان کنترل شود. در دین های دیگر ما روزه ی زبان و سکوت داشتیم. ولی در اسلام ما «روزه ی سکوت» نداریم. ولی داریم که روزه ی زبان بالاتر از روزه ی شکم است و روزه ی دل بالاتر از روزه ی زبان است. حال که ما روزه ی زبان نداریم، فرد با خود عهد کند، از خواب که بیدار می شود تا شب جز ثواب و مستحب، سخن نگوید. که این سکوت، سکوت دل می آورد و سکوت دل روشنایی می آورد.

دیگری اینکه سوره ی توحید و سایر ذکرهایی که می خواند، آن چیزی که باعث می شود اینها به دل منتقل شود، فرمایش خداوند است که «وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا»(نام پروردگار خود را یاد کن و تنها به او بپرداز)مزمل آیه ۸. یعنی اصل تبتل است. در اصل به خدا وصل شو و بعد ذکر بگو. متاسفانه ما ذکرهایی که می گوییم حواسمان به اطراف است و بعد ذکر می گوییم و این کمترین اثر را دارد. در صورتی که باید تمام حواس به ذکر باشد. لذا باید مراقبه را با ذکر عجین کرد یک مقدار ذکر، یک مقدار مراقبه که باعث حالات خوش می شود و دوباره ذکر گفت. که اساتید بر روی این مسئله بیشترین تاکید را دارند.

در آستانه فرا رسیدن ایام البیض و مراسم روحانی اعتکاف، فرصت مناسبی است تا مشتاقان معارف الهی را به آشتی و توجه هر چه بیشتر به گنجینه عظیم کتاب «نهج البلاغه» مولا علی(ع) تشویق کنیم و به آنان هشدار دهیم که؛ سال ها دل طلب جام جم از ما می کرد/ آنچه خود داشت ز بیگانه تمنا می کرد

فیش سخنرانی با موضوع نهج البلاغه ویژه اعتکاف

عالم سُنی: هزار بار خطبه ای از نهج البلاغه را خوانده‌ام

اقناع اندیشه

«قالَ الَّذی عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْکِتابِ أَنَا آتیکَ بِهِ قَبْلَ أَنْ یَرْتَدَّ إِلَیْکَ طَرْفُکَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قالَ هذا مِنْ فَضْلِ رَبِّی لِیَبْلُوَنِی أَ أَشْکُرُ أَمْ أَکْفُرُ وَ مَنْ شَکَرَ فَإِنَّما یَشْکُرُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ کَفَرَ فَإِنَّ رَبِّی غَنِیٌّ کَرِیمٌ.» (نمل/ آیات ۳۸ تا ۴۰)

کسی که دانشی از کتاب (آسمانی) داشت، گفت: من آن را پیش از آن که چشم بر هم زنی نزد تو خواهم آورد! و هنگامی که (سلیمان) آن را نزد خود مستقر دید، گفت: این از فضل پروردگار من است تا مرا آزمایش کند که آیا شکر او را به جا می‌آورم یا کفران می کنم.

آیه ی مورد بحث می‌فرماید: کسی که مقداری از علم کتاب را داشت، گفت: ای سلیمان! قبل از یک چشم به هم زدن، تخت ملکه‌ی سبأ را از کشورش به این جا منتقل می کنم. امّا در آیه ی آخر سوره‌ی رعد، خداوند به پیامبرش می‌فرماید: کفّار رسالت تورا قبول ندارند، به آنان بگو کافی است که خداوند و کسی که تمام علم کتاب را دارد، میان من و شما گواه باشد: «قل کفی بالله شهیدا بینی و بینکم وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْکِتابِ.»

در روایات می‌خوانیم: مراد از کسی که تمام علم کتاب را دارد، علی بن ابی طالب علیه‌السلام است. اگر کسی که بخشی از علم کتاب را می‌داند تخت بلقیس را در یک آن حاضر می کند، پس کسی که تمام علم کتاب را می‌داند، در تمام عمر چه قدرتی دارد؟

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید: آگاهی کسی که بخشی از علم را داشت، نسبت به علم علی علیه‌السلام، مثل مقدار آبی است که بر بال یک مگس باشد نسبت به دریا.

در حدیثی از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله چنین آمده است:

ابو سعید می گوید: من از معنی "الَّذی عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْکِتابِ" (که در داستان سلیمان آمده) از محضرش سؤال کردم. فرمود: او وصی برادرم سلیمان بن داوود بود، عرض کردم: "وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْکِتابِ" از چه کسی سخن می گوید؟ فرمود:

ذاک اخی علی بن ابی طالب:

او برادرم علی بن ابی طالب است!

توجه به تفاوت "علم من الکتاب" که علم جزئی را می گوید، و "علم الکتاب" که "علم کلی" را بیان می کند، روشن می سازد که میان "آصف" و "علی" علیه‌السلام چه اندازه تفاوت بوده است؟!

در روایات بسیاری می‌خوانیم که اسم اعظم الهی هفتاد و سه حرف است که یک حرف آن نزد "آصف بن برخیا" بود، و چنان خرق عادتی را انجام داد،

و نزد امامان اهل بیت علیهم‌السلام هفتاد و دو حرف آن است، و یک حرف آن مخصوص به ذات پاک خدا است.

امام و مولای ما آن قدر علم دارد که علم

موسی و خضر علیهماالسلام در مقابلش مثل یک قطره است در مقابل دریا، ما چند بار از این علم استفاده کرده‌ایم؟

حاج آقا! مگر می‌شود از علم آقا استفاده کرد؟ حضرت الان در قید حیات نیستند که در منبر کوفه بگویند هر کسی هر سئوالی دارد بپرسد؛ من راه‌های آسمان را بهتر از راه‌های زمین می‌شناسم، تا ما برویم و از محضرشان سئوال کنیم!

آقای ما در قید حیات نیست، ولی اثری از حضرت به جا مانده که گنجینه‌ای از علم و معرفت است. گنجینه‌ای که هر کس به سمت آن رفته، بهره بسیاری برده است.

شهید مطهری در مقدمه کتاب سیری در نهج‌البلاغه می‌نویسد: یک تابستان برای فرار از گرمای شدید قم به اصفهان رفتم. در اصفهان با استادی آشنا شدم که مرا با چیز گرانبهایی آشنا کرد.

شهید مطهری می‌گوید: من سال‌های زیادی بود که اسم نهج‌البلاغه را شنیده بودم و آن را دیده بودم، ولی هیچگاه سراغ این کتاب نرفته بودم تا اینکه این استاد بزرگوار مرا با این کتاب آشنا کرد. احساس کردم که دنیای جدیدی کشف کرده‌ام.

شیخ محمد عبده، عالم بزرگ دانشگاه الازهر مصر، اولین کسی است که این کتاب ارزشمند را در مصر چاپ کرده، او گفته: اصلا با این کتاب آشنایی نداشتم تا اینکه در یک شهر غریب این کتاب را مطالعه کردم. سخت در شگفت شدم. احساس کردم به گنجینه‌ای گرانبها دست یافته‌ام. همان موقع تصمیم گرفتم که آن را چاپ کنم.

ابن ابی الحدید معتزلی، عالم سنی، درباره یکی از خطبه‌های نهج‌البلاغه می‌گوید: من در طول ۵۰ سال ۱۰۰۰ مرتبه این خطبه را خواندم.

جرج جرداق مسیحی در طول عمرش ۲۰۰ بار نهج‌البلاغه را مطالعه کرده است، اما من و شمای شیعه یک بار هم سراغ این کتاب نرفته‌ایم. حتی در بعضی خانه‌ها اثری از این گنجینه نیست.

تحریک احساس

خیلی برای ما شیعیان شرمندگی دارد که یک عالم سنی وقتی نهج‌البلاغه را می‌خواند تصمیم بگیرد چاپش کند و در کشورش ترویج بدهد، و دیگر عالم سنی، یک خطبه آن را ۱۰۰۰ بار بخواند، اما ما تا به حال سراغش نرفته‌ایم. بسیاری از ما در خانه‌هایمان نهج‌البلاغه نداریم؛ چه رسد به این که بخواهیم آن را بخوانیم. ما خیلی بی معرفتیم. تازه، ادعا هم می‌کنیم که اگر در زمان حضرت بودیم نمی‌گذاشتیم آقا این قدر غریب باشد. اگر مردی یا علی مدد! الان کلام آقا را از غربت در بیاور! عهد کن حداقل روزی یک صفحه از این کلام مبارک را بخوانی.

ببینیم حضرت چه انتظاری از یاران و شیعیانشان داشته‌اند و روز تولد آقا کمی دل ایشان را شاد کنیم. بگوییم: آقا جان! اگر در زمان شما نبودیم که کلامتان را عملی کنیم و تسکین دردهای دلتان باشیم، امروز که هستیم محکم ایستاده‌ایم تا غصه‌هایتان را کم کنیم.

آقای آهنگران تعریف می‌کند: اتاق کوچکی از ساختمان نهضت سواد آموزی اهواز در اختیار سید حسین علم الهدی بود. او و چند نفر از دوستانش، از جمله من، به آنجا رفت و آمد داشتیم. یکی از شب‌ها، من و سید حسین در این اتاق مشغول مطالعه بودیم. نیمه‌های شب بود که سید حسین نهج‌البلاغه می‌خواند. وقتی من نگاه کردم دیدم چهره‌اش برافروخته شده و دارد اشک می‌ریزد. من زیرچشمی به نهج‌البلاغه نگاه کردم و صفحه را به ذهن سپردم. پس از مدتی که سید حسین نهج‌البلاغه را بست و برای استراحت بیرون رفت، من نهج‌البلاغه را باز کردم و آن صفحه را نگاه کردم. دیدم همان خطبه‌ای است که حضرت در فراق یاران با وفایش گریه می‌کند و می‌فرماید: این عمار این ذو الشهادتین...

رفتار سازی

میدانی درد مولای من و تو چیست؟ درد آقای من و تو درد بی یاوری است.

حضرت در خطبه ۲۷ نهج‌البلاغه از دست کوفیان چنان شکایت می‌کند که دل انسان از بی غیرتی کوفیان به درد می‌آید. ببین کوفیان چه کردند با امیرالمؤمنین که آقایی که مظهر صبر است با آن‌ها این طور صحبت می‌کند. حضرت حتی با اهل مدینه و قاتلین همسرش هم اینطور سخن نگفته است!

«يَا أَشْبَاهَ الرِّجَالِ وَ لَا رِجَالَ حُلُومُ الْأَطْفَالِ وَ عُقُولُ رَبَّاتِ الْحِجَالِ لَوَدِدْتُ أَنِّي لَمْ أَرَكُمْ وَ لَمْ أَعْرِفْكُمْ مَعْرِفَةً وَاللَّهِ جَرَّتْ نَدَماً وَ أَعْقَبَتْ سَدَماً قَاتَلَكُمُ اللَّهُ لَقَدْ مَلَأْتُمْ قَلْبِي قَيْحاً وَ شَحَنْتُمْ صَدْرِي غَيْظاً وَ جَرَّعْتُمُونِي نُغَبَ التَّهْمَامِ أَنْفَاساً وَ أَفْسَدْتُمْ عَلَيَّ رَأْيِي بِالْعِصْيَانِ وَ الْخِذْلَانِ حَتَّى لَقَدْ قَالَتْ قُرَيْشٌ إِنَّ ابْنَ أَبِي طَالِبٍ رَجُلٌ شُجَاعٌ وَ لَكِنْ لَا عِلْمَ لَهُ بِالْحَرْبِ لِلَّهِ أَبُوهُمْ وَ هَلْ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَشَدُّ لَهَا مِرَاساً وَ أَقْدَمُ فِيهَا مَقَاماً مِنِّي لَقَدْ نَهَضْتُ فِيهَا وَ مَا بَلَغْتُ الْعِشْرِينَ وَ هَا أَنَا ذَا قَدْ ذَرَّفْتُ عَلَى السِّتِّينَ وَ لَكِنْ لَا رَأْيَ لِمَنْ لَا يُطَاعُ.»

ای مرد نمایان نامرد! ای کودک صفتان بی‌خرد که عقل‌های شما به عروسان پرده نشین شباهت دارد! چقدر دوست داشتم که شما را هرگز نمی‌دیدم و هرگز نمی‌شناختم! شناسایی شما- سوگند به خدا- که جز پشیمانی حاصلی نداشت، و اندوهی غم بار سر انجام آن شد.

خدا شما را بکشد که دل من از دست شما پر خون، و سینه‌ام از خشم شما مالامال است! کاسه‌های غم و اندوه را، جرعه جرعه به من نوشاندید، و با نافرمانی و ذلّت پذیری، رأی و تدبیر مرا تباه کردید، تا آنجا که قریش در حق من گفت:

«بی تردید پسر ابی طالب مردی دلیر است ولی دانش نظامی ندارد.» خدا پدرشان را مزد دهد، آیا یکی از آن‌ها تجربه‌های جنگی سخت و دشوار مرا دارد؟ یا در پیکار توانست از من پیشی بگیرد؟ هنوز بیست سال نداشتم، که در میدان نبرد حاضر بودم، هم اکنون که از شصت سال گذشته‌ام. امّا دریغ، آن کس که فرمانش را اجرا نکنند، رأیی نخواهد داشت.

درد دل حضرت در این خطبه اینست که یار مطیع ندارد. الان هم اگر از آقا بپرسی شما از ما چه توقعی دارید؟ خواسته دل شما از من شیعه چیست؟ حضرت خواهند گفت: اطاعت از ولی زمانت. اطاعت پذیری، از چه کسی؟ از ولی زمان.

اگر می‌خواهی بفهمی چقدر مطیع اوامر مولایت هستی، ببین چقدر مطیع اوامر نائبش هستی. اکنون، امتحان اطاعت پذیری از امام، امتحان ولی فقیه است. نقل می‌کنند:

شهید محراب آیت الله صدوقی از جبهه برگشته بود، بسیار خسته و مریض حال وارد منزل پسرش در تهران شد و گفت: تصمیم دارم ۱۵ روز استراحت کنم.

فردای آن روز در جماران خدمت امام قدس سره رسید، امام پرسید: شما کی به یزد برمی‌گردید؟ ایشان گفت: امروز، فردا.

در حیاط منزل، فرزندش گفت: پدرجان! شما گفتید ۱۵ روز می‌مانم! فرمود: بنا داشتم ۱۵ روز بمانم، امّا از سؤال امام فهمیدم که می‌گوید برگرد یزد، لذا از ولی امر اطاعت می‌کنم.

یکی از کارهایی که می‌توانیم برای ارتقای فرهنگ خود و خانواده‌مان انجام بدهیم، مطالعه کتاب‌های مفید است. می‌توانیم از کتاب سیری در نهج‌البلاغه شهید مطهری شروع کنیم. کتابهای شهید مطهری را به اعضای خانواده هدیه بدهیم و با خانواده شروع کنیم به مطالعه این کتب. بنا به گفته حضرت امام، آثار قلم و زبان او بی استثناء آموزنده و روانبخش است. حضرت امام در پیامی که در سالگرد شهادت این شهید بزرگوار دادند، فرمودند: مواعظ و نصایح او که از قلبی سرشار از ایمان نشأت می‌گرفت، برای عارف و عامی سودمند و فرحزاست.

ایجاد انگیزه

در حدیثی از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله نقل شده که فرمود: هنگامی که موسی با خضر علیهماالسلام ملاقات کرد، صحنه عجیبی توجه آنان را به خود جلب کرد. پرنده‌ای در مقابل آنان ظاهر شد که کمی کوچکتر از گنجشک بود. آن پرنده با منقار خود قطره‌ای آب برداشت و به طرف مشرق پرتاب کرد! بار دوم قطره‌ای دیگر برداشت و آن را به طرف مغرب انداخت، بار سوم آن را به طرف جنوب و بار چهارم به طرف شمال پرتاب کرد! و دفعه پنجم به طرف آسمان و دفعه ششم به خشکی و دفعه هفتم به دریا انداخت و سپس پرکشید و پرواز کرد. خضر به موسی علیهماالسلام گفت: آیا می‌دانی این پرنده چه می‌گوید؟ موسی علیه‌السلام گفت: چه می‌گوید؟ خضر علیه‌السلام گفت: می‌گوید: علم شما در و نفر روی هم در مقابل دانش آخرین پیامبر و وصیش همانند این قطره است در مقابل این دریا!

دخل و خرج مساجد

ناصر افراشی
عضو هیات امنای مسجد الرضا(ع) در بلوار آیت الله کاشانی

دخل و خرج مساجد از مهمترین امور جاری یک محیط دینی بوده که پس از انقلاب اسلامی و سامان یافتن این محیط های دینی در کشور، همیشه برای متولیان مساجد مهم و زمان‌بر بوده است. پروسه گردش مالی یک مسجد در یک ماه، فرآیندی پیچیده و نیازمند شفاف سازی برای نمازگزاران مساجد است تا هم موجبات صداقت هیات امنا و ائمه جماعات با نمازگزاران محترم را برآورده کند و هم مردم را از نحوه چرخش مالی یک مسجد و مصائب آن با خبر سازد.از لحظه وارد شدن "ریالی" در یک مسجد و واریز آن به حساب یا صندوق، تا لحظه تصمیم گیری و تصمیم سازی برای خرج آن و تا لحظه هزینه‌کرد، نیازمند مصورسازی فاکتورهای مخارج و ایجاد احساس این واقعیت در میان مومنان است که هزینه "خانه خدا"ی محله آنان، توسط مسوولان مورد اعتماد و حساس به خط کشی های حرام- حلال، در حال طی شدن مراحل مالی است.وجوب به دست گرفتن هزینه های مسجد توسط فردی که وارد به بحث های حسابداری و کنترل دخل و خرج مسجد است، به دلیل سامان‌دادن به هزینه های جاری و خرد و کلان، برای هر خانه خدا حس می شود. دفاتر هزینه‌کردهای شفاف و قابل رصد، اندیکاتور، جمع آوری و دسته بندی فاکتورها، اصلی ترین بنیان های یک مجموعه کوچک حسابداری بوده که در مسجد فعال باید موجود باشد.مساجد در کشورمان با توجه به داشتن ریشه بومی کسب در آمد و تامین مالی خود، بیشتر به شیوه هیأتی و فارغ از چارچوب های عرفی مالی در دیگر نهادها و سازمان های کشور اداره می شوند. ولی پس از انقلاب اسلامی و به دلیل نظم یافتگی در موضوعی به نام "وقف" و درآمدهای ثابت و عواید حاصله از "وقف" املاک به نفع مسجد، رونق مساجد وارد مرحله جدیدی شد که در ادامه به بخش هایی از آن اشاره می شود.نحوه کسب درآمد در مسجد و در شرایط فعلی کشور بنا بر نظر نگارنده، در سه بخش دسته بندی می شود؛

مساجدی مبتنی بر درآمدهای مردمی

شکل اداره مساجد مبتنی بر درآمدهای مردمی، رایج ترین نوع اداره مالی مسجد است که پس از انقلاب اسلامی و به تبع آن رونق مساجد همچنان توسط خود مردم و مؤمنان شکل گرفت و با اقسام گوناگون کسب هزینه های جاری و روتین مسجد، نمازخانه های هر محل را به گونه "مردم محور" اداره می کردند.در شرایط فعلی، کمک های مردمی مساجدی که فارغ از درآمدهای ثابت اند، به شکل های گوناگون در مساجد مختلف اجرا می شود و شاید بتوان آن را بی حاشیه ترین نوع درآمد و برخاسته از دل مؤمنان دانست.

الف- صندوق های جمع آوری کمک

صندوق های تعبیه شده در یک مسجد، اصلی ترین نحوه کسب درآمد در این گونه از "تامین هزینه ها"ست که با جمع آوری مبالغ مالی از نمازگزاران در طول سال، به دخل و خرج یک مسجد کمک می کند.شاید بتوان "ریال"های کسب شده از این شیوه را برای قبض های برق، گاز و آب مسجد کافی دانست و در اصطلاح، در این روش مردم چراغ مسجد را روشن نگه می دارند. درآمد صندوق های جمع آوری کمک در مساجد با توجه به تعداد نمازگزاران و میزان کمک های مالی آنها متغیر بوده و می تواند تصمیم‌سازان مسجد را درهیأت امنا به این نتیجه برساند که می توانند به صورت جدی یا به صورت تنها یک درآمد محدود، برای هزینه های مسجد بر روی آن حساب کنند. "صندوق های شیشه ای" که چند سالی است در برخی از مساجد برای اطلاع مردم از حجم مبالغ کمکی خود به مسجد تعبیه شده، ابتکار دیگری است که مورد توجه برخی از مساجد قرار گرفته است ولی بیشتر مساجد کشور با تعبیه صندوق های کوچک یا گاوصندوق های دارای ورودی اسکناس، سعی کرده اند صندوق های جمع آوری کمک خود را نظم ببخشند و ثابت کنند.

ب- جمع آوری دستی، توسط معتمدان مسجد و بر اساس موقعیت

این نحوه جمع آوری کمک که بخش قابل توجهی از هزینه های انواع مراسم مسجد را مهیا می کند، در تعدادی از مساجد رایج بوده و می تواند درآمد خوبی را برای یک مجموعه دینی فراهم آورد. بیشتر هزینه دریافتی از این مراسم در برنامه های هفتگی یک مسجد اعم از پذیرایی صبحانه دعای ندبه، قند و چای پس از نمازها خصوصا دعای توسل در شب های چهارشنبه و دعای کمیل در شب های جمعه هزینه می شود.در این نوع از کسب درآمد، معتمدی در مسجدی با دور گرداندن کیسه ای در مسجد مبلغی را بنابر خواست هر نفر برای مخارج مراسم و مناسبت ها دریافت می کند.توصیه ائمه جماعت و معتمدان، از مردم و تقاضا برای کمک های مادی و غیر نقدی مردم برای برنامه های مسجد از دیگر روش هایی است که بنا بر کشش هر مسجد در طول سال انجام می شود.

مساجد جامع و ریشــه دار در کشــور درآمدهای خود را از موقوفاتی که خیرین در طول سال ها با وصیت ها و عمل های خدا پســندانه مهیا می کنند،به دست می آورند. مساجدی که شیوه استفاده از درآمد موقافات را در هزینه های جاری مجموعه دینی خود در پیش گرفته اند، می توانند برنامه ریزی طولانی مدتی را برای اداره مسجد و گسترش فعالیت های فرهنگی-دینی خود به ســایر حوزه ها فراهم کنند.موقوفــات با توجه به عایدی ثابت خود در طول سال، اجازه مانور، برای هیأت امنا و ائمه جماعات به منظور حفظ و بسط برنامه دینی را میســر می کند. موقوفات از املاک نزدیک یک مسجد تا املاک و عواید مالی در یک شهر دیگر را شامل می شود که با توجه به برنامه ریزی منسجم، هزینه مسجد مد نظر را برای برنامه های آن مسجد مهیا می کند.طی سالیان اخیر برخی از وراث توانسته اند با سندسازی گسترده، برخی از موقوفات مساجد را از "یداختیار" امنا خارج کرده و آن را شخصی کنند که با توجه به عبرت های گذشته برخی مساجد، باید هیأت امنا نسبت به ثبت سند معتبر از موقوفات مساجد خود اقدام کنند.

مساجد موقوفه دار

در مدیریت درآمدهای مساجد بنا بر اینکه حجم آورده های مالی در طول ماه یا سال زیاد باشد یا کم، می توان با دسته بندی درآمدها، نقشه راه برای آن تعریف کرد.نحوه مدیریت درآمدهای مســجدی کــه آورده زیادی در طول ســال دارد نیازمند یک حسابدار و سیستم منســجم اقتصادی است که هزینه ها و درآمدها را به صورت کامل ثبت و ضبط کند.دفاتر "اندیکاتور" در مســاجد دارای موقوفه و املاک زیاد، حرف اول و آخر را می زند. نحوه ثبت دقیق تمام هزینــه و درآمدها در یک سیســتم یکپارچه حســابداری، می تواند یک مجموعه فرهنگی-مذهبی منســجم را به دور از هر شبهه ای نگه دارد. مدیریت هزینه ها و ایجاد کردن توقع زیاد برای مردم محل نسبت به درآمدها از دیگر تدابیری بوده که مسوول مالی یک مسجد و هیأت امنای آن می توانند به نحو احسن انجام دهند.مساجدی که درآمدهای محدودی دارند و در اصطلاح عرفی "مردمی" اداره می شوند، باید حساسیت های بیشــتری را در دخل و خرج خود یا "مدیریت هزینه ها" داشته باشند. زیرا سیل هزینه ها در طول ماه و سال رویشان است ولی درآمدهای کمی نسبت به هزینه های خود دارند. این مســاجد برای تامین بخشی زیادی از هزینه ها،به تعامل بیشتری با مردم متدین نیازدارند. تعاملی که از دل آن چرخش چرخ اقتصادی مسجد محقق می شود.

مدیریت درآمدها

مدیریت‌هزینه‌ها

مدیریت هزینه در مسجد را می توان یک هنر نامید؛ مجموعه ای مذهبی که تعداد زیادی از معتمدان یک محل،حداقل در روز یک بار در آن حضور پیدا می کنند و فریضه نماز جماعت را به پا می دارند. مکانی مذهبی که عموما و در بیشتر مواقع هزینه های آن بیش از درآمد بوده و باید به نوعی آبرومند خرج را با دخل متناســب کرد.هزینه کردهای مسجد، صرفا با مدیریت جهادی قابل کنترل و رفع و رجوع اســت زیرا در عموم مساجد هزینه ها بیش از درآمدها هستند. مدیریت اصلی هزینه های مسجد تنها با مشارکت دادن گسترده و هدفمند مردم مومن و نمازگزار قابل دسترس بوده و غیر از این، راهی سخت و دشوار برای مسئوول مالی و هیأت امنای مسجد در پیش است. هزینه های جاری مسجد، بنابر مناسبت ها می تواند با ارائه فاکتور، صورت حساب های هزینه، قبوض و نصب آن روی تابلوی اعلانات مسجد، مشارکت عمومی را در مسجد رقم زد.در بیشتر مساجد شهر تهران که نگارنده با مسوولان مالی و اعضای هیأت امنای مساجد آنها در ارتباط است، نحوه تامین هزینه های جاری مسجد چیزی جز مشارکت گسترده مردم در نحوه تامین این هزینه ها و همچنین در جریان گذاشتن مؤمنان نمازگزار درباره خرج و دخل مســجد نیست.مساجد کشور می توانند مشارکت مردم را در قسمت های گوناگون دسته بندی کنند تا از فشار مالی بر روی بانیان هزینه های مسجد کاسته شود.

جمع آوری ماهیانه کمک ناچیــز از نمازگزاران که البتــه در ماه به طور منظم و یکسان از تعداد زیادی از نمازگزاران انجام شود، می تواند مشکل مالی یک مسجد را هدفمند حل کند. ارائه و ایجاد فرم های یکسان که هر نمازگزار بنا بر وســع خود در ماه مبلغی را به صندوق مسجد برای هزینه های عرف واریز کند می تواند در صورت اجرای یکپارچه و منسجم، مبلغ خوبی را برای مسجد به ارمغان آورد.این طریقه جمع آوری کمک که در برخی از مساجد در حال اجرا شدن است، توانسته خروجی خوبی را برای مسجد در محل مورد نظر فراهم کند و در صورت اینکه مردم نظاره گر این باشند که هزینه های جمع آوری شده برای مسجد محل، دقیقا خرج دین و مسجد محل می شود و نمودهای عینی آن را به چشم ببینند، روند کمک های مردمی رو به فزونی می گذارد.مدیریت هزینه ها در صورت مشارکت دادن مردم و مومنان نمازگزار می تواند فضای تعامل دو طرفه مردم و امنا را در مسجد رقم بزند و مسجد را به پیش ببرد.نصب فاکتورها و قبوض هزینه ها روی تابلوی اعلانات مساجد و تقاضا برای به عهده گرفتن و بانی شدن هر نمازگزار برای یک قبض و فاکتور، نیز از روش هایی بوده که از قدیم برای هزینه های مساجد قابل رجوع و استفاده است.نظم و ارائه بیلان کاری به مردم و هزینه کردهای جاری و کلی مسجد و به نمایش گذاشتن کامل هزینه کردها در جلوی چشم مردم و در جریان گذاشتن مومنان نمازگزار، می تواند مردم را به این نتیجه برساند که آنان در تمامی اقدامات مسجد در جریان جزئیات و کلیات آن قرار گرفته اند.وارد کردن هزینه های مسجد و مستندسازی آن در دفاتر و در اختیار قرار دادن هیأت امنای مسجد و دیگر مومنان و معتمدان مسجد، از معدود اقداماتی بوده که می تواند به هزینه کردهای مسجد سر و شکل دهد. دفتر حسابرسی مسجد تنها مامن رجوع و رؤیت هزینه های جاری در یک مسجد است.

نسخه

درآمدی بر بازتعریف تعاونی مساجد با رویکرد اقتصاد مقاومتی

تعاونی مسجد نوشداروی اقتصاد

اقتصاد مقاومتی، مهم ترین راهبردی است که مقام معظم رهبری به عنوان نسخه شفابخش وضعیت اقتصادی و معیشتی ارائه کرده اند. این راهبرد مهم در پی نشست های تحقیقاتی و پژوهش محور و برنامه ریزی توسط نخبگان این حوزه فراهم آمده اما برای عملیاتی شدن آن، نیاز به اذهانی روشن و همت هایی والا، از میان پرورش یافتگان نسل انقلاب دارد. این گفتار به یکی از راه کارهای موفق و تجربه شده پس از پیروزی انقلاب اسلامی می پردازد که می تواند به عنوان الگویی موفق برای هر چه بهتر عملیاتی کردن اقتصاد مقاومتی مدل حرکتی نقش آفرینان عرصه اقتصاد باشد.

دکتر ابراهیم رزاقی؛ مدرس و عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران- هر فعالیت اجتماعی، برای ثبات و ماندگاری به مبانی فلسفی نیاز دارد. تعاونی مساجد هم از این قاعده مستثنی نیستند. چرا مساجد بایدبه راه‌اندازی تعاونی‌ها روی بیاورند؟در فضایی که تقریبا همه مدعی‌اند در مسیر اقتصاد مقاومتی حرکت می‌کنند و هر کس کلاف سردرگم اقتصاد را به سویی می‌کشد، تعریف ما از اقتصاد مقاومتی چیست؟و ...

نگاهی به اوضاع پیچیده اقتصاد در جامعه امروز، این تلقی را ایجاد می‌کند که یا متولیان امر،فلسفه و مبانی جمهوری اسلامی ایران را نمی‌شناسند یا آن را بی‌اهمیت و ناکارآمد و فراموش شده می‌پندارند. این نبود شناخت و ترویج فرهنگ بی‌قیدی و بی تفاوتی که توسط رسانه‌های غالب انجام می‌شود، کار را در ساحت اقتصاد و فرهنگ مصرفی کشور روز به روز

امام جماعت، نزدیک ترین نماد انقلاب به مردم

با قیام امام خمینی رحمه‌الله‌علیه، روحانیت نماد انقلاب شد و قدرت انقلاب، با جایگاه روحانیت نسبت مستقیم پیدا کرد. بنابراین روحانیت به عنوان نماد انقلاب و نظام، در هر جایگاهی که قرار می‌گیرد، باید این رویکرد را داشته باشد که با توجه به مبانی اسلام انقلابی و نه اسلام سکولار و آمریکایی، کارهایی بکنم که به تقویت نظام منجر شود. مصداق بارز این نگاه، مشی امام راحل است که تمام زندگی خود را -از نظر مادی و نه معنوی- فدا می کند برای اینکه مردم را در راه اسلام پایدار نگه دارد. برخاستن، ایده دادن، یاری رساندن و ساده‌زیستی ویژگی هایی بودند که امام(ره) را در این حوزه شاخص کردند. امروز هم اگر در بستر قانون اساسی، اندیشه امام خمینی رحمه‌الله‌علیه و مراعات شأن روحانی انقلابی، تعاونی‌ها در مساجد ایجاد شوند، در راستای اقتصاد مقاومتی به دستاورد خوبی می‌رسیم. اقتصاد مقاومتی یعنی حمایت از تولید، جلوگیری از فقر، ایجاد فضای کار و ارایه امکانات برای کسانی که دنبال کارند و... با ایجاد و گسترش این تعاونی‌ها، نیروی کار پرانرژی و قوی به سیستم اقتصاد کشور تزریق می‌شود و جریان اقتصاد را تقویت می‌کند تا جایی که دیگر فقیری در ایران نخواهد بود. البته بسترسازی مناسب برای این طرح، به تشکیل اتاق فکرهای قوی در مساجد نیاز دارد که بتوانند گزاره‌های صحیح اقتصادی را از قانون اساسی، اندیشه‌های امام خمینی رحمه‌الله‌علیه و علمای دین استخراج کنند: اقتصاد مقاومتی چیست، نسبت آن با اقتصاد سرمایه‌داری که در خیلی از مجراهای اقتصاد ما جریان دارد، چگونه است؟ قانون اساسی، اندیشه‌های امام و تجربه‌های مثبتی که صاحبان آن هنوز بین ما هستند، روحانی‌هایی که دغدغه خدمت به کوخ‌نشینان را دارند و ساده زیستند، چگونه می‌توانند در این مقوله اثرگذار باشند؟...

اگر امروز به احیای تعاونی‌ها می‌اندیشیم به این دلیل است که تجربه نشان داد اقتصاد کنونی نمی‌تواند بستر مناسبی برای اقتصاد مقاومتی باشد. در این اقتصاد، عدالت کم است، اشتغال کم است. واردات زیاد است. تولیدکننده مورد حمایت نیست. فقیر و بیکار زیاد است. مهاجرت از روستا به شهر زیاد است و ... اما برای رسیدن به بازتعریف درستی از تجربه تعاونی‌های اول انقلاب، باید پای صحبت کارشناسان اقتصادی و کسانی که مستقیم دستی بر این آتش داشتند، بنشینیم و نقاط ضعف و قوت آن را بررسی کنیم.

به عنوان مثال یکی از نقاط ضعف تعاونی‌های اول انقلاب این بود که تحت تاثیر حضور برخی از افراد در قشر کاسب قرار گرفت. سیستم مدیریتی در تعاونی‌ها به شکل هیات مدیره‌ای بود. ابتدا مردم هر محل و مسجدی خودشان هیات مدیره این تعاونی‌ها بودند، اما مدتی که گذشت، برخی از کاسبان در این هیات مدیره‌ها، جایگزین مردم شدند. یعنی پایه‌های اولیه تشکیل تعاونی دیگر اختیار زیادی در رتق و فتق امور آن نداشتند. حتی بعضی از تعاونی‌هایی که اعضایش پول و شهریه داده بودند، آرام آرام از کارکرد خود دور شدند. مثلا دیگر دنبال ارزان‌ترین و باکیفیت‌ترین کالاها برای ارایه به اعضا نبودند، بلکه کالاهایی را می‌خریدند که بعضی از وارد کنندگان یا واسطه‌های مورد نظرشان با قیمت بالاتر می‌فروختند.

یعنی کیفیت و قیمت کالاهایی که در تعاونی توزیع می‌شد، کم کم قربانی سود و منافع شخصی هیات مدیره‌ای شد که همه در ظاهر انسان‌های دین‌دار و موجهی بودند. بسیاری از تعاونی ها به تدریج تغییر مسیر دادند و مردم به آنها بی‌اعتماد شدند. حتی اگر مسجدی روحیه انقلابی و اسلامی داشت، با رنگ عوض کردن تعاونی آن مسجد که رابطه مستقیم با معیشت مردم داشت، برخی از مردم کم کم بی اعتماد شدند و از مسجد فاصله گرفتند.

اصلا دور از ذهن نیست که بگوییم یکی از دلایل اینکه مساجد خلوت شد، همین باشد. کسانی که پناهگاه‌شان مسجد بود، احساس کردند در این زمینه درست عمل نمی‌شود.

نافرجام‌تر می‌کند. رونق گزاره‌های غیرمسوولانه‌ای مثل «ما به کار کسی کاری نداریم، باید دین و ایمان خودمان را حفظ کنیم.» سبب می‌شود در یک جامعه اسلامی افراد در کنار هم در مسجد نمازبخوانند و با علم به اینکه در همان صف جماعت، کسانی هستند که توان اداره زندگی‌شان را ندارند، بدون هیچ دغدغه و عزمی برای حل مشکل، کمک یا فراهم کردن امکان کار و فعالیت اقتصادی، از کنار هم عبور کنند. این یعنی استحاله فرهنگ مسجد و مسجدی‌ها در یک جامعه اسلامی.

در اوایل انقلاب مسجدها محل جمع آوری نیرو، کار و متشکل کردن آدم‌هایی بودند که دغدغه کار برای انقلاب داشتند. کارکرد مسجد به محل عبادت جمعی مردم منحصر نمی‌شد. اولیای مساجد و امامان جماعت به زندگی مردم همه جانبه نگاه می‌کردند و درباره امور زندگی اهالی مسجد احساس مسوولیت داشتند.

اما به مرور زمان با تغییر معیارهای اقتصادی، از نگاه عدالت‌خواهانه اوایل انقلاب به رویکرد سودمحور و منفعت‌طلب اقتصاد آزاد یا لیبرال، بسیاری از مساجد هم کم کم تغییر روش دادند.

شبکه ملی ریشه کنی فقر، در مساجد

تلفیق این موارد، مبانی فکری اولیه را برای این حرکت بزرگ تولید می‌کند. در این صورت متولیان امر، آدم‌های این کار را بر اساس آن مبانی اولیه انتخاب می‌کنند، یعنی کسانی که اگر هم در قشر متمکن و ثروتمند جامعه جای دارند، در این فعالیت اقتصادی به دنبال سودهای شخصی کاذب و آنچنانی نیستند و با نگاه تکلیف مدار و برای دستگیری از طبقه ضعیف جامعه در این امر مشارکت می‌کنند.

با این نگاه، آرام آرام آن تعاونی ایده‌آل که در برخی از مساجد در اوایل انقلاب به راه افتاده بود، امکان ظهور مجدد پیدا می‌کند، البته این بار با تجربه‌ای مضاعف و بدون نقاط ضعف و نقایص پیشین.

تعاونی که بر مبنای اصول اسلامی راه می‌افتد، مجموعه‌ای از افراد جامعه را دور خود جمع می‌کند. گروهی از آنان دردمندان و مستضعفان جامعه اند که احساس می‌کنند پناهگاهی برای مشکلات خود پیدا کرده‌اند. چه بهتر که این پناهگاه در ذیل مسجد تعریف شده باشد. این نهضت علاوه بر کاهش گرفتاری دردمندان و بهبود وضع زندگی کوخ‌نشینان، اعتبار روحانیت انقلابی را افزایش می‌دهد که این مهم‌ترین نکته این بحث است.

در چنین جامعه‌ای مردم بر اثر یک بیماری سخت و هزینه‌های سرسام‌آور بیمارستان، بیکاری، بی‌خانمانی و ... از اصل انقلاب مأیوس نمی‌شوند. وقتی این تعاونی‌ها با محوریت امام جماعت مسجد و در کنار خانه خدا، مأمن و محل رفع گرفتاری مردم باشد، آنها نسبت به نظامی که سربازان و افسران آن روحانی‌ها هستند، ناامید نمی‌شوند. حتی اگر زمانی کاری از دست آنان برنیاید و نتواند گرهی از کار باز کند، همین که آن فرد تلاش و دغدغه و عزم روحانی و اهالی مسجد را برای رفع مشکل و یاری خود می‌بیند، به این نظام دلگرم می‌شود. چنین فردی تا آخر پای نظامی که این پایگاه‌های مردمی را دارد، می‌ایستد.

در این پایگاه‌ها، به‌صورت خودجوش سپاهی از مردم و روحانیت شکل می‌گیرد که درد مردم را می‌داند و از اسلام انقلابی دفاع می‌کند و ایران را برای حوادث بعدی بیمه می‌کند.

علاوه بر این، در هر مسجد عده‌ای نسبت به فقرای آن مسجد احساس مسوولیت می‌کنند. به وزارتخانه‌های گوناگون مراجعه می‌کنند و مسایل مردم را انتقال می‌دهند. از کمیته امداد می‌خواهند به وضعیت مردم آسیب‌پذیر رسیدگی کند. دانشگاه‌ها، اداره‌ها و هر مجموعه‌ای که مسجد و تعاونی مسجدی داشته باشد، در این زنجیره قرار می‌گیرد و در راستای حل مشکلات اقتصادی مردم حرکت می‌کند.

ترویج فرهنگ کار و تولید ملی، در تعاونی ها

اگر تعاونی مساجد فعال شود، قطعا خیریه‌های مردمی با این تعاونی‌ها ارتباط برقرار می‌کنند. کمیته امداد به این حلقه می‌پیوندد و در این صورت شبکه‌ای ایجاد می‌شود که دولت مجبور می‌شود برای آن بودجه پیش‌بینی کند. این مجموعه متمرکز می‌تواند در مجلس نفوذ کند، دولت را وادار به واکنش کند، به رسانه‌ها فشار بیاورد که مشکلات گروه مستضعف را مطرح کنند. تجربه نشان داده که انعکاس این مسائل در رسانه‌ها حس انسان دوستی مردم را تحریک می‌کند و آنها را به یاری هم‌نوعان سوق می‌دهد. از طرفی هم نمایندگان مردم به تکاپو می‌افتند که برای این گروه از مردم کاری کنند. دولت بودجه‌ای در این زمینه در نظر می‌گیرد و این قربانیان اقتصاد ناسالم را، نجات می‌دهد. این شبکه، قدرت توانمندسازی انسان‌ها را دارد، تعاونی‌ها با هم کمک کرده و خریدهای کلی می‌کنند. واسطه‌ها را حذف می‌کنند و با خرید مستقیم از تولیدکنندگان، کالا را با قیمت‌های واقعی به دست مردم می‌رسانند نه قیمت‌های کاذبی که بین ۱۵ تا ۵۰ درصد از آن سود واسطه است.

این تعاونی‌ها اگر استمرار و ثبات پیدا کنند، می‌توانند به مرحله تولید ورود پیدا کنند، چون تقاضا به قدر کافی برای آنها وجود دارد. در این صورت خود تعاونی‌ها با کمترین هزینه تولید می‌کنند و آن را به خانواده‌های تحت پوشش می‌رسانند.

در واقع اثر این تعاونی‌ها در مرحله اول کاهش هزینه مصرفی خانواده است، اما در مرحله‌های بعد می‌تواند از واردات کالاهای ارزان قیمت جلوگیری و اقتصاد را به تولید داخلی متکی کند. از آن مهم‌تر، روحیه کار جمعی و همدردی و همیاری با مستضعفان در جامعه رواج پیدا می‌کند. همه کار می‌کنند و همه برخوردار می‌شوند. هیچ کس ضعیف نمی‌ماند. اگر کشور با مشکلی مواجه شود، همه به یک اندازه آسیب می‌بینند نه اینکه ثروتمندان در حاشیه امن باشند و طبقه مستضعف جامعه زیر بار مشکلات، کمر خم کند.

و به این ترتیب سپاهی از حامیان نظام و انقلاب توسط توده مردم شکل می‌گیرد و جنبش مردمی برای رفع مشکلات ایجاد می‌شود. در پایان باید گفت؛ ایده تعاونی‌های مساجد، یک ایده درست، انقلابی، عدالتخواه و در راستای منافع انقلاب اسلامی است اما برای این کار باید کسانی انتخاب شوند که روحیه جان نثاری داشته باشند. این طرح در صورت موفقیت می‌تواند هم از نظر سیاسی ایران را بیمه کرده، هم معضل اشتغال را حل کند و فقر را ریشه کن سازد. در چنین جامعه ای، افراد در هیچ شرایطی احساس تنهایی نمی‌کنند و می‌دانند که یک پایگاه و یاور محکم دارند و آن هم مسجد است.

جامعه

برخی از صاحب نظران به این نتیجه رسیده‌اند که ادامه عضویت در شبکه های اجتماعی به هیچ وجه به صلاح منافع آنها نیست و ضمن خروج از آن، می کوشند با ارائه دلایل متنوع، دیگران را نیز تشویق به انجام این کار کنند. متاسفانه شبکه های اجتماعی در حال دگرگون کردن مفهوم حریم خصوصی برای کاربران خودند و این مهم موضوعی نیست که بتوان به راحتی در جامعه ای چون جامعه ایرانی با تقیدات فرهنگی و اخلاقی حاکم بر آن قابل پذیرش باشد

آشنایی با شبکه های مجازی و کارکرد آن در دنیای امروز

شبکه‌های اجتماعی جامعه هایی حقیقی که مجازی اند

محسن علیشیری- کارشناس ارشد رسانه

آینه

فضای مجازی حوزه ای است که از دیرباز مورد توجه رهبر معظم انقلاب قرار داشته و در دوره غفلت بسیاری از مسوولان و نخبگان، بر ضرورت تامین زمینه های مناسب برای بهره برداری از این فضا تاکید کرده اند. انتصاب اعضای جدید شورای عالی فضای مجازی به ریاست رئیس جمهور در تابستان امسال و تعیین ده ماموریت و وظیفه برای ایشان، نگاه کلان رهبری را به این مقوله نمایان می سازد مثلا این عبارت را ببینید: «ابزارهای تسهیل‌کننده، مثل رایانه‌ها و ارتباطات اینترنتی و فضای مجازی و سایبری هم که الان در اختیار شماست. اگر بتوانید اینها را یاد بگیرید، می توانید یک کلمه حرفِ درستِ خودتان را به هزاران مستمعی که شما آنها را نمی شناسید، برسانید؛ این فرصت فوق‌العاده‌ای است؛ نبادا این فرصت ضایع شود. اگر ضایع شد، خدای متعال از من و شما روز قیامت سؤال خواهد کرد؛ از فرصت این همه جوان، این همه استبصار، این همه میل و شوق به دانستن، شما برای ترویج معارف اسلامی چه استفاده‌ای کردید؟» اینها بیانات مقام معظم رهبری در جمع روحانیون و طلاب استان خراسان شمالی است که در سفر ایشان به این شهر در سال ۱۳۹۱ ایراد شده است. بدیهی است این درجه بالای اهمیت را باید پاس داشت و بیش از پیش با ابعاد ژرف آن اعم از ابعاد مثبت و منفی باید آشنا شد. گفتار زیر، شرحی مختصر برای آشنایی هر چه بهتر با مقوله شبکه های اجتماعی است که این روزها در میان اکثریت قریب به اتفاق جمع های ما رسوخ کرده و میهمان ناخوانده اجتماعات ماست.

شبکه اجتماعی ساختاری اجتماعی است که از گروه‌هایی با یک یا چند نوع خاص از وابستگی — مانند ایده‌ها و تبادلات مالی، دوست‌ها، خویشاوندی، لینک‌های وب، سرایت بیماری‌ها— به هم متصل اند. (ویکی پدیا)فضای مجازی مجال شکل گیری اجتماعات جدید را از کاربران فراهم می کند. غالب متفکران علوم اجتماعی و فرهنگی «رو در رو بودن»، «محدودیت تعداد»، و «ابتناء بر روابط عاطفی و نه روابط عقلانی را از خصائص بنیانی» این گونه اجتماع" عنوان کرده‌اند.هر چند روابط کاربران فضای مجازی رابطه‌ای با واسطه‌است و نه رو در رو، بسیاری از مطالعه کنندگان اینترنت تمایل دارند از اصطلاح «اجتماع» برای اشاره به جمع کاربران استفاده کنند.شبکه‌های اجتماعی بر پایه اینترنت از قبیل فیس‌بوک بین جوانان محبوبیت بسزایی کسب کرده‌اند. این شبکه‌های اجتماعی درعین حال که فضاهایی اند که در آنها افراد دوستان جدیدی پیدا می کنند یا دوستان قدیمی خود را در جریان تغییرات زندگی شان قرار می‌دهند، مکان‌هایی برای تبادل نظرند که در آنها جوانان عقاید و نظرات خود را با هم به اشتراک می گذارند.این قابلیت که یک جوان بتواند با امثال خود در کشورهای دیگر جهان ارتباط برقرار کند، باعث می‌شود تا این شبکه‌ها به مکانی تبدیل شوند که در آنها ایده‌های جدید معرفی می‌شوند و مورد بحث قرار می گیرند.

شبکه‌های اجتماعی اینترنتی در دنیا

استفاده از خدمات شبکه‌های اجتماعی، روزبه‌روز محبوبیت بیشتری پیدا می کند. هم‌اکنون سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، بعد از پرتال‌های بزرگی مثل یاهو یا ام‌اس‌ان موتورهای جستجو مثل گوگل، تبدیل به پراستفاده‌ترین خدمت اینترنتی شده‌اند. خیلی از نهادهای مختلف جهانی و اینترنتی با اهداف گوناگون که مهم‌ترین آنها تجاری و تبلیغاتی است، دست به‌راه‌اندازی شبکه‌های اجتماعی زده یا درصدد خرید سهام مهم‌ترین شبکه‌های اجتماعی دنیا هستند؛ مثل رقابت اخیر گوگل و مایکروسافت برسر سایت مای‌اسپیس و فیس‌بوک. شبکه‌های اجتماعی، به‌خصوص آن‌هایی که کاربردهای معمولی و غیرتجاری دارند، مکان‌هایی در دنیای مجازی‌اند که مردم خود را به‌طور خلاصه معرفی می کنند و امکان برقراری ارتباط بین خود و همفکرانشان را در زمینه‌های گوناگون مورد علاقه فراهم می کنند. به نظر می‌رسد شبکه‌های اجتماعی در اینترنت، در آینده بیش از این هم اهمیت پیدا می کند. این شبکه‌ها اکنون هم روزبه‌روز محبوب‌تر می‌شوند. باتوجه به داغ شدن ارتباط های اینترنتی و تماس های صوتی و متنی مبتنی بر تکنولوژی ۳g و ۴g شاید بسیاری افراد علاقه مند به کار کردن با اینگونه نرم افزار ها در گوشی های اندرویدی خود باشند. در این مطلب با تعدادی از پرکاربردترین این شبکه ها آشنا خواهیم.

فیس بوک (Facebook)

یک سایت اجتماعی است که توسط سازنده جوان خود مارک زاکربرگ در فوریه سال ۲۰۰۴ راه اندازی شد. این سایت اکنون از نظر تعداد کاربر عضو و نیز از نظر کارشناسان، در زمینه سایت های اجتماعی، سایت شماره ۱ جهان محسوب می شود. پس از نرم افزار پیام‌رسان واتس آپ، پیام رسان فیس‌بوک نیز به مرز یک میلیاردی استفاده کاربران نزدیک شده است. مارک زاکربرگ در پست فیس بوک خود اعلام کرد که در حال حاضر ماهانه ۸۰۰ میلیون نفر از فیس‌بوک مسنجر استفاده می کنند. او مدعی است هم اکنون از هر هفت نفر یک تن عضو فیس بوک است. فیس‌بوک موفق شده عنوان محبوب‌ترین ابزار موبایلی در سال ۲۰۱۵ میلادی را به خود اختصاص دهد و این طور که مرکز تحقیقاتی Nielsen اعلام کرده هر ماه این ابزار بیش از ۱۲۶ میلیون کاربر فقط از آمریکا دارد.

واتس آپ

با این برنامه قطعا با SMS های معمولی خداحافظی می کنید! این شعار، بزرگترین و معروفترین شعاری است که سازندگان این نرم افزار آن را بیان می کنند. واتس آپ نیز یکی از محبوب ترین نرم افزار ها در نوع خود به شمار می آید که می تواند جایگزین ارسال اس ام اس ها به صورت معمول برای شما شود. در صورتی که این نرم افزار اندروید را بر روی گوشی خود نصب کرده باشید در صورت دریافت پیام به شما اطلاع داده خواهد شد و دیگر نیاز به چک کردن مداوم ندارد. این ویژگی مهم واتس آپ است. از قابلیت های مفید این نرم افزار، باید به امکان تماس تلفنی و تصویری با مخاطبان خود در اقصا نقاط دنیا اشاره کرد. نرم‌افزار واتس‌آپ که سال گذشته پیشرفت ۵۰ درصدی در تعداد کاربران داشته، توانست در ماه های آخر ۲۰۱۵ رقم ۹۰۰ میلیون کاربر فعال را پشت سر بگذارد.

اینستاگرام

این شبکه اجتماعی در زمینه به اشتراک گزاری تصاویر فعالیت می کند. هم اکنون این شبکه اجتماعی نزدیک به ۱۰۰ ها میلیون کاربر در سراسر جهان دارد. اینستاگرام به‌عنوان یکی دیگر از زیرمجموعه‌های فیس‌بوک با ۵۵میلیون کاربر فعال ماهانه در رتبه هشتم فهرست محبوب‌ترین ابزارهای موبایلی سال قرار گرفته است. فراگیری و مفیدبودن این نرم افزار تا بدانجا رسیده که بسیاری از شخصیت های سیاسی نیز از این نرم افزار استفاده می کنند و مطالب کوتاه خود را به اضافه یک عکس برای دوستداران خود به اشتراک می گذارند.

Telegram

ین روزها هر جا که می روید، لوگوی آبی رنگ تلگرام را می بینید که در صفحه نمایش موبایل همشهری ها خودنمایی می کند. بسیاری از افراد، صفحه باز تلگرام را دارند و با اینترنت همراه در حال استفاده از آنند، خیلی از خانم های خانه دار، این روزها مشتری ثابت این شبکه اجتماعی اند. در حال حاضر ایمن ترین نرم افزار مسنجر سیستم عامل اندروید Telegram است. پیام های خود را می توانید در محیطی امن و با سرعتی بالا از طریق نرم افزار تلگرام ارسال کنید. در واقع جمله ای که می توان در مورد این اپلیکیشن عنوان کرد، این است که تلگرام؛ سریع، ساده و رایگان.

ooVoo

پس از بسته شدن نرم افزار وی چت در ایران، بسیاری از کاربران، ooVooرا به عنوان مقصد خود انتخاب کرده اند! از نظر امکانات محدودتر از برنامه ویچت است اما رابط کاربری ساده و انتقال فایل های صوتی با کمترین حجم از مواردی است که باعث شده میلیون ها کاربر در سراسر جهان از این سامانه برای تماس و ارتباط با دوستان خود استفاده کنند. ooVooامکان تماس تصویری را نیز برای کاربران خود ایجاد کرده که می توانید در حین برقراری تماس، از افکت های زیبای تصویری که در نرم افزار گنجانده شده نیز استفاده کنید.

نیم باز (nimbuzz)

مسنجری قدرتمند برای برقراری ارتباط بین دو یا چند کاربر، نیم باز نرم افزار متنی است که باعث می شود به راحتی و در صورت دسترسی به اینترنت با کاربران فهرست خود به صحبت بپردازید. امکان آپلود فایل به مقدار نامحدود نیز در این مسنجر گنجانده شده است که به این وسیله می توانید عکس ها و ویدئوهای خود را نیز با دوستانتان به اشتراک بگذارید. از مواردی که در این نرم افزار اندروید وجود دارد اتصال آن به پروفایل فیسبوک است. کاربران نیم باز می توانند در صورت آنلاین بودن دوستانشان در فیس بوک با آنها به وسیله این مسنجر اندرویدی صحبت کنند.

یاهو مسنجر (Yahoo!Messenger)

یکی از برترین و کامل ترین نرم افزارها در زمینه چت و گفت وگوی متنی، تصویری و صوتی است که قابلیت های فراوانی را در اختیار کاربران قرار می دهد.

هم چنین قادر خواهید بود فیلم و عکس های خود را با دیگران به اشتراک بگذارید. این نرم افزار به شما امکان می دهد تا از طریق فیسبوک با دیگران ارتباط برقرار کنید و با یک اکانت از گوشی و کامپیوتر خود متصل شوید.

تانگو (Tango)

این نرم افزار نیز در کنار وایبر و واتس آپ یکی از محبوب ترین نرم افزار های پیام رسان اندروید به حساب می آیند. تانگو امکان نمایش دوستانی را که از این برنامه استفاده می کنند، برای شما فراهم می آورد تا بتوانید راحت تر دوستان خود را پیدا کنید و با آنها به گفت و گو بپردازید. از مهمترین ویژگی هایی که باید به آن اشاره کنیم، کیفیت صدا و تصویر فوق العاده بالای تانگو است که باعث می شود انتقال داده های اطلاعاتی صوتی و تصویری با بالاترین کیفیت انجام شد.

وایبر (Viber)

محبوب ترین نرم افزار برقراری تماس اینترنتی در دنیا، بعد از نصب آن و اتصال به اینترنت از طریق سیم کارت یا WIFI در آن ثبت نام کنید. برای مکالمه با دوستانتان باید طرف مقابل نیز این برنامه را نصب کرده باشد که خود وایبر به شما برای شناسایی دوستانی که وایبر را بر روی گوشی اندرویدی دارند، کمک می کند.

کیک (kik)

از مواردی که درباره مسنجرkikمی توان به آن اشاره کرد، امکان ارسال پیام با اینترنت کم سرعت است. با توجه به فشرده سازی که در موتور این نرم افزار اندروید قرار دارد، داده ها با حجم بسیار کم انتقال پیدا می کنند و باعث کاهش مصرف اینترنت شما می شود. همچنین این امکان را نیز فراهم می کند که با سرعت بسیار کم اینترنت امکان استفاده کامل از این مسنجر قدرتمند را داشته باشید.

نکاتی درباره یک تهدید

فیس بوک می تواند سم باشد

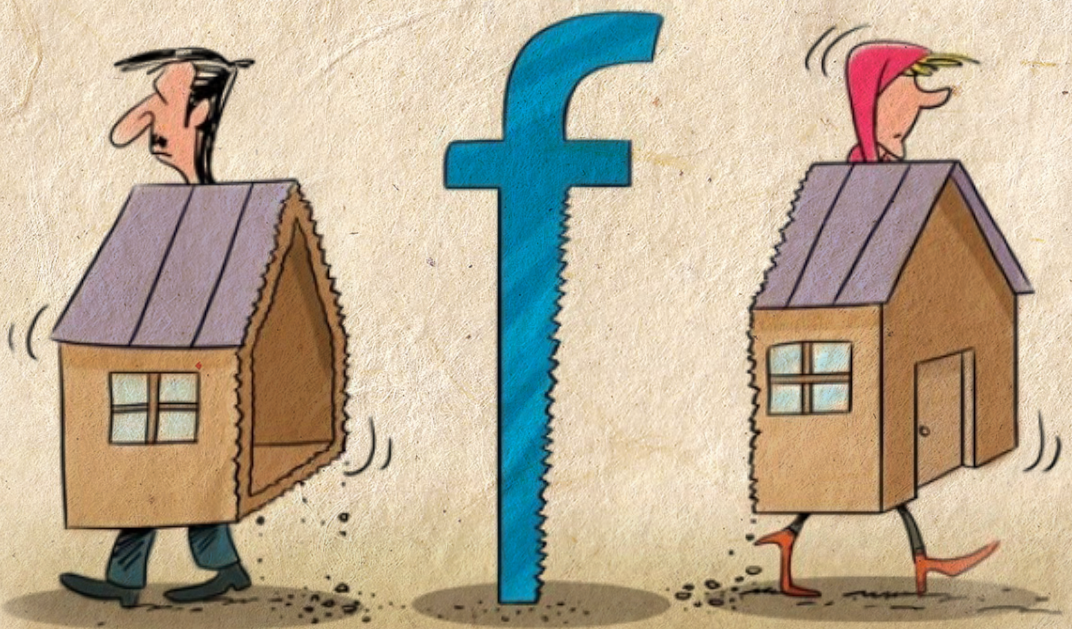
حجت الاسلام و المسلمین دکتر رحیم کارگر، مدیر گروه آینده پژوهی پژوهشکده مهدویت و آینده پژوهی در گفتاری به آسیب شناسی شبکه های اجتماعی و بویژه فیس بوک پرداخته است. نگاهی گذرا به این نوشته مفصل را به شما توصیه می کنیم؛

شبکه های اجتماعی بویژه فیس بوک به رغم فواید و فرصت هایی که در اختیار کاربران قرار می دهد، تهدیدهایی را هم متوجه ایشان می کند که دقت و ملاحظه نسبت به آنها ضرورت دارد. از جمله اینکه اطلاعات خصوصی کاربر با سایر برنامه‌ها به اشتراک گذاشته می شود در حالی که از نظر صلاحیت های فنی به قدر کفایت قابل اعتماد نیست. فیس بوک حذف واقعی اشتراک شما را به طرزی غیرقابل باور دشوار کرده است یعنی هیچ قولی برای حذف کردن اشتراک کاربر نمی‌دهد و حتی هر برنامه ای که مورد استفاده قرار داده نیز ممکن است در رایانه فرد باقی بماند. بیشتر مشتریان فیس بوک هیچ تصوری در این باره ندارند که اطلاعات آنها عمدتاً عمومی سازی می‌شود.

فیس بوک اساسا استرس زا و نگرانی آفرین است. هکرها از محبوبیت این شبکه اجتماعی استفاده می کنند و با شگردهای گوناگون به سرقت اطلاعات افراد می پردازند که موجب افزایش اضطراب خواهد شد. ترس از افشای رازهای زندگی و خانوادگی و همچنین عکس ها و ویدئوهای شخصی و خانوادگی بزرگترین دغدغه خاطر کاربران از جمله کاربران ایرانی است و این ترس با حذف یکی از بندهای قانون عضویت در فیس بوک که مربوط به حفظ اطلاعات شخصی افراد می شد، بیشتر شده است.

شاید جالب باشد بدانید که فیس بوک می تواند اعتیادآور باشد. تحقیقات نشان داده که ۸۰ درصد کاربران در برابر پرسش «آیا می توانید برای مدت ۲۴ ساعت صفحه فیس بوک خود را چک نکنید؟» جواب منفی داده اند. یکی دیگر از معایب فیس بوک و شبکه های اجتماعی دیگر، کاهش ارتباط چهره به چهره و مجازی شدن روابط است.

بروز اختلالات جسمانی مانند چاقی، بی تحرکی، ضعف بینایی و بلوغ زودرس در کنار تبعات روحی روانی متعدد چون پرخاشگری، بی حوصلگی، گوشه گیری، مورد آزار قرار گرفتن و ... از جمله تأثیرات شبکه‌های اجتماعی بر زندگی کودکان است که آسیب زیادی بر خانواده ها وارد می کند. یکی از مهم ترین و خطرناک ترین تهدیدات فیس بوک، تبدیل شدن به ابزار جاسوسی است. جولیان آسانژ موسس وب سایت ویکی لیکس می گوید: فیس‌بوک، تنفر آمیز ترین ابزار جاسوسی است که تاکنون ایجاد شده‌است. هر کس که نام و مشخصات دوستان خود را به شبکه اجتماعی فیس‌بوک اضافه می کند باید بداند که رایگان در خدمت دستگاه‌های اطلاعاتی آمریکاست و این گنجینه اطلاعاتی را برای آنها تکمیل می کند. فیس‌بوک یک گنجینه اطلاعاتی بسیار بزرگ از نام و پیشینه افراد است که کاربران آن را به شکل داوطلبانه در اختیار این شبکه اجتماعی قرار می دهند. از دیگر معایب این شبکه اجتماعی، ایجاد حس خود شیفتگی است. نتایج بررسی‌ها تایید می کند که ماری جوانا و فیس‌بوک به یک اندازه باعث ایجاد حس کاذب خوشی و خودشیفتگی می‌شوند؛ در حالی که در واقعیت، زندگی کاربران را بهتر نمی کنند. طبق نتایج این مطالعه در دانشگاه میشیگان، هرچه کاربر فیس‌بوک جوان تر باشد، بیشتر با مشکلات روانی مواجه می‌شود.

نگاهی به مضرات استفاده از شبکه های اجتماعی

پلی لرزان برای نجات انسان مدرن

سید مسلم جزایری/ کارشناس ارشد رسانه

این روزها فراگیری شبکه های اجتماعی آن هم با پیشرفت فن آوری گوشی های هوشمند غیرقابل انکار است؛ شبکه هایی که خواب و خوراک را از مردم گرفته اند و از نان شب هم واجب تر شده اند. فن آوری های نوینی که حتی در حال تنه زدن به تلویزیونند و تماشاگران این رخداد مهم قرن گذشته را در ضمن تماشای تلویزیون ها باز هم به خود مشغول کرده اند. دیگر این روزها کمتر کسی را می توان یافت که با موبایل از خواب بیدار نشود، صبحانه را با چک پیام های موبایلی صرف نکند. در کوچه و خیابان و در حال رانندگی و در فرصت های انتظار، شبکه های اجتماعی را درنوردد و حتی ارتباط با خانواده خود را هم از طریق شبکه های مجازی سامان دهد و آخر الامر هم با موبایل به بستر راهی شود.بی تردید به دست آوردن ۱۰۰ میلیون عضو تنها در یک روز یک موفقیت چشمگیر برای هر مجموعه‌ای محسوب می‌شود. طبق تازه‌ترین آمار، تعداد کاربران شبکه های اجتماعی واتس آپ و فیس‌بوک به مرز یک میلیارد نفر رسیده اند. آمارها نشان می‌دهد به دلیل افزایش استقبال از شبکه های اجتماعی، در بسیاری از کشورهای دنیا تعداد کاربران افزایش تصاعدی یافته اند. مثلا درباره شبکه اجتماعی فیس بوک کشورهایی چون برزیل، مکزیک، اندونزی، آرژانتین و فیلیپین قسمت اعظم کاربران آن را به خود اختصاص داده‌اند؛ نیمی از مردم آمریکا یعنی ۱۴۹ میلیون نفر عضو این شبکه اند و اندونزی نیز با ۳۷ میلیون کاربر در رده دوم بیش‌ترین کار بر فیس بوک قرار دارد. آمار کاربران ایرانی هم از ۲ میلیون کاربر حرفه ای تا ۱۲ میلیون نفر کاربر گذری برآورد می شود. عمده دلایل جذب شبکه های اجتماعی(مثل فیسبوک) نیاز انسان ها به تعامل اجتماعی است. بدون شک انسان ها در تعامل اجتماعی است که به رشد و شکوفایی می رسند، ولیکن هر تعامل اجتماعی لزوماً رشد دهنده نیست.

اما برخی از صاحب نظران به این نتیجه رسیده‌اند که ادامه عضویت در شبکه های اجتماعی به هیچ وجه به صلاح منافع آنها نیست و ضمن خروج از آن، می کوشند با ارائه دلایل متنوع، دیگران را نیز تشویق به انجام این کار کنند.

متاسفانه شبکه های اجتماعی در حال دگرگون کردن مفهوم حریم خصوصی برای کاربران خودند و این مهم موضوعی نیست که بتوان به راحتی در جامعه ای چون جامعه ایرانی با تقیدات فرهنگی و اخلاقی حاکم بر آن قابل پذیرش باشد.فهرست کردن برخی عناوین مهم این آسیب ها و توضیحاتی حداقلی درباره آن می تواند راهگشای کسانی باشد که می خواهند حتما در این وادی حضور فعال و جدی داشته باشند:

امکان دروغین بودن همه چیز در فضای مجازی

مدتی پیش، یک رسانه داخلی تیتر جالبی داشت: «مواظب باشید، شاید دوست جدید شما در فیس‌بوک (یکی از شبکه های اجتماعی)، همسرتان با اسم مستعار باشد!» جمله قابل تاملی است؛ در حقیقت این هشدار، ماهیت اصلی شبکه های مجازی را بیان می کند. دنیای بی انتهایی که شما هرگز نمی توانید به کنه دروغ یا راست بودن آن پی ببرید اگر مخاطبتان نخواهد. شبکه های اجتماعی می توانند کاربرانی داشته باشند که هرگز نیستند؛ فقط نامی از ایشان وجود دارد که مستعار است، عکسی که برای دیگری است یا مرد خوش تیپ تر یا زن جذاب تری با اساسا چهره‌ای کاملا متضاد. مردی که خود را زن معرفی می کند و دختری که خود را پسر می نمایاند. ارتباط در فضای مجازی می تواند کاملا مجازی و غیر واقعی باشد اگر یکی از دو طرف بخواهد این گونه عمل کند و این گونه است که خشت اول کج نهاده می شود و تا ثریا دروغ بر دروغ های قبلی افزوده می شود و می رود و می رود تا به رسوایی بینجامد.

کمرنگ شدن جدی روابط میان فردی

یکی از معایب فیس بوک و دیگر شبکه های اجتماعی کاهش ارتباط چهره به چهره و مجازی شدن روابط است. از بزرگترین تهدیدهای جوامع انسانی در روزگار ما، کم شدن ارتباطات میان فردی و تحلیل رفتن ظرفیت تحمل مخاطبان حقیقی است بدین معنی که کاربران شبکه های مجازی، از آنجا که در انتخاب مخاطبان خود آزاد و راحتند و با کمترین رنجش می توانند طرف مقابل را حذف یا بلاک کنند، پس ضرورتی بر تحمل و شکیبایی در برابر مخاطبان حقیقی خود نمی یابند اگر چه این افراد از نزدیک ترین افراد خود چون پدر و مادر و همسر و فرزند باشد و بدیهی است که این حرکت در عرف و اخلاق ایرانی مسلمان هرگز پذیرفته نیست. فرهنگ کاریکاتوری رایج در جامعه ما در مذمت تاثیرات شبکه های اجتماعی نیز برای کسی قابل انکار نیست. آخرین نمونه آن، شعاری بود که در شب یلدا در شبکه های اجتماعی دست به دست شد که «یلدا را بدون موبایل سپری کنیم.»

بروز اختلالات جدی در زندگی های زناشویی

کارشناسان بر این باورند که طی چند سال نخست ازدواج، شبکه های اجتماعی بویژه فیس بوک یک تهدید جدی برای تازه دامادها و عروس ها محسوب می شود و می تواند آثار جبران ناپذیری را بر رابطه دو طرف به جا بگذارد. شرکت حقوق و قضایی Slater and Gordon بریتانیا در گزارش اخیر خود به نحوه سوق دادن زندگی های نو توسط شبکه های اجتماعی اشاره کرده و سوء ظن را یکی از نخستین گام های این شبکه ها می داند. نتایج حاصل از مطالعه جدید نشان داده است ۵۸ درصد افراد رمز عبور فیس بوک همسر خود را دارند و این در حالی است که فرد مقابل نمی داند همسرش به رمز عبور او دسترسی دارد. با این اتفاق، هرگونه ارتباط فرد با اطرافیان می تواند عامل مشاجره جدید باشد و اگر این رمز عبور تغییر کند، سوءظن برای روابط مخفیانه بیشتر می شود و احتمال متارکه افزایش می یابد. برخی اتفاقات میان زن و شوهر ارزش مشاجره و کشمکش را دارد تا مشکل آنها برطرف شود، اما آیا ارزش شبکه های اجتماعی هم تا این حد است؟ باید اعتراف کرد که بسیاری از زوجین چنین ارزشی را برای این شبکه اجتماعی در نظر می گیرند. بررسی جدید این موضوع را نمایان کرده است که حدود ۲۵ درصد از دو هزار زوجی که در نظرسنجی شرکت کردند، دست کم هفته ای یک مشاجره با همسر خود دارند و ۱۷ درصد آنها این مشاجره ها را هر روز تجربه می کنند. در این مطالعه جدید مشخص شده که ۱۵ درصد زوج ها بر این باورند که شبکه رسانه ای یک خطر جدی برای رابطه شان محسوب می شود. براساس این بررسی خطرناک ترین شبکه های اجتماعی از نگاه زوجین به ترتیب فیس بوک، واتس اپ، توییتر و اینستاگرام بوده اند. کارشناسان معتقدند فیس بوک به تنهایی می تواند یک ازدواج موفق را از بین ببرد. ممکن است این نظریه چندان هم جدی تلقی نشود، اما مطالعه حاضر نشان داده است یکی از هر هفت نفری که تازه ازدواج کرده اند فقط به دلیل حضور همسر خود در فیس بوک، اسکایپ، اسنپ چت، توییتر و... طلاق گرفته اند.

استرس زا بودن شبکه های مجازی

شبکه‌های اجتماعی در ابتدا ظاهراً بنا بود تا مردم را به هم نزدیکتر کند، اما این قبیل شبکه‌ها اخیراً به جاسوسی از کاربران، دامن زدن به حسادت و حتی نابود کردن اعتماد به نفس متهم شده‌اند. از ۷ هزار مادری که در یک پژوهش به نام «مادران امروز» شرکت کرده‌اند، ۴۲ درصد در مورد استفاده از شبکه های اجتماعی دچار استرس می‌شوند؛ چرا که نمی توانند از نظر مهارت و تخیل با سایر کاربران این شبکه ها رقابت کنند. براساس آخرین پژوهش‌ها حدود ۲۰ درصد از ۱۶۳۲ فرد بزرگسال آمریکایی که در این پژوهش شرکت کرده‌اند، معتقدند که بیش از همه شبکه‌های اجتماعی، فیس‌بوک بیشترین اثر منفی را بر احوال آنها دارد و ۲۰ درصد دیگر می گویند که این سایت باعث اضطراب آنان می‌شود. این روشن است که وقتی کاربر تصاویر تعطیلات دوستانش را می‌بیند که به جایی سفر کرده‌اند که او توان مالی سفر به آنجا را ندارد یا نوشته های همیشه شادمان آن‌ها را می‌خواند، احساس خلا بکند.

شکستن حریم های شخصی

یکی از مهم ترین عارضه ها و آسیب هایی که می تواند مشارکت در شبکه های اجتماعی را با تامل همراه کند، لزوم ارائه اطلاعات حداقلی متقاضی است از مشخصات فردی گرفته تا پاره ای اطلاعات دیگر نظیر شماره ها و نشانی های گوناگون شناساننده شخصیت حقیقی یک فرد چون شماره تلفن همراه و نشانی ایمیل و رمز ورود آن. به گفته مرکز تحقیقات پیو ۹۱ درصد از کاربران، عکس خود را در شبکه های اجتماعی ارسال می کنند، ۷۱ درصد از کاربران نام شهر یا محل زندگی خود را منتشر می کنند، ۶۱ درصد نشانی ایمیل خود را و ۵۰ درصد شماره تلفن خود را ارسال می کنند. بیش از ۸۰ درصد کاربران علایق خود را به اشتراک می گذارند و خود را هدف تبلیغات برندها می کنند. ۶۱ درصد از کاربران فقط به دوستان خود اجازه بازدید از پروفایل شخصی خود را می دهند. در مقاله ای از مجله «مرز روانشناسی» از این پدیده به عنوان ظهور «ماهیت فیسبوکی» نام برده شده است.

بیشترین نیاز و کمترین نیاز محله های تهران به مسجد

با ملاحظه مسافت دسترسی به مساجد به میزان ۲۵۰ متر، محله کاوسیه در منطقه سه با یک مسجد به ۹ مسجد دیگر نیاز دارد و بین محله ها دارای بیشترین نیازمندی است. از آن سو، محله ابوذر شرقی و ابوذر غربی(فلاح) در منطقه ۱۷ با داشتن ۲۹ مسجد به هیچ مسجد دیگری نیازمند نبوده و کمترین نیاز را داراست.

بیشترین و کمترین سرانه مساجد مناطق ۲۲گانه تهران

کمترین سرانه مسجد متعلق به منطقه پنج بوده که با جمعیت ۷۹۲ هزار نفری و ۷۵ مسجد موجود، هر ۱۰ هزار و ۷۵۰ نفر یک مسجد دارند و سپس منطقه دو با ۶۳۲ هزار نفر و ۷۳ مسجد، کمترین سرانه را دارد و ۸۸۰۰ نفر یک مسجد دارند. بیشترین سرانه متعلق به منطقه دوازده است که با جمعیت ۲۴۱ هزار نفری و ۲۵۱ مسجد، به هر ۹۷۶ نفر یک مسجد تعلق می گیرد.

ظهر شـده است، اما صدای اذان شنیده نمی شـود، چون در یکی از خیابان های پرتردد مرکز پایتخت ام القرای جهان اسـلام، مسـجدی نیسـت تا از مناره اش، بانگ روح بخش اذان به گوش برسد. آمارها نشان می‌دهند در تهران حدود ۲۰۰۰ مسـجد وجود دارند. آن‌طور که اطلس شـهری تهران روایت می‌کند «بیشترین دسترسی به مساجد در نواحی واقع در مرکز و مرکزی جنوب و شرق شهر تهران و بویژه مناطق ۴، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴،۱۷ و ۲۰ اسـت؛ ولی در نواحی حاشـیه‌ای شرقی، غربی و جنوب غربی دسترسی به مساجد چندان آسان و مناسب نیست.»

نگاهی به فراوانی خانه خدا در پایتخت

تهران، فقیرترین شهر در تعداد مساجد

رنج تهران از کمبود مسجد

رئیس کمیسـیون فرهنگی و اجتماعی شورای شـهر تهران می گوید که به هر تهرانی کمتر از ۱۵ سانتیمتر سرانه مسجد می‌رسد. حجت الاسـلام عبدالمقیم ناصحی بابیان این که تعداد مساجد در کشور به اندازه است،این تعداد را در کشور ۶۵ هزار مسجداعلام می کند،امامی گوید که در تهران بااین جمعیت زیاد فقط ۲۰۰۰ مسجد وجوددارد و برهمین اساس پایتخت را فقیرترین شهر از نظر تعداد مساجد لقب داده‌اند.وی بابیان این که در شورای شهر تهران در راستای عمران و آبادانی مساجد طرح‌های گسترده‌ای در دستور کاراسـت،می گوید: برای تعمیر،تطهیر وتعریض مساجد،بودجه و امکاناتی در نظر گرفته شده اسـت.رئیس کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای شـهر تهران می افزاید: سال گذشته درشورای شهرمصوب شدکه ۴۰۰ مسجددرمناطق گوناگون تهران ساخته شوندکه تاکنون ۸۰ مسجدساخته وحتی ازظرفیت بنای دانشگاه‌ها و مدارس نیز برای ایجاد مساجد استفاده شده است.

قوانین و اقدام های اجرایی درباره ساخت مساجد

قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و مصوبات هیات دولت، تهیه‌کننـدگان طرح‌های جامـع و تفصیلی شـهرها را مکلف کرده که جایگاه مسـجد را به عنوان محور محلـه منظور دارند و مردم هر محله از نعمت مسـجد در جایگاه کانونی محله خود برخوردار باشند و خدمات عمومی مورد نیاز شان را از واحدها و دستگاه‌هایی که ارائه دهنده این خدماتند و حول محور مسجد در محله مستقر می‌شـوند، دریافت کنند.متأسـفانه آنچه در اجرای مصوبات مجلس شورای اسلامی و هیات دولت در تدوین و تصویـب و اجرای طرح‌های تفصیلی درباره مسـجد ملاحظه می‌شود، رضایت‌بخش نیست، همچنین اطلس مساجد کشور به صورت کامل و جامع تاکنون ترسیم نشده است، اما اطلاعات

بیشترین نیاز و کمترین نیاز مناطق ۲۲گانه شهر تهران به مسجد

با ملاحظه مسافت دسترسی به مساجد به میزان ۲۵۰ متر، منطقه یک با ۱۱۶ مسجد به ۱۰۸ مسجد دیگر نیاز دارد و بین مناطق ۲۲گانه تهران دارای بیشترین نیازمندی است. منطقه هفده نیز با داشتن ۱۷۷ مسجد، فقط به تأسیس پنج مسجد دیگر نیاز دارد.

سرانه مطلوب مسجد برای تهران

در مجموع شهر تهران حداقل به ساخت ۱۰۱۶ مسجد دیگر نیازمند است. در این صورت با داشتن ۲۹۵۷ مسجد هر ۲۸۱۵ نفر یک مسجد خواهند داشت. این نیاز صرفا معطوف به مساجد محله هاست و مساجد ایستگاهی و مساجد محله ها و مناطق صنعتی، تجاری، اداری و آموزشی را شامل نمی شود.

موجود از تعداد مساجد و وضعیت کیفی آن از متناسب نبودن مساجد با تعداد و گسترش جمعیت و توزیع نامناسب جغرافیایی و مکانی مساجد در شهرها و روستاها نشان دارد.

رشد منطقی بین افزایش جمعیت و احداث مسجد وجود ندارد

همان طور که در عرصه اقتصادی تعداد بانک‌ها و مراکز خرید در عرصه ورزشی تعداد سالن های ورزشی در عرصه سلامت تعداد بیمارستان‌ها و پایگاه‌های سلامت و دیگر عرصه‌ها تقریبا یک هماهنگی منطقی و ارتباط مستقیم با افزایش جمعیت وجود دارد، در عرصه مسجد رشد مناسب و منطقی بین افزایش جمعیت و احداث و ایجاد مسجد دیده نمی شود. به عنوان مثال بر اساس آخرین آمار، امروز به ازای هر ۳۵۰۰ نفر ایرانی یک شعبه بانک و به ازای هر ۳۵۰ ایرانی یک کارمند بانک وجود دارد اما بطور میانگین در کل کشور تقریبا به ازای هر ۱۱۰۰ نفر یک مسجد وجود دارد که با توجه به کارکردهای گسترده و متنوع‌تر دینی، سیاسی، اجتماعی و حتی اقتصادی مسجد این سرانه قابل قبول نیست. این آمار در برخی کلان شهرها به ویژه تهران دارای وضعیت نامطلوب‌تری است، به طوری که در شهر تهران به ازای هر ۴۲۰۰ نفر یک مسجد وجود دارد. دستگاه‌های متعددی که در حوزه مسجد دارای وظیفه و مسئولیت اند، اقدام های پراکنده‌ای انجام داده‌اند ولی دستگاه خاصی که تشکیل بانک اطلاعات مساجد کشور و ترسیم اطلس آن را عهده‌دار شود، مشخص نشده است. مهم‌تر از آن «نقشه آمایش مساجد» کشور نیز ترسیم نشده تا عموم مردم با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط در حوزه مسجد، قادر باشند به تکالیف دینی خود و دستگاه‌ها به وظایف و مسوولیت‌های خود برای رسیدن به وضعیت مطلوب، در قالب برنامه‌های بلندمدت اقدام کنند. چندی پیش، کارگروه مدیریت کلان دستگاه‌های فرهنگی شورای عالی انقلاب فرهنگی، با ارائه آماری به تحلیل وضعیت موجود مساجد در کل شهر تهران پرداخت و خبرگزاری فارس نیز آن را منتشر کرد. آنچه در ادامه می آید، بخشی از این گزارش آماری ـ تحلیلی است؛ طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ و برآوردهای جمعیتی، تهران در سال ۱۳۹۳ تقریباً هشت میلیون و ۳۲۵ هزار نفر جمعیت دارد. (جمعیت ساکن محله های تهران را معادل جمعیت شب‌ها باید در نظر گرفت، چون تقریبا معادل نیمی از جمعیت تهران در روز است.) کلانشهر تهران دارای ۱۹۴۱ مسجد است و بر اساس امکان دسترسی به خانه خدا، نیاز به ساخت ۱۰۱۶ مسجد دیگر وجود دارد. به طور کلی با توجه به آمار جمعیت سال ۱۳۹۰ و مساجد موجود در شهر تهران به ازای هر ۴۲۸۹ نفر یک مسجد وجود دارد! این موضوع در برخی مناطق تهران نامطلوب‌تر است و مثلاً منطقه چهار، به ازای هر ۶۴۵۳ نفر یک مسجد دارد!

مناطق و محله های فاقد مسجد در تهران

در کل شهر تهران مناطق و محله هایی وجود دارند که فاقد مسجدند که عبارتند از؛ محله درکه در منطقه یک با جمعیت ۱۲۱۵ نفر، محله های بوعلی، چوبتراش و خرمرودی در منطقه ۲ به ترتیب با جمعیت ۶۷۸۲ و ۱۲۱۵۱ و ۱۱۱۹۷ نفر، محله سیدخندان (ارسباران) در منطقه ۳ با جمعیت ۱۵۰۸۸ نفر، محله های ارم و شهرزیبا در منطقه ۵ به ترتیب با جمعیت ۲۲۹۳۰ و ۴۴۹۱ نفر، محله های فاطمی، قائم مقام - سنایی و گاندی در منطقه ۶ به ترتیب با جمعیت ۲۰۹۲۱ و ۱۱۰۱۶ و ۳۹۲۲ نفر، محله زرکش در منطقه ۸ با جمعیت ۲۲۴۱۵ نفر، محله بوستان ولایت در منطقه ۱۹ با جمعیت ۱۵۷ نفر، محله های جاده نظامی، باروت‌کوبی و شاه‌آباد در منطقه ۲۰ به ترتیب با جمعیت نامشخص، ۲۵ و ۳۹۶۹۶ نفر، محله های باشگاه نفت و تهرانسر مرکزی در منطقه ۲۱ به ترتیب با جمعیت ۱۸۹۷۳ و ۱۷۶۱۴ نفر و محله شهرک شهید باقری در منطقه ۲۲ با جمعیت ۳۴۹ نفر.

بیشترین و کمترین سرانه مساجد محله های تهران

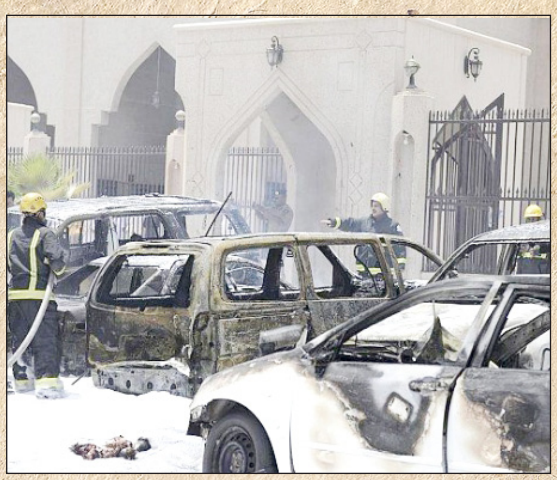
بین تمامی محله های شهر تهران بیشترین سرانه متعلق به محله مقدم در منطقه ۱۷ با جمعیت ۱۵ هزار و ۴۰۰ نفر و ۲۵ مسجد است که هر ۶۲۷ نفر یک مسجد دارند و کمترین سرانه متعلق به محله تهرانپارس در منطقه هشت است که جمعیت ۴۹ هزار نفری آن فقط یک مسجد دارند!

داعش و دشمنی با مسجد

حسن هانی‌زاده
کارشناس روابط بین‌الملل و پژوهشگر مسائل خاورمیانه

هنگامی کـه ابوبکر البغـدادی، رهبر داعـش که پیشـینه‌ای بعثـی دارد، رهبری این گـروه تکفیری را بر عهده گرفـت، ۴ محور اساسـی را به عنوان نقشـه راه برای اعضـای این گروهک تکفیری ترسیم کرد. هدف نخست از حضور داعش در خـاور میانه و شمال آفریقا، تامین امنیت پایدار برای رژیم صهیونیسـتی است؛ به اعتبار این که این رژیم در شکل گیری و تکوین این گروهک، نقش کاملاً پررنگی به عهده دارد.

داعش در طول ۵ سال گذشته، ارتباط تنگاتنگـی با رژیـم اسراییـل برقرار کـرده و از ظرفیت نظامـی این رژیم برای تغییر موازنه قـدرت به سود این گروهک بهره برده است. حملات مکرر هواپیماهـای رژیم صهیونیسـتی به مراکز نظامی سوریه در طول سال‌های اخیر بـه درخواست رهبـران داعش و در چارچـوب کاهش فشـار نظامی نیروهای مسـلح سوریـه و حزب‌الله علیه داعش قابل تجزیه و تحلیل است. انتقال صدها تن از مجروحان داعش از سوریه به فلسـطین اشغالی و مداوای آنان در بیمارستان‌های نظامی اسراییل از وجود ارتبـاط و همکاری تنگاتنگ میان گروهک داعـش و مقامات رژیم صهیونیستی حکایت دارد.

از ایـن رو امنیت رژیم صهیونیسـتی بخشـی از راهبرد نظامـی و سیاسی گروهک داعـش تلقی می‌شـود که مهم‌ترین دلیل آن این است که رهبران این گروهـک تاکنون هیـچ موضعی دربـاره جنایات اسراییـل علیه ملت فلسطین اتخاذ نکرده‌اند.

استراتژی دیگر داعـش این است که یک چهـره کاملاً مخدوش و خشـن از اسلام ارائه دهد تا زمینه ایجاد یک جریان‌سازی تند غربی علیه مسلمانان مقیم اروپا فراهم کند. خاستگاه فکری داعش، وهابیت جنایتکار عربسـتان است کـه با هر گونه مظاهر انسـانی و مکتـب تمدن‌سـاز شیعـه مخالفت می‌کند. از این رو داعش هنگام ورود به سوریه و عراق، نمـاد مقدس شیعیان و حتی مسـاجد اهل سنت را تخریب کرد.

ماموریت دیگر داعـش، ایجاد شکاف میـان مذاهب زیرمجموعـه اسلامی است تا زمینـه لازم را برای ایجاد یک جنگ شیعه و سنی در منطقه فراهم سازد. برای داعش، تفاوتی میان شیعه، علوی، سنی معتدل، مسیحی و دروزی وجودنـدارد. بنابراین ایـن گروهک هنگـام اشغال مناطق علوی‌نشـین، مسیحی‌نشین و شیعه‌نشین شهرهای حمـص، درعـا، ادلب و حلـب شعار «مسیحی به بیروت و علوی در تابوت» را مطرح کرد. این شعار نشان می‌دهد که داعش تحت تاثیـر افکار وهابیت تلاش دارد تا نوعـی صف‌بندی میان طیف‌های مذهبـی ایجاد کنـد و تا اندازه‌ای نیـز از پشـتوانه رسانه‌های عربی برخوردار است.

هـدف چهـارم و نهایـی داعـش از گسـترش حوزه نفوذی خود از عراق و سوریه تـا لبنـان، سرنگونی دولت بشـار اسـد در سوریه، قطـع محور تهران ـ دمشـق ـ بیروت و سرانجام، حذف مقاومت اسلامی لبنان از صحنه عملیاتی است. در طول ۵ سالی که از بحران سوریه می‌گذرد، داعش بیش از ۳۰۰ هزار تن از مردم بی‌دفاع سوریه را قتل عام و ۱۱ میلیون نفر دیگر را آواره کرده است.

اساسا شاکله داعـش از وجود برخی افـراد مجـرم کـه در زندان‌هـای کشـورهای اروپایی بسـر می‌بردند، تشـکیل شده است. این کشـورها با هدف تخریب چهره اسلام ناب و برای خلاص شدن از جوانان مسلمان مقیم اروپا زمینه حضور ایـن جوانان را در خاورمیانه فراهم ساخت.

کشـورهای اروپایی سیاست خود را بـا سیاست‌هـای عربسـتان، رژیـم صهیونیسـتی، ترکیه و قطر هماهنگ کرده و هر یک از این کشورها ماموریت خـاص خـود را در تقویـت گروهک تروریستی داعش انجام دادند.

عربستان و قطر به عنوان «عابربانک» آمریکـا و غرب، تاکنـون ۳۶ میلیارد دلار کمک مالی در اختیار داعش قرار داده‌اند؛ در حالی که ترکیه کمک‌های

اطلاعاتی ولجستیکی در اختیار این گروهک تروریستی قرار می‌دهد.رژیم صهیونیستی نیزنقشه حرکت جغرافیایی داعش را ترسیم می‌کند و این گروهک بدون قطب‌نمای اسراییل نمی‌تواند حوزه نفوذی خود را انتخاب کند.

مجموعه رخدادهای اخیر سوریه، عراق ولبنان نشان می‌دهد که طرح شکل گیری داعش دقیقا از سال ۲۰۰۶ میلادی وپس از شکست ذلت‌بار رژیم صهیونیستی از حزب‌الله لبنان در جنگ ۳۳ روزه توسط آمریکا وعربستان تهیه شد.

پس از شکست ارتش اسراییل از حزب‌الله وتغییر معادلات نظامی وسیاسی منطقه به سود مقاومت اسلامی، آمریکا وغرب به شدت نسبت به تغییر این معادلات بیمناک شدند.در همان زمان جرج بوش رییس جمهوری وقت آمریکا،ملک عبدالله بن عبدالعزیز، پادشاه سابق عربستان را احضار کرد ونشست مشترکی میان بوش وملک عبدالله درمزرعه شخصی جرج بوش در تگزاس تشکیل شد.

در این نشست وزرای خارجه، سفرای دو کشور در ریاض و واشنگتن و روسای دستگاه‌های امنیتی آمریکا وعربستان نیز حضور داشتند. در این نشست، رییس جمهوری آمریکا نسبت به شکست ارتش رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳روزه لبنان به شدت ابراز نگرانی کرد و از پادشاه عربستان خواست تا برای مقابله با حزب‌الله چاره‌اندیشی کند.

ملک عبدالله بن عبدالعزیز خطاب به جرج بوش گفت:«ما اعراب، یک مثل قدیمی داریم که می گوید آهن تنها با آهن بریده می‌شود (لا یفل الحدید الاالحدید) بنابراین باید یک گروه تروریستی برای ضربه زدن به حزب‌الله با شاکله به ظاهر اسلامی تشکیل شود.

جرج بوش و ملک عبدالله به بندر بن سلطان سفیر سابق عربستان در واشنگتن که به «پدر القاعده» معروف است ماموریت دادند تا تشکیلاتی با عنوان داعش برای مقابله با مقاومت اسلامی لبنان ایجاد کند.از همان زمان به دستور پادشاه عربستان، بندر بن سلطان پس از ۲۲ سال از آمریکا به عربستان بازگشت و پست ریاست سازمان امنیت عربستان را به عهده گرفت.

بندر بن سلطان از سال ۲۰۰۶ تا سال ۲۰۱۱ بیش از ۵۰ هزار تروریست را از ۸۰کشور مختلف جهان جمع‌آوری وآنان را در دو پادگان جداگانه در ترکیه و اردن زیر نظر افسران موساد اسراییل و سازمان سیای آمریکا آموزش داد. نام این گروهک دولت اسلامی عراق وشام (داعش) تعیین شد ورهبری آن به ابوبکرالبغدادی که یکی از افسران سابق حزب بعث عراق بود وبه مدت ۲ سال درفلسطین اشغالی آموزش سیاسی ونظامی دیده بود، واگذار شد.

داعش از ۱۵ مارس ۲۰۱۱ که بحران سوریه آغاز شد با مدیریت بندر بن سلطان، رییس سازمان امنیت عربستان، وارد سوریه و نقش تخریبی عربستان، قطر و ترکیه در این جا پررنگ‌تر شد.

یکی از کانون‌های تهاجم داعش، مساجد مسلمانان سوریه و عراق در دمشق، لاذقیه، حلب، حماء و حمص و همچنین موصل، الانبار، سنجار، سامراء و تلعفر در عراق است. عملیات انتحاری داعش به نمازگزاران مسجد الایمان واقع در منطقه المزرعه دمشق در تاریخ مارس ۲۰۱۳ که به کشته شدن شیخ محمد سعید البوطی یکی ازبزرگ‌ترین متفکران اسلامی منجر شد، یکی از دلایل مخالفت داعش با مساجد اهل سنت معتدل است.

داعش با هرگونه اسلامی که رویکردی اعتدال‌گرایانه نسبت به سایر مذاهب دارد، مخالفت می‌کند و در این باره صدها مسجد اهل سنت در طول ۵ سال گذشته توسط داعش در سوریه و عراق تخریب شدند. نماد شیعیان عراق و سوریه نیز طی این مدت مورد حمله داعش قرار گرفتند وحتی قبور صحابه مانند حجر بن عدی در حومه دمشق نیز از تهاجم وحشیانه داعش مصون نماند.

از آنجایی که مساجد نوعاً کانون همگرایی و وحدت مسلمانانند، داعش با نقشه راه آمریکا، غرب، اسراییل، عربستان، قطر و ترکیه همواره درصدد ضربه زدن به وحدت مسلمانان بوده و هست. به موازات آن، رژیم وهابی عربستان در طول ۹ ماه گذشته ده‌ها مسجد را درشهرهای صنعاء، تعز، عدن، اب، صعده و لحج یمن را مورد حمله هوایی قرار داده و صدها تن از نمازگزاران یمنی را از شیعه و سنی به خاک و خون کشیده است. این وقایع از وجود یک سلسله رگه‌های اعتقادی میان داعش، وهابیت عربستان وصهیونیست‌ها حکایت دارد که این مثلث شوم به صورتی همسو، وحدت جهان اسلام اعتدال‌گرا را هدف قرار داده است.

از آنجایی که مساجد به عنوان کانون حضور جوانان سوری وعراقی برای مقابله با تهدیدات گروهک‌های تروریستی تلقی می‌شود،به همین دلیل، این گروهک‌ها در نخستین گام، مساجد را مورد حمله انتحاری قرار دادند. طبیعی است تفکر داعش یک تفکر کاملاً وهابی ـ صهیونیستی است که نه فقط ارتباطی با اسلام حقیقی ندارد، بلکه در راستای مخدوش کردن چهره اسلام ناب محمدی حرکت می‌کند.

از عجایب شکل گیری داعش این است که این گروهک به پیشنهاد عربستان،آمریکا، غرب ورژیم صهیونیستی از نمادهای کاملا اسلامی وکاملا مشخص برای فریب افکار عمومی استفاده می‌کند. از شیوه‌های دیگر داعش این است که این گروهک درباره همه اقلیت‌های دینی عراق و سوریه از شیوه‌های خشونت‌آمیزبهره می‌گیرد که این موضوع صرفا برای ایجاد نفرت میان ملت‌های غربی علیه مسلمانان منطقه و اقلیت‌های مسلمان مقیم غرب صورت می‌گیرد. بنابراین راهکارهای مقابله عملی با داعش، تشکیل یک ائتلاف منطقه‌ای علیه این گروهک و استفاده از شیوه‌های افشاگرانه علیه همه گروهک‌های تروریستی است.

نامه اخیر مقام معظم رهبری خطاب به جوانان غربی حکیمانه‌ترین و هوشمندانه‌ترین شیوه افشاگری علیه گروهک‌های تروریستی منطقه تلقی می‌شود که ماهیت وحشیانه این گروهک‌ها را به خوبی برای جوانان غربی تشریح فرموده‌اند.

مسجد هفت تن
از آغاز تا امروز

زهره زیدی فرد- سپهر شکری

همسایه

بـا نگاهـی گـذرا به تاریخ صدر اسـلام و پس از آن در می یابیم که مسـجد از آغاز پیدایش تـا کنون به عنوان مرکز مهمی برای انجام رسـالت پیامبر(ص) ومنشـا تحولات و خدمات و پایگاهی برای ابلاغ پیام های الهی به شـمار می رفته اسـت.در عصر کنونی نیز مسـاجد در زمینه های مختلف فعالیت های قابل توجهی دارند و هرقدر این فعالیت ها و کارکردها از تنوع بیشتری برخوردار باشد، مسلما از جذابیت و اقبال بیشتری برخوردار شده و مورد استقبال گسترده تری از سوی تمامی اقشار جامعه و به ویژه قشر جوان قرار خواهد گرفت که نتیجه آن به نوعی افزایش اعتقادات مذهبی و دین باوری در جامعه است.در این راستا امروز در همین نزدیکی میهمان مسجدی هستیم که متولیان آن تمام تلاش خود را به کار بسته اند تاضمن اقامه نماز در این فضای ملکوتی زمینه ای را فراهم آورند تا هیچیک از کارکردهای متصور برای یک مسجد، بی اهمیت انگاشـته نشـود و مسـجد را با معنای واقعی آن به جامعه معرفی کنند."مسـجد هفت تن" در هزار توی بازار تهران فارغ از هیاهوی اطرافش به مرجعی امید بخش تبدیل شده و این را می توان با فقط چند لحظه توقف در آن به خوبی دریافت...

مسجد امام محمد تقی "ع"(هفت تن)، از بناهای قدیمی دوره قاجاریه در بازار بزرگ تهران است. برای دسترسی به مسـجد، علاوه بر مسـیر بازار بزرگ و چهارسوق بزرگ، از بازار مسـجد جامع نیز می توان گذر کرد. مسجد از ضلع شمال، جنوب و غرب درمیان فروشگاه های پوشاک قرار گرفته و از ضلع شرقی نیز به کوچه هفت تن که آنجا هـم فروشگاه های عمده پوشاک است، منتهی می شود.منطقه ای که مسجد در آن واقع شده، شامل تعداد زیادی اماکن مذهبی نظیر مسجد جامع، مسجد میرزا موسی وزیر، مسجد و مدرسه خان محمدیه است. این محله در ابتدا منطقه ای مسـکونی بوده که با توسعه بازار بـزرگ به یک منطقه تجاری تبدیل شده و می توان گفت مسجد در یک بافت تجاری واقع شده است.

مکان مسجد قبل از این به صورت تکیه و حسینیه و دارای بنـای سنتی بوده که در سـال ۱۳۵۷ه.ش مرحوم آیت الله داوودی اجـازه بازسازی ساختمان مسجد را دریافت می کند. در سال ۱۳۶۰ه.ش مسجد به همت امام جماعـت آن آیت الله شیخ محمد تقی داوودی بازسازی می شود و حـوزه ای را نیز در کنار مسجد می سازند. مسجد هفت تن دارای سه ورودی در اضلاع شمالی شرقی است. ورودی شرقی همان در اصلی جنب کوچهٔ هفت تن و با سه پله سنگی بالاتر از سطح کوچه قرار دارد. پوشش کف ورودی از سنگ مرمر سیاه است. سر در ورودی طاقی شکل، در ورودی فلزی سبز رنگ و بالای آن (مدرسه دینی حضرت امام محمد تقی علیه السلام) نوشته شده است. تزیینات بنا، کاشیکاری با خط ثلث و نستعلیق و با نقش های اسلیمی است که بر زمینه ای لاجوردی و فیروزه ای به کار گرفته شده است. تعداد بیست حجره در صحن و دوازده حجره در طبقهٔ فوقانی واقـع شده اند. این مسجد دارای ملحقاتی چون کتابخانه با بیش از پنج هزار جلد کتاب شامل کتب حوزوی، دینی و فرهنگی است. دیگر ملحقات این بنا صندوق قرض الحسـنه است که از ابتدای پیروزی انقلاب آغاز به کار کرده و تا کنون پیوسته فعال بوده است.

در کتاب طهران قدیم نیز اشاره ای بدین شرح به کوچه هفت تن شده است . مسـجد و مدرسه هفت تن توسط حجت الاسلام والمسلمین محمد صادق صراف وبا کمک اهالی محل و هیأت امنای مسـجد اداره می شود.

در بین معماران و هنرمندانی که آثارشان زینت بخش این بناسـت طبق کتیبه موجـود می توان از غروی و خطاطانی چون صمد فلک فرساد دسترنج که نام او در کتیبه موجود در درب اصلی آمده است، یاد کرد. از رضا عباسی تهرانی نیـز در کتیبه ها نام برده شده است.

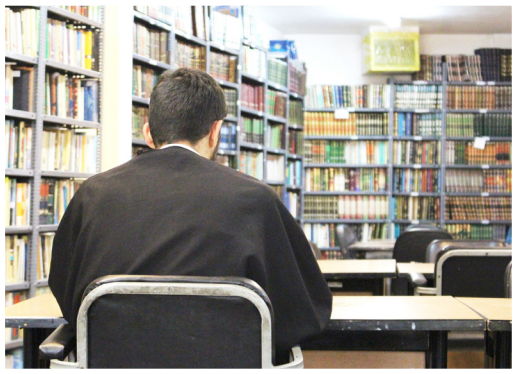
با توجه به تصور اشتباهـی مبنی بر مدفون بودن ۷ امامزاده در ورودی این مسجد که هیچ مبنا و سند تاریخی نداشت و این باور اشتباه موجب شده بود تا بر اثر جهل در کنار ورودی مسجد سقاخانه ای بنا شود که مخاطبان خاص خود را یافته بـود، در ساخت و سازهای انجام شده سقاخانه و محلی که بدون وجود هیچ جنازه و سنگ قبری مقـدس شمرده می شد، تخریب و به جای ساختمان قدیمی حسینیه،حوزه علمیه ایجاد شد.

موسسه خیریه امام محمد تقی(ع)

به گفته حاج آقا خزاعی که از موسسان این خیریه است،مرکزفوق در سال ۱۳۸۴ توسط حجت الاسلام محمد صادق صراف و با همیاری جمعی از دوستانی که عضو هیات امنای همین مسـجد بودند، تاسیس شد. در ابتدای کـار ۲-۳ اتاق از حجـره های حوزه

صندوق قرض الحسنه امام محمد تقی (ع)

صندوق قرض الحسنه مسجد امام محمد تقی(ع) از ابتدای پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی کار خود را آغاز کرد.به گفته حاج سید علی میرقوام الدین که مدیر این صندوق است،در آغاز کار و با توجه به اوضاع و احوال کشور مسوولان صندوق علاوه بر اعطای وام هایی که بعضا هیچ بازپرداختی هم در پی نداشت، ارزاق مورد نیاز اهالی محل را نیز تهیه کرده و در اختیار آنها قرار می دادند.در حال حاضر هم کارهایی که توسط مسوولان این صندوق قرض الحسنه انجام می شوند کمتر شباهتی با سایر صندوق ها دارند.بستری کردن بیماران نیازمند در بیمارستان ها و پرداخت هزینه دارو و درمان خانواده های نیازمند،تامین جهیزیه دختران دم بخت و برگزاری جشن تکلیف با هماهنگی مدارس در مناطق محروم شهر تهران واهداء چادر ومقنعه و جانماز به نوگلان تازه مکلف شده و...شاید از جمله موارد تفاوت این صندوق قرض الحسنه با سایر صندوق ها پرداخت بلافاصله و بدون نوبت وام درخواستی بدون هیچ ضامنی و با شرایط بازپرداخت ۲۰-۳۰ ماهه باشد!

در اختیار گرفته شد تا نیازمندانی که بین مراجعان مسجد بودند، شناسایی شده و کمک هایی در اختیار آنها قرار گیرد.ضمن اینکه با بررسی جوانب مختلف و شرایط مراجعان مشخص شد اکثر آنها در بین اعضای خانواده شان حداقل یک فرد معتاد وجود دارد و بدین جهت بیم آن می رفت که کمک های نقدی اعطایی به خانواده ها به جبر و زور از آنها گرفته شود.لذا قرار بر این شد که تمامی کمک های اهدایی به این عزیزان یه شکل ارزاق و سایر اقلام مورد نیاز باشد تا تماما مورد استفاده اعضای خانواده قرار گیرد.

نکته قابل تامل درباره این خیریه این است که هر خانم جوانی به این موسسه مراجعه می کند با توجه به شرایط خاص حاکم بر جامعه،بلافاصله و بدون تحقیق تحت پوشش خیریه قرار می گیرد و در این قضیه مبنا را بر اعتماد به مراجعان قرار می دهند تا زمانی که خلاف آن ثابت شود.

نحوه برخورد اعضای خیریه امام محمد تقی(ع) با مددجویان به نحوی است که آنها خود را عضوی از این خانواده می دانند و از این رو هر مشکلی که داشته باشند، ضمن مراجعه به این مرکز برای حل وفصل آن از مسوولان خیریه درخواست یاری می کنند.ضمن اینکه حتی المقدور سعی بر این است تا به خانم های مراجع که اکثرا بد سرپرست هستند در جهت یافتن شغل مناسب یا کارآفرینی کمک شود.از سوی دیگر از طرف خیریه در مواقع لزوم مبالغی حدود چند میلیون به عنوان مبلغ رهن منزل در اختیار خانواده ها قرار می گیرد تا مشکل مسکن آنها به نوعی حل شود.

خزاعی با تاکید بر اینکه یکی از بارزترین نکات در باره این مرکز خیریه انتخاب افرادی است که در نهایت ادب و نزاکت با مراجعان برخورد کنند تا شأن انسانی آنها کاملا حفظ شود،می افزاید: آنها ولی نعمت ما هستند و احترامشان بر همه ما واجب است، شاید به همین دلیل است که بیشتر کارکنان خیریه از اعضای خانواده خیرین بنیانگذار همین مرکز انتخاب شده اند تا از حسن برخورد آنها با نیازمندان کاملا مطمئن باشیم.جالب است بدانید که هر ساله در ماه مبارک رمضان خانواده های تحت پوشش یک افطاری میهمان خیریه امام محمد تقی (ع) هستند که با برنامه ریزی از پیش انجام شده، مراسم افطاری فوق هرساله به شکلی کم نظیر برگزار می شود و سفره آنشب به قدری تشریفاتی است که شاید هیچیک از بانیان خیریه چنین سفره ای در منزل خود پهن نکنند اما جالبترین بخش این افطاری اینست که تمام بانیان و مسوولان این خیریه همراه اعضای خانواده شان-که بعضا برای انجام امور منزلشان مستخدم دارند- در آن شب خاص در خدمت خانواده های بی بضاعت هستند و از آنها پذیرایی و قبل و بعد از مراسم هم تمام خیریه را جارو و نظافت می کنند.در سایر اوقات نیز همسر یکی از بانیان که تحصیلات عالیه دارد برای خانم ها کلاس های فرهنگی برگزار می کند.وی همچنین بزرگترین ناراحتی اعضای این خیریه را زمان هایی می داند که واقعا دستشان بسته است و نمی توانند کمک هایی را که باید به بعضی از خانواده ها ارائه دهند.

حوزه علمیه امام محمد تقی (ع)

حوزه علمیه امام محمد تقی (ع)در سال ۱۳۶۰ توسط مرحوم آیت الله داوودی تاسیس شد.این مدرسه بیست اتاق دارد که شامل تعدادی کلاس درس و نیز خوابگاهی برای استراحت طلاب است.یک واحد انفورماتیک نیز در کنار کتابخانه بزرگی با بیش از ۵ هزار جلد کتاب، بخش دیگری از حوزه علمیه امام محمد باقر(ع) است والبته طبقه بالای مدرسه پس از سال ۷۰ ساخته شده و تا پیش از آن کلاس های درس طلاب در خود مسجد برگزار می شد.

حدود ۵۰ طلبه در این مرکز به تحصیل دروس حوزوی مشغولند و امکان تحصیل از سطح یک تا سطح شش حوزه در این مدرسه علمیه فراهم است و تمامی آنها در پایان تحصیل در این مدرسه علمیه ملبس می شوند ضمن اینکه به گفته حجت الاسلام والمسلمین محمد صادق صراف قرار است در آینده نزدیک امکان تحصیل درسطوح بالاتر حوزوی نیز در این مرکز فراهم آید.

لازم به ذکر است که طلاب این حوزه علاوه بر تحصیل رایگان هر ماه مبلغ یکصدهزار تومان نیز به عنوان کمک هزینه دریافت می کنند و تامین تمام وعده های غذایی آنان نیز بر عهده مسوولان مدرسه است.سفر مشهد در قالب اردوی زیارتی نیز بخش دیگری از برنامه های سالانه این حوزه علمیه است.

حجت الاسلام والمسلمین
محمد صادق صراف، امام جماعت مسجد امام محمد تقی(ع) و استاد حوزه و دانشگاه:

باور داشته باشیم که مسجد سنگر است

◇ یک مسجد و این همه مخاطب جوان آنهم در دل بازار تهران! لطفا در ابتدای گفت و گو برایمان از چرایی بودنتان در این مسجد وحال و هوای خوب آن بگویید!

من در سال ۱۳۷۰ و پس از فوت پدر همسرم" مرحوم آیت الله داوودی"، از قم به اینجا آمدم وامامت مسجد را در کنار تدریس در حوزه بر عهده گرفتم.

به یاد دارم که در آن زمان حدود ۱۰-۱۵ نماز گزار برای اقامه نماز ظهر و عصر به اینجا می آمدند و حوزه نیز فعالیت پررنگی نداشت.هرچند در آن زمان من سن کمی داشتم اما همیشه معتقد بودم که انسان در زندگی یا نباید مسوولیتی را بپذیرد یا اگر آن را برعهده گرفت باید با در نظر گرفتن تمام جوانب، کار را پیش ببرد و در همه زمینه های مرتبط با آن کار نهایت تلاش خود را انجام دهد تا بهترین نتیجه ممکن حاصل شود.

از طرفی به عقیده من مسجد، پایگاهی برای حفظ ارزش های اسلام و نظام است و باید بتواند در زمینه نشر و ترویج معارف دینی حداقل منطقه یا محله ای را که در آن واقع شده روشن کند و با ایجاد جذابیت، زمینه ورود با عشق و علاقه را برای ساکنان اطراف خود فراهم آورد که البته این مهم به اقتضای وضعیت فرهنگی منطقه ای که مسجد در آن واقع شده می تواند به روش های مختلفی صورت پذیرد.

در ابتدای کار "در کنار برگزاری نماز جماعت" روش ما برگزاری مراسم در مناسبت های مختلف مذهبی بود.برپایی مراسم درخور توجه در جشن ها و اعیاد اسلامی و همچنین مناسبت های عزاداری که در آنها از سخنرانان و مداحان خوبی دعوت به عمل می آوردیم در کنار پذیرایی شایسته از حاضرین در مراسم، رفته رفته توجه مردم به سوی این مسجد جلب شد آنهم به عنوان مسجدی فعال در زمینه فرهنگی و مذهبی و همانطور که اکنون می بینید مسجد در هنگام نماز کاملا پر می شود.شاید نکته ی قابل ذکر در این میان، رفتار معتدل و پرمهر و محبت متولیان مسجد با نمازگزاران و پرهیز از هرگونه جناح بندی در سخنرانی ها و صحبت های بین دو نماز بوده است که موجب شده تا آنها این مسجد را مانند خانه خود بدانند و افرادی با سلایق سیاسی مختلف در کنار هم به اقامه نماز بپردازند.

با آشنایی ضمنی که از مسجد شما و سیاست های خوب اجراییتان دارم، می پذیرم که از مساجد فعال در زمینه فرهنگی هستید اما حضور این همه جوان مشتاق هنگام نماز ظهر و عصر تا جایی که بعضی از آنها ناچار می شوند به دلیل کمبود جا به طبقه بالا بروند، برای هر تازه واردی بسیار جالب است. شما در مقام امام جماعت علت آن را بگویید.

در کنار مواردی که به آن اشاره کردم شاید یکی از کارهایی که موجب شده تا جوانان بیشتری به سمت این مسجد روی بیاورند، این است که من همیشه نماز جماعت را سریع می خوانم و به دلیل این روش اقامه نماز گاهگاهی بعضی دوستان که سن و سال بالایی داشتند به من اعتراض می کردند.از سوی دیگر صحبت های من بین دو نماز، حد دو سه دقیقه و آن هم مطرح کردن مسائل دینی بود که شاید مخاطبانم کمتر آن را شنیده بودند و به نوعی برایشان جذابیت داشت. پاسخگویی به تمامی سوالاتی که دوستان نمازگزار مطرح می کردند نیز روش موفق دیگری برای ارتباط با مخاطبان بود و شاید همین روش موجب شد تا در مراسم مختلف، بسیاری از همین نمازگزاران به یاری ما بیایند به گونه ای که گویا مشغول کمک رسانی به یکی از اعضای خانواده خود آن هم با جان و دل هستند.در ماه محرم نیز ایستگاه صلواتی مسجد همه ساله برقرار است و برنامه های فرهنگی نیز جایگاه خاص خود را دارند. شما در ابتدای گفت و گو به حوزه علمیه ای اشاره کردید که در اوایل دهه هفتاد فعالیت پررنگی نداشت واین در حالی است که امروز حوزه علمیه امام محمد تقی (ع) با تمام ظرفیت در حال فعالیت است.سیاست اتخاذ شده از سوی شما در این زمینه چه بود که موفق شدید تا این اندازه جوانان مشتاق را به این مدرسه مذهبی جذب کنید؟

حوزه علمیه این مسجد در سال ۱۳۶۰ تاسیس شده بود اما به دلیل نداشتن کلاس و کتابخانه و سایر امکانات، طلاب در خود مسجد جمع می شدند و درس می خواندند.از سال ۱۳۷۰ که ما فعالیتمان را در اینجا آغاز کردیم، ساختن طبقه بالای مسجد را شروع کردیم تا با ایجاد کلاس های

لحظات ناب ماه رجب

ماه رجب که یکی از ماه های حرام است که از اهمیت و ویژگی های خاصی برخوردار است.پیامبر گرامی اسلام "ص" فرمودند:رجب ماه بزرگی است و هیچ ماهی در حرمت و فضیلت به پای آن نمی رسد.آگاه باشید که رجب ماه پروردگار و شعبان ماه من و رمضان ماه امت من است و اگر کسی در ماه رجب حتی یک روز روزه بدارد، خداوند را از خود خشنود ساخته و خشم الهی از او دور می شود.

امام موسی کاظم (ع)فرمودند: هرکس یک روز از ماه رجب را روزه بدارد بهشت بر او واجب می شود و نیز فرمودند:رجب نام نهری است در بهشت که از شیر سفیدتر و از عسل شیرین تر است.هرکس یک روز از رجب را روزه بدارد به یقین از آن نهر خواهد نوشید.امام صادق(ع)همچنین فرمودند که رسول خدا(ص) می فرمود:رجب ماه استغفار امت من است پس در این ماه بسیار طلب آمرزش کنید که خداوند آمرزگار و مهربان است.ماه رجب را "اصب" می گویند زیرا رحمت خداوند در این ماه بر امت من بسیار ریخته می شود. پس بسیار بگویید: استغفرالله و اسئله التوبه...شخصی به نام سالم نقل می کند که در اواخر ماه رجب که چند روزی از آن مانده بود، به خدمت امام صادق(ع) رسیدم.حضرت به من فرمودند آیا در این ماه روزه گرفته ای؟گفتم نه به خدا ای پسر رسول خدا(ص). فرمود آنقدر ثواب از تو فوت شده که اندازه آن را جز خدا کسی نمی داند.به یقین این ماهی است که خدا آنرا بر ماه های دیگر فضیلت داده و احترام آن را عظیم و گرامی داشتن روزه داران این ماه را بر خود واجب کرده.سالم می گوید؛ عرض کردم یابن رسول الله اگر من باقیمانده این ماه را روزه بدارم آیا به بخشی از ثواب روزه داران این ماه نائل می شوم؟فرمودند: ای سالم هر کس یک روز از آخر این ماه را روزه بدارد، خداوند او را از سختی و سکرات مرگ و از ترس پس از مرگ و از عذاب قبر ایمن می کند و هر کس دو روز آخر این ماه را روزه بدارد به آسانی از صراط عبور می کند و هر کس سه روز آخر این ماه را روزه بگیرد از وحشت عظیم روز قیامت و از سختی ها و ترس های آن روز ایمن می شود و برات آزادی از آتش را به او عطا می کنند.ماه رجب به دلیل برخورداری از ویژگی های خاص نام های دیگری نیز دارد مثل شهرالاستغفار،ماه آمرزش الهی،رجب الفرد، ماه تک چون از سه ماه دیگر حرام جدا افتاده،ماه اصب و ماه امیر المومنین و ماه اصم، برخوردار از فضیلت های بسیار.در روایت است خداوند متعال در آسمان هفتم فرشته ای قرار داده به نام "داعی". هنگامی که ماه رجب داخل می شود، این فرشته الهی هر شب تا صبح کارش این است که می گوید خوشا به حال ذاکرین و اطاعت کنندگان...

ماه رجب مناسبت های مختلفی دارد که خود بحث مفصلی را می طلبد.از جمله ولادت امیرالمومنین "ع"، ولادت امام محمد باقر"ع"، ولادت امام محمد تقی "ع"، حضرت علی اصغر"ع"، بعثت پیامبر گرامی اسلام، لیله الرغائب، ایام اعتکاف، وفات حضرت زینب "س" و ...

امید است با توسل به عنایات خاصه حضرات معصومین "ع"بتوانیم قدر و منزلت این ماه بزرگ را دانسته و از فیوضات آن بهره مند شویم.

التماس دعا

درس مستقل و مناسب و نیز احداث کتابخانه، فضای مناسبی را برای تحصیل طلبه های جوان و مشتاق فراهم آوریم که خوشبختانه این مهم به لطف خدا جامه عمل پوشید و در حال حاضر در این حوزه علمیه کوچک تمام امکانات مورد نیاز برای تدریس اساتید وتحصیل طلاب فراهم است و کتابخانه ای با بیش از ۵۰۰۰ جلد کتاب در کنار واحد انفورماتیک در دسترس دانشجویان این مرکز قرار دارد.

◇ شکل گیری خیریه مسجد چگونه بود؟

به هر حال باافزایش مخاطبان مسجد کم کم تعدادی از این عزیزان در مراجعه به مسجد مشکلات خود را با ما مطرح می کردند و درخواست کمک داشتند.ضمن اینکه ما به خوبی می دانستیم که صرفنظر از قشر بازاری که بخشی از مخاطبان ما را تشکیل می دادند سایر نمازگزاران یا مراجعان به لحاظ موقعیت مکانی مسجد از اقشار کم درآمد جامعه بوده و هستند.عزیزانی که با توجه به شرایط اجتماعی خاص حاکم بر جامعه مشکلات متعددی داشتند ومسجد را خانه امید خود می دانستند لذا ما به عنوان مرجع مورد اعتماد آنها نمی توانستیم دست روی دست بگذاریم و کاری انجام ندهیم. بنابراین تصمیم به ایجاد موسسه خیریه ای گرفتیم که کسبه همین بازار در این امر واقعا ما را یاری کردند و با همت والای آنها خیریه ای در طبقه بالای مسجد راه اندازی شد.این دوستان تا همین امروز به عنوان پشتوانه اصلی خیریه به تمام درخواست های کمک از سوی ما پاسخ مثبت داده اند و با عرق دینی و همت والا و مثال زدنی خود همیشه حامی این خیریه بوده اند.با توجه به راه اندازی این مرکز و افزایش مراجعات و بالا رفتن تعداد خانواده های تحت پوشش، چندی پیش زمینی به مساحت ۳۴۰ مترمربع خریداری و در آنجا ساختمان خیریه را بنا کردیم که در حال حاضر حدود ۱۵۰ خانوار تحت پوشش قرار گرفته اند که در بین آنها خانواده های عراقی و افغانستانی هم وجود دارند ضمن اینکه به جز صندوق قرض الحسنه ای که در همین مسجد فعالیت می کند، صندوق قرض الحسنه دیگری هم مخصوص نیازمندان در ساختمان خیریه راه اندازی کردیم تا از آن طریق، مشکلات مالی خانواده ها نیز در حد امکان برطرف شود. البته هرچند صندوق مزبور نام قرض الحسنه را یدک می کشد اما شرایط به گونه ای است که معمولا آن وام ها بازپرداختی به همراه ندارد و اکثر اوقات خودمان اقساط آنها را می پردازیم [با لبخند]!

◇ در حال حاضر خدمات ارائه شده از سوی این خیریه شامل چه مواردی است؟

علاوه بر تهیه ارزاق مورد نیاز خانواده های تحت پوشش در این خیریه، جمع آوری و تهیه جهیزیه،تهیه لباس و سایر مایحتاج نیازمندان و اعطای کمک های نقدی برای اجاره منزل نیز صورت می گیرد ضمن اینکه ما حتی برای خانواده ای که به شدت دچار مشکل مالی بودند خانه ای ساختیم تا با آرامش در آن زندگی کنند. در حال حاضر که ایام عید نوروز را در پیش داریم ما برای تمام خانواده های تحت پوشش لباس و کفش و ارزاق مورد نیاز شب عید آنها را در طرح ها و مدل های متنوع تهیه کرده ایم و به زودی از آنها برای انتخاب و اهدا این اقلام دعوت می کنیم تا با حضور در فروشگاه خیریه، طبق سلیقه خودشان پوشاک و کفش دلخواهشان را انتخاب کنند و سبد ارزاق شب عیدشان را نیز تحویل بگیرند.

◇ با توجه به توصیه های موکد مقام معظم رهبری در بحث مبارزه با تهاجم فرهنگی،فکر می کنید مساجد چگونه می توانند در این زمینه نقش مثبتی را ایفا کنند؟

مهمترین راه مقابله با این تهاجم همان کلام عمیق و زیبای امام راحل است که فرمودند؛ "مساجد سنگر است. سنگرها را حفظ کنید".

اصولا سنگر به جایی گفته می شود که برای دفاع در برابر یک تهاجم ساخته می شود و امام (ره) مسجد را سنگری برای دفاع در برابر شیاطین انس و جن می دانستند.لذا مساجد می توانند نقش بسیار مهمی را در این مبارزه فرهنگی ایفا کنند.مساجد باید از طریق جذب حداکثری و در قالب برنامه های متنوع برای جوانان و نوجوانان که هدف اصلی این تهاجم هستند آموزش های لازم را به آنها ارائه دهند.به عقیده من هر منطقه و محله ای باید به فراخور موقعیت فرهنگی و علائق جوانان همان محدوده برنامه هایی را در نظر گرفته و اجرا کند. به عنوان مثال ما در بازار که محیط کسب و کار است و وقت نمازگزاران کم است با خواندن نماز جماعت سریع و برگزاری برنامه های مناسبتی در ایام شادی و نیز مناسبت های عزاداری،اردوهای زیارتی،تخصیص وقت برای مشاوره و پاسخگویی به سوالات شرعی و ارائه تسهیلات برای استفاده آنها از کتابخانه و مشارکت دادن نمازگزاران در امور خیریه و دست گیری از نیازمندان،برگزاری مسابقات و اهداء جوایز و...توانسته ایم در ایجاد وحدت و مودت بین نمازگزاران و حفظ ارزش های انقلاب اسلامی و کمرنگ ساختن نقش تهاجم فرهنگی در محدوده خود عملکرد نسبتا قابل دفاعی را ارائه دهیم که البته تا رسیدن به نتیجه مطلوب راهی طولانی در پیش داریم و امیدوارم با توفیقات الهی بتوانیم به آنها نائل شویم.

درباره "مسجدداری خوب"
با مسوول هیأت امنای مسجد امام سجاد(ع)

نظم بارزترین نمود بیرونی یک مسجد

"مسجدداری" یا به تعبیری "مسجدگردانی" درست، می تواند یک محیط مذهبی منسجم و رو به پیشرفت را به مردم نشان دهد. در نظر گرفتن مبانی و تعاریف اساسی اسلام از مسجد در کنار تجارب پرارزش ائمه جماعات و امنای مسجد، تا کنون توانسته است، بنای عبادی مسلمانان را حفظ و توسعه دهد. در مورد این موضوع مهم، سراغ یکی از مسجدی های قدیمی غرب تهران رفته ایم که در کارنامه حضور خود در مسجد، عضویت در هیأت امنای مساجد گوناگون و مسوولیت اداره آن از جمله "مسجد جامع امام سجاد (ع)" را به عهده دارد. این مسجد در بزرگراه شهید آیت الله اشرفی اصفهانی، بالاتر از فلکه دوم صادقیه، نبش خیابان گلستان هشتم واقع است. آقای "محمدحسن هوشیار" مسوول فعلی هیأت امنای مسجد جامع امام سجاد(ع) با ما درباره نحوه "مسجدداری" به گفت و گو نشست.

◇ چه تعریفی از "مسجدداری" دارید؟

مسجد مادر است، یعنی تربیت کننده و خانه خداست. بر اساس آیات متعدد قرآن اصلی ترین وظیفه حکومت اسلامی رسیدگی و بسط مساجد برای احیای هر چه بیشتر اسلام است. نخستین اقدام در مسجد اقامه نماز بوده ولی محصور در آن نیست. بستر برای اقامه جماعت نماز باید در مسجد با تمام توان ایجاد شود و هر روز بر گستردگی آن افزوده شود اما در برگزاری یک نماز خلاصه نشود. سریع باید بسترهای اقامه هر چه با شکوهتر نماز مهیا شود و به قول امام خمینی(ره) که فرموده بودند "مسجد سنگر است باید سنگرها حفظ شود"، باید با بهترین روش ها این سنگرها از هر گزندی حفظ شده و روز به روز بر قدرت آن افزوده شود. حفظ سنگر اصول دارد.

نخستین شرط مسجدداری این است که بدانیم گرداندن مسجد با گذشته تفاوت معناداری پیدا کرده است. مثلا در گذشته به این شکل بود که مهاجران یا ساکنان یک محل بعد از مهاجرت به نقطه‌ای یا سکنای دائم در آن، به سمت این می رفتند که زمینی کوچک در یک محل را تبدیل به مسجد کنند و نمازخانه ای را برای ادای فرائض در نظر بگیرند ولی در حال حاضر اوضاع فرق کرده است. در زمان فعلی با توجه به پیشرفت در همه زمینه ها، پیشرفت در روش های "مسجدداری" هم نیاز است.

باید نحوه مسجدداری باز تعریف شده و به تعبیر بهتر صرفا با روش های قدیمی نمی شود مسجد را گرداند. روش های قدیمی جوابگوی نمازگزاران فعلی در مساجد نیستند و تنها می توان با روش های سنتی، فریضه واجب روزانه را به جای آورد. مثلا در مسجد خودمان که زیر بنای ۲۲۰۰۰متری دارد، سعی کردیم در حال حاضر بنا بر وسعمان تمام نیازهای مردم محل را در نظر بگیریم و تا حدی آن را مرتفع کنیم. باید نیازهای مردم در شرایط فعلی در مسجد شناسایی شود و این به شدت با مسجدداری نوین مرتبط است. مسجد باید هم سخت افزاری و هم نرم افزاری متناسب با هم رشد پیدا کند. نخستین رویکرد در مسجد باید "جذب حداکثری" باشد. مسجدی که دارای فضای نامرتب و بی نظمی های فراوان است، نمازگزار را دفع می کند. اصلی ترین کارکرد مسجد، نماز جماعت است ولی

چه نماز جماعتی؟!نماز جماعتی که در کنار آن بتوان برای رفع نیاز نمازگزاران برنامه های تکمیلی تهیه کرد.

◇ بایسته های یک "مسجدداری" خوب چیست؟

"امام جماعت"، "هیأت امنا" و "نمازگزارن" سه ستون مهم یک مسجدند و هماهنگی این سه لازم و ملزوم هم برای یک مسجدداری خوب است. همه این موارد به یک میزان مهم و تاثیر گذاری خاص خود را دارند. حسن خلق، توانمندی و ... از ویژگی های الزامی هر یک از اینهاست، ولی هر سه مورد مطرح شده باید یکدست در اختیار یک مسجد باشد تا منجر به اعتلای آن شود.اما نقش امام جماعت نسبت به دو گزینه دیگر مهمتر بوده و نقش اصلی به عهده اوست. نماز جماعت یک میدان آموزشی و به تعبیر بهتر، میدان رزم است و فرمانده آن کسی نیست جز امام جماعت. امام جماعت وقتی به رکوع می رود همه باید به رکوع روند، وقتی به سجده می رود همه باید به سجده روند و کسی اگر قبل یا بعد امام جماعت، ارکان نماز را انجام دهد، نماز او باطل است.به نوعی در زمان معصوم(ع)، فرمانده، امام معصوم(ع)است ولی در زمان غیبت این فرماندهی به عهده ولی فقیه است و صحن یک مسجد نیز همان فضا را در اندازه کوچک تر تقلید می کند. به نوعی امام جماعت در ابعاد کوچک یک معصوم و تالالو آن در خانه خداست.

مسجد در زمان پیغمبر مرکز تصمیم گیری برای امورات اجتماعی و شهری بوده و الان هم به نظر بنده باید برگردیم به همان زمان و به آن شیوه؛ یعنی مسجد، محور اصلی باشد.

◇ بارزترین "نمود بیرونی" و "نمود درونی" یک مسجدداری خوب را در چه می دانید؟

به نظر من "نظم" در برنامه ها مهمترین شاخصی است که یک نمازگزار یا یک رهگذر عبوری از جلوی در مسجد،با دیدن آن، به "مسجدداری" خوب در یک محیط دینی پی می برد. مسجدی که اذان در آن گفته و بلافاصله امام جماعت در آن حاضر می شود، مسجدی است که نظم در آن تعریف شده و این منشعب می شود از مسجدداری خوب.

حضور به موقع امام جماعت و اینکه برای مردم وقت بگذارد، مهم است؛ به طور مثال او باید محل رجوع مردم در مشکلاتی باشد که دین برای آنها راه حل گذاشته است. مشاوره در امر ازدواج از ائمه جماعات بسیار دیده شده که نکته مهمی به حساب می آید.

نظم یکپارچه امور، تمیز بودن مسجد ـ که البته با اشرافیت در مسجد فرق می کند و دو مفهوم متفاوت است ـ و برنامه های فرهنگی و مذهبی، همه و همه، نمودهای بیرونی و درونی یک مسجدداری خوب را نشان می دهد. به طور مثال خیلی از افراد جامعه شاید در روز به طور مرتب در مسجد حضور پیدا نکنند ولی بیشتر از آن از سرویس های بهداشتی یک مسجد به طور گذری استفاده می کنند. سرویس های بهداشتی مسجد ما، انصافا زحمت زیادی برده ولی وقتی یک رهگذر از این سرویس های بهداشتی استفاده می کند، حداقل آن است که تمیزی و نظافت آن را تحسین کند و همین بهانه ای باشد که در آینده ای نه چندان دور نمازگزار مسجد هم بشود. تمیزی فرش های مسجد هم نمونه دیگری است، چون یک نمازگزار اگر تمام نمازهای یومیه خود را در مسجد به جای آورد، ۳۴ بار سر خود را به روی فرش می گذارد و در صورت کثیفی فرش، قطعا از مسجد مد نظر دفع می شود. نحوه نظم صفوف جماعت، چای بعد از هر نماز جماعت که به مردم داده می شود، توزیع نذورات در انواع مراسم و...همه و همه برمی گردد به یک مسجدداری خوب.

◇ امام جماعت چه نقشی می تواند در اداره بهتر مسجد ایفا کند؟

نظم یک امام جماعت در آمد و رفت در مسجد از مهم ترین نکاتی است که در مسجدداری خوب دخیل است. روابط عمومی بالای امام جماعت در جذب تمام طیف های جامعه از استاد دانشگاه گرفته تا کاسب و بی سواد از هنرهای یک امام جماعت است.

در گذشته میان علما این بحث مطرح بود که می گفتند فقط مرگ، یک امام جماعت را از مسجد جدا می کند و بین او و خانه خدا مفارقت می اندازد. پیش از اینها وقتی یک امام جماعت یک روز به مسجد مراجعه نمی کرد در اصطلاح عرف می گفتند او از دنیا رفته است که دیگر در مسجد حضور ندارد یعنی اینقدر دلبستگی بین امام جماعت و مسجد باید باشد.در کشور ما مسجد می تواند مهمترین نمود اطلاع رسانی حضوری باشد. راس این تریبون مهم اسلام، کسی نیست جز امام جماعت، پس مهمترین رکن مسجدداری، امام جماعت است. ما در مسجد امام سجاد(ع) زمان نماز جماعت را تقلیل داده ایم که کاسب های محل سریع به مسجد مراجعه کنند و در کمتر از ۱۰ دقیقه یا یک ربع فریضه واجب خود را به جماعت برگزار کنند و بروند و این ذیل تدبیرهای امام جماعت در "مسجدداری" خوب تعریف می شود.

◇ شما که خود مسوول هیأت امنا هستید چه نقشی برای این بخش مهم در مسجد قائلید؟

در اکثر مساجد هیأت امنا از سوی امام جماعت منصوب می شوند. البته امام جماعت عادل نیز انسان های مقبول، متدین، منطقی و تحصیلکرده را در جایگاه امنای مسجد می نشاند. یعنی حتی کارکرد هیأت امنا نیز تحت الشعاع عملکرد امام جماعت و انتخاب او در مورد گزینه های موجود در مسجد برای امنا قرار می گیرد.

از سال ۶۳ در این محل بوده ام و از سالی که به عنوان هیأت امنا در اینجا حضور داشته ام، تقریبا هیأت امنای یکسانی در آن حضور داشته اند.نقش امنا در مسجد، مدیریت و برنامه ریزی برای سیاست های کلان مسجد در حوزه توسعه و در دیگر زمینه هاست. برنامه ریزی برای محتوای مسجد اعم از سخنران خوب، مداح مورد تایید، برنامه های فرهنگی در قالب طرح صالحین و ... از اهم آنهاست.

◇ مردم و نمازگزاران هم در اداره مسجد از ارکانی بودند که به آن اشاره کردید.

نقش مردم در اداره درست مسجد، بستگی به آن دارد که چه محتوای فکری ای از مسجد دریافت می کنند. بروز و ظهور خوب مسجدداری، در حضور مردم تعریف می شود. بهترین امنا و امام جماعت در صورت نبود مردم، هیچ اند. مسجد آباد، مسجدی است که پرجمعیت بوده و مردم از حضور در آن لذت ببرند و رشد پیدا کنند.

◇ مسائل مالی در مسجدداری چقدر دخیل است؟

ببینید، یک بار یکی از اعضای ارشد شورایاری در مسجدی مهمان بودند، با ایشان صحبت کردم و ایشان خیلی قاطع گفتند مسجد حق ندارد آشپزخانه یا... داشته باشد که بنده با قاطعیت گفتم نمی شود مسجد را بدون افق مالی صحیح و حلال اداره کرد.مسجدداری درست، باید بر اساس گردش مالی شکل بگیرد. درست است که باید مساجد را مردم بسازند ولی نظام نیز باید در این عرصه ورود کند. مسجدداری همه ابعاد را شامل می شود و نمی توان مسائل مالی را جدای از آن دید.

نماز جماعت یک میدان آموزشی و به تعبیر بهتر، میدان رزم است و فرمانده آن کسی نیست جز امام جماعت

◇ به فرض اگر یک مسجد، خوب اداره شود،اتفاقی که پس از آن می افتد چیست؟

"مسجدداری" خوب در یک محله ایجاد جریان می کند.انتقال مفاهیم دینی در یک محله تنها توسط موجی است که یک مسجد در آن به راه می اندازد. به طور مثال برای شما بگویم که کلاس های متنوع مشاوره اگر هفتگی در مسجد محله برقرار باشد، طلاق، بزه و اعتیاد کمتر می شود. حسن خلق در محل افزایش می یابد و محله، رشد پیدا می کند.مسجد امام سجاد(ع) چند سالی است که مسیر شماره ۹ راهپیمایی ۲۲ بهمن شده است. حال ببینید موجی که از کنار این مراسم در محله ایجاد می شود چقدر است؟ چند ایستگاه صلواتی و شادی، ایستگاه کودکان و...همه اینها فقط یکی از موج هایی است که مسجد فعال می تواند در محله ایجاد کند.

برای راه اندازی موج خوب در محله توسط یک مسجد باید برنامه ۱۰ ساله بلندمدت تعریف کرد و خروجی آن را اندک اندک دید.

فرهنگی

یکی از مهمترین و رایج‌ترین فعالیت‌های مساجد، برگزاری دوره‌های آموزشی برای تعلیم مبانی دینی است. اغلب این دوره‌های آموزشی در خصوص آموزش زبان عربی، روخوانی قرآن، و احکام اسلام است. در عین حال، برخی دوره‌های آموزشی و کلاس‌ها برای اقشار خاص تعریف می‌شوند. به عنوان مثال دوره‌های آموزشی برای زنان و دختران، یا برای نوجوانان که به نیازهای خاص آن قشر پاسخ می‌دهد.

معلم

به مناسبت سی و ششمین سالگرد
شهادت معلم شهید انقلاب

داستان هایی کوتاه از زندگی استاد

مشیت الهی بر آن مستقر شده بود که پاره تن امام خمینی(ره) در روزهای نخست پس از پیروزی انقلاب اسلامی، ردای شهادت به تن کند و عنوان معلم شهید را از استاد و پیر و مرادش به افتخار برگیرد و اکنون در آستانه سی و ششمین سالروز شهادت او بیش از هر زمان دیگری، بازخوانی برش هایی از زندگی پربار او برای اهل علم شایسته و بایسته است؛ قطعاتی که بی تردید در نوع خود کم نظیرند.

مطهری، شاگرد اوّل فلسفه

حضرت آیت‌الله جوادی آملی، درباره امتحان مرحوم شهید مطهری در دانشگاه تهران می‌فرماید: «وقتی ایشان از قم به تهران آمدند، در اوّلین دوره امتحانات مدرّسی معقول و منقول شرکت کردند. پس از آن، وقتی ایشان از تهران به قم آمدند،... [برای ما] تعریف کردند که در جلسه امتحان، ممتحنین [برخی] مسائل فلسفی را از من پرسیدند و بعد هیأت ممتحنه به اتفاق گفتند که چه کنیم نمره‌ای بالاتر از بیست نیست و اگر نمره‌ای بالاتر از بیست بود، به شما می‌دادیم. استاد مطهری به اعتراف هیأت ممتحنه، در رشته معقول و فلسفه شاگرد اوّل شدند و نمره بیست گرفتند».

تواضع

تواضع یکی از خصلت های زیبای انسانی است و خداوند متعال در کلام وحی فروتنی را یکی از نشانه های بندگان شایسته و صالح شمرده است. شهید مطهری رحمه الله که یکی از این بندگان کمال یافته الهی است، زندگی پربار خود را به این صفت زیبای انسانی آراسته بود. خاطره زیر که توسط خود ایشان نقل شده است، نشانگر تواضع آن مرد الهی است: «در دانشگاه شیراز از من دعوت کرده بودند، برای سخنرانی. در آن جا استادها و حتی رئیس دانشگاه همه بودند. یکی از استادهای آن جا که قبلا طلبه بود و بعدا رفت آمریکا تحصیل کرد و دکتر شد و آمد و واقعا هم مرد فاضلی هست، مامور شده بود که مرا معرفی کند. آمد پشت تریبون ایستاد. جلسه هم خیلی پرجمعیت و با عظمت بود. یک مقدار معرفی کرد: «من فلانی را می شناسم، حوزه قم چنین، حوزه قم چنان و....» بعد در آخر سخنانش این جمله را گفت: «من این جمله را با کمال جرات می گویم، اگر برای دیگران لباس روحانیت افتخار است، فلانی افتخار لباس روحانیت است.» آتش گرفتم از این حرف. ایستاده سخنرانی می کردم، عبایم را هم قبلا تا می کردم و روی تریبون می گذاشتم، مقداری حرف زدم، رو کردم به آن شخص، گفتم: «آقای فلان! این چه حرفی بود که از دهانت بیرون آمد؟! تو اصلا می فهمی چه داری می گویی؟! من چه کسی هستم که تو می گویی فلانی افتخار این لباس است؟» با اینکه من آن وقت دانشگاهی هم بودم و به اصطلاح ذوحیاتین بودم، گفتم: «آقا من در تمام عمرم یک افتخار بیشتر ندارم، آن هم همین عمامه و عباست. من کیم که افتخار باشم؟ ... ما را اگر اسلام بپذیرد که اسلام افتخار ما باشد؛ اسلام اگر بپذیرد که به صورت مدالی بر سینه ما باشد، ما خیلی هم ممنون خواهیم شد، ما شدیم مدالی بر سینه اسلام؟!»

علاقه به نشر معارف اسلامی

دکتر سیّدمحمد باقر حجتی، درباره علاقه و اهتمام شهید مطهری به آموزش علوم اسلامی و ترویج معارف اهل بیت علیهم‌السلام چنین می گوید:

«تنها استادی که در مدرسه مروی سراغ داشتم که قبل از اذان صبح به مدرسه می‌آمد و نماز صبح را در مدرسه می‌خواند، ایشان بودند. قبل از اذان از منزل راه می‌افتاد و نماز را در مدرسه می‌خواند. یک استکان چای می‌خورد و درسش را

روش سیاسی شهید مطهری

یکی از کسانی که حدود سی سال با استاد مطهری دوستی و آشنایی داشته، درباره مشی سیاسی شهید مطهری می‌نویسد:

«مرحوم مطهری، شیوه‌ای را در مبارزه با رژیم پیش گرفته بود که من به جز معدودی از انقلابیون سرشناس ایران، کسی را نمی‌شناسم که مانند وی عمل کرده باشد. او به ظاهر مردی آرام و بر کنار از سیاست و بیش‌تر اهل تحقیق... به نظر می‌رسید. فعالیت‌های سیاسی خود را از نزدیک‌ترین دوستان غیرانقلابی و حتی از انقلابیون بی‌خبر از متن انقلاب کتمان می‌کرد. البته اوقات او وقف نوشتن و تحقیق بود، اما چنان که می‌نمود و افراد ناآگاه او را به محافظه‌کاری و یا فرار از مواقع خطر متّهم می‌کردند، نبود.... حقیقت این است که شیوه سیاسی وی، یک نوع تاکتیک مکتبی و هدف‌دار بود. وی در نوشته‌ها و گفتارهایش، پرخاشگر و متظاهر به انقلابی بودن شهره نمی‌شد. او معتقد بود مبارزه باید از روی نقشه صحیح و با تمهید مقدمات توأم باشد تا به نتیجه برسد. اما مقدماتی که او در نظر داشت، پی‌ریزی اصول صحیح اسلامی برای انقلاب بود، تا فکر اصیل اسلامی انقلاب حفظ شود.... بارها در بند رژیم گرفتار شد، امّا هرگز تندروی را بدون تفکر و تنها از روی احساسات و غرایز نپذیرفت؛ بلکه معتقد بود که باید با برنامه و هماهنگ عمل کرد».

شروع می‌کرد و این درس همین‌طور ادامه داشت، شاید تا ساعت هشت یا نه.

علاقه ایشان به نشر علم و اندیشه اسلامی، از همین جا ثابت می‌شود که ایشان بدون این که چشم‌داشتی به مزد و اجرت در این زمینه داشته باشند، با این که منبع معاش نداشتند و در رده طلاب یک حقوق ماهیانه دریافت می‌کردند ـ نه در رده مدرسین ـ، این چنین به تدریس عشق می‌ورزیدند. من استادی که این همه علاقه و عشق به ترویج فرهنگ اسلامی و اندیشه اسلامی داشته باشد، ندیده‌ام».

انجام مصلحت دین

در پیشامدهای مهّم که تعارضی بین استاد مطهری و سایر افراد یا جریان‌های فکری پیش می‌آمد، وی با شجاعت کامل به دفاع از دین می‌پرداخت.

نقل می‌کنند کارهای یکی از افراد موجب پدید آمدن بعضی انحرافات فکری، به ویژه در بین جوانان می‌شد. استاد مطهری درصدد برآمدند از راه انتشار اعلامیه‌ای، برخی نکات را برای روشن شدن همگان تذکر دهند. چون شرایط بسیار نامناسب بود، دوستانْ ایشان را از این کار منع می‌کردند. یکی از افراد سرشناس به ایشان گفته بود: «شما این اعلامیه را ندهید؛ زیراکه از نظر شخصیتی، محبوبیّت خود را در بین جوانان از دست می‌دهید و این برای شما مناسب نیست». استاد مطهری با صراحت کامل در جواب آن شخص گفته بودند: «شخصیّت من کوبیده شود یا اعتقاد و اصولی که من برای آن‌ها کار می‌کنم؟! اگر دین من کوبیده شود، نمی‌توانم صبر کنم. من برای دفاع از دینم باید این کار را بکنم. حتی اگر شخصیت من و خود من فدا شود». وقتی پس از انتشار این اعلامیه، از همه طرف به استاد مطهری حمله‌ها شروع شده بود، ایشان با لبخند گفته بودند: «ما وظیفه داریم آن‌چه در مصلحت دینمان است، انجام بدهیم و گوشمان بدهکار این حرف‌ها نباشد».

عشق به مطالعه و نوشتن

علاقهٔ وافر شهید مطهری به مطالعه و کار علمی، بسیار شگفت‌انگیز بود، به گونه‌ای که هرگز از این کار احساس خستگی به او دست نمی‌داد. یکی از شاگردان ایشان در ضمن نقل خاطره‌ای می‌گوید:

اواخر اسفند ۱۳۵۶ بود. به ایشان عرض کردم ما برای تعطیلات نوروز برنامه‌ای داریم؟ گفتند: خسته‌ام و دلم می‌خواهد در گوشه خلوتی، چند روزی استراحت کنم. به ایشان عرض کردم بنده عازم شمال هستم. آن‌جا جای مناسبی را برای رفع خستگی و استراحت سراغ دارم. مرحوم استاد مطهری شماره تلفن را از بنده گرفتند و گفتند: اگر توانستم، تلفن می‌زنم و به شما اطلاع می‌دهم چند روز از فروردین گذشته بود که استاد تلفن زدند و آمدند. در تمام یک هفته‌ای که ایشان تشریف آوردند، با وجود هوای مساعد و محیط مناسب برای قدم زدن و گردش، در داخل ساختمان ماندند. فقط مشغول نوشتن و مطالعه بودند. روزی به ایشان عرض کردم: شما که خسته بودید و برای رفع خستگی و استراحت مسافرت کرده‌اید، بهتر نیست قدری هم قدم بزنید و رفع خستگی کنید؟ گفتند: «اگر یک ماه هم در اتاق بنشینم و به وظایف علمی خود مشغول باشم، راحتم و احساس خستگی نمی‌کنم. خستگی من در اثر نداشتن فرصت مناسب برای انجام کارهای علمی خودم است. استراحت من این است که در فرصت مناسب، مطالبی را که لازم می‌دانم بنویسم و در اختیار علاقه‌مندان قرار بدهم».

راز شایعه سازی علیه استاد مطهری

یکی از راه‌های ترور شخصیّت استاد مطهری در قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، ساختن شایعات بی‌اساس بر ضد ایشان بود. این کار را برای آن انجام می‌دادند که وی با علم و درک و هوشی که داشت، حیله‌ها و نقشه‌های دشمنان را زودتر از دیگران متوجه می‌شد و آن‌ها را افشا می‌کرد. مقام معظم رهبری پس از نقل خاطره‌ای از شهید مطهری، درباره این که برخلاف برخی افراد که مارکسیست‌ها را رقیب می‌دانستند نه دشمن، استاد مطهری به صراحت می‌گویند: «اشتباه در این جاست. مارکسیست‌ها هم دشمن‌اند نه رقیب»، اضافه می‌کنند: «به دلیل همین فهمیدن بود که دستگاه‌های وابسته و سیاست روس و جهان تفکر مارکسیستی در ایران، مطهری را هدف قرار داد و بنا کردند علیه‌اش شایعه‌پراکنی کردن. گفتند در خانه‌اش این جور اسراف است و این جور زیاده روی می‌کنند. یا این که خانه‌اش کاخ است، در صورتی که با هزار زحمت و با پولی که از حقّ‌التدریس [و] کتاب‌هایش می‌گرفت و حقوقی که از دانشگاه به عنوان استادی می‌گرفت و بعد از سالیان دراز... یک خانه ساخت که چند تا اطاق داشت. همین را بزرگ کرده بودند.... متاسفانه یک مشت افرادی هم چشمهایشان را می‌بستند و گوششان را به طرف بلندگوهای یاوه‌گویان باز می‌کردند [و همان حرف آن‌ها را تکرار می‌کردند]».

دقّت در بیت المال

یکی از کارکنان دانشکده الهیات، درباره رفتار استاد مطهری می‌گوید:

از سال ۱۳۳۷ در خدمت استاد مطهری بودم. ایشان اتاقی در کنار اتاق شورای دانشکده داشتند. وقتی استادان دانشکده جلسه داشتند یا ورقه‌های امتحانی را تصحیح می‌کردند، تا ساعت سه بعد از ظهر در همان اتاق می‌ماندند و از سوی دانشکده برای آن‌ها ناهار و نوشابه و میوه می‌آوردند، اما استاد مطهری وقتی ظهر می‌شد، به اتاق خودشان تشریف می‌بردند. همیشه مقیّد بودند اوّل نماز بخوانند، سپس ناهار مختصری که معمولاً نان و پنیر یا نان و انگور بود و از منزل همراه می‌آوردند، صرف کنند. استادان و مسؤولان اصرار می‌کردند که استاد مطهری به اتاق شورا برود و از ناهار دانشکده که مثلاً چلوکباب برگ و غیره بود، صرف کنند، اما استاد قبول نمی‌کردند و عذر می‌آوردند که: «غذای من مخصوص است و غذای دانشکده با من سازگار نیست»، امّا اظهار نمی‌کردند که چرا از غذای استادان نمی‌خورند. من علتش را می‌دانستم، استاد نیز گاهی می‌گفتند: «این ناهارها، حقّ خدمتگزاران و از بیت‌المال است. استادانْ حقوق خوبی دارند، خودشان بروند از بازار بخرند و بخورند. این غذا حقّ ضعفاست».

چلچراغ

ارتحال جانسوز عالم عامل تهران

از شمار دو چشم یک تن کم
وز شمار خرد هزاران بیش

آیت الله حاج سید محمدباقر خوانساری" از علمای بزرگ تهران و از شاگردان آیات عظام بروجردی(ره)، خویی، اراکی و گلپایگانی، به دیار باقی شتافت.آیت الله حاج سید محمدباقر خوانساری، فرزند آیت الله العظمی سید محمدتقی خوانساری(ره) و از علمای بزرگ تهران و از شاگردان آیات عظام بروجردی(ره)، خویی، اراکی، سید عبدالهادی شاهرودی، حجت کوه کمره ای و گلپایگانی، پس از یک عمر مجاهدت علمی، تعلیم، هدایت و تلاش در امور خیریه، شامگاه سه شنبه ۲۷ بهمن ماه، در تهران دار فانی را وداع گفت و به دیار باقی شتافت.

آیت الله سید محمدباقر خوانساری فرزند آیت الله العظمی سید محمدتقی خوانساری(ره)، در سال ۱۳۴۰ قمری برابر با ۱۳۰۶ شمسی (سال تأسیس حوزه علمیّه قم) در خانواده ای مذهبی در شهرستان اراک متولد شد. سید محمدباقر پس از گذراندن مدارس جدید، در سلک روحانیّت درآمد. وی پس از گذراندن دروس مقدماتی صرف، نحو، معانی، منطق و رجال دروس مقدماتی فقه و اصول را از محضر فضلای حوزه فرا گرفت و آن گاه وارد مراحل سطوح عالیه فقه و اصول و فلسفه شد.ایشان رسائل را نزد آیة الله العظمی والد قدس سرّه، مکاسب را نزد آیة الله العظمی اراکی، کفایه را نزد آیة الله العظمی آقای حاج سیّد احمد خوانساری، منظومه سبزواری را در قم از اساتید فن فرا گرفت. سپس حدود هشت سال در خارج فقه آیة الله العظمی بروجردی و درس خارج فقه و اصول آیة الله والد و مدتی نیز در همان اوان به درس آیة الله العظمی حجّت کوه کمره ای رفت.

آیت الله خوانساری پس از درگذشت پدرش، برای تکمیل دروس حوزوی راهی حوزه علمیه نجف اشرف شد و در آن حوزه مقدسه در درس جمعی از اعلام آن زمان نجف، همچون آیات عظام گلپایگانی، اصطهباناتی، شاهرودی، حکیم، شیرازی و خویی به تحصیل پرداخت، ولی عمده تحصیلاتش در نجف، شرکت در درس های آیة الله العظمی سیّد عبدالهادی شیرازی و آیة الله العظمی خویی بود و مقداری هم اسفار را در نجف اشرف در محضر حجة الاسلام و المسلمین آقای آقا شیخ صدرا بادکوبه که در منزل به طور خصوصی برای وی و آیة الله شهید صدر تدریس داشتند، فرا گرفت و دو سال آخر اقامت در نجف را به تدریس و تألیف پرداخت.ایشان در کنار فراگیری علوم دینی از فعالیت های فرهنگی و سیاسی نیز غافل نبود که می توان به حمایت از نهضت امام خمینی(ره) اشاره کرد.

مرحوم آیت الله خوانساری پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بنا به حکم امام(ره) و بر اساس تقاضای جمعی از مومنان بازار تهران، برای اداره مسجد امام خمینی(ره) به تهران رفت و به ارشاد و تبلیغ مردم پرداخت.

از جمله آثار ماندگار آیت الله خوانساری می توان به تاسیس مدرسه علمیه مجهزی با همین نام در شهر مقدس قم اشاره کرد.

شایان ذکر است که مراسم تشییع پیکر مرحوم آیت الله حاج سید محمدباقر خوانساری(ره) با حضور جمعی از شخصیت های سیاسی، محصلان دروس دینی، طلاب حوزه های علمیه و جمعی از دوستداران آن مرحوم از میدان امام خمینی(س) به سمت مسجد امام(س) بازار برگزار شد. در مراسم تشییع پیکر آیت الله خوانساری، حجت الاسلام و المسلمین سید حسن خمینی و حجت الاسلام و المسلمین سید یاسر خمینی، یادگاران گرامی حضرت امام، حجت الاسلام و المسلمین سید محمود دعایی، حجت الاسلام و المسلمین سید سراج الدین موسوی، حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی رحمانی، حجت الاسلام جوادی و جمعی از طلاب و دوستداران آن مرحوم حضور داشتند.لازم به ذکر است که آیت الله سید محمدباقر خوانساری فرزند مرحوم آیت الله سید محمدتقی خوانساری است. در سال ۱۳۲۳ در اثر خشکسالی و بی آبی در قم مرحوم آیت الله سید محمدتقی خوانساری به همراه هزاران نفر از مردم قم نماز استسقاء و طلب باران برپا نمود که بعد از نماز بارانی بی سابقه در شهر قم بارید به حدی که رودخانه قم لب به لب پر از آب شد.

انتصاب آیت الله خوانساری به امامت جماعت و تولیت موقوفات مسجد شاه(سابق) توسط امام خمینی(ره)

بسم الله الرحمن الرحیم

خدمت جناب مستطاب سیدالاعلام و حجت‌الاسلام آقای حاج آقا باقر خوانساری ـ دامت افاضاته جنابعالی که بحمدالله تعالی به علم و وثاقت و امانت موصوف می‌باشید، به امامت مسجد شاه سابق منصوب، و تولیت موقوفات و متعلقات مسجد مذکور را به جنابعالی واگذار نمودم. ان‌شاءالله تعالی موفق به ترویج شریعت مطهره و ادارهٔ امور موقوفات به وجه شایسته باشید. والسلام علیکم و رحمةالله.

به تاریخ ۲۵ صفر ۱۴۰۰ / ۲۴ دی ماه ۵۸

روح‌الله الموسوی الخمینی

در مراسم بزرگداشت آیت الله خوانساری؛

محمدی گلپایگانی: آیت الله خوانساری از حامیان امام و مورد عنایت ایشان بود

مراسم بزرگداشت آیت الله سید محمدباقر خوانساری در مسجد امام خمینی (س) بازار تهران برگزار شد.

در این مراسم، حجت الاسلام و المسلمین محمد محمدی گلپایگانی، رئیس دفتر مقام معظم رهبری، حجت الاسلام و المسلمین سید محمدعلی شهیدی محلاتی رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران و جمعی از طلاب حوزه علمیه، اصناف، بازاریان و مردم در این مراسم حضور داشتند. حجت الاسلام و المسلمین سید مرتضی صالحی خوانساری در این مراسم با تأکید بر اینکه طبق نظر امیر المؤمنین علی (ع) علم در آسمان ها و زمین نیست و بلکه در درون انسان است، گفت: برخی افراد وقتی در کوچه و خیابان راه می روند مردم با نگاه به آنها به یاد خدا می افتند. وی افزود: پیامبر اسلام (ص) فرمودند، به عالمی که ما را از همه بدی ها به خوبی ها راهنمایی کند، نزدیک شویم.

صالحی خوانساری همچنین در معرفی آیت الله خوانساری اظهار کرد: ایشان در ۱۲ تیر ماه سال ۱۳۰۱ هجری شمسی در شهر اراک به دنیا آمد. مرحوم آیت الله خوانساری تا سال ۱۳۳۲ به تحصیل علوم دینی در قم پرداخت و نایل به اجازات اجتهاد شد.

وی ادامه داد: این عالم بزرگوار طی ۵۰ سال حضور در تهران علاوه بر تألیف کتب مختلف از جمله کتاب «انصاف» در تظاهرات و راهپیمایی های سال ۵۷ نیز نقش برجسته ای داشت. ایشان در سال ۱۳۶۳ از سوی امام خمینی (س) به امامت مسجد امام خمینی (س) بازار تهران منسوب و تولیت موقوفات این مسجد نیز به ایشان سپرده شد.

سخنران مراسم بزرگداشت آیت الله خوانساری یادآور شد: آیت الله خوانساری ۲۷ بهمن ماه دعوت حق را لبیک گفت. حسب وصیت خودشان پیکر ایشان به نجف منتقل و در جوار حرم امیر المؤمنین (ع) به خاک سپرده خواهد شد. حجت الاسلام و المسلمین محمدی گلپایگانی در گفت و گو با خبرنگار جماران، در مورد ویژگی های شخصیتی آیت الله خوانساری اظهار کرد: ایشان فرزند ارشد مرجع عالی قدر شیعیان آیت الله العظمی سید محمد تقی خوانساری بود. سید محمدتقی خوانساری جزو مراجع ثلاث قبل از تشریف آوردن آیت الله بروجردی به قم و بعد از آیت الله عبدالکریم حائری یزدی بود که حوزه نوپای علمیه قم را اداره می کردند.

رئیس دفتر مقام معظم رهبری تأکید کرد: آیت الله خوانساری در خانواده ای ریشه دار و شاخص تربیت شده از شاگردان خوب مرحوم آیت الله خویی بود. بعد از سال های سال تلمذ در نجف اشرف به ایران آمد و در مسجد رضوان میدان شهید نامجو فعالیتشان را شروع کرده و بعد از آن نیز به امر حضرت امام به مسجد امام خمینی (س) آمد.

وی با تأکید بر اینکه آیت الله خوانساری به جد از حامیان حضرت امام و مورد عنایت ایشان بود، گفت: ایشان خدمات فراوانی به جامعه داشت که ۲ مورد آن احداث یک مدرسه علمیه مجلل و کامل در شهر مقدس قم و دیگری احداث بیمارستان نیمه کاره امام علی (ع) است که آن بیمارستان نیز در خدمت حوزه علمیه قم خواهد بود.

خاطرات مشترک دو نور حوزه‌های علمیه

عصر روز یکشنبه (۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۳) آیت الله سید محمدباقر خوانساری (تولیت مدرسه علمیه آیت‌الله خوانساری) با حضور در دفتر حضرت آیت الله العظمی شبیری زنجانی با ایشان دیدار کردند. پس از این دیدار آیت الله شبیری زنجانی در جمع تعدادی از روحانیون و فضلاء حوزه قم، خاطرات خود را از اولین سفرشان به عتبات عالیات به همراه آیت الله سید محمدباقر خوانساری بیان نمودند: «سفر اولی که من مشرف شدم عتبات با ایشان همسفر و هم‌صندلی توی ماشین بودیم. ایشان یک چیزی از این سفر یادشان بود که من با این خصوصیت یادم نبود. ما در این سفر که می‌خواستیم به عتبات برویم، گذرنامه آن سال نمی‌دادند و ممنوع بود، مگر این که نخست‌وزیر خودش دستور دهد. آن وقت هم نخست وزیر زاهدی بود و ما هر چه این طرف و آن طرف زدیم تا گذرنامه بگیریم، نشد چون منحصر بود فقط باید با امضاء نخست‌وزیر باشد که این هم مقدور نبود. مرحوم حاج میرفخرالدین جزایری گفت؛ نامه‌ای بنویسید تا کارتان را درست کنم. ما هم نامه‌ای نوشتیم و بعد با هم رفتیم منزل آقای بنی صدر و ایشان مطلب را گفت و قرار شد دو یا سه روز دیگر امضاء زاهدی را بگیرد. آقای بنی صدر هفته‌ای یک روز ملاقات با زاهدی داشت برای گرفتاری اشخاصی امثال ما که کارشان متوقف به امضاء نخست‌وزیر بود که او هم امضاء می کرد. خلاصه با این زحمت ما گذرنامه گرفتیم که چند ماه طول کشید. قرار شد برویم. یکی از بچه‌های ما کوچک بود، یک سالش بود که مریض شد و خانواده مجبور بود بماند و من والده را به اسم خانواده همراه خود بردم. آنجا در مرز مأمور می‌خواست مشخصات را با افراد تطبیق کند که ایشان (آیت الله سید محمدباقر خوانساری) می‌گفت: یکی چراغ را گرفت روی چشم فردی که می‌خواست مشخصات را تطبیق کند و او چشم‌هایش ندید و کور شد و والده را پذیرفت و هیچ متوجه نبود، چون نمی‌توانست تطبیق کند. ایشان این مطلب را یادشان بود که من یادم رفته بود.»

در گفت و گو با مدیر خانه قرآن مرکز رسیدگی به امور مساجد عنوان شد:

تحول فرهنگی عظیمی در راه است

زهره زیدی فرد

قرآن، کلام خدا و مسجد، خانه خداست که هر دو جلوه نور خدا هستند. بین قرآن و مسجد، پیوندی عمیق و ناگسستنی است، لذا دوستدار قرآن، دوستدار مسجد است و دوستدار مسجد، دوستدار قرآن. مساجد بهترین مکان ها برای بهره بردن از کلام الهی و تربیت نفوس قرآنی است و مفاهیم، محتوا و روح آیات قرآنی به دلیل هم راستایی با ابعاد معنوی و روحانی مساجد موجب شده است تا مساجد بهترین مکان برای ارائه فعالیت های قرآنی محسوب شود. بر همین اساس طرح نهضت قرآنی که از سال ۱۳۹۴ در تعدادی از مساجد منتخب شهر تهران به مرحله اجرا گذاشته شد، سعی در پررنگ کردن جایگاه قرآن و فعالیت های قرآنی در مساجد داشته و به تمام ابعاد قرآن از جمله حفظ، قرائت، تلاوت، مفاهیم و غیره می پردازد. برای آشنایی بیشتر شما با این نهضت زیبا و اثرگذار گفت و گویی داشتیم با «حجت الاسلام والمسلمین کمال الدین خداداده» مدیر خانه قرآن تا اطلاعات بیشتری درباره این طرح و کم و کیف اجرای آن در اختیارمان قرار دهند.

ایده اولیه نهضت قرآنی چگونه و در چه زمانی شکل گرفت و اصولا دلیل راه اندازی این نهضت چه بود؟

با توجه به فعالیت های صورت گرفته در حوزه مسائل قرآنی، به نظر می رسید هنوز ما در مساجدمان نتوانسته ایم جایگاه آموزش های قرآنی و انس با قرآن را نهادینه کنیم. در مطالعاتی که در جهت آسیب شناسی فعالیت های قرآنی انجام شد عدم ارتباط نهادهای جدید شکل گرفته مانند خانه های قرآن، بیت القران ها، دارالقران ها و مجموعه هایی از این قسم با مساجد محسوس بود. البته این کار می توانست دلایل مختلفی داشته باشد که یکی از آنها نبودن زمینه سخت افزاری و نرم افزاری مساعد و در یک کلام، مدیریت کلی مسجد برای کارهای قرآنی بود. لذا برای بازگشت دوباره رونق به فعالیت های قرآنی و رواج گفتمان قرآن در مساجد باید فعالیتی جهادی در قالب نهضت فعالیت های قرآنی شکل می گرفت. در همین راستا، مرکز رسیدگی به امور مساجد به عنوان نهاد متولی مساجد در استان تهران، حسب حدیث شریف «انما نصبت المساجد للقرآن» اقدام به برنامه ریزی و اجرای کرسی های تلاوت و تفسیر قرآن کریم، ذیل نهضت قرآنی مساجد کرد.

◇به عقیده شما چرا مساجد که در اصل باید پایگاه نشر و گسترش فرهنگ قرآنی باشند در طی این سالها آنگونه که باید به رسالت خود عمل نکرده اند یا عملکرد ضعیفی داشته اند؟

این مساله را باید از جنبه های مختلفی بررسی کرد. اما مهم ترین آنها از نگاه بنده این است که متاسفانه در سالهای گذشته مدیریت مساجد بر عهده افرادی غیر از عالمان دینی بوده است. در اکثر مساجد این اعضای هیئت امناء هستند که برای برنامه های فرهنگی و مذهبی مسجد برنامه ریزی می کنند. غالب این افراد هم با توجه به نوع نگرش، رده سنی و سطح سواد خود، برنامه های مربوط به عزاداری اهل بیت، احسان و اطعام و نیز فعالیت های عمرانی را در اولویت برنامه های خود قرار می دهند و چه بسا سالانه فقط در ماه مبارک رمضان، برنامه هایی آنهم در سطح روخوانی قرآن برای نمازگزاران ترتیب دهند. جوانان ما نیز لذت و حلاوت شنیدن تلاوت دلنشین قرآن را آنطور که باید و شاید نچشیده اند. از طرفی این طیف از نمازگزاران بدنبال محافل و مجالسی هستند که بتوانند ضمن ابراز احساسات، حظ معنوی نیز ببرند. در همین راستا با توجه به خلاء محافل قرآنی اصیل رو به سوی هیئت های مذهبی می آورند که در بعضی موارد تحریفاتی نیز در آنها مشاهده می شود. الحمدلله در سالهای اخیر و در دوران مدیریت حجت الاسلام و المسلمین حاج علی اکبری این فرهنگ نهادینه شده است که مدیر طبیعی مسجد، امام جماعت آن مسجد است و اعضای هیئت امناء و خدام، همگی در نقش معاونین و مشاورین وی انجام وظیفه می کنند.

◇برنامه هایی که شما در این راستا و در سال ۹۴ به مرحله اجرا رساندید چه بود و تا چه اندازه توانست رضایت خاطر مجریان این طرح را برآورده سازد؟

الحمدلله رب العالمین، معاونت فرهنگی مرکز رسیدگی به امور مساجد در سال ۹۴ توانست با انتخاب و گزینش ۳۱۳ مسجد

قرآنی، فعالیت هایی از قبیل برگزاری ۱۰ کرسی تلاوت در هر مسجد از آغاز ماه مبارک رجب با حضور قاریان ملی و بین المللی و برگزاری کرسی های تفسیر ترتیبی و موضوعی از ماه مبارک رمضان، گام هایی هر چند کوچک در راستای احیای گفتمان و فرهنگ قرآن در مساجد استان تهران بردارد. بیشتر مساجد و ائمه جماعات مجری این طرح ها از نحوه برنامه ریزی، پشتیبانی و حمایت مرکز ابراز رضایت داشته اند. البته قطعا اجرای چنین پروژه ای آن هم برای اولین تجربه، خالی از نقص و ایراد نبوده است. بسیاری از ائمه جماعات طی دیدارهای حضوری و تماس های تلفنی انتقادات و پیشنهادهای سازنده ای ارائه کرده اند که امیدواریم در سال های آینده نظرات این عزیزان را اعمال کنیم. یکی از مهم ترین اقداماتی که در دبیرخانه نهضت قرآنی مساجد در مرکز رسیدگی به امور مساجد اجرا شد، رصد ماهانه و گزارش گیری فصلی از نحوه برگزاری کرسی ها در مساجد بود. کارشناسان این واحد طی تماس های مداوم در جریان کم و کیف و مشکلات برگزاری کرسی ها قرار گرفته و مجریان و مدیران مرکز را در جریان نحوه پیشبرد کار قرار می دادند. به لطف خدا برنامه های این نهضت، در بسیاری از مساجد تبدیل به سنت شده است و بسیاری از نمازگزاران، طالب ادامه برگزاری کرسی های تلاوت و منبرهای تفسیر قرآن کریم هستند. برخی از ائمه جماعات مشتاق نیز با شرکت در دوره آموزشی روش بیان تفسیر که با همکاری معاونت آموزش مرکز برگزار می شود، از مهارت و فنون تفسیر آیات قرآن کریم مطلع گشته و آموزش های لازم را فراگرفته اند.

◇مساجدی که در سال ۹۴ بالاترین امتیاز را در اجرای این طرح کسب نمودند

به رغم اهمیت نقش قرآن در سبک زندگی اسلامی و همچنین جایگاه قرآن در فرهنگ مسجد متاسفانه برنامه های قرآنی جایگاه مناسبی در برنامه های مسجد ندارد و با توجه به جنبه های مختلف مواجهه و بهره گیری از کلام وحی میبایست برنامه ای طراحی شود تا به صورت جامع بتوان نمازگزاران و اهالی مسجد را به یک و یا چند رشته از زمینه های قرآنی متصل نمود. مقام معظم رهبری در این خصوص می فرمایند: به شما جوانان عزیز توصیه می کنم انس تان را با قرآن زیاد کنید. آن کسانی که با قرآن ارتباط پیدا کردند قدر این ارتباط را بدانند. اگر با قرآن مانوس شدیم، به قرآن نزدیک شدیم، مفاهیم قرآنی در دل ما توانست اثر بگذارد آن وقت می توانیم امیدوار باشیم که امت اسلام عزت وعده داده شده از سوی خدای متعال را به دست خواهد آورد: ولله العزه و لرسوله و للمومنین...

کدام ها بودند؟ در صورت امکان معرفی بفرمایید!

اجازه دهید با توجه به برگزاری مراسم تقدیر از مساجد نمونه نهضت فعالیت های قرآنی در آینده نزدیک، درباره این سوال سکوت کنم و البته شما را به حضور در این مراسم دعوت کنم. همین قدر بگویم که بودند مساجدی که با همدلی امام جماعت، اعضای هیئت امناء و خادم و حضور پرشور و شعور نمازگزاران در برنامه های قرآنی، بسیار فراتر از حد انتظار ظاهر شدند و به معنای واقعی کلمه حماسه ای قرآنی آفریدند.

◇علت انتخاب یک سری مساجد برای اجرای این طرح چه بود و آیا نمیشد این نهضت به شکل فراگیر "با توجه به تعداد مخاطبین" در تمامی مساجد اجرا شود؟

پیشنهاد شما، پیشنهاد خوب و ایده آلی است. قطعا چشم انداز آینده مرکز در مورد فعالیت های قرآنی این است که در دور افتاده ترین مساجد روستاها نیز کرسی های منظم تلاوت و تفسیر برگزار شود. اما متاسفانه هنوز هستند مساجدی که از زیرساخت های اولیه برگزاری چنین برنامه هایی مانند سیستم صوتی معمولی (نه حتی حرفه ای)، قرآن، رحل و ... محرومند. برخی از مساجد متاسفانه هنوز از مشکلات مدیریتی رنج می برند. از طرف دیگر دسترسی بعضی مساجد به قاریان قرآن و مفسرین محدود بوده و در این زمینه با مشکلات عدیده ای مواجه بودند. همه این موارد در کنار محدودیت اعتبارات ما را بر آن داشت در فاز اول اجرای برنامه های نهضت قرآنی مساجد، سراغ مساجد منتخب قرآنی برویم.

◇از آغاز اجرای این نهضت کدام نهادها و سازمانها در انجام این برنامه شما را یاری کردند و آیا اصولا در این زمینه از نهادهای فرهنگی و مذهبی کشور تقاضای کمک داشته اید یا خیر؟

معاونت فرهنگی مرکز، رایزنی ها و همکاری هایی با بعضی نهادها و ارگان ها مانند شورای عالی قرآن، سازمان دارالقرآن، سازمان اوقاف و امور خیریه و ... داشته اند. همه این عزیزان با روی باز از این طرح استقبال کرده و دست یاری ما را به گرمی فشردند. از سوی دیگر جلسات مشترک متعددی با حضور مدیران و کارشناسان برگزار شده است که امیدواریم در سال آینده این بحث ها مثمر ثمر واقع شده و زحمات تمام این مجموعه های قرآنی در مساجد به بار بنشیند.

◇برنامه های شما برای سال آینده و پیش بینی شما برای موفقیت این برنامه در سال ۹۵ به چه صورت است؟

سال آینده نیز برنامه های نهضت قرآنی مساجد با قوت بیشتری، ادامه خواهد یافت. امید داریم در سال ۹۵، به حول و قوه الهی و مدد گرفتن از قرآن کریم، سایه چتر حمایتی خود را در زمینه فعالیت های قرآنی بر سر تعداد بیشتری از مساجد بالاخص مساجد مناطق محروم بگستر انیم. از اهم برنامه های سال ۹۵ می توان به تقدیر از مساجد نمونه برگزار کننده کرسی های تلاوت و تفسیر قرآن کریم اشاره کرد که امیدواریم در بهار ۹۵ شاهد برگزاری این برنامه باشیم. از دیگر برنامه های ذیل نهضت قرآنی مساجد می توان به شکل گیری قطب های تفسیر قرآن در مناطق مختلف جغرافیایی شهر و استان تهران اشاره کرد که جزئیات و نحوه اجرای این طرح موثر قرآنی در این مجال اندک نمی گنجد.

هفت دلیل برای حمایت از یک جشنواره

عمار برای کسی فرش قرمز پهن نمی کند

عمار شش ساله شد؛ از چندی پیش. این یعنی جشـــنواره عمار دیگر یک اتفاق ساده یا موجودی ناشناخته نیست. این را از تعداد فیلم هایی که به دبیرخانه رسیده و میزان استقبال مردم از آنها می شود فهمید. دیگر نمی توان عمار را انکار کرد. وقت آن رسیده که عمار را به رسمیت بشناسیم. وقت آن شده که مختصات و چگونگی شکل گیری و رشد و بالندگی عمار را بکاویم. باید درباره آن سوال کنیم؟ عمار چیست؟ و چرا باید آن را جدی گرفت؟ در ایران عزیز جشنواره‌های فیلم زیادی وجود دارند که بعضی مهمتر و شناخته شده ترنـد مثل، فیلم فجر و سینما حقیقت، و بعضی ناآشناتر مثل بی‌شمار جشـــنواره‌های ریز و درشتی که در طول سال برگزار می‌شوند و کســی از آن خبردار هم نمی شود، انگار نه خانی آمده نه خانی رفته! فرایند برگزاری این جشنواره ها هم این طور است که چند نفر فیلمساز فیلم هایی می سازند برای موضوع های پیشنهادی جشنواره. بعد چند نفر دیگر آنها را داوری می کنند تا «عزیزانی» به آنها جایزه ای بدهنـد. دست آخر بعد از عکس یادگاری اختتامیه گزارشی به نهاد یا ارگان بالادستی داده می شود درباره کیفیت بالای این جشنواره نسبت به سال های گذشته و جشنواره های مشابه! نتیجه اینکه آن یک درصد بودجـه کار فرهنگی که ارگان های دولتی موظفند در طول سال هزینه کنند، به این صورت خرج می شود و بی استفاده نمی ماند! فتأمل.

با وجود این جشـــنواره ها واقعا چه نیازی به عمار هست؟ پاسخ به این پرسش در واقع واکاوی چیستی جشـــنواره عمار و فلسفه وجودی آن است. عماری ها چند ویژگی و صفت بارز دارند که آنها را متمایز کرده و مانع از این می شوند که به دام جشنواره بازی های مرسوم بیفتند.
یکی اینکه عمار مشهور به «مردمی» بودن است. ادعایش این است که جشـــنواره ای مردمی است. این مردمی هم نه پز و افاده است، نه برای تزیین و دکور. عماری ها می گویند ما می خواهیم جشنواره ای داشته باشیم که برآمده از خواست ها و مطالبات مردم و بازنمای دغدغه ها و مسـائل واقعی آنان باشد که در انقلاب اسلامـی و آرمانهایش ظهور و بروز پیدا کرد؛ جشـــنواره ای که آینه مردم باشد و مردم مایل به دیدن فیلم هایش باشند؛ مایل به دیـــدن خودشان. دیگر اینکه فضای حاکم بر جشنواره عمار مثل بقیه جشنواره ها نیســـت. اگر به پیشانی سالن جشنواره نگاه کنید متوجه این تفاوت می شوید. غالبا در جشنواره ها از چهره ها و برندهای اجتماعی و سیاسی و ورزشی که به واسطه تبلیغات و رسانه و... جامعه میلی ناخواسته به دیدن شان دارد، برای جذاب کردن جشنواره ها دعوت می شود. هرچه این مهمان ها برندتر باشند، امکان موفقیت آن جشنواره بیشتر است. اما در جشـــنواره عمار از این کارها خبری نیست. عماری ها اهل شو و نمایش نیستند. که اگر بودند باید در زمانه سلبریتی ها فرش قرمز پهن و برندها را دور خودشان جمع می کردند. درحالیکه ردیف اول صندلی هـــای سالن افتتاحیه و اختتامیه عمار را در این سال ها خانواده شهدا پر کرده اند.

با وجود این تفاوت ها و مزیت ها جشـــنواره عمار موسسه فیلمسازی نیســـت! عمار ویترین است. ویترینی برای چهـــار نمایش فیلم هایی متفاوت با جریان حاکم بر سینما و بدنه آن. عمار به خودی خود سازنده فیلم های جشنواره نیست. عمار یک جور الگوی فیلم سازی است که نســـبت به جریان حاکم و وضع موجود نامتعارف اســـت و ناسازگار و ناخلف! نباید از جشنواره توقع تولید فیلم هم داشت.

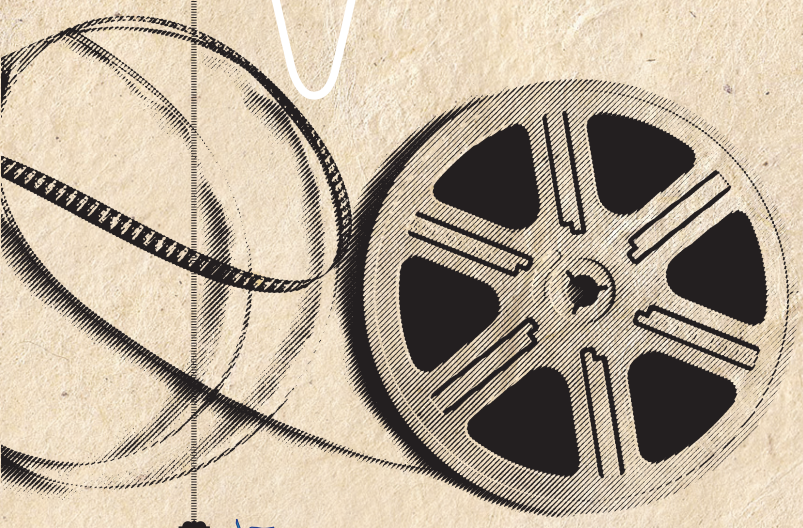
چرا سرمایه‌گذاری در جهت ساخت فیلم هایی مشابه آنچه در جشنواره عمار اکران می شود عاقلانه و لازم است؟ یک اینکه فیلم های عمار بازگشت فرهنگی دارند. شاید گفته شود که فیلم های عمار، چون رایگان پخش می شوند هیچ بازگشت سرمایه اقتصادی با خود نخواهد داشت، اما حتی با این فرض هم نمی توان انکار کرد که این تیپ فیلم ها از جهت اثرگذاری و ایجاد حرکت بین مردم و جامعه نمره بالایی می گیرند. عاید فرهنگی این فیلم ها آن قدر بالاست که بازگشتن سرمایه آن را توجیه می کند. به اضافه اینکه بیشتر این فیلم ها یا مستند هستند، یا داستانی کوتاه و نیمه بلند. طبیعی است که امکان اکران یا فروش برای این فیلم ها چندان مهیا نباشد. برای همین میزان دیدن و اثرگذاری این فیلم ها تضمین کننده کیفیت و معیار قضاوت درباره شان است، نه میزان فروش شان.

مستقل از بازگشت فرهنگی فیلم های بدنه جشنواره عمار، از جهت اقتصادی هم سرمایه گذاری روی این فیلم ها به صرفه تر است. واقعیت موجود بدنه سینمای ایران است که کمتر از یک درصد مردم به سالن های سینما می روند. این یعنی به فروش نرفتن فیلم ها و طبعا بدون بازگشت سرمایه آنها. در واقع اگر سوبسیدها و حمایت های دولتی نباشد سینمای ما سال هاست ورشکسته شده و توان ایستادن روی پاهای خودش را ندارد. زمانی فیلمسازی گفته بود ایران تنها جایی است که می توانی در آن فیلم نفروش ساخت و همچنان فیلم ساخت! در واقع سینمای ما سال هاست که مسأله فروش و مخاطب ندارد. مردم هم به دلایل مختلفی، که مهمترینش قطع رابطه فیلم ها با واقعیت زندگی شان است، علاقه ای به رفتن به سینما ندارند. سینمای ما آن قدر از مردم دور شده که مردم حاضر نیستند برایش هزینه کنند. تا ارتباطی بین فیلم و مردم نباشد معلوم است که کسی برای دیدن فیلم پولی نمی دهد. در حال حاضر که با بزک دوزک بلیط فروخته می شود و رقابت سالمی هم وجود ندارد امیدی به بهبود رابطه سینما و مخاطب نیست و طبیعی است که هیچ سرمایه گذار بخش خصوصی حاضر نشود از فیلمی حمایت کند. با این وجود به عقیده نگارنده سرمایه گذاری روی فیلم های عمار از جهت اقتصادی هم برای سرمایه گذاران مقرون به صرفه است. وقتی رابطه مردم با فیلم ها برقرار شود، آن وقت افراد حاضرند برای حمایت از این فیلم ها هزینه کنند. عمار در مرحله اول توانسته بدنه اجتماعی و مردمی خوبی را با خود همراه کند. تلاش های خودجوشی که برای اکران های مردمی در نقاط گوناگون کشور از جمله در مساجد صورت گرفته، شاهدی بر این مدعاست.

نادر طالب زاده می گوید یکی از کارهایی که جشنواره عمار در سینمای ما کرد، ایجاد سینما تک و فرهنگ فیلم دیدن بین مردم بود. عمار فیلم ها را به روستاها برد. به عقیده نگارنده الگوی توزیع مردمی عمار می تواند از این هم که هست فراگیرتر شده و تبدیل به یک مدل تازه اکران و توزیع فیلم شود. برای نمونه آقای سید جلال اشکذری که سازنده فیلم خانه ای روی ابرهاست و فیلمش تهیه کننده خصوصی داشت هنگام اکران فیلمش در سینماهای کشور، از سیستم اکران و توزیع جشنواره عمار هم استفاده کرد. اشکذری که فیلمش جشنواره در عمار برنده شده بود تصویر درستی از شیوه مردمی اکران عمار داشت. برای همین آقای کارگردان درخواست کرد که فیلمش در شبکه اکران عمار هم پخش شود. نتیجه این شد که چند میلیون بلیت برای این فیلم فروخته شد و مهمتر از آن فیلمش در دوردست ترین نقطه های ایران اکران شد. نمونه اش کشاورزی بود که در مهدیه روستای شان فیلم خانه ای کنار ابرها را اکران کرده بود. او رفته بود سراغ مردم و یکی یکی از شان دعوت کرده بود که برای دیدن فیلم بیایند. حتی سرزمین هم اگر کسی را دیده بود از او برای تماشای فیلم دعوت کرده بود.

هفت. عمار مثل قطاری است که هر سال محکم تر و سریع تر مسیرش را طی می کند. آنها حتی در آغاز هم منتظر کمک و حمایتی نبودند. چه رسد به الان که سر و شکلی پیدا کرده اند و ریتم حرکت شان تندتر شده است. می خواهم بگویم منتظر نمانیم که جشنواره عمار دست کمک به سمت ما دراز کند. آنها جسور و بی باک هستند و در راه فرصت ایستادن ندارند. بهتر است تا دیر نشده خودمان را با آنها همراه کنیم. مواظب باشیم سرمان بی کلاه نماند!

عمار
نقطه اتصال مسجد و سینما

کلید برگزاری جشنواره مردمی فیلم عمار نخستین بار بعد از فتنه ۸۸ زده شد، زمانی که جمعی از جوانان و فیلم‌سازان متعهد کشور آثاری را درباره فتنه تولید کرده بودند اما این آثار نه تنها حمایت نشدند بلکه نهادهای مرتبط قدمی هم برای نمایش و دیده شدن این آثار بر نداشتند. این اتفاق باعث شکل‌گیری ایده برگزاری یک جشنواره مردمی برای دیده شدن این آثار شد. نام این جشنواره ـ که مبدأ شکل گیری و روش‌های نوین و متفاوتی در مقایسه با جشنواره‌های رایج دیگر داشت ـ به نام پرچمدار روشن‌گری و تبیین حق‌طلبانه در صدر اسلام، حضرت عمار یاسر مزیّن شد و «جشنواره مردمی فیلم عمار» نام گرفت.

این جشنواره در سطح بین المللی و در شاخه های داستانی بلند، داستانی کوتاه، مستند و انیمیشین تا کنون در ۶ دوره و همزمان با سالروز ۹ دی ماه هر سال در سینما فلسطین تهران و سراسر کشور برگزار می شود.

نخستین دوره جشنواره «عمار» در سینما فلسطین تهران و ۳۰ شهرستان با تعداد محدودی فیلم در سال ۱۳۸۹ برگزار شد. در حالی که تصور می شد این جشنواره هرگز ادامه نیابد در دی ماه سال ۹۰، فراخوان دومین دوره جشنواره منتشر شد. به رغم بی توجهی بسیاری از رسانه های جمعی، استقبال مردمی از این دوره جشنواره افزایش یافت و سیصد و بیست اثر در سیصد نقطه از کشور اکران شدند.

سومین دوره این جشنواره نیز سال ۱۳۹۱ برگزار شد و نهصد اثر رسیده به جشنواره در حالی با هم رقابت کردند که تعداد نقاط اکران نیز از سیصد به ۹۰۰ نقطه افزایش یافته بود. چهارمین جشنواره در سال ۹۲ برگزار شد. ۱۷۰۰ اثر داخلی و ۱۵۰۰ اثر بین الملل در این دوره از جشنواره شرکت کردند. تعداد اکران

جشنواره مردمی عمار تا کنون هیچ هزینه ای از دولت دریافت نکرده و شیوه ای کاملا خاص و جدید را بر خلاف سایر جشنواره های سینمایی پیگیری می کند. از اساسی ترین تفاوت های این جشنواره با سایر جشنواره های ایرانی و خارجی، تفاوت در شیوه اکران آثار و نحوه برگزاری این جشنواره است. جشنواره عمار که از نظر تعداد آثار دریافتی رکوردی بسیار بالا را داراست توسط جمعی از سینماگران و منتقدان کشور داوری شده و نادر طالب زاده، منتقد و کارشناس مسائل بین المللی مسوولیت دبیری آن را بر عهده دارد. شیوه اکران نیز در این جشنواره به معنای واقعی کلمه به صورت مردمی، توسط گروه های خودجوش مردمی و در اماکنی که تجمع بیشتری از مردم وجود دارد برگزار می شود. مساجد در این میان درصد بالایی از آمار اکران های مردمی در سراسر کشور را از آن خود کرده اند و مسجدی ها تبدیل به مخاطبان پیگیر سینمای عمار شده اند.

های همزمان در همه استان های کشور و به بیش از ۱۲۵۰۰ اکران رسید. نقطه عطف جشنواره در اول اسفندماه ۱۳۹۱ و بعد از جشنواره سوم اتفاق افتاد. دست اندرکاران، داوران و برگزیدگان عمار با رهبر فرزانه انقلاب دیدار کردند. رهبر معظم انقلاب پس از شنیدن صحبت های جمعی از حاضران، توصیه هایی فرمودند و توجه به موضوع دین و معارف دینی و همچنین انقلاب اسلامی و ارزش های انقلاب در این جشنواره را اقدامی مبارک خواندند و تأکید کردند: «نگاه به هنر اسلامی و سینمای دینی باید نگاهی بلندمدت و همراه با برنامه‌ریزی دقیق و امید به آینده و بهره‌گیری مناسب از ابزار هنر برای تأثیرگذاری حداکثری باشد.»

در دوره پنجم، فیلم های جشنواره همزمان با تهران، در بیش از ۲۰۰۰ نقطه دیگر توسط اکران کنندگان مردمی پخش شدند. پوشش متکثر مخاطب در جشنواره عمار موجب شد که شرایط مکانی و زمانی متنوعی ایجاد شود، از مساجد و هیات ها و حسینیه ها، که تاکنون کسی به عنوان یک مکان برای عرضه محصولات فرهنگی به آن نگاه نکرده بود تا دانشگاه و مدرسه و حوزه های علمیه که از پایتخت تا شهرستان ها و روستاهای دور و نزدیک کشیده شد.

در دوره ششم جشنواره عمار نیز ۲۱۵۵ اثر در بخش های گوناگون جشنواره ثبت نام کردند که ۱۴۰ اثر انیمیشن ۳۰۰ اثر داستانی ۴۰۰ اثر در بخش فیلمنامه و حدود ۶۰۰ اثر در بخش مستند حضور داشتند. اتفاق جنبی جشنواره نیز فراخوان بافت و جمع آوری دستکش و شالگردن و لباس گرم برای مدافعان حرم در سوریه و عراق بود که با استقبال پررنگ مردمی مواجه شده و باعث شگفتی برگزار کنندگان جشنواره نیز شد. بخش ویژه «ننه عصمت» که مربوط به جمع آوری همین کمک های مردمی بود به حدی رونق داشت که برگزار کنندگان جشنواره عمار را به فکر ارسال بخشی از این کمک ها و ساخت مستند کوتاهی از مواجهه رزمندگان مدافع حرم با این کمک ها کرد؛ مستندی که در اختتامیه این جشنواره به صورت عمومی اکران شد.

جشنواره مردمی عمار تا کنون هیچ هزینه ای از دولت دریافت نکرده و شیوه ای کاملا خاص و جدید را بر خلاف سایر جشنواره های سینمایی پیگیری می کند.

از اساسی ترین تفاوت های این جشنواره با سایر جشنواره های ایرانی و خارجی، تفاوت در شیوه اکران آثار و نحوه برگزاری این جشنواره است. جشنواره عمار که از نظر تعداد آثار دریافتی رکوردی بسیار بالا را داراست توسط جمعی از سینماگران و منتقدان کشور داوری شده و نادر طالب زاده، منتقد و کارشناس مسائل بین المللی مسوولیت دبیری آن را بر عهده دارد. شیوه اکران نیز در این جشنواره به معنای واقعی کلمه به صورت مردمی، توسط گروه های خودجوش مردمی و در اماکنی که تجمع بیشتری از مردم وجود دارد برگزار می شود.

مساجد در این میان درصد بالایی از آمار اکران های مردمی در سراسر کشور را از آن خود کرده اند و مسجدی ها تبدیل به مخاطبان پیگیر سینمای عمار شده اند.

در این باره دبیر جشنواره عمار نیز می گوید: «"عمار" تنها جشنواره ای است که به نماز جمعه و مساجد وصل است و صد درصد در این راه کمک بسیاری می تواند بکند و ائمه جماعات نیز هر یک بسته به امکانات و توان خودشان می توانند به عمار کمک کنند.»

اکران آثار عمار در مساجد با مشکلاتی نیز همراه است که متاسفانه به کمبود امکانات و ضعف در ساختار ها بر می گردد. مساجد کشور ما از نظر دارا بودن حداقلی ترین لوازم پخش فیلم مثل دستگاه ویدیو پروژکتور به شدت دچار کمبودند و این موضوع که بدیهی ترین نیاز برای اجرایی شدن اکران فیلم است موجب می شود بسیاری از مساجد ما در سراسر کشور به رغم وجود علاقه به انجام اکران های مردمی، نتوانند این فضا را در مسجد فراهم کنند.

در این باره نیاز است تا هیات امنای مساجد، مرکز رسیدگی به امور مساجد و حتی پایگاه های بسیج همکاری کافی را با مسوولان مساجد و همچنین مسوولان جشنواره عمار داشته باشند تا بستر اجرای اکران های مردمی برای سال های آتی فراهم شود. احمد عسگری زاده، مسئول بسیج رسانه در شهرستان دهاقان به عنوان یکی از مسوولان اکران عمومی عمار که میزان اکران های مسجدی بسیار زیادی را اجرا کرده است می گوید: «با توجه به اینکه مساجد ما باید جایگاه ترویج افکار و ارزشهای انقلابی باشد، مسوولان مساجد باید مساجد را به وسایل جدید مجهز کنند و در همه مساجد وسایل نمایش کلیپ نصب شود.» آمارهای بخش اکران نیز حکایت از استقبال خوب مساجد در این زمینه دارد، هرچند لازم است که برای سال های آتی این میزان افزایش پیدا کرده و همکاری های بیشتری از سوی مساجد به چشم بخورد.

صحبت های اکران کنندگان عمار در شهرستان ها و توضیحات آنان درباره جزئیات این اکران ها نیز می تواند جالب توجه باشد. به عنوان مثال، علی احسانی فر، دبیر جشنواره مردمی فیلم عمار نطنز می گوید: «جشنواره مردمی فیلم عمار با هدف ترویج مضامین عالی انقلابی و دفاع مقدس توسط کانون فرهنگی و هنری مسجد امام رضا (ع) شهر ها در سطح ۲۰ مسجد سطح شهرستان پخش شدند. با توجه به وجود مخاطب، هر شب بعد از اقامه نماز جماعت، فیلم‌های جشنواره عمار در سطح مساجد اکران می شدند و از نکات جالب توجه، حضور تمام گروه های سنی اعم از نوجوانان، جوانان، بزرگسالان، فرهیختگان، دانشجویان و بسیجیان در این اکران ها بود. جشنواره مردمی فیلم عمار با هدف ترویج مضامین عالی انقلابی، سبک زندگی، اقتصاد مقاومتی و دفاع مقدس بهترین فرصت برای بچه‌های شهرستانی است تا با حداقل امکانات بتوانند کارهای خوبی ارائه دهند که البته چنین هم شده و جوانانی با حداقل امکانات کارهای بسیار خوبی ارائه کرده اند.

از اساسی ترین تفاوت های این جشنواره با سایر جشنواره‌های ایرانی و خارجی، تفاوت در شیوه اکران آثار و نحوه برگزاری این جشنواره است.

در این جشنواره مردمی فیلم‌هایی مناسب اکران برای همه سنین و برای همه اقشار وجود دارد که با استقبال چشمگیر عموم مردم در شهر نطنز روبرو شدند.» میزان بالای اکران های مسجدی از یک سو و نحوه برخورد خوشایند ائمه جماعت مساجد برای برگزاری این اکران های مردمی از سوی دیگر در قیاس با حضور حداقلی و بسیار کمرنگ مردم در اکران های سینمایی متداول در طول سال نشان از آن دارد که مردم ما با سینما به خودی خود مشکلی ندارند و آنچه موجب واکنش های منفی آن ها نسبت به سینمای جاری در کشور است محتوای این سینماست. مادامی که محتوای آثار سینمایی با دغدغه های مردم و با زندگی واقعی آنان قرابت ندارد، طبیعتا مردم نیز تمایلی به آن سینمای مصنوعی نشان نمی دهند. حضور فیلم سازان جوان و دغدغه مند در سینمای عمار و تولید آثار ارزشی جذاب از سوی آن ها ظرفیت برطرف کردن خلا ایجاد شده در سینمای ایران و ایجاد دوستی دوباره بین مردم و سینما را دارد اما تحقق این هدف نیازمند همکاری های لازم از سوی همه افراد و ارگان های دلسوز است. به ویژه، اگر حوزه های علمیه و مساجد به مقوله سینما به چشم نوعی منبر و تریبون نگاه کنند و لزوم قوت بخشیدن به آن را در دستور کار خود قرار دهند، قطعا می توان گام های موثری در این باره برداشت و در برابر شبیخون فرهنگی دشمن نه تنها به مقاومت و دفاع پرداخت که حتی از موضع ضعف خارج شده و به سنگر فرهنگی دشمن حمله کرد.

مساجد
پناهگاه مسلمانان در غرب

حمیدرضا غلامزاده

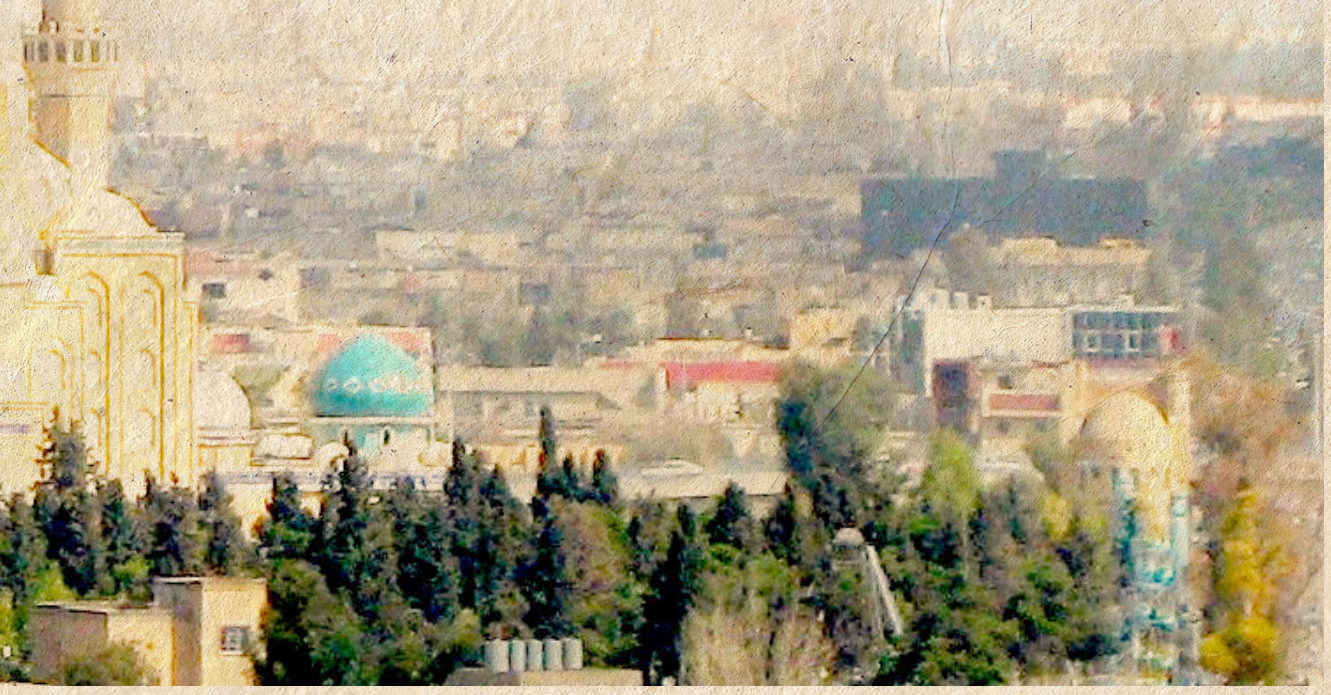
رویکردها و سیاست‌ها

در جامعه‌ای مانند ایران که اکثریت قاطع آن مسلمانند و علاوه بر این از حکومت اسلامی نیز برخوردار است، برخی عناصر دینی به قدری در زندگی و جامعه حضور و بروز دارند که به جزیی لاینفک و پیش‌فرض تبدیل شده‌اند. دیدن حجاب زنان، شنیدن صدای اذان، تعداد زیاد مساجد و گلدسته‌های آنها، پوسترهای متعدد برنامه‌های قرآنی و هیات‌ها، و حتی دیدن فردی که در گوشه‌ای از خیابان به نماز ایستاده تصاویری بسیار عادی برای ما هستند، اما در جوامعی مانند جوامع غربی که مسلمانان در اقلیت‌اند، همین روزمره‌های زندگی که برای ما به عادت تبدیل شده‌اند و دیده نمی‌شوند، از اهمیت بسیار بیشتری برخوردارند.

تعداد محدود مسلمانان در این جوامع باعث شده مساجد و مراکز اسلامی نقش پررنگ‌تر و مهمتری در زندگی مسلمانان داشته باشند و به عنوان محور اجتماع مسلمانان شناخته شوند. حضور در جامعه‌ای که ارزش‌ها و فرهنگ آن نه تنها متفاوت، بلکه در مواردی کاملا متضاد با اسلام و ارزش‌های اسلامی است، باعث می‌شود مسلمانان کشورهای غربی مسجد و مرکز اسلامی را به عنوان تنها ملجا و مرکز یادگیری احکام و علوم دینی، برگزاری آیین‌های مذهبی و فرصتی برای پیوستن به جمعی از انسان‌های همفکر و هم‌کیش خود بدانند.

در آمریکا دین وجه مهمی در زندگی اغلب جوانان مسلمان به شمار می‌آید. بر اساس گزارشی از موسسه نظرسنجی گالوپ در سال ۲۰۰۹، ۷۷ درصد جوانان مسلمان آمریکایی ایمان را مهم ارزیابی کرده بودند. در حالی که تعداد مساجد در آمریکا از حدود ۵۰ مسجد در سال ۱۹۶۹ به بیش از ۲۰۰۰ مسجد در حال حاضر رسیده است، با این حال میزان تعامل مسلمانان با مساجد و مراکز اسلامی در این حد نیست و در میان جوانان بسیار کمتر است. از سوی دیگر، شرایط اجتماعی در کشورهای سرمایه‌داری و سرمایه‌سالاری، مبتنی بر پول و ثروت و خودمحوری تعریف شده است و مردم باید تا سر حد امکان به کار و فعالیت مشغول باشند تا از عهده مخارج خود برآمده و بتوانند در جامعه به زندگی و مسیر خود ادامه دهند؛ بنابر این فرصتِ حضور مستمر و متواتر در مساجد به سختی میسر می‌شود. به همین دلایل است که مراکز اسلامی و مساجد اهتمام جدی خود را به جذب مخاطب و توسعه تعامل خود با مردم مسلمان و غیرمسلمان نهاده‌اند. در این میان، نکته دیگری که وجود دارد، محدودیت منابع مالی، منبع انسانی و امکانات است که مساجد را به تلاش بیشتر و منسجم‌تر وامی‌دارد.

به عنوان نمونه در انگلیس، مساجد و مراکز اسلامی سه محور عمده را برای فعالیت‌های خود در نظر گرفته‌اند؛ محور نخست عبادت و انجام فرائض دینی به صورت جمعی است که اصلی‌ترین و نخستین کاربرد مساجد به شمار می‌آید. دومین کاربرد که مورد تایید دست‌اندرکاران مساجد است، ارائه آموزش‌های دینی به تمامی مقاطع سنی به خصوص جوانان است و در آخر، مساجد تلاش می‌کنند محور گردهمایی‌های گوناگون مسلمانان اعم از مراسم ازدواج و عزاداری، ختم، تفریحات

جمعی و غیره باشند.

مساجد انگلیس تاکید دارند احساس واقعی اختصاص داشتن به یک جامعه همفکر و مشابه خود را در مسلمانان ایجاد کنند. در همین راستا، مساجد به عنوان ابزاری کاربردی برای ایجاد تغییرات اجتماعی لحاظ می‌شوند. این رویکرد ابتدا با تمرکز بر دین به عنوان نقطه اشتراک تمامی اعضای مسجد و جامعه مسلمانان تلاش می‌شود همگی بر این محور در مسجد کنار هم جامعه جدیدی را شکل دهند. در وهله دوم، برای مقابله با فرهنگ غالب غیراسلامی جامعه، ارزش‌های فرهنگی و فضایی اسلامی مهیا و ارائه می‌شود تا مسلمانان از فرهنگ عمدتا فاسد و غیراخلاقی غالب در جامعه غربی به مساجد پناه آورده و فضایی اسلامی را تجربه کنند.

محدودیت‌های موجود نیز مساجد را بر آن داشته تا به دنبال هم‌افزایی استعدادهای افراد و منابع موجود باشند تا فرهنگ مناسب را تبلیغ کنند. مساجدی که بتوانند از عهده تامین مخارج، امکانات و برنامه‌های معمول بربیایند، یک گام فراتر رفته و علاوه بر اینکه اعضای خود را به تعاملات اجتماعی در سطح جامعه تشویق می‌کنند، به دنبال تربیت مدیران و مسوولان آینده برای جامعه نیز هستند.

امکانات جالب در مساجد غرب

پس از بررسی رویکردهای فوق در سیاست گذاری مساجد و مراکز اسلامی در کشورهای غربی، بهتر است نگاه کوتاهی به امکانات آنها نیز داشته باشیم. علاوه بر امکانات اصلی که در تمام مساجد ضروری است، برخی امکانات دیگر با توجه به رویکرد و سیاست‌های این مساجد به آنها افزوده شده اند. برخی مساجد از محوطه بازی یا مهدکودک برای کودکان برخوردارند تا شرایط حضور مادران را در مسجد تسهیل کنند.

کتابخانه یکی از امکانات رایج مساجد در کشورهای غربی است؛ چرا که به دلیل مرجعیت این مساجد برای یادگیری مبانی دینی و حتی آشنایی غیرمسلمانان با دین اسلام، مراجعه زیادی به این اماکن می‌شود و برای پاسخ به این نیاز و ایجاد فرصت مطالعه و یادگیری برای مخاطبان، به ویژه جوانان، کتابخانه‌هایی در داخل یا کنار مساجد ساخته می‌شوند تا این مهم را پاسخگو باشند.

بخش دیگر آشپزخانه است که معمولا در این مساجد وجود دارد تا در مناسبت های گوناگون مانند ماه مبارک رمضان بتوانند به شرکت کنندگان در مراسم غذا دهند؛ نکته قابل توجه در این باره، آن است که علاوه بر مراسم افطاری، عزاداری و یا جشن‌های اسلامی، سنت رایجی که در بسیاری از مساجد غربی وجود دارد، اطعام فقرا و نیازمندان است. در این سنت پسندیده، معمولا برنامه خیریه‌ای برپا می‌شود و طی آن ضمن جمع آوری کمک برای نیازمندان، به آنان غذا نیز داده می‌شود. اگر چه در برخی از مساجد به دلیل محدودیت منابع مالی این اقدامات خیریه بیشتر در جامعه مسلمانان و برای مسلمانان صورت می‌گیرد، اما در مساجد اصلی که قدرت مالی و مخاطب بیشتری دارند، این برنامه‌ها به صورت عمومی برگزار می‌شوند تا فرصتی برای ارتباط گیری با غیرمسلمانان و معرفی اسلام به آنان نیز باشد.

امکان رایج دیگری که اتفاقا در ایران تقریبا وجود ندارد و نیاز به آن کاملا محسوس است، اختصاص فضای پارکینگ در کنار مسجد برای مراجعه کنندگان و نمازگزاران است. در بسیاری از جوامع غربی مساجد از فضای پارکینگ ولو به اندازه ۲۰ یا ۳۰ خودرو برخوردارند که امکان مراجعه مخاطبان را بیشتر می‌کند. این نکته از آن جهت حایز اهمیت است که تعداد اندک مساجد در شهر، ایجاب می‌کند مسلمانان از نقاط گوناگون شهر با خودرو به مساجد بروند.

علاوه بر اینها سالن ورزشی نیز در بسیاری از مساجد وجود دارد. امکانات ورزشی زمینه خوبی برای جذب مخاطب ایجاد می‌کند و از سوی دیگر، مشکل زنان مسلمان را که به دلیل حفظ حجاب و عفاف خود به راحتی نمی‌توانند ورزش کنند، مرتفع می‌سازد.

شاید وب سایت اطلاع‌رسانی را نتوان به عنوان یک امکان فیزیکی تلقی کرد، اما عمده مساجد و مراکز اسلامی در جوامع غربی از یک سایت اطلاع‌رسانی برخوردارند که ضمن معرفی مسجد، امام جماعت و اعضای هیات امنای آن، برنامه‌ها و فعالیت‌های مسجد را نیز اطلاع‌رسانی می‌کنند. علاوه بر اطلاع‌رسانی، از طریق این پایگاه‌های اطلاع‌رسانی، زمینه پرسش و پاسخ مخاطبان مسلمان و غیرمسلمان نیز فراهم می‌آید و مخاطبان می‌توانند پیش از مراجعه حضوری، اطلاعات اولیه‌ای کسب کنند. مازاد بر این، یکی از فعالیت‌های مرسوم در میان سایت‌های مساجد، ارائه خدمات مشاوره برای اعضا و کاربران خود است. بدین ترتیب، بدون دشواری حضور در مسجد، مخاطبان بسیاری می‌توانند مشکلات و مسایل خود را مطرح کرده و از امام جماعت مسجد جواب خود را دریافت کنند.

برنامه‌ها و فعالیت‌ها

همان گونه که پیش‌تر گفته شد، یکی از مهمترین و رایج‌ترین فعالیت‌های مساجد، برگزاری دوره‌های آموزشی برای تعلیم مبانی دینی است. اغلب این دوره‌های آموزشی در خصوص آموزش زبان عربی، روخوانی قرآن، و احکام اسلام است. در عین حال، برخی دوره‌های آموزشی و کلاس‌ها برای اقشار خاص تعریف می‌شوند. به عنوان مثال دوره‌های آموزشی برای زنان و دختران، یا برای نوجوانان که به نیازهای خاص آن قشر پاسخ می‌دهد.

یکی از برنامه‌های قابل توجه در برخی مساجد که آموزشی نیست، اما با آموزش ارتباط دارد، تعامل و ارتباط گیری با مراکز آموزشی است. در نمونه‌های اجرا شده تاکنون می‌توان اختصاص فضای آموزشی و کلاس به مدارس مسلمانان را مشاهده کرد. با توجه به خودگردان بودن بیشتر مدارس اسلامی، برخی مساجد فضای کلاس‌های خود را در اختیار مدارس مسلمانان قرار می‌دهند تا فعالیت آنها را تسهیل کنند.

اقدام دیگر در همین باره، برگزاری جشن برای دانشجویان دانشگاه‌های منطقه است. این برنامه‌ها شامل جشن فارغ التحصیلی و نیز جشن ورودی‌های جدید است. از این طریق، ارتباط و تعامل مساجد و شهروندان مسلمان با سایر نهادها و شهروندان بیشتر شده و فرصت ارتباط گیری بیشتر بین آنها فراهم می‌آید. علاوه بر این، برخی از مساجد نیز نشست‌های دوره‌ای با مدارس دارند. به عنوان مثال به صورت سالیانه به مدارس اطراف رفته و ضمن معرفی اسلام به اجرای برنامه‌های فرهنگی برای آنان نیز می‌پردازند. در کنار اینها، بسیاری از مساجد در غرب فرصتی برای غیرمسلمانان فراهم می‌کنند تا در تور بازدید از مسجد شرکت کرده و با فضای مسجد و آداب و رسوم برگزاری مراسم دینی آشنا شوند.

با توجه به تاکید زیاد اسلام بر جماعت و انجام فرائض به صورت جمعی، مساجد غرب نیز تاکید زیادی بر فعالیت‌های جمعی و گروهی دارند. علاوه بر نماز جماعت روزمره و نمازهای جمعه، برگزاری نماز عید و جشن نیز از معمول‌ترین برنامه‌های مراکز دینی در سایر کشورهاست. یکی از اقداماتی که در کشور ما رایج نیست و در عوض در این جوامع مورد استقبال قرار می‌گیرد، برنامه‌های خانوادگی ماه رمضان است. افطارهای دسته جمعی و خانوادگی ساده‌ترین آنهاست، اما در بعضی مناطق، خانواده‌های مسلمان به اردوگاه‌ها و کمپ‌های اختصاصی می‌روند و مدتی را به صورت خانوادگی

و گروهی در آنجا بـه سر می‌برند. در ایـن اردوگاه‌ها، برنامه‌های عبادتی و آموزشی متنوع و تفریحات گروهی نیز گنجانده می‌شوند. بدین ترتیب، مساجد موقعیتی را فراهم می‌آورند تا خانواده‌ها فرصتی برای انجام فرائض دینی، تفریح و تعامل اجتماعی داشته باشند. البته برخی مراکز اسلامی و مساجد هم خارج از مناسبت‌های دینی، برنامه‌های دورهمی خانوادگـی برگزار می‌کنند و هر خانواده غذا و خوراکی‌های خـود را می‌آورد و شرکت‌کنندگان غذا و خوراکی‌های خود را با همه به اشتراک می‌گذارند تا به صورت دورهمی دوستانه همگان از همه چیز استفاده کنند.

اما با توجه به اینکه جذب مخاطب نوجوان و جوان یکی از اولویت‌های مساجد و مراکز اسلامی به شمار می‌آید، بخشـی از فعالیت‌ها با ایـن نگرش طراحی و اجـرا می‌شوند. مسـوولیت سپاری یکی از مهمتریـن این اهداف است که به دنبال احسـاس تعلق و وابسـتگی نوجوانان به مسـجد است. بـه عنوان مثال به چند نوجوان مسـوولیت داده می‌شود تا برای شرکت جمعی در نماز جمعه به دوستان خـود پیامک زده یا توئیت کنند. یا حتی برای برنامه‌های روزمره نیز نوجوانان را تشویق می‌کنند تـا برنامه‌هـا را یـادآوری کنند. یک بررسی آماری در سالهای اخیر نشـان می‌دهد ۴ نفر از هر ۵ نوجوان در آمریکا از ابزارهـای مدرن بـدون سیم مانند تلفن همراه، پخش کننده، آیپد و امثال آن استفـاده می‌کنـد و حداقل نیمی از استفاده آنها شامـل ارسال پیامک و پیام متنی به دوستان‌شان می‌شود. این وابستگی به حدی است که ۴۷ درصد نوجوانان آمریکایی معتقدند اگر نتوانند پیامی ارسـال کنند، زندگـی و روابط اجتماعی‌شان به شدت افت خواهد کرد! با این توصیف استفاده از پیامک یا پیام در شبکه‌های اجتماعی راهکار مفیدی برای دستیابی به مخاطبان جوان است و دخیل کردن آنها می‌تواند کمک بیشتری نیز به این هدف بکند.

البته استفاده از شبکه‌های اجتماعی فرصت خوبی در اختیار مسـاجد قرار می‌دهد. در حالی که بررسی سالهای اخیر نشـان می‌دهد حدود نیمی از کاربران فیس بوک زیـر ۲۵ سال سن دارند، استفـاده از این شبکه‌های اجتماعی یکـی از بهترین راه‌حل‌ها برای تعامل با مخاطبان است. البته بسیاری از مساجدی که از فیس بوک و سایر شبکه‌های اجتماعی بهره می‌برند تلاش می‌کنند این ارتباط یکسویه نباشد و زمینه‌ای برای تعامـل و ارتبـاط دوسویه و دریافـت بازخورد مخاطب نیز فراهم آید.

یک برنامه دیگر مشورت با جوانان و نوجوانان است. برخی از مسـاجد برای اینکه خطبه‌های نماز جمعه خسته‌کننده نباشد، هر از گاهی با نوجوانان و جوانانی که بیشتر به مسجد رفت و آمد دارند مشورت می‌کنند تا موضوع‌های مخاطب‌پسندتری انتخاب کنند. گاهی این نظرسنجی‌ها از طریـق شبکه‌های اجتماعی هم صورت می‌گیرد. بر همین اساس تلاش امامان جمعه بر این است که دست کم هر از چندی درباره موضوع‌های امیدوار کننـده و روحیه‌بخش در خطابه جمعه خود استفاده کنند. یک دلیل اصلی این امر این است که فشارهای اجتماعی روی نوجوانان و جوانان را بردارد؛ چـرا که در جوامع غربی کـه اسلام‌هراسی فراگیر شده است، برخی از مسلمانان، به خصوص جوان‌ترها تحت فشار هم‌سن و سالان خود در مدرسه و جامعه‌اند.

در جوامعی که فرهنگ به شکل افسارگسیخته‌ای رها شده است و قید و بندی وجود ندارد، هجمه زیادی بر مسلمانان و به ویژه جوانان مسلمان وجود دارد

برخی مسـاجد به ویژه در آمریکا ویـژه برنامه‌هـای دوره‌ای بـرای نوجوانان و جوانان دارنـد. به عنوان مثال به صورت ماهیانه شب جوانان برگزار و به دور از جو رسمی، فضایی دوستانـه مهیـا می‌کننـد و حتی خوراکی‌های متنـوع می‌آورند تا به شرکت‌کنندگان خوش بگذرد! در این جلسات که گاه غیرمسلمانان هم در آنها شرکت می‌کنند، درباره موضوع‌های دینی هم بحث آزاد اجرا می‌شود. این موضوع‌ها معمولا درباره شناخت خداوند یا مباحثی است که شخصیت مخاطب را می‌سازد. تاکید جلسات بحث این چنینی بر این است که به نوجوانان و جوانان فرصت ابراز نظر و مشارکت در بحث را بدهد.

برنامه مشـابه دیگر بـرای نوجوانـان، برگزاری فعالیت‌های گروهی توسط خود نوجوانان و جوانان و زیر نظر یک فرد بزرگسال است. بدین ترتیب نوجوانان احسـاس مسـوولیت کرده و تعلق خاطر بیشـتری به مسـجد پیدا می‌کند. برگـزاری اردوی تفریحی و آموزشی، بازدید از موزه، آموزش و مسابقات اسکیت، بولینگ و سینما از این برنامه‌هاست که هم مخاطب جوان را جذب می‌کند و هم قابلیت مسوولیت سپاری به خود جوانان را دارد.

از کارهای دیگر که هم به صورت عمومی و هم برای نوجوانان و جوانان انجام می‌شود، مشارکت داوطلبانه آنان است. به عنوان مثال برخی از مراکز از مشارکت مردمی در امور آشپزخانه بهره می‌برند. برخی دیگر برنامه‌های داوطلبانه عمومی برگزار می‌کنند که غیرمسلمانان هم در آن امکان حضور دارند. این برنامه شامل مواردی مانند گلکاری و باغبانی یا نقاشی و رنگ‌کاری می‌شود. از دیگر سیاست‌های مسـاجد برای جذب و پرورش کودکان و نوجوانان، تشکیل تیم‌های ورزشی گوناگون برای کودکان است. برنامه‌های ورزشی نه تنهـا به عنوان یک فعالیت گروهی در مسجد مفیدند، بلکه از لحاظ سلامت و ارتباط با خانواده‌ها نیز کمک شایان توجهی می‌کنند. به همین ترتیب، گهگاه جشن‌های ویژه کودکان هم برگزار می‌شود که بیشتر جنبه تفریحی دارند.

البتـه تفریحـات حـلال به طـور کلـی یکی از دغدغه‌های مسـاجد و مراکز اسلامی در غرب است. در جوامعی که فرهنگ به شکل افسارگسیخته‌ای رها شده است و قید و بندی وجود نـدارد، هجمه زیادی بر مسلمانان و به ویژه جوانان مسـلمان، وجود دارد. فراگیری انواع موسیقی‌های غربی و تند که عمدتا با آموزه‌های دینی در تضادند از یک سو، و هیجان و نیاز جوانان به تفریحات از سوی دیگر، کار را برای جوانان مسـلمان دشوار کرده است. عمده مسـاجد و مراکز اسلامی در این کشورها تلاش می‌کنند با استفاده از مسابقات و برنامه‌های تلاوت قرآن، برنامه‌های سرود دینی که بیشتر آهنگین هستند یا برنامه‌های هنری و شعر این نیاز را تا حدودی پاسخگو باشند.

در نهایت یکی از برنامه‌هایی که هنوز به طور کامل محقق نشده، اما برخی از مساجد به دنبال آنند، ارائه خدمات درمانی رایگان به افراد نیازمند و مسـلمان است. در حال حاضر برخی مساجد قبل و بعد از نماز جمعه را بـه ارائه این خدمات اختصـاص داده‌اند. در این برنامه‌ها سعی می‌شود از ظرفیت خود مسلمانان استفاده شود و پزشکان مسـلمان به صورت خیریه خدمات ارائه می‌دهند. این مساجد به دنبال آنند که این خدمات را برای عموم نیازمندان، اعم از مسلمان و غیرمسـلمان، ارائه کنند تا زیبایی‌های اسلامی نیز بیشتر نمایانده شوند.

حضور مراجع عظام تقلید در مراسم بزرگداشت رحلت آیت الله خوانساری- مسجد اعظم قم

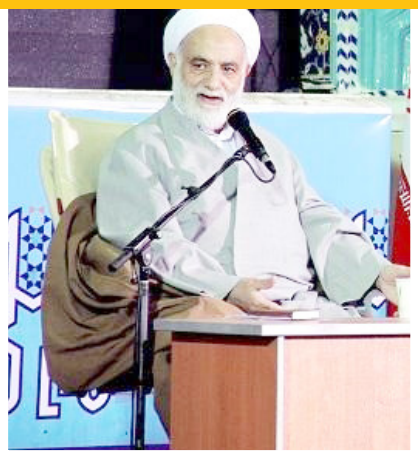
غرس نهال توسط مقام معظم رهبری در آستانه بهار ۱۳۹۵

پانزدهمین نشست از سلسله جلسات ستارگان محراب- بزرگداشت مرحوم آیت الله شیخ محمود تحریری

اعتکاف در تهران- ایام البیض ۱۴۳۶

دومین همایش تجلیل
از خادمان مساجد شهر
تهران با عنوان خادمان
بهشت- بهمن ۱۳۹۴

مراسم بزرگداشت ارتحال
آیت الله خوانساری
در مسجد اعظم قم
بهمن ۱۳۹۴

اعتکاف در تهران- ایام البیض ۱۴۳۶

دومین همایش تجلیل
از خادمان مساجد شهر
تهران با عنوان خادمان
بهشت- بهمن ۱۳۹۴

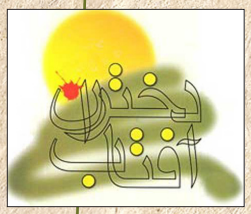
بسته محصولات فرهنگی

یـک لامـپ۱۰۰ وات به اندازه تـوان خود نور پخـش می‌کند و یک پرژکتـور قوی نیز به انـدازه خود؛ اما نور این کجا و آن کجا! طبیعتا ورودی برق به پرژکتور بیشتر است و در نتیجه خروجی و نور آن نیز به مراتب بیشتر خواهد بود. حال در کار فرهنگی این موضوع صادق اسـت و هر چه میزان ورودی، مطالعه و آگاهی افراد بیشـتر باشد، خروجـی و تاثیرگذاری آنان هم افزایـش پیدا می‌کند. در صفحات پیش رو به اختصار چند محصول فرهنگی-مذهبی معرفی شده اند که برای بهبود کیفیت کار فرهنگی توصیه می‌شود.

کتاب

داستانی درباره دختران ایران

"پس از نزدیک سه سال توانستم در این روزها -ایام شهادت حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها- ایـن کتاب را بخوانم. در میان کتابهای داستانی کـه هدفش طرح مسـائل فکری است، این بهترین کتاب از نویسـنده‌ای ایرانـی است. طرح کلی داستـان و درونمایه‌هـای داستانی آن خوب و شیریـن است. حرفها هم قوی و منطقی اسـت." این جملات، تقریظی است که مقام معظم رهبری بر کتاب "دختران آفتاب" داشته اند. کتابی که توسط سه نویسنده، یعنی آقایان بهـزاد دانشـگر، محمدرضا رضایتمند و با محوریت امیرحسین بانکی‌پور نوشته شـده و نگارش آن سه سال به طول انجامیده و توسط انتشارات سروش در سال ۸۱ برای نخستین‌بار به طبع رسیده و تاکنون نُه بار تجدید چاپ شده است. کتاب «دختران آفتاب» با استفاده از سبک «داستان‌مقاله» به بررسـی و نقد و رد و اثبـات مؤلفه‌ها و مباحث و شبهات حوزه‌ی زن و خانواده و جامعه می‌پردازد و می‌توان گفت از موفقیت زیـادی در این زمینه برخوردار است. مباحـث در حین برگـزاری یـک اردوی ده‌روزه‌ی دخترانه‌ی دانشجویی از دانشـگاه تهران اتفاق می‌افتد که به‌قصد زیارت امام رضا علیه‌السـلام راهی مشهد شده‌اند. به مناسبت‌های گوناگـون و اتفاقاتی که می‌افتند، موضوع هایی مطرح و بررسی می‌شوند و به نتیجه می‌انجامند. راوی داستان دختری است به نام مریم که به‌دلیل بی‌توجهی مادر به محیط خانه در اثر توجه شدیدش به کار در بیرون از منزل و ایجاد گسست خانوادگی، دچار روحی رنجور و ناآرام شده است و تصمیم می‌گیرد برای تنبیه والدینش هم که شده، چند روزی آنان را بی‌خبر رها کنـد. به ذهنش می‌رسد که فرار کند، اما خوب که فکر می‌کند می‌فهمـد آدم این کار نیست. در همین موقع، یاد اطلاعیه‌ی اردوی زیارتی دانشگاه می‌افتد و بدون معطلی ساک مختصری آماده می‌کند و خود را به جمع زائران می‌رساند.

نرم افزار موبایلی

یکی از مهمترین احکام دینی در اسلام وجوب پرداخت خمس است؛ اما شاید خیلی ها از اصل آن و حسـاب و کتابش بی اطلاع باشند. اپلیکیشن "محاسبه خمس" در همین راستا تولید شده و به شما یاری می رساند.

در این اپلیکیشن اندرویدی نقاط قوتی چون آیکن های گویا، فونت مناسب و چیدمان مرتب عناصر صفحه به چشم می خورند و در کل باید گفت که "محاسبه خمس" از قالب گرافیکی یکپارچه و کاربرپسـندی بهره می‌برد. از دیگر ویژگی های قابل ذکر در اپلیکیشن فوق، می توانیم به جابجایی سریع و بدون پیچیدگی بین بخش های گوناگون و همچنین استفاده راحت از امکانات موجود اشاره کنیم.

نکته قابل توجه در این نرم افزار، وجود لیسـت کاملی از مراجع تقلید است و بدین ترتیب کاربران می توانند از نظـرات مرجع موردنظر خود دربـاره خمس و احکام مربوط به آن بهره ببرند. ارائه کامل در بخش مذکور یکی از نکات مثبت برنامه فوق به شمار می آید.

در پایان باید گفت که در بررسی های انجام شـده "محاسبه خمس" عملکرد قابل قبولی از خود نشان داده و مشکل خاصی در آن به چشم نخورده است.

شما می توانید این اپلیکیشن اندرویدی را، رایگـان از نـرم افزاربـازار و اینترنت دریافت کنید اما در قبال استفاده از همه امکانات آن، باید مبلـغ منصفانه ای را پرداخت و "محاسبه خمس" را به نسخه طلایی ارتقا داد.

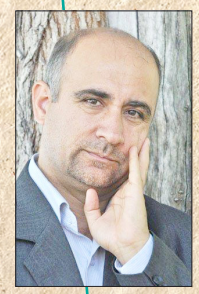
شعر و شاعری

جامه دران

مجموعـه ای از اشعار چند سـال اخیر سعیـد بیابانکی که از پراکندگی درمیان کتاب های دیگرش رها شد و در این کتاب در کنار هم قرار گرفته اند. جامه دران اثری متفاوت است در عرصه شعر آیینی و مذهبی.

متفاوت چون سعید بیابانکی دست توانایی هم در طنز دارد.

متفاوت چون برخلاف کتاب نامه های کوفی که شاعر از سبک جدید در سرودن اشعاری با مضامین آیینی و اجتماعی استفاده کرده در این کتاب غزل ها سنتی اند. جامـه دران با آرایه های ادبی و عرفانی ظریفش هم مخاطب عام را راضی می کند و هم مخاطب خاص را و این از خوبی های این کتاب است. کتاب را بخوانیم از خواندنش پشـیمان نخواهیم شد...

آستانه

چند سالی ست که قمی ها هـر از مدتی چهره های جوان، جدید و ممتازی را در عرصه شعر به ویژه شعر آیینی معرفی می کنند.

محمد غفاری هم یکی از ایـن چهره هاست و با وجود اینکه، نخستین مجموعه اش را در فاصله سال های ۱۳۸۷ تـا ۱۳۹۲ سـروده و اکثر آنها برگزیده جشنواره‌های گوناگونی چون کنگره شعر دفاع مقدس و جایزه ادبی سیدحسـن حسینی، جشنواره شعر رضوی، کنگره شعر فاطمی، کنگره شعر غدیر و...شده اند، شد باز هم خود را دیرتر از بقیه به تمامی اهالی شعر و ادب معرفی کرده است. یکی از ابتکارهای دلچسب کتاب کوتاه نوشت هایی است که قبل از هر شعر کلاسیک به پیشواز خواننده می آید و زمینه ذهنی او را برای روبرو شدن با شعری کلاسیک آماده می کند.